

700
๗๖๙๗

พลังความคิดเพื่อการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Power of Thought for Developing Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

๐๓ ต.ค. ๒๕๔๕

ทุนวิจัย
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2545

h 225999

กิตติกรรมประกาศ

ศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ ได้เป็นผู้นำในการเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ศิลปศึกษา ในวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2511 วิทยาลัยวิชาการศึกษาปรับตัวเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีพุทธศักราช 2517 แผนกศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ปรับตัวเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ พร้อมกับการเปิดภาควิชาดุริยางคศาสตร์ ในสังกัดเดียวกัน ผมและคณะได้ดำเนินการโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปลายปีพุทธศักราช 2530 ถึงปีพุทธศักราช 2536 คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับการสถาปนาขึ้น ช่วงเวลาประมาณหนึ่งทศวรรษที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ดำเนินการมา นับเป็นช่วงเวลาเริ่มต้นที่ยาวนานพอที่จะสรุปหลักคิด ทิศทาง การบริหารจัดการ จุดแข็ง จุดอ่อน และวัฒนธรรมองค์กรได้พอสมควร เพื่อให้การประมวลข้อมูลดังกล่าว ส่งผ่านไปสู่คลื่นลูกต่อไปของคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบริหารจัดการคณะศิลปกรรมศาสตร์ต่อไปในอนาคต

ตลอดเวลาทั้งก่อนและหลังการสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผมต้องขอขอบคุณทุกท่าน ทั้งในสังคม ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ให้เกียรติ ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือเกื้อหนุนและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสืบมา ตลอดเวลาที่ผ่านมา ผมได้ทำทุกอย่างเพื่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ให้แก่ผมมากมาย และผมก็ได้ให้แก่คณะศิลปกรรมศาสตร์อย่างเต็มภาคภูมิแล้วเช่นกัน

สำหรับการวิจัยเรื่อง พลังความคิดเพื่อการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต้องขอขอบคุณคณะกรรมการประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ได้มอบทุนวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้กับผู้วิจัย ขอบขอบคุณผู้ร่วมเสนอข้อมูลวิจัยทุกท่าน ขอบคุณ รองศาสตราจารย์ วรณรัตน์ ตั้งเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เอ็นสabay ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ คุณศิริศศิธร กัญโส คุณอัมพวัลย์ วิสวธีรานนท์ คุณกฤษฎา สังคริโมกษ์ คุณนิภา ว่องไว และทุกคนที่ช่วยเหลือเกื้อหนุนให้วิจัยเรื่องนี้สรุปได้

(ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

24 ตุลาคม 2545

บทคัดย่อ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาปนาเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2536 มีรากฐานพัฒนาการมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2511 เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เปิดสอนหลักสูตรการศึกษابัณฑิต (กศ.บ.) ศิลปศึกษา หลังจากนั้น เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก็เปิดสอนหลักสูตรการศึกษابัณฑิต (กศ.บ.) ศิลปศึกษา และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) ศิลปะ ในภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม และเปิดสอนหลักสูตรการศึกษابัณฑิต (กศ.บ.) ดุริยางคศาสตร์ไทยและดุริยางคศาสตร์สากล ในภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์พัฒนามาประมาณหนึ่งทศวรรษ เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 15 วิชาเอก ปริญญาโท 3 วิชาเอก สำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) จะเปิดสอนระดับปริญญาโทอีก 2-3 หลักสูตร และระดับปริญญาเอก 1 หลักสูตร ขณะนี้ (2545) คณะศิลปกรรมศาสตร์มีคณาจารย์ประมาณ 60 คน บุคลากรสนับสนุน วิชาการประมาณ 70 คน มีนิสิตปริญญาตรีประมาณ 1,000 คน นิสิตปริญญาโทประมาณ 200 คน คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนากระบวนการสอบตรงมาพร้อมกับการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ จนสามารถคัดสรรนิสิตที่มีศักยภาพทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์และวิชาการในระดับที่น่าพอใจ คณะศิลปกรรมศาสตร์มีนโยบายและแผนเพื่อการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ ศิลปกรรม คุณภาพนิสิต คุณภาพบุคลากร ความเป็นสากล ความพร้อมทางกายภาพ ระบบและการบริหารจัดการ และการประกันคุณภาพทางการศึกษา พัฒนาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับการตอบรับ และเป็นที่ยอมรับของเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่จะเข้าศึกษา ระบบและการบริหารจัดการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นการบริหารจัดการเป็นคณะกรรมการและการบริหารแนวราบ ใช้ทรัพยากรวัตถุ ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรความรู้ร่วมกัน

พลังความคิดเพื่อการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ของบุคลากรประมวลได้ดังนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในสายตาของบุคลากรและในสังคม นับว่าโดดเด่นทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์และวิชาการ มีระบบในการบริหารจัดการ พัฒนาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีผลสืบเนื่องมาจากพัฒนาการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นผู้นำการศึกษาแบบพหิพัฒนาการนิยมในสังคมไทย จุดแข็งของคณะศิลปกรรมศาสตร์คือ การบริหารจัดการและการทำงานในเชิงรุก แต่อาจเป็นจุดอ่อนที่การรุกไปข้างหน้าก่อให้เกิดช่องว่างในการพัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่ การสร้างสรรค์องค์กรของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มุ่งเน้นการกระจายความรับผิดชอบ การพัฒนาบุคลากร การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาวิชาการและการค้นคว้าวิจัย การเรียนการสอน การบริหารวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ทางด้านผู้บริหาร บุคลากรวิชาการ บุคลากรสนับสนุนวิชาการ และนิสิตของคณะ
ศิลปกรรมศาสตร์ ควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ก้าวหน้าทันสมัย มีจิตสำนึกสาธารณะ และมีจริยธรรม
ที่ดีงาม ตระหนักทั้งการสร้างสรรคและวิชาการ เชื่อมั่นว่า “วิชาการหลักค่นปฏิบัติการ” เชื่อมั่น
ในปรัชญาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ “สร้างสรรคด้วยปัญญาธรรม” และปรัชญาของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม” เพื่อการสร้างผู้นำทางคิลปะต่อไป

ABSTRACT

Although officially established on 16th June 1993, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirote University has existed since 1978 when College of Education : Prasarnmitr started its new curriculum in Art Education for the Bachelor of Education degree. When the college had developed to become Srinakharinwirot University, the art curriculum was expanded into various fields of studies for both the Bachelor of Education (B.Ed.) and Bachelor of Art (B.A.) degrees. The studies included B.Ed. in Art Education and B.A. in Art studies under the Department of Arts and Culture and B.Ed. in Thai Music and Western Music under the Department of Music, Faculty of Humanities.

Today, Faculty of Fine Arts, after a decade of development, offer 15 majors for the bachelor's degree and 3 for the master's. The studies in the post-graduate level are in line with the Stage 9 of the Higher Educational Development Plan (2002-2006) : another 2-3 programs of study will be opened in the master's degree and one in the Ph.D. levels. Presently (in year 2002), the Faculty comprises 60 lecturers, 30 staff members, 1,000 students in bachelor's degree level and 200 in master's degree. Faculty of Fine Arts has been developing its teaching process along with the growth of the faculty until it is capable to produce selected students who are potential in both creativity and academic successes. Plans and strategies were developed aiming to excel in academic success, art achievement, student and staff potential, international recognition, physical repletion which includes organization and administration, and quality assurance. The development makes the faculty recognized and become one of the most preferred faculties amongst youths who are about to enroll a university. The faculty's organization and administration are managed by a board and with a horizontal management method and integration of all material, personnel and academic resources.

Ideas concerning the development of the Faculty of Fine Arts can be gathered as followings : in views of the university's staff and society, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, is distinguished in both academic and creativity achievement. It has a systematic administrative management. The development of the faculty followed the development of the College of Education to become Srinakharinwirot University, The leader in the education for development theory. The strength in its administrative management and aggressive strategy might turn to be a weak point as spearheading may cause a gap in the personnel improvement amongst those members of the new generation. The organization's reengineering aims to extension of responsibilities amongst all members, personnel development, effective teamwork, research and academic development, teaching methodology improvement, educational contribution and national heritage and cultural preservation.

The faculty's executives, academic staff, other staff members and students should have vision and be well informed in terms of modern technologies. They must be public spirited and moral. They must be well aware of the importance of both creativity and knowledge and believe that "knowledge drives practices" They also have to trust in the faculty's philosophy : Creative by Wisdom and in the university's philosophy : Education is Growth for creating art leadership.

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 พัฒนาการวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และคณะศิลปกรรมศาสตร์.....	4
บทที่ 3 ทศวรรษแรกของคณะศิลปกรรมศาสตร์.....	16
บทที่ 4 วิสัยทัศน์ นโยบาย และการบริหารจัดการคณะศิลปกรรมศาสตร์.....	60
บทที่ 5 โครงการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์.....	124
บทที่ 6 พลังความคิดของคณะศิลปกรรมศาสตร์.....	149
บทที่ 7 อภิปรายสรุป.....	207
บรรณานุกรม.....	214

บทที่ 1

บทนำ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ถือกำเนิดมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาและโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง พัฒนาการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ผ่านมาแล้วครึ่งศตวรรษ โดยเริ่มจากการสถาปนาโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงในปีพุทธศักราช 2492 วิทยาลัยวิชาการศึกษา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มองเห็นคุณค่าของการสืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมสืบเนื่องมา ทั้งการสืบทอดผ่านระบบการศึกษา การสร้างสรรค์ และการพัฒนาหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบการสืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

ปีพุทธศักราช 2503 เมื่อศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ จบการศึกษามหาบัณฑิตทางด้านศิลปกรรมศาสตร์จากสหรัฐอเมริกา ได้เสนอให้วิทยาลัยวิชาการศึกษา เปิดสอนวิชาศิลปะพื้นฐาน (Introduction to Art) และวิชาความซาบซึ้งทางศิลปะ (Art Appreciation) เพื่อให้บัณฑิตที่ผ่านระบบการศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทุกคน ผ่านการปฏิบัติพื้นฐานทางศิลปะและผ่านความรู้ความเข้าใจและการสร้างทัศนคติที่ดีงามทางศิลปะ ศิลปะพื้นฐาน และการพัฒนารสนิยมทางศิลปะดังกล่าว ได้เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาแห่งนี้เป็นแห่งแรก ในปีพุทธศักราช 2511 วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้เปิดรับนิสิตในระดับปริญญาตรีหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา (Art Education) แผนกศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา การศึกษาภายใต้แนวคิดของศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ เป็นแนวคิดและกระบวนการเรียนการสอนที่ก้าวหน้า ในกระบวนการการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) ศิลปศึกษาที่ผสมผสานแนวคิดของศิลปะสมัยใหม่ ศิลปะร่วมสมัย วัฒนธรรม และสังคมไทย อย่างมีนัยสำคัญ ก้าวล้ำหน้าสอดคล้องกับกระแสสากล ต่างไปจากแนวทางของศิลปะและศิลปศึกษาในสังคมไทยขณะนั้น ศิลปศึกษาที่ผสมผสานการสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ในลัทธิสมัยใหม่ (Modernism) จนก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงทางศิลปะและศิลปศึกษาในสังคมไทยอย่างเด่นชัด

ปีพุทธศักราช 2517 เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนกศิลปศึกษาได้พัฒนาเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ เปิดสอนในระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรเดิม และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปะ ซึ่งเน้นการสอนทั้งด้านทัศนศิลป์ (Visual Art) และการออกแบบสื่อสาร (Communication Design) เป็นหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เปิดกว้าง สร้างความคิดและการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย พร้อมทั้งการเปิดสอนของภาควิชาดุริยางคศาสตร์ ทั้งหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกดุริยางคศาสตร์สากลและดุริยางคศาสตร์ไทย ปีพุทธศักราช 2528 เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา และปีพุทธศักราช 2535 เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology)

หลังจากนั้น ปีพุทธศักราช 2536 ก็ได้รับการสถาปนาเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี เปิดสอนทั้งหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิตและการศึกษาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต ในระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาโท เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิตและการศึกษามหาบัณฑิต ถึงปีพุทธศักราช 2545 ได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 15 วิชาเอก ภายได้ 8 สาขาวิชา ดังนี้

1. สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์
 - วิชาเอกการออกแบบผลิตภัณฑ์ (ศป.บ.)
 - วิชาเอกการออกแบบแฟชั่น (ศป.บ.)
 - วิชาเอกศิลปะเครื่องประดับ (ศป.บ.)
2. สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร
 - วิชาเอกการออกแบบสื่อสาร (ศป.บ.)
3. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา
 - วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทย (กศ.บ.)
 - วิชาเอกดุริยางคศาสตร์สากล (กศ.บ.)
4. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล
 - วิชาเอกดนตรีคลาสสิก (ศป.บ.)
 - วิชาเอกดนตรีร่วมสมัย (ศป.บ.)
 - วิชาเอกดนตรีเพื่อธุรกิจ (ศป.บ.)
5. สาขาวิชานาฏศิลป์
 - วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย (ศป.บ.)
 - วิชาเอกนาฏศิลป์สากล (ศป.บ.)
6. สาขาวิชาศิลปศึกษา
 - วิชาเอกศิลปศึกษา (ศป.บ.)
7. สาขาวิชาศิลปะการแสดง
 - วิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง (ศป.บ.)
 - วิชาเอกการออกแบบเพื่อการแสดง (ศป.บ.)
8. สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์
 - วิชาเอกศิลปประดิษฐ์ (ศป.บ.)

งานบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท 3 วิชาเอก ดังนี้

1. สาขาวิชาศิลปศึกษา (กศ.ม.)
2. สาขาวิชามานุษยวิทยาดุริยางควิทยา (ศป.ม.)
3. สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ (ศป.ม.)

จากปีพุทธศักราช 2536-2545 เป็นเวลา 9 ปี ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถเห็นลักษณะเฉพาะบางประการ ที่เกิดจากพลังความคิดของคณะผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรสนับสนุนวิชาการ และนิสิต ขับเคลื่อนให้ความเป็นลักษณะเฉพาะของคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นทางเลือกที่มีความหมายทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ทางเลือกหนึ่ง ซึ่งควรจะได้ประมวลพลังความคิดและพัฒนากการ ให้เป็นกรณีศึกษาสำหรับการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ในสังคมไทย

ปัญหาการวิจัย

แม้คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะได้พัฒนามาระยะหนึ่ง (2536-2543) ด้วยความมุ่งมั่น หลักการ และอุดมการณ์ แต่ยังไม่สามารถก้าวไปสู่เป้าหมายสูงสุดได้ จะด้วยปัญหาการบริหาร บุคลากร อุดมการณ์ร่วม การเป็นมหาวิทยาลัยในระบบราชการ หรือปัญหาอื่นใดก็ตาม สมควรที่จะได้ระดมแนวคิดและอุดมการณ์จากบุคลากรภายในคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อกำหนดจุดยืนหรืออุดมการณ์สำหรับการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้เป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- (1) เพื่อระดมแนวคิดและอุดมการณ์ในการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งในทางวิชาชีพศิลปกรรมศาสตร์และการบริหารจัดการคณะศิลปกรรมศาสตร์
- (2) เพื่อสังเคราะห์แนวคิดและอุดมการณ์ของบุคลากรและกำหนดจุดยืนหรืออุดมการณ์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์
- (3) เพื่อให้อุดมการณ์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีผลต่อทิศทางการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสำคัญของการวิจัย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับการสถาปนาในปีพุทธศักราช 2536 เป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่เปิดสอนครอบคลุมเกือบทุกด้าน ทั้งด้านทัศนศิลป์ การออกแบบ-ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง ดนตรี และศิลปศึกษา ทั้งระดับปริญญาตรีและโท และเตรียมการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเปิดสอนในระดับปริญญาเอกร่วมกับสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม ด้วยสภาพการเป็นองค์กรใหม่ ด้วยปัญหาทางด้านทิศทางและการพัฒนาวิชาการทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ในสังคมไทย และกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว คณะศิลปกรรมศาสตร์จำเป็นต้องแสวงหาแนวความคิดและอุดมการณ์ เพื่อกำหนดทิศทางสำหรับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 2

พัฒนาการวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และคณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พัฒนารับนามจาก “โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง” และ “วิทยาลัยวิชาการศึกษา” โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงซึ่งสถาปนาขึ้นในปีพุทธศักราช 2492 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ปีพุทธศักราช 2496 และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีพุทธศักราช 2517

โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีประวัติศาสตร์มายาวนานถึง 50 ปีเศษ ถือกำเนิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในกระแสสังคมที่เริ่มคลี่คลายจากการตื่นตระหนกภัยสงคราม ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม หลังจากท้องถื่นการสหประชาชาติได้ถือกำเนิดขึ้น เพื่อมุ่งเน้นความสมานฉันท์และผลักดันความร่วมมือทางด้านต่างๆ รวมทั้งการผลักดันทางการศึกษา เพื่อให้โลกใบนี้เจริญก้าวหน้าและมีสติปัญญามากขึ้น “โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง” ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการได้สถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน พุทธศักราช 2492 ณ ถนนประสานมิตร กรุงเทพมหานคร เพื่อผลักดันการศึกษาทางด้านวิชาชีพครู ในช่วงเวลาที่วิชาชีพครูขาดแคลนและไม่สอดคล้องกับการขยายตัวของสังคม และศาสตร์ทางด้านศึกษาศาสตร์ยังใหม่ต่อสังคมไทยในขณะนั้น เป็นการเริ่มต้นการศึกษาในระดับวุฒิประกาศนียบัตรครูประถมศึกษาและประกาศนียบัตรครูมัธยมศึกษา เพื่อหวังที่จะให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพหลักในการสร้างสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้า ศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ผู้นำวิชาชีพศึกษาศาสตร์ จบการศึกษาทางด้านอักษรศาสตร์จากมหาวิทยาลัยลอนดอน และมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด เป็นราชบัณฑิต เป็นประธานกรรมการแห่งชาติ ยูเนสโก (UNESCO) และผู้ก่อตั้งซีมีโอ (SEAMEO : Southeast Asian Ministers of Education Organization) ซึ่งบทบาทเหล่านี้ล้วนเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งที่ช่วยผลักดันการศึกษาศาสตร์ให้มีความหมายขึ้นในสังคมไทย การเกิดขึ้นของ “โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง” ถือกำเนิดขึ้นจากการผลักดันของ ศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ซึ่งเป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในขณะนั้น และท่านก็ได้มีบทบาททางด้านศึกษาศาสตร์ ทั้งที่โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง วิทยาลัยวิชาการศึกษา และสังคมไทยสืบมา

เมื่อโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงได้ถือกำเนิดขึ้นแล้ว หลวงสวัสดิสารศาสตรพุทธิ ซึ่งบิดาเป็นชาวต่างชาติ (E.S. Smith) จบการศึกษาจากโรงเรียนฝึกหัดครูแอคซิเตอร์ (Accidor Teacher Training School) ประเทศอังกฤษ และจบการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยอาร์เบอร์ดิน (Arbourdine University) ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ระหว่างปีพุทธศักราช 2492-2496 ท่านเป็นผู้นำและผู้วางรากฐานระเบียบแบบแผนของการฝึกหัดครู เป็นผู้บุกเบิกงานวิชาการทาง

ด้านวิทยาศาสตร์ และเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบแผนของบุรุษบุคคลในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง

ท่านผู้หญิงคุณฤมาลา มาลากุล ได้บันทึกไว้ในหนังสือ “เรื่องของคนห้าแผ่นดิน” เกี่ยวกับโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง วิทยาลัยวิชาการศึกษาและศาสตราจารย์ม.ล.ปิ่น มาลากุล มีข้อความตอนหนึ่ง ดังนี้

เรื่องโรงเรียนฝึกหัดครูหรือวิทยาลัยวิชาการศึกษาเนี่ย เผอิญมาเกี่ยวกับตัวฉัน จึงจะบันทึกไว้ด้วย เมื่อหม่อมหลวงปิ่นเป็นอธิบดีกรมสามัญศึกษานั้น กรมฝึกหัดครู กรมวิชาการ และกรมศึกษาประชาบาลยังไม่มี ทั้งสามเรื่องนี้จึงอยู่รวมในกรมสามัญศึกษาซึ่งขึ้นกับ ม.ล.ปิ่นผู้เป็นอธิบดี ม.ล.ปิ่นเป็นห่วงเรื่องการศึกษาของประชาชนและเห็นว่าการศึกษาวิชาครูเป็นหัวใจสำคัญ แต่ขณะนั้นผู้มีอำนาจไม่มีใครเล็งเห็น โรงเรียนฝึกหัดครูซึ่งตั้งขึ้นตั้งแต่สมัยท่านเจ้าพระยาเสด็จฯ บิดาของหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ก็ถูกไล่ที่ ต้องย้ายอยู่รำไปจนตั้งตัวไม่ติด หม่อมหลวงปิ่นก็รู้สึก จึงบอกฉันว่าอยากจะได้ที่พื้นใหญ่ๆ ที่ไม่ไกลนัก ตั้งเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงสักแห่งหนึ่ง ฉันไปปรึกษาเจ้าคุณไชยขสรมบัติเจ้าของสำนักงานไชยขส เจ้าคุณไชยขสก็ช่วยได้ทันที ท่านบอกว่ากระทรวงเกษตรมีที่เลี้ยงวัวอยู่ที่ปลายถนนประสานมิตร ริมคลองแสนแสบ แปลงใหญ่ เพราะในระหว่างสงครามไม่มีคนเขามาจากต่างประเทศ กระทรวงเกษตรจึงตั้งฟาร์มเลี้ยงโคไว้ แต่บัดนี้ทิ้งร้างอยู่เฉยๆ กระทรวงเกษตรได้ขอร้องให้สำนักงานไชยขสเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ พอหม่อมหลวงปิ่นทราบเรื่องก็ดีใจ รีบทำหนังสือราชการขอซื้อที่จากกระทรวงเกษตรทันที ในราคาवलละ 38 บาท พอซื้อแล้วเราก็ไปดูกัน ขณะนั้นชาวนาปลูกข้าวออกรวงจนจะสุก ฉันแลเห็นก็อยากกินข้าวกระยาเป็นกำลัง จึงบอก ม.ล.ปิ่นว่าฉันจะเก็บรวงข้าวไปทำข้าวกระยา เธอบอกว่า ข้าวของชาวนาจะเก็บเอาไปได้อย่างไร ฉันเถียงว่าก็ชาวนาปลูกข้าวในที่ของเรานี้ เธอบอกว่า ไม่ใช่ที่ของเราเลย เป็นที่ของหลวงต่างหาก ฉันก็เลยพูดไม่ออกและเสียดข้าวกระยาที่อยากกิน ขณะนั้นยังไม่มีถนน มีแต่ทางเดินเป็นดิน พอเดินจากทุ่งนาจะกลับไปขึ้นรถที่จอดไว้ที่ถนนสุขุมวิท หม่อมหลวงปิ่นนึกได้ว่าในมือมีดินอยู่ 2 ก้อน คือก้อนดินที่เก็บไว้สำหรับขวงสุนัขที่มันมารุมเห่าเรา เธอจึงเดินย้อนกลับไปเอาดินทั้งที่ที่กำลังถม ฉันบันทึกเรื่องนี้ไว้เพื่อจะให้ลูกหลานที่เกิดมาภายหลังได้ทราบว่า คนรุ่นฉันนั้นที่จริงๆ ไม่ถือราชบุตรบังหลวงแม้แต่ข้าวเม็ดดินก้อนก็มีอยู่เหมือนกัน บิดาฉันเองเวลาที่มีอำนาจเต็มทีนั้น ใครเอาของกำนัลมาให้เป็นที่ผิดสังเกตท่านก็ไล่เตะเปิดไปหมด

ส่วนวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่ถนนประสานมิตรนั้น เมื่อแรกตั้งขึ้น หม่อมหลวงปิ่นได้
เรียกว่า โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง หม่อมหลวงปิ่นมอบให้หลวงสวัสดิสารศาสตรพุทธิ
ไปอยู่ประจำในโรงเรียน เพื่อดูแลการก่อสร้างและอื่นๆ อยู่หลายปี หม่อมหลวงปิ่นเป็น
ปลัดกระทรวงอยู่ 11 ปี ในตอนหลังนั้นพระยาศรราชัยนักราการเมืองที่เพ็ญพินโทขบถ
ได้เป็นรัฐมนตรีศึกษาที่เป็นประชาธิปไตยจริงๆ หม่อมหลวงปิ่นเชิญให้เป็นผู้วางฤกษ์
ก่อสร้างวิทยาลัย พระยาศรราชัยท่านก็ลงมือตอกเข็มเอง โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงนี้ได้
เลื่อนขึ้นเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อหม่อมหลวงปิ่นเป็นรัฐมนตรี ใน พ.ศ. 2500
ได้อัญเชิญเสด็จพระราชดำเนินพระเจ้าอยู่หัวไปพระราชทานปริญญาบัตรเป็นครั้งแรก
และอัญเชิญเสด็จครั้งต่อๆ มาอีก 2-3 ครั้ง ท่านต้องทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้และนั่งโต๊ะ
เสวยพระสุธารสด้วย ม.ล.ปิ่นได้เชิญเสด็จไปทอดพระเนตรโรงเรียนประถมสาธิต
ครั้งหนึ่ง เมื่อเสวยอยู่นั้นมีพระราชกระแสว่า วันนี้ตั้งแต่เช้ายังไม่ได้เสวยอะไรเลย
เพราะทรงทำพระทนต์ เพิ่งได้เสวยครั้งแรกในวันนั้น คือพระสุธารสที่โรงเรียน
ประถมสาธิตจัดถวาย

เนื่องจากหม่อมหลวงปิ่นเป็นผู้สร้างวิทยาลัยการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้ เมื่อท่านเป็น
รัฐมนตรี ท่านจึงเป็นประธานสภาวิทยาลัยแห่งนั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ
ต่อมาท่านได้พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี ใน พ.ศ. 2512 รัฐมนตรีคนใหม่ก็เป็นประธาน
แทนต่อไปตามหน้าที่ ครั้นถึง พ.ศ. 2516 นักศึกษาเดินขบวนเรียกร้องจะให้ยกฐานะ
วิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยและย้ายสังกัดไปขึ้นกับทบวงมหาวิทยาลัยในปลาย พ.ศ. 2517
ขณะที่ฉันเขียนเรื่องของฉันมาถึงตอนนี้ รัฐบาลได้ประกาศยกฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยแล้ว และขนานนามว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาลัยทุกแห่งที่ขึ้นกับมหาวิทยาลัยวิชาการศึกษาแต่เดิม ก็ได้เลื่อนฐานะมาสังกัด
สภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้งหมด (อ้างใน ชม ภูมิภาค. หนังสือที่ระลึก
วันเปิดอนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล 50 ปี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
28 เมษายน 2542. 2542 : 20-21)

วิทยาลัยวิชาการศึกษา

เมื่อถึงปีพุทธศักราช 2496 ปัญหาการขาดแคลนครูและนักการศึกษาเป็นปัญหาที่รุนแรงยิ่งขึ้นในสังคมไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุกๆ ด้าน ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ผู้นำการศึกษาสมัยใหม่หรือผู้นำการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) ในสังคมไทย ซึ่งจบการศึกษาทางด้านอักษรศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทางด้านศึกษาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแห่งมลรัฐโอไฮโอ สหรัฐอเมริกา ได้เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการให้ก่อตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา (College of Education) ขึ้น เพื่อพัฒนาปรัชญาแนวคิดและความรู้ความสามารถทางการศึกษาสมัยใหม่ให้สอดคล้องผสมผสานสัมพันธ์กับสังคมประชาธิปไตย รวมทั้งการพัฒนาการศึกษาศาสตร์ให้เป็นวิชาชีพที่มีระบบแบบแผนและมีความลุ่มลึกในสังคมไทย พร้อมกับการประสานปริญญาด้านศึกษาศาสตร์ทั้งในระดับบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต เมื่อแรกเริ่มการสถาปนาวิทยาลัยการศึกษาขึ้นแทนโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงนั้น (16 กันยายน 2497) ศาสตราจารย์ ม.ถ.ปิ่น มาลากุล ได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ในระหว่างปีพุทธศักราช 2497-2499 ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะวิชาการศึกษา หลังจากนั้น ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี จึงได้รับตำแหน่งอธิการบดีวิทยาลัยวิชาการศึกษา จนถึงปีพุทธศักราช 2511

วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ภายใต้แนวคิดระบบโรงเรียนสาธิต (Demonstration School) เพื่อให้โรงเรียนสาธิตเป็นแปลงทดลองค้นคว้าในระบบการศึกษาสมัยใหม่ จัดระบบการศึกษาแบบวิทยาเขต โดยขยายวิทยาเขตปทุมวัน (2498) วิทยาเขตบางแสน (2498) วิทยาเขตพิษณุโลก (2510) วิทยาเขตมหาสารคาม (2511) วิทยาเขตสงขลา (2511) วิทยาเขตพระนคร (2512) และวิทยาเขตพลศึกษา (2513) โดยมีวิทยาเขตประสานมิตรเป็นศูนย์บริหารวิทยาลัยวิชาการศึกษา ภายใต้การนำของ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการและนักการศึกษาสมัยใหม่ ท่านได้พัฒนาแนวคิดแบบพัฒนาการนิยมและการเรียนการสอนสมัยใหม่ จากสังคมสมัยใหม่ตะวันตก นำมาวางหลักปึกฐานไว้ในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นระบบห้องสมุด ระบบคะแนน ระบบการวัดผล รวมทั้งวิชาการศึกษาสมัยใหม่ที่ก้าวหน้าที่สุดในสังคมไทยขณะนั้น นอกจากนั้นแล้ว วิทยาลัยวิชาการศึกษายังได้รับการช่วยเหลือ ทั้งด้านบุคลากร หนังสือ และทุนการศึกษามากมาย จนอาจกล่าวได้ว่า วิทยาลัยวิชาศึกษามีระบบการศึกษาที่ก้าวหน้าที่สุดในช่วงเวลานั้น แม้ตราหรือเครื่องหมายของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งเป็นสมการทางด้านคณิตศาสตร์ $y = e^x$ เส้นกราฟของการขยายเพิ่มขึ้น มีความหมายสอดคล้องกับปรัชญาที่ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม” หรือ “ศึกษา วิรุฬหิ สัมปัตตยา” หรือ “Education is Growth” รวมทั้งสอดคล้อง

กับ “สีเทา-แดง” ซึ่งสีเทาเป็นสีของสมอง หมายถึง “ความคิด” และสีแดงเป็นสีของเลือด หมายถึง “ความกล้าหาญ” สีเทา-แดง จึงหมายถึง “คิดอย่างกล้าหาญ”

วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวถึง ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี เนื่องใน 100 วัน แห่งอนิจกรรมของท่าน ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2537 ดังนี้

เราต่างตระหนักเป็นอย่างดีว่า ระบบการศึกษาในสังคมใดสังคมหนึ่งย่อมเป็นหัวใจของสังคมนั้น ท่ามกลางปัจจัยหลักๆ อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองหรือระบบครอบครัว ผลผลิตที่ผ่านไปสู่ระบบหลักเหล่านั้น ล้วนผ่านระบบการศึกษาไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่น่าแปลกใจที่ระบบการศึกษา กำลังสับสนและไม่ได้รับการใส่ใจอย่างแท้จริง ตรงกันข้ามกับที่อาชีพที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาได้รับการผลักดันให้เป็นอาชีพปลายแถวจะด้วยเหตุผลกลใดก็ตาม หรือการที่เยาวชนคนรุ่นใหม่มองครุศาสตร์ ศึกษาสาตร์ ด้วยสายตาที่ดูแคลน ก็อย่าหวังว่าสังคมนั้นจะพัฒนาอะไรได้ลุ่มลึกเลย และก็เช่นกัน อย่าเพียงแต่ตำหนิรัฐหรือตำหนิสังคมเท่านั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา ศึกษาสาตร์ ครุศาสตร์ ต้องวิเคราะห์วิพากษ์ตนเองด้วยว่า เราตื่นเงิน ลุ่มลึก หรือจริงจังกับวงวิชาชีพของเราเองมากน้อยเพียงใดด้วย

ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี คือหนึ่งในคณาจารย์บุคคลอันสำคัญยิ่งต่อการศึกษา ศาสตร์สมัยใหม่ของไทย แต่สังคมก็มักมองผ่านท่านไปเหมือนกับการมองผ่าน ศึกษาสาตร์ ครุศาสตร์ แม้สาธุศิษย์ของท่านจำนวนไม่น้อยก็มักละเลยความคิดอันก้าวหน้าทันสมัย ความลุ่มลึก โลกทัศน์อันเปิดกว้าง และความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรของท่าน หรือเราเพียงชื่นชมท่าน กล่าวอ้างการเป็นสาธุศิษย์แต่ละเลขนวนคิด และอุดมการณ์อันน่าเจริญรอยตาม ดร.สาโรช บัวศรี เป็นผู้ปรับการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) มาปลูกฝังไว้ในสังคมไทย จากระบบการศึกษาในอดีตที่ครูคือศูนย์กลางของการสืบทอดความรู้มาสู่ศูนย์กลางใหม่คือผู้เรียน เพื่อเตรียมการสร้างทรัพยากรบุคคลสำหรับสังคมประชาธิปไตย เมื่อเด็กหรือผู้เรียนคือศูนย์กลางใหม่ จิตวิทยาอย่างใหม่ ระบบการศึกษาอย่างใหม่ กระบวนการเรียนการสอนอย่างใหม่ ก็ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกัน นั่นคือการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต วิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาที่พัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริง และเป็นวิชาชีพที่สง่างาม การก้าวล้ำในอดีต ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาการเรียน การสอน ระบบการคัดเลือก ระบบห้องสมุด ระบบการประเมินผล รวมทั้งความเข้มข้น

ทางวิชาการ ล้วนเป็นการก้าวล้ำที่พึงภาคภูมิใจ จากครูผู้ทรงเกียรติคุณแต่อ่อนด้อยความ
สง่างามมาสู่การเป็นวิชาชีพอันสง่างามในสังคม ในห้วงเวลาที่ท่านสร้างสรรค์วิทยาลัย
วิชาการศึกษา แต่วันนี้วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงเป็นมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.สาโรช บัวศรี ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนกุเกีตวิทยาลัย และ The Anglo-
Chinese School (Methodist Boys School) ปีนัง จบระดับครู ป.ป. ที่โรงเรียนฝึกหัดครู
ประถมพระนคร จบ อ.บ. และ ป.ม. ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย M.A. และ Ph.D. จาก
Ohio State University ท่านได้รับรางวัลเรียนดีมากมายในขณะที่ศึกษาเล่าเรียน เช่น รางวัล
สอบได้ที่ 1 The Anglo Chinese School รางวัลเรียนดีเยี่ยมคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยทุนจุลจักรพงษ์สำหรับผู้มีผลการเรียนดีเยี่ยม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รางวัลการเรียนภาษาอังกฤษดีเยี่ยมของ British Council สอบชิงทุนกระทรวง
การต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ที่ 1 ได้รับเกียรติคุณบัตรจาก Indiana University
ได้รับเชิญเข้าเป็นสมาชิก Phi-Celta-Kappa, the Honorary Fraternity for Men in Education
(คนแรกของประเทศไทย) ได้รับเชิญเป็น Senoir Specialist ในด้านปรัชญาการศึกษา
East-West Center, Hawaii, U.S.A.

ดร.สาโรช บัวศรี ได้ลงหลักปักฐานความคิดทางการศึกษาแผนใหม่ไว้อย่างมั่นคงใน
สังคมไทย มีปรัชญาและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อ
ที่ว่า การศึกษาคือความเจริญงอกงาม (Education is Growth) หรือพัฒนาสร้างสรรค์
การศึกษาคือการบูรณาการ (Integration) สภาพหรือชีวิตที่ปราศจากปัญหา การศึกษา
คือสภาพการควบคุมอตรกิริยา (Interaction) ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
การศึกษาคือการแก้ปัญหา (Problem Solving) หรือการทดลองเพื่อนำมาซึ่งความรู้หรือ
ความจริง

แล้วหลักปรัชญาทางการศึกษาเหล่านี้ของท่านก็ได้รับการพัฒนาปรับปรุงแตกถูกแตก
หลานออกไปอย่างไม่รู้จบสิ้น ในทุกระดับการศึกษา คุณูปการอันเลิศซึ่งเป็นที่กล่าว
ขานถึงท่านอีกประการหนึ่งก็คือ การประกาศปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสนา
ตามแนว Normative Approach ซึ่งถือตามมาตรฐานหรือความเป็นจริงที่มีอยู่แล้ว เช่น
การศึกษาหรือการพัฒนาขั้น 5 ซึ่งยังมีอยู่คลุมเครือ เพื่อว่าอภุศลจะได้ลดน้อยถอยไปและ

ได้บรรลุถึงชีวิตที่ร่มเย็นตามควรแก่กรณี นิพพานคล้ายบูรณาการ หมายถึงสภาพของชีวิตที่ร่มเย็น เนื่องจากการที่ปัญหาทั้งปวงในชีวิตได้แก้ตกหมดไป การศึกษาตนเอง การศึกษาสิ่งแวดล้อม การศึกษาริยธรรม เป็นไปในทางที่สงบและร่มเย็น จริยธรรมช่วยทำให้กุศลลดน้อยถอยไป การนำขั้นตอนทั้ง 4 ของอริยสัจและข้อความของกิจญาณมาประยุกต์ใช้เป็นวิธีสอน เรียกว่า “วิธีสอนตามขั้นทั้ง 4 ของอริยสัจ” อันได้แก่ปรัชญาขั้นกำหนดปัญหา ปาหนะขั้นตั้งสมมุติฐาน สังคิสิริยาขั้นการทดลองและเก็บข้อมูล ภาวนาขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล แล้วท่านก็พากเพียรสั่งสอนเผยแผ่และมีวัตรปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเหล่านี้ ครอบคลุมการดำรงชีวิตของท่าน

เมื่อกล่าวถึงการศึกษาและวัฒนธรรม ท่านได้เข้าถึงวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติว่า “เรามีตัวอักษรไทย มีหนังสือไทย มีวรรณคดีไทยอันไพเราะ มีนาฏศิลป์ไทยอันงดงามอ่อนช้อย มีมารยาทที่สวยงามน่าเลื่อมใส มีสถาปัตยกรรมไทยที่วิจิตร มีดนตรีไทยที่อ่อนนุ่มและเอือกเย็น มีขนบธรรมเนียมประเพณีมากมาย ล้วนแล้วแต่เป็นที่น่านิยม มีการฟันดาบ กระบี่กระบอง และมวยไทยอันน่าระทึกใจ ผู้คนมีน้ำใจเมตตากรุณา ยึดถือศาสนาและมีอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งเหล่านี้ไม่เหมือนใครเขาทั้งนั้นเป็นของไทยเราแท้ๆ” แล้วสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งอธิการบดี ท่านก็ได้ผลักดันให้เปิดสอนศิลปศึกษาในระดับปริญญาเป็นแห่งแรกในประเทศไทย (2511) ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร และผลผลิตก็มีส่วนช่วยสร้างเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบมาจนถึงวันนี้

คุณูปการทางการศึกษาของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ที่มีต่อสังคมไทยนั้น ล้นพ้นนัก วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2537 นี้คือ 100 วัน แห่งอนิจกรรมของท่าน เราและท่านคงจะได้ร่วมกันระลึกถึงคุณความดีและสืบสานความรู้ความคิดของท่านนำมาไตร่ตรอง เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์การศึกษาไทยให้ก้าวไกลและสง่างามตามเจตนารมณ์อันเลิศของท่านสืบไป (วิรุณ ตั้งเจริญ. สยามรัฐ. 2537 : 8)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ถึงปีพุทธศักราช 2516 ก่อนหน้าเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ในช่วงเวลาที่ศาสตราจารย์ ดร.สุตใจ เหล่าสุนทร เป็นอธิการบดีที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา คณาจารย์ นิสิต และข้าราชการ ได้ร่วมกันเรียกร้องต่อรัฐบาลให้ปรับฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัย และย้ายสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการไปขึ้นกับทบวงมหาวิทยาลัย ท่ามกลางการปกครองที่เข้มงวดรุนแรงของรัฐบาลทหารใน

ขณะนั้น เพื่อความคล่องตัวในการพัฒนาโครงสร้าง การบริหาร และการเรียนการสอนอันจำกัด ไปสู่ การเป็นมหาวิทยาลัยและการขยายตัวที่มีความหลากหลายวิชาชีพ แล้วท้ายที่สุด มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ (มหาวิทยาลัยที่เจริญเป็นศรีสง่าแก่มหานคร) ก็ได้รับการสถาปนาขึ้นในปีถัดมา (29 มิถุนายน 2517) โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เหล่านุทธร เป็นอธิการบดี (พุทธศักราช 2512-2521)

ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เหล่านุทธร จบอักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบ ทางด้านศึกษาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแห่งมลรัฐโอไฮโอและอินเดียนา สหรัฐอเมริกา เป็นทั้งนักวิชาการและนักการศึกษา ระบบการขยายวิทยาเขตของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ปรับมาเป็นวิทยาเขต (8 วิทยาเขต) ภายใต้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาลัยที่กว้างไกลของ ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เหล่านุทธร ซึ่งเตรียมการขยายวิทยาเขตในส่วนกลางที่แออัดคับแคบและจำกัด จาก กรุงเทพมหานครไปยังวังน้อย พระนครศรีอยุธยา บนพื้นที่กว้างใหญ่ แต่ความพยายามในช่วงนั้นก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ หลังจากนั้นมานับด้วยสองทศวรรษเศษ มหาวิทยาลัยต่างๆ จึงได้ขยายตัวออกไปสู่ชานเมือง รวมทั้งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ขยายไปยังศูนย์องครักษ์ จังหวัดนครนายก ช่วงเวลานับด้วยทศวรรษเศษของการเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นเวลาของการปรับตัวตน ทั้งการปรับโครงสร้าง ปรับระบบ ปรับบุคลากร ปรับจุดยืน รวมทั้งการปรับภาพที่สังคมเฝ้ามอง ความพยายามที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจะเปิดคณะแพทยศาสตร์ เป็นความพยายามและหัวเลี้ยว หัวต่อครั้งสำคัญในอันที่จะขยายตัวจากคณะวิชาเดิมคือ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะพลศึกษา ออกไปสู่การเรียนการสอนที่หลากหลาย การ สถาปนาคณะแพทยศาสตร์เป็นการเริ่มต้นจากของแข็งและเต็มไปด้วยปัญหา บอบช้ำทั้งก่อนและหลัง การสถาปนา (2528) ซึ่งก็เป็นบทเรียนราคาแพงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ต้องไม่ยอมให้ ประวัติศาสตร์เช่นนั้นเกิดขึ้นอีก

ช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 6 (พุทธศักราช 2530-2534) ได้มีความ พยายามที่จะจัดตั้งคณะวิชาใหม่ขึ้นอีก คณะวิศวกรรมศาสตร์ได้สถาปนาขึ้นในปี 2535 ด้านแผน พัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7 (พุทธศักราช 2535-2539) ตามมาด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และความพยายามที่จะสถาปนาขึ้นอีกในแผนพัฒนาการ ศึกษาในระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8-9 (พุทธศักราช 2540-2549) คือ คณะสหเวชศาสตร์ คณะพยาบาล ศาสตร์ รวมทั้งคณะทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ และวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม จะไปเติบโตที่ศูนย์องครักษ์ จังหวัดนครนายก

ในอดีตที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้จัดโครงสร้างให้มีหน่วยงานสถาบัน ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับคณะวิชา เพื่อมุ่งเน้นทางด้านการวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ได้ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับการสถาปนาวิทยาลัยวิชาการศึกษาและอาจกล่าวได้ว่า เป็นหน่วยงานสถาบันแห่งแรกในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย ปัจจุบันนี้ ความจำเป็นในการกิจด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย มีความจำเป็นยิ่งขึ้น โครงการจัดตั้งสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง (สวพทศ.) ฯลฯ จึงเริ่มต้นขึ้นด้วยการกิจอันหนาหนักของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ วันนี้คือ จะจัดระบบการบริหาร ระบบความคิด และความพร้อมในทุกด้าน ให้สอดคล้องกับการขยายตัวในทุกมิติได้อย่างไร ห้วงเวลาหนึ่งเราเคยปรารภว่า เราไม่มีประสบการณ์กับความหลากหลายเหล่านี้ ทั้งความหลากหลายแปลกหน้าของศาสตร์ผู้คน และปัญหา แต่เวลาและบทเรียนที่มีมาพอสมควร ไม่อาจปรารภเช่นนั้นได้อีก เราคงต้องหันหน้าเข้าหากัน ร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจกันทุกคน คิด ทำ และพูด ให้ตรงกัน เพื่อภารกิจอันหนาหนักเช่นนี้จะได้บรรลุเป้าหมายอันงดงามในอนาคตให้ได้

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้แสดงบทบาททางด้านศิลปกรรมศาสตร์มาตั้งแต่แรกเริ่ม ไม่ว่าจะเป็นการเปิดสอนวิชาพื้นฐาน วิชาความซาบซึ้งทางศิลปะและวิชาความซาบซึ้งทางดนตรี เพื่อสร้างรสนิยมให้กับบัณฑิตทุกคน การเปิดแผนกศิลปศึกษาภายใต้คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ในปีพุทธศักราช 2511 และผลิตบัณฑิตทางการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษาเป็นแห่งแรก เมื่อพัฒนามาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีพุทธศักราช 2517 การกิจทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนาต่อไปอีก โดยการขยายโครงสร้างเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมและภาควิชาดุริยางคศาสตร์ ภายใต้คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม ได้เปิดสอนทั้งหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปะ ที่มุ่งเน้นทางด้านการออกแบบสื่อสาร ส่วนภาควิชาดุริยางคศาสตร์ก็เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต ทั้งวิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทยและดุริยางคศาสตร์สากล หลังจากนั้น การขยายการศึกษาไปสู่ระดับบัณฑิตศึกษาก็เริ่มขึ้น ด้วยหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา เป็นการเปิดสอนพร้อมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีพุทธศักราช 2528 และตามมาด้วยการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา ในปีพุทธศักราช 2535

ปีพุทธศักราช 2530 แนวคิดในการขยายบทบาททางด้านศิลปกรรมศาสตร์ไปสู่การเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้ปรากฏชัดขึ้น หลังจากนั้นการเสนอโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ก็เริ่มขึ้นในปีถัดมา โดยคณะบุคคลที่ปรารถนาจะเห็นรสนิยมอันประณีตงดงามและมีระบบแบบแผนทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ พัฒนาขึ้นในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและสังคมไทย ท้ายที่สุดโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ก็ได้รับการอนุมัติ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2536 ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้ จากชุมชนวิชาการกลางทุ่งแสนแสบในอดีต วันนั้นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เติบโตอยู่ท่ามกลางธุรกิจของกรุงเทพมหานคร และขยายตัวไปสู่ศูนย์กลางธุรกิจ จังหวัดนครนายก ที่มุ่งเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เทคโนโลยีอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภายใต้อาคารซึ่งสร้างแล้วเสร็จเมื่อปีพุทธศักราช 2539 เป็นอาคารสูง 15 ชั้น ด้านของคณะศิลปกรรมศาสตร์ใช้งานร่วมกับสำนักคอมพิวเตอร์ ในส่วนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ประกอบด้วยพื้นที่ของอาคารชั้นที่ 1 และชั้นที่ 5 ถึงชั้นที่ 15 พื้นที่ใช้งานรวมทั้งสิ้นประมาณ 8,000 ตารางเมตร

โครงสร้างการบริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในช่วงแรก ประกอบขึ้นด้วย ภาควิชา 6 ภาควิชาคือ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล ภาควิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา ภาควิชาศิลปะการแสดง ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ และสำนักงานเลขานุการคณะศิลปกรรมศาสตร์ การเปิดสอนแต่ละภาควิชา ในช่วงแรกได้แยกออกเป็นสาขาวิชาต่างๆ ถึงปีพุทธศักราช 2540 คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เปิดสอนในสาขาวิชาต่างๆ ดังนี้ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต เปิดสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย และสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต เปิดสอนสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล สาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชาจิตรกรรม สาขาวิชาเซรามิกส์ สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์ สาขาวิชาศิลปะการแสดง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาวิชานาฏศิลป์สากล สาขาวิชาการออกแบบเพื่อการแสดง สาขาวิชาการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาออกแบบทัศนศิลป์ สาขาวิชาออกแบบสื่อสาร สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ และสาขาวิชาออกแบบแฟชั่น รวม 14 สาขาวิชาในระดับปริญญาตรี และในระดับบัณฑิตศึกษาปริญญาโท 3 สาขาวิชาคือ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยาและสาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ ซึ่งสาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ เริ่มเปิดสอนในปีพุทธศักราช 2539

ถึงปีพุทธศักราช 2543 คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับโครงสร้างการบริหารงานจากระบบภาควิชาเป็นสาขาวิชาเพื่อระดมบุคลากรให้ทำงานร่วมกัน โดยลดตำแหน่งภาควิชาลง และเพื่อปฏิรูปองค์กรรองรับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ในปีพุทธศักราช 2545-2546 จากแผนงานของคณะ

ศิลปกรรมศาสตร์ มุ่งขยายงานการเปิดสอนในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างๆ อีกจำนวนหนึ่ง และมุ่งเปิดสอนในระดับปริญญาโทอีกหลายสาขาวิชา สาขาวิชาที่เร่งพัฒนาความพร้อมคือ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดงศึกษา และหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการออกแบบ โครงสร้างทางด้านการงานศิลปวิทยบริการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ประกอบด้วยหอนิทรรศการศิลปกรรม ซึ่งเป็นสถานที่แสดงศิลปกรรมทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับสังคมไทย และระดับนานาชาติ หอสะสมศิลปกรรมซึ่งเป็นสถานที่รวบรวมผลงานศิลปกรรมสะสม และหอจดหมายเหตุแสดงพัฒนาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ หอนาฏลักษณ์ซึ่งเป็นทั้งสถานที่ฝึกซ้อมและการแสดงทางด้านศิลปะการแสดงและดนตรี การจัดสัมมนาทางวิชาการ ศูนย์คอมพิวเตอร์กราฟิกส์ซึ่งเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติสร้างสรรค์และอบรมทางด้านการออกแบบกราฟิกส์ ห้องสมุดซึ่งเป็นแหล่งสะสมและศึกษาค้นคว้า เป็นฐานข้อมูลการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งข้อมูลอักษรภาพ และเสียง ศูนย์มัลติมีเดียคอมพิวเตอร์ซึ่งจะเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติเรียบเรียงเสียงประสานทางด้านการดนตรีและการบันทึกเสียง และศูนย์วิจัยศิลปวัฒนธรรมซึ่งพัฒนาไปสู่สถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม เพื่อร่วมผลักดันงานวิชาการและการค้นคว้าวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ต่อไป

การบริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้กำหนดกรอบงานไว้ 7 กรอบงานคือ งานวางแผน งานกิจการนิสิต งานวิชาการ งานวิจัย งานบริหาร งานวิเทศสัมพันธ์ และงานกิจการพิเศษ งานวางแผนที่มุ่งรุกไปข้างหน้าให้สอดคล้องกับสังคมใหม่ งานกิจการนิสิตที่มุ่งสร้างคุณภาพนิสิตทั้งด้านวิชาการ ปฏิบัติการ และจริยธรรม งานวิชาการที่มุ่งผลักดันทั้งศาสตร์และศิลป์ งานวิจัยที่มุ่งสร้างฐานความรู้ในฐานะการเป็นนักวิชาการที่สร้างสรรค์ความรู้มากกว่าการเป็นผู้บริโภคความรู้ งานบริหารที่มุ่งจัดระบบให้ก้าวหน้าทันสมัย งานวิเทศสัมพันธ์ที่มุ่งความเป็นสากลในเชิงสาระ และงานกิจการพิเศษเพื่อผลักดันกิจกรรมหลากหลาย ทั้งภายในคณะ คณะกับมหาวิทยาลัย และคณะกับสังคม ภายใต้อพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้น การค้นคว้าวิจัย การสอน การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้กำหนดโครงสร้าง วางแผน และสร้างสรรค์กิจกรรมให้สัมพันธ์กับพันธกิจดังกล่าว และมุ่งตอบสนองการพัฒนามหาวิทยาลัยในสังคมไทยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยและการสอน แทนการเป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการสอนเพียงเกือบจะด้านเดียว

ศิลปกรรมศาสตร์ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์เพื่อการอนุรักษ์ ต้องพัฒนาไปสู่การอนุรักษ์เพื่อปัจจุบันและอนาคต ศิลปกรรมศาสตร์ที่เป็นสถานฝึกช่างฝีมือ ต้องพัฒนาไปสู่การเรียนการสอนที่ก้าวหน้า มีองค์ความรู้ มีฐานความรู้ความคิดที่เปิดกว้าง มุ่งให้วิชาการผลักดันปฏิบัติการ และมุ่งให้ปัญญานำทักษะ และการเรียนการสอนศิลปกรรมศาสตร์ที่ปล่อยปละละเลย ต้องพัฒนาไปสู่ความจริงจัง มุ่งมั่น

มีความหวังและมือนาคต ในกระแสโลกไร้พรมแดน การก่อเกิดและการเติบโตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ไม่อาจติดขัดอยู่กับแบบแผนอดีต ไม่อาจหลงใหลอยู่กับการชื่นชมเพียงสิ่งที่ปรากฏเป็นรูปธรรม ไม่อาจพอใจกับการเป็นตัวแปลกแยกในสังคม ต้องพัฒนาวิชาชีพศิลปกรรมศาสตร์ให้มีศักยภาพสูง แข็งแกร่งเทียบเท่ากับทุกวิชาชีพ ต้องพร้อมทั้งสติปัญญา ความสามารถ จริยธรรม และการมีจิตสำนึกสาธารณะ ที่พร้อมจะสร้างสรรค์ศิลปกรรมอย่างเฉลียวฉลาด พร้อมจะดำรงชีวิตอย่างสันติสุขและพร้อมจะเป็นคนดีของสังคมไปพร้อมกัน (กรอบแนวคิดและนโยบาย รายงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารสำนักงาน : 2543)

พัฒนาการของโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง จากปีพุทธศักราช 2492 มาสู่การเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปีพุทธศักราช 2496 และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีพุทธศักราช 2517 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีรากพัฒนาการมาจากแผนกศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2511 ปรับเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และปรับตัวครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งเป็น “คณะศิลปกรรมศาสตร์” ในปีพุทธศักราช 2536 นั้น ปรากฏความคิดและอุดมการณ์ในบริบทของการเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง วิทยาลัยวิชาการศึกษา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ข้อมส่งผลต่อการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดช่วงเวลาอันยาวนานนั้น

ณ วันนี้ สามทศวรรษเศษจากพัฒนาการของแผนกศิลปศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา และประมาณหนึ่งทศวรรษจากการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้บอกหลายสิ่งหลายอย่างกับสังคมแล้วพอสมควร ซึ่งก็คงต้องมีอีกมากมายหลายอย่างที่ต้งพัฒนาต่อไป ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รุนแรงยิ่งขึ้น

บทที่ 3

ทศวรรษแรกของคณะศิลปกรรมศาสตร์

การพัฒนาศิลปะและงานช่างฝีมือไทยแต่อดีตนั้น เป็นการสืบทอดในกระบวนการฝึกฝนในหมู่บ้าน ครอบครัวยุคโบราณ และในวัดซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชน เมื่อกระแสอารยธรรมตะวันตกเริ่มมีบทบาทต่อสังคมไทย นับตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กระบวนการแบบศิลปะของชาวจีนโพ้นทะเล เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของการรับและการผสมผสานตะวันตกและพื้นฐานไทยเข้าไว้ด้วยกัน อาจเป็นทั้งสัญลักษณ์ในเชิงสังคมและศิลปกรรม เมื่อถึงยุคสมัย ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นยุคสมัยของการตื่นตัวตะวันตกและการปฏิรูปสังคมครั้งสำคัญ ระบบแบบแผน ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี รวมทั้งการเกิดขึ้นของโรงเรียนเพื่อทวยราษฎร์ กระแสศิลปกรรมตะวันตกสายประเพณีนิยมเก่าจากตะวันตกตอนใต้ สายเรณาส์ของสเปนและอิตาลีก็ไหลบ่าเข้ามา ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตย์ ศิลปะตกแต่ง อนุสาวรีย์ จิตรกรรม ประติมากรรม

เมื่อถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กระแสศิลปกรรมสายประเพณีนิยมตะวันตกเก่า (Western Traditional Art) ก็ยังคงหลั่งไหลเข้ามา รวมทั้งช่างเขียน ช่างปั้น และผู้ที่ผ่านประสบการณ์และการศึกษาทางด้านศิลปกรรมจากตะวันตก พร้อมกันนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแสวงหาคุณภาพทางด้านศิลปกรรมในสังคมใหม่ของไทย ด้วยการพัฒนาระบบการศึกษาศิลปะและงานช่างไทย พัฒนาระบบพื้นฐาน ครอบครัวยุคโบราณ มาสู่การศึกษาในระบบโรงเรียนตามกระแสวัฒนธรรมใหม่ พระองค์ได้ทรงพัฒนาสโมสรช่างในสามัคยาจารย์สมาคม ซึ่งเจริญมาแต่รัชกาลก่อน * สถาปนาขึ้นเป็นโรงเรียนเพาะช่าง (2456) ด้วยพระปณิธานที่จะให้โรงเรียนเพาะช่าง สืบสานอดีตและสร้างสรรค์อนาคตสืบไป หลังจากนั้นอีก 3 ปี มหาวิทยาลัยในระบบสากลแห่งแรกของเมืองไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็สถาปนาขึ้น (2459) โดยรวมโรงเรียนวิชาชีพชั้นสูงต่างๆ ไว้ในระบบใหม่นั้น ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนมหาดเล็กหลวง โรงเรียนฝึกหัดครู โรงเรียนราชแพทยาลัย

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองได้รับการสถาปนา เสมือนเป็นการแสวงหาแรงกดดันระหว่างสายเสนาบดีและสายการเมือง สายเจ้าและสายสามัญชน ถึงปี 2486 มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากรก็ถือกำเนิดขึ้น โดยที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้พัฒนามาจากโรงเรียนประณีต

ศิลปกรรม โรงเรียนศิลปากรในอดีต สายโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ถือกำเนิดเป็นโรงเรียนวิชาชีพชั้นสูงแห่งแรกในประเทศไทยปี 2435 (หลักสูตรการศึกษาไทยมีขึ้นในปี 2438) ได้พัฒนามาสู่วิทยาลัยวิชาการศึกษาในปี 2497 และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2517

การก่อเกิดมหาวิทยาลัยในช่วงแรกของไทยนั้น ได้พัฒนาโครงสร้างและความคิดมาจาก โรงเรียนวิชาชีพชั้นสูง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการผลิตข้าราชการไปป้อนกระทรวงทบวงกรม ต่างๆ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองเน้นการศึกษาทางด้านการเมือง มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เน้นการศึกษาทางด้านการแพทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เน้นการศึกษาทางด้านเกษตรกรรม และ มหาวิทยาลัยศิลปากรเน้นการศึกษาทางด้านศิลปกรรม

วันนี้ พัฒนาการสังคมได้หมุนเปลี่ยนไปเป็นอย่างมาก กระแสสากลแพร่สะพัด กระแสสังคมโลก (globalization) ได้เป็นที่กล่าวขานถึงกันมาก กระแสวัฒนธรรม การดำรงชีวิต วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ระบบการศึกษาศิลปกรรม ได้ผสมผสานเทียบเคียงคลุกเคล้าอยู่ด้วยกัน ทางด้านศิลปกรรม เมื่อกระแสสากลรุนแรงขึ้น กระแสนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยก็จำเป็นต้องรุนแรงขึ้นด้วย ส่วนวันข้างหน้า ปีกสากลและปีกอนุรักษ์จะคงยืนเคียงคู่อยู่ด้วยกันหรือผสมผสานกัน หรือปีกใดปีกหนึ่งเสื่อมสลายลง ก็คงเป็นอีกปัญหาหนึ่งพัฒนาการในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยก็มีผลกระทบโดยตรงต่อศิลปกรรมทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตด้วย ในระยะเริ่มแรก เมื่อระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยพัฒนาขึ้นนั้น การมุ่งเน้นเฉพาะด้านอย่างโรงเรียนวิชาชีพชั้นสูงก็เกิดขึ้น ถ้ากล่าวถึงการอุดมศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยในเชิงสากลแล้ว ความหลากหลาย (diversity) ย่อมเป็นหัวใจสำคัญยิ่งประการหนึ่ง ทั้งความหลากหลายภายในโครงสร้างของมหาวิทยาลัย ความหลากหลายในศาสตร์ต่างๆภายในมหาวิทยาลัย รวมทั้งความหลากหลายในความคิด (อาจรวมทั้งการเผชิญหน้า) ภายในมหาวิทยาลัย นอกจากนั้น ความหลากหลายในแต่ละมหาวิทยาลัยยังเป็นหัวใจหรือธรรมชาติของมหาวิทยาลัยในเชิงสากลอีกด้วย

การศึกษาในกระบวนการมหาวิทยาลัยของอารยธรรมตะวันตก ได้ชื่อว่าพัฒนามาจากสังคมกรีกโบราณ ที่ปรัชญาจารย์ได้เผยแพร่ความรู้ความคิดไปสู่สามัญชน ซึ่งความรู้ความคิดในเชิงปรัชญานั้นได้พัฒนามาสู่วิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ คณิตศาสตร์ จิตวิทยา จิตวิทยาศิลปะ ทุกวันนี้ การศึกษาที่ระดมความรู้ความคิดในสมัยกลาง ได้เชื่อมโยงกับศาสนศาสตร์ จนหล่อหลอมเป็นการเริ่มต้นของมหาวิทยาลัยทั้งในสมัยกลาง โกลิค เรอเนสซองส์ และเมื่อถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 มหาวิทยาลัยซึ่ง

ถือกันว่า เป็นต้นความคิดของมหาวิทยาลัยสมัยใหม่ ก็ถือกำเนิดขึ้นในเยอรมนี (1810) มหาวิทยาลัยที่มุ่งการศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นหัวหอ ในอันที่จะนำพาบุคลากรในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นครูอาจารย์ หรือนิสิตนักศึกษา พัฒนาไปสู่การเป็นปัญญาชน เป็นหัวกะทิทางด้านปัญญาความรู้ของสังคม ด้วยปรัชญาของมหาวิทยาลัยเช่นนั้น ได้พัฒนาต่อมาจนถึงวันนี้

“มหาวิทยาลัยพึงสร้างปัญญาชน (intelligentsia) นำวิชาชีพและการฝึกฝนวิชาชีพหรือช่างฝีมือ” การกล่าวเช่นนี้ มิได้หมายความว่า บทบาทของมหาวิทยาลัยจะปฏิเสธวิชาชีพหรือการเป็นช่างฝีมือ แต่ต้องตระหนักในการกิจหลักคือการสร้างปัญญาชนด้วย ปัญญาชนคืออะไร คงไม่ใช่ประเด็นที่ต้องอภิปรายตรงนี้ แต่ปัญญาชนอาจรวมถึงความรู้ ความคิด สติปัญญา โลกทัศน์ จริยธรรม ความสามารถ การเป็นนักแสวงหา ฯลฯ ด้วยเป้าหมายและบทบาทเช่นนี้ ปัญหาจึงตามมาว่า ผู้เกี่ยวข้องกับระบบมหาวิทยาลัยจะต้องตระหนัก สร้างสรรค์ และจริงจังต่อกระบวนการเรียนการสอน (learning methodology) ในการสร้างคนในระบบมหาวิทยาลัยให้กว้าง หนา ลึก เพียงใดและอย่างไร ไม่ยกเว้นแม้แต่มหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ พร้อมทั้งหัวใจของความหลากหลาย ดังที่กล่าวมาแล้ว มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งในสังคมใดสังคมหนึ่งก็พึงแสดงความแตกต่างของตนเองให้ได้ เพื่อสนับสนุนความหลากหลายที่พึงมีอยู่ในสังคม เพราะความหลากหลายในสังคมประชาธิปไตยย่อมนำมาซึ่งการแข่งขัน แม้เราจะปฏิเสธการแข่งขันอย่างไรก็ตาม และคุณภาพเชิงวิชาการ (academic quality) ในที่สุด พัฒนาการของศิลปกรรมศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นมองในรูปของศาสตร์ หรือคณะวิชา ย่อมต้องแสวงหาความแตกต่างหรือลักษณะเฉพาะตัวอันเป็นอัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของตนเองให้จงได้ ส่วนการจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดและอย่างไรย่อมเป็นอีกปัญหาหนึ่ง

การก่อกำเนิดขึ้นของมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งมุ่งเน้นการฝึกวิชาชีพชั้นสูงหรือชุมชนวิชาการ เฉพาะด้านศิลปกรรมศาสตร์ ในช่วงแรกย่อมมีขีดจำกัดระดับหนึ่งในทหระชนหรือจุดยืนของมหาวิทยาลัยในเชิงความหลากหลาย ประกอบกับสภาพภูมิศาสตร์อันจำกัด อาจมีอุปสรรคต่อการขยายมิติของชุมชนวิชาการด้วย ต่อเมื่อมหาวิทยาลัยศิลปากรได้ขยายตัวไปสู่ระบบวิทยาเขต มิติก็เปิดขึ้นเป็นเงาตามตัว ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งพัฒนามาจากแผนกวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา (2511) ก็มีภาวะจำกัดอยู่ 2 ประการคือ ข้อจำกัดเพียงเฉพาะวิชาการศิลปศึกษา และข้อจำกัดในอดีตที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาวิชาชีพการศึกษาชั้นสูง แม้การพัฒนาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาเข้าสู่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปี 2517-2518 ในช่วงแรกเริ่มซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ อย่างน้อยนับด้วยทศวรรษ

โลกทัศน์ของผู้มีบทบาท รวมทั้งโครงสร้างก็ยังคงพัฒนาอยู่ภายใต้กรอบของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ถึงวันนี้ก็อาจถือได้ว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้พัฒนาความหลากหลายไปอีกระดับหนึ่ง แม้จะยังมีพลังโลกทัศน์เก่าเป็นคลื่นด้านปรากฏให้เห็นได้เป็นระยะก็ตาม และเมื่อภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมและภาควิชาดุริยางคศาสตร์ได้พัฒนามาเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงเป็นความพยายามอีกด้านหนึ่ง ช่วงเวลาหนึ่ง และวิสัยทัศน์หนึ่ง

ครุศิลป์หรือภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ถือกำเนิดขึ้นมา ร่วมสมัยกับแผนกวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร และก็มุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้า ทางด้านศิลปศึกษาในขอบเขตของคณะครุศาสตร์ ต่อเมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ขึ้นมาในปีพุทธศักราช 2526 ความหลากหลายก็ได้รับการพัฒนาขึ้นด้วย หลังจากนั้นคณะ วิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็เกิดขึ้น ส่วนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาภายใต้กระทรวง ศึกษาธิการ ในอดีตกำหนดระดับการศึกษาไว้ไม่เกินปริญญาตรี วิทยาลัยครูหรือสถาบันราชภัฏทั่ว ประเทศไทย ได้เล็งมุ่งเน้นทางด้านศิลปศึกษาและพัฒนาไปสู่ความหลากหลายในการเปิดสอนทางด้าน ศิลปกรรมศาสตร์ แต่ละเลยการศึกษาทางด้านศิลปศึกษา ตามกระแสตลาดแรงงานและกระแสการ ทำลายโครงสร้างการศึกษาศิลปะในระดับมัธยมศึกษาของกรมวิชาการ ส่วนสถาบันเทคโนโลยี ราชมงคลซึ่งรวมทั้งวิทยาเขตเพาะช่าง ก็ได้พยายามพัฒนาความหลากหลายในรูปแบบของการรวม ศูนย์ภายใต้โครงสร้างคณะศิลปกรรม และพร้อมกับการพัฒนานั้น ก็ได้ทำลายศักยภาพของสถาบันการ ศึกษาศิลปะเก่าแก่อย่างโรงเรียนเพาะช่างไปด้วย คือจากการศึกษาที่เปิดสอนทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี ได้ถดถอยเหลือเพียงการศึกษาในระดับวิชาชีพชั้นสูงเท่านั้น

หลังจากที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ขึ้น โดยมีจุดเน้นที่กว้างทั้งทาง ด้านทัศนศิลป์ นฤมิตศิลป์ ดุริยางคศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดตั้งคณะวิจิตรศิลป์ขึ้น โดยที่ คณะวิจิตรศิลป์พัฒนาโครงสร้างไปจาก คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ของ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงวันนี้ มหาวิทยาลัยต่างๆ ได้ตื่นตัวในการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์มากขึ้น คณะศิลปกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พัฒนามาจากภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม และภาควิชาดุริยางคศาสตร์ ตามมาด้วยมหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยขอนแก่น

การก่อกำเนิดขึ้นของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ย่อมเป็นปรากฏการณ์อันดียิ่งสำหรับสังคมไทยและวงการศิลปกรรม นอกจากเป็นการก่อให้เกิดความหลากหลายกว้างขวางในชุมชนวิชาการภายในมหาวิทยาลัยดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีผลต่อการขยายวงการศิลปกรรม ขยายความเชื่อมโยงระหว่างศิลปกรรมสาขาต่างๆ กับสังคมและธุรกิจปัจจุบัน และขยายศิลปกรรมศาสตร์ไปยังภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยด้วย แทนที่จะรวมศูนย์อยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น การขยายตัวของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยเช่นนี้ นอกจากจะเป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผลแล้ว ยังน่าจะมีข้อสังเกตอยู่บ้างหลายประการ เช่น ความพร้อมในศาสตร์ด้านนี้ของแต่ละมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร แรงสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย รวมทั้งทัศนคติของชุมชนวิชาการนั้นๆ ที่มีต่อศิลปกรรมศาสตร์ หรือ ความรอบคอบและจริงจังของคณะศิลปกรรมศาสตร์ โลกทัศน์ของบุคลากร ทัศนคติในการมองอนาคต รวมทั้งความเป็นจริงในเชิงสัมพัทธ์ที่จะผลักดันศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งในวิถีทางที่รุกคืบไปข้างหน้าและในความสัมพันธ์ที่พึงมีต่อศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเฉพาะถิ่นของตน อีกทั้งข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่น่าติดตามก็คือ การเติบโตหรืออนาคตของศิลปกรรมศาสตร์ในแต่ละมหาวิทยาลัยนั้น แม้จะเริ่มต้นด้วยสายพันธุ์เพียงไม่กี่สายพันธุ์ในสังคมไทย วันหนึ่งข้างหน้ามัน คณะศิลปกรรมศาสตร์แต่ละแห่งจะสามารถหลุดพ้นร่มเงาและสร้างสรรค์ลักษณะเฉพาะตัวหรือมีเอกลักษณ์ของตนเอง พร้อมด้วยคุณภาพในอันที่จะผลักดันศาสตร์และศิลป์ทางด้านนี้ให้ก้าวล้ำลึก พัฒนาชุมชนและสังคมไทยได้มากน้อยเพียงใด

กล่าวเฉพาะคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นในปี 2536 จากพื้นฐานที่มีบทบาททางด้านศิลปศึกษา (Art Education) มาแต่ครั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา (เริ่มสอนระดับปริญญาตรี ปี 2511) และเปิดสอนนิสิตเพิ่มอีกหนึ่งสาขาวิชาคือวิชาเอกศิลปะที่เน้นทางด้านการออกแบบสื่อสาร (Communication Design) เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาปรับตัวเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เริ่มสอนปี 2519) ภายใต้ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ นิสิตกลุ่มแรกซึ่งจบการศึกษาทางด้านการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ศิลปศึกษา ส่วนใหญ่ได้ไปใช้ชีวิตอยู่ในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันราชภัฏ มัธยมศึกษา ประถมศึกษา ส่วนบัณฑิตที่จบการศึกษาทางด้านการออกแบบสื่อสาร ส่วนใหญ่ได้มีบทบาทอยู่ในวงการธุรกิจสื่อสารโฆษณา ทางด้านดุริยางคศาสตร์ ทั้งดุริยางคศาสตร์ไทยและสากล ได้วางพื้นฐานภายใต้ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ ความเชื่อมั่นทางด้านปฏิบัติการได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านดุริยางคศาสตร์ไทยที่มีบทบาททั้งในสังคมไทย และการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับประเทศต่างๆ แต่ทางด้านวิชาการคงต้องพัฒนาต่อไปอีก

พื้นฐานการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมได้เปิดสอนในระดับปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาศิลปศึกษา ตั้งแต่ปี 2528 และภาควิชาดุริยางคศาสตร์ก็เปิดสอนระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขามานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) ในปี 2535 จากพื้นฐานการเปิดสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและโท ประสบการณ์ของบุคลากรรวมทั้งพื้นฐานทางวิชาการ ตำรา และงานวิจัย ก็เป็นที่หวังว่าจะพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ระดับหนึ่ง ส่วนงานสร้างสรรค์ ทั้งด้านศิลปะและดนตรีซึ่งมีพื้นฐานอยู่จำนวนหนึ่งนั้น จะต้องผลักดันต่อไปให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ถ้าพิจารณาโครงสร้างของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้วางโครงสร้างในช่วงแรกไว้ 6 ภาควิชา คือ ภาควิชาทัศนศิลปศึกษา (Visual Art Education) ภาควิชาทัศนศิลป์ (Visual Art) ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ (Visual Design) ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย (Thai Music) ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล (Music) และภาควิชาศิลปะการแสดง (Performing Art) ภาควิชาทัศนศิลปศึกษาเปิดสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาทัศนศิลป์เปิดสอนสาขาวิชาจิตรกรรม ศิลปะภาพพิมพ์ และเซรามิกส์ ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์เปิดสอนสาขาวิชาออกแบบสื่อสาร ออกแบบผลิตภัณฑ์ และออกแบบแฟชั่น ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทยเปิดสอนสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากลเปิดสอนสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล และภาควิชาศิลปะการแสดงเปิดสอนสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย การออกแบบเพื่อการแสดง การแสดงและกำกับการแสดง และนาฏศิลป์สากล ในปีการศึกษา 2536 ได้เปิดรับนิสิต 6 สาขาวิชาคือ ศิลปศึกษา จิตรกรรม เซรามิกส์ ออกแบบสื่อสาร ดุริยางคศาสตร์ไทย และดุริยางคศาสตร์สากล

สำหรับภาควิชาทัศนศิลปศึกษา ซึ่งเปิดสอนสาขาวิชาศิลปศึกษานั้น อาจมีข้อสงสัยว่า ทำไมภาควิชาทัศนศิลปศึกษาซึ่งมีหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับคณะศึกษาศาสตร์ จึงไม่สังกัดในคณะศึกษาศาสตร์ แต่สังกัดอยู่ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ การกำหนดโครงสร้างหรือจัดระบบการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับปรัชญาเฉพาะและพัฒนาการของแต่ละสถาบันเป็นประการสำคัญ เหตุผล 2 ประการในที่นี้ก็คือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพื้นฐานหลักด้านหนึ่งมาจากสาขาวิชาศิลปศึกษาประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งเราจะต้องตัดสินใจเลือกระหว่างสาขาวิชาศิลปศึกษาที่อยู่ภายใต้คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งผลผลิตจะมีแนวโน้มไปทางการศึกษา หรือสาขาวิชาศิลปศึกษาที่อยู่ภายใต้คณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งมีแนวโน้มไปทางศิลปกรรมทั้งวิชาการและปฏิบัติการ เราตัดสินใจเลือกแนวทางหลัง กอปรกับคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจจะไม่พร้อมในศาสตร์ด้านนี้ด้วย

ความพร้อมทางด้านพื้นฐานวิชาการ เราได้ร่วมกันสร้างศักยภาพทางวิชาการไว้ระดับหนึ่ง ทั้งคณาจารย์และนิสิตเก่า ศักยภาพทางด้านนี้เราพัฒนาได้พอสมควร ส่วนทางด้านปฏิบัติการ เราพอใจที่พัฒนาบนพื้นฐานของความหลากหลาย บนพื้นฐานความก้าวหน้าในปัจจุบันและบนพื้นฐานความเชื่อว่า “วิชาการคือพลังผลักดันปฏิบัติการ” ปัญหาและความพร้อมทางด้านบุคลากร คงต้องใช้ความพยายามในการเลือกสรรและได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลต่อไป ท่ามกลางค่านิยมในการรับราชการ บนพื้นฐานเศรษฐกิจใหม่ ถดถอยลงอย่างมาก ความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กรการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพ การเสียดสละ และสามัคคีธรรมของบุคลากรเป็นประการสำคัญ ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่วัสดุครุภัณฑ์ ไม่น่าจะเป็นปัญหาอะไร

จากบุคลากรที่มีความหลากหลายจากแหล่งต่างๆ และภาพรวมของความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์องค์กร ซึ่งมีพัฒนาการมา 3 ทศวรรษเศษ ความคิดและพฤติกรรมได้หลอมเป็นมโนทัศน์บางประการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งอาจพิจารณากว้างๆ ได้ดังนี้

1. ความพยายามในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมในภาพจน์ใหม่ โดยพยายามสร้างนิสิตให้เป็นผู้นำ เป็นผู้แสวงหา มีจรรยาบรรณ ก้าวหน้าทันสมัย
2. ความพยายามในการผลักดันปฏิบัติการบนพื้นฐานของปัญญาความคิด วิชาการ และโลกทัศน์กว้าง
3. ความพยายามในการกระตุ้นการอนุรักษ์อย่างก้าวหน้า บนพื้นฐานความเชื่อว่า อดีต ปัจจุบัน และอนาคตคือเส้นทางเดียวกัน
4. ความพยายามบนพื้นฐานความเชื่อว่า ศิลปกรรมคือสิ่งเดียวกับมนุษย์และปัจเจกภาพ ศิลปกรรม มนุษย์ และปัจเจกภาพ จึงสัมพันธ์อยู่ด้วยกัน และสะท้อนถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปกรรม
5. ความพยายามบนพื้นฐานความเชื่อว่า ศิลปกรรมสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงสัมพันธ์อยู่ด้วยกัน ศิลปกรรมมิใช่รัฐอิสระที่แยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยว

อนาคตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ย่อมผูกพันอยู่กับสังคม มหาวิทยาลัยและพลังความมุ่งมั่นของบุคลากร อนาคตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ต้องสัมพันธ์กับพัฒนาการสังคม และนับวันก็จะก้าวข้ามพรมแดนสังคมเฉพาะไปสู่สังคมโลกมากขึ้น มหาวิทยาลัยซึ่งได้ชื่อว่า ขุมชนวิชาการ จะมีความก้าวหน้าสถาพรก็ต่อเมื่อมหาวิทยาลัยพัฒนาอยู่บนรากฐานการค้นคว้าวิจัย เพื่อนำมาซึ่งสรรพความรู้ที่

ลุ่มเล็กและก้าวหน้า ไม่ยกเว้นแม้แต่คณะศิลปกรรมศาสตร์ ด้วยความเชื่อเช่นนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้วางโครงสร้างงานศิลปวิทยบริการ เพื่อเชื่อมโยงกับสังคมและพัฒนาการสังคม โดยกำหนดหน่วยงานและเตรียมอาคารสถานที่เพื่อรองรับหน่วยศิลปวิทยบริการที่ประกอบด้วย หอศิลปกรรม หอสะสมศิลปกรรม หอนาฏดุริยางค์ ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์กราฟิกส์ ศูนย์ดนตรีคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า การสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยอื่นๆ ย่อมเป็นความพยายามด้านหนึ่งที่จะขยายและผลักดันศิลปกรรมศาสตร์ให้พัฒนาทั้งศักยภาพภายในศิลปกรรมศาสตร์และศักยภาพภายนอก ในอันที่จะผลักดันพัฒนาการสังคม ให้พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน รวมทั้งทางด้านศิลปกรรมที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร (วศ. ประสานมิตร) ได้มีมติอนุมัติให้เปิดแผนกวิชาศิลปศึกษาขึ้นในขณะการศึกษา ปี 2511 และปรับเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมในขณะมนุษยศาสตร์ หลังจากการเปลี่ยนแปลงจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา มาสู่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2517 และพร้อมกันนั้น ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ก็ถือกำเนิดขึ้นด้วย

2511 เปิดรับนิสิตการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกศิลปศึกษา

2519 เปิดรับนิสิตศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกศิลปะ

เปิดรับนิสิตการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกดุริยางคศาสตร์สากลและดุริยางคศาสตร์ไทย

2528 เปิดรับนิสิตการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกศิลปศึกษา

2535 เปิดรับนิสิตศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) วิชาเอกมานุษยวิทยาดนตรี

จากการที่แผนกวิชาศิลปศึกษาได้ถือกำเนิดขึ้นในขณะการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2511 นั้น นับเป็นจุดเริ่มต้นของสังคมไทยที่ได้พัฒนาการศึกษาทางด้านศิลปศึกษาในระบบโรงเรียนมาสู่ระดับปริญญา ซึ่งก่อนหน้านี้มีเพียงโรงเรียนเพาะช่าง ที่ผลิตนักศึกษาทางด้านศิลปศึกษาในระดับอนุปริญญาคือประโยศครูมัธยมศึกษา (ป.ม.ช.)

การถือกำเนิดขึ้นของแผนกวิชาศิลปศึกษา ท่ามกลางขอบเขตของการศึกษาและทัศนคติต่อวิชาการทางด้านศิลปศึกษาที่ค่อนข้างจำกัด อาจไม่เปิดโอกาสให้แผนกวิชาศิลปศึกษาขยายตัวได้มากนัก ต่อเมื่อแผนกวิชาศิลปศึกษาได้สร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ บัณฑิตได้เข้ารับราชการเป็นอาจารย์ในวิทยาลัยครูและโรงเรียนในระดับต่างๆ รวมทั้งการแสดงบทบาททางวิชาการศิลปศึกษาในสังคมไทย อย่างเด่นชัด มิติการยอมรับจึงขยายตัวยิ่งขึ้นเป็นเงาตามตัว เมื่อแผนกวิชาศิลปศึกษาได้ปรับตัวเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (2518) ได้

ขยายการผลิตบัณฑิตและงานวิชาการจากศิลปศึกษา ไปสู่ศิลปะในแนวกว้างยิ่งขึ้น คือการเปิดสอน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปะ ซึ่งนิสิตหลักสูตรนี้มุ่งเน้นความสามารถทางด้านการ ออกแบบสื่อสาร (Communication Design) เป็นหลัก พร้อมกับการขยายตัวของสภาพสังคมและ เศรษฐกิจไทย บัณฑิตส่วนใหญ่จากหลักสูตรนี้ ได้ไปมีบทบาทอยู่กับการออกแบบสื่อสารและอาชีพ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในสังคมใหม่ได้เป็นอย่างดี และนั่นคือปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นการขยายตัวของ ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมด้วย

ในช่วงทศวรรษแรกของภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม นับว่ามีอุปสรรคปัญหาอยู่พอสมควร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความสับสนที่สะท้อนมาจากสังคมไทย ปัญหาการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ปัญหาทัศนคติและความอ่อนล้าของผู้บริหารในระดับคณะ รวมทั้งปัญหาจำนวน บุคลากรและการปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในภาควิชา สำหรับภาควิชาดุริยางค- ศาสตร์ ภายใต้คณะมนุษยศาสตร์ ได้เปิดรับนิสิตการศึกษาศิลปะ (กศ.บ.) ทั้งทางด้านดุริยางคศาสตร์ ไทยและสากลในช่วงแรก ซึ่งก็ถือว่าการบุกเบิกทางด้านดุริยางคศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา สำหรับ สังคมไทย รวมทั้งการเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาทางด้านมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) ในปี 2535

ในช่วงประมาณปี 2526- 2527 ความคิดในการขยายตัวของภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม ได้ เริ่มเกิดขึ้นแม้จะยังไม่เป็นรูปธรรมก็ตาม ได้มีการเสนอความคิดต่ออธิการบดี (ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธร) อย่างไม่เป็นทางการ แต่ก็ยังไม่เกิดผลอะไรขึ้น ต่อเมื่อถึงปลายปี 2530 ความคิดที่จะขยายภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมก็กลับมาอีก ด้วยเป้าหมายที่จะขยายพรมแดนสรรพความรู้ความสามารถทาง ด้านศิลปกรรมให้กว้าง หลากหลายและลึก ซึ่งการก่อเกิดขึ้นของความคิดนี้แสดงท่าทีจริงจังและ มั่นใจยิ่งขึ้น ผสานกับการเติบโตทางด้านธุรกิจอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการห้วง อาหารทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่เริ่มเกิดขึ้นในหมู่นักคิดและผู้มีความรู้ทั้งหลาย

ปลายปี 2530 นั้นได้มีการประชุมกันขึ้นที่จังหวัดระยอง (บ้านพักอาจารย์สินีนาถ เลิศไพฑูรย์) โดยมีอาจารย์ในภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม ที่เข้าร่วมประชุมคือ นายอารี สุทธิพันธุ์ นายวิรุณ ตั้งเจริญ นางมะลิฉัตร เอื้ออนันท์ นายสุพจน์ โตนวล นายวินัย โสมดี นายอำนาจ เย็นสบาย นางวรรณรัตน์ ตั้งเจริญ นายสมศักดิ์ ขวาลาวัณย์ นางสินีนาถ เลิศไพฑูรย์ นายอารี สุทธิพันธุ์เป็น ประธานในที่ประชุมและที่ประชุมได้มอบหมายให้นายวิรุณ ตั้งเจริญ เป็นผู้ร่างโครงการจัดตั้งคณะ ศิลปกรรมศาสตร์ การเริ่มต้นความคิดและการเขียนโครงการนับว่าอยู่ในโลกของความว่างเปล่า โดยที่

พวกเราเห็นว่า การขอเปิดองค์กระดิ่งคณะในมหาวิทยาลัยนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เท่าที่ผ่านมามีส่วนเกิดจากความปรารถนาของผู้บริหารเบื้องบน การร้องขอจากเบื้องล่างอาจทวนกระแสความรู้สึกของเบื้องบน แต่ด้วยความเชื่อมั่นในเหตุผล การทำงาน และกระแสสังคมที่ดีขึ้น เราจึงพร้อมที่จะลองคิดลองดู พร้อมทั้งจะสำเร็จและล้มเหลว รวมทั้งพร้อมที่จะได้รับความร่วมมือและวางเฉย

ผู้ดำเนินการได้สอบถาม ศึกษา ค้นหาระเบียบ และขอตัวอย่างโครงการขอจัดตั้งคณะมาเป็นแม่แบบ แม้จะได้ข้อมูลไม่มากนัก แต่ก็มีโครงการจัดตั้งคณะเทคโนโลยี ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ได้ช่วยเป็นแนวนำร่องได้ระดับหนึ่ง แม้ความแตกต่างระหว่าง “เทคโนโลยี” และ “ศิลปกรรมศาสตร์” จะมีอยู่ก็ตาม ในที่สุดเราก็ได้ฝ่าความมืดออกมาด้วย “โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์” ฉบับแรก ช่วงต้นปี 2531 ด้วยความมุ่งหมายดังนี้

1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีบทบาทเด่นทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สมควรจะได้แสดงบทบาททางด้านนี้ให้เป็นเลิศยิ่งขึ้น เพื่อร่วมกันสร้างไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติอันสำคัญยิ่ง
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำเป็นต้องขยายบทบาทและความรับผิดชอบทางด้านการศึกษาให้ครอบคลุมศาสตร์สาขาต่างๆ ให้เต็มศักยภาพของการเป็นมหาวิทยาลัย
3. ศักยภาพของมหาวิทยาลัยที่ครอบคลุมศาสตร์ทุกสาขา ข้อมนำมาซึ่งความสัมพันธ์ทั้งในทางวิชาการและการสร้างบุคลิกภาพต่อผู้เรียนอย่างครบวงจรและเป็นเอกภาพ
4. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำเป็นจะต้องจัดโครงสร้างของมหาวิทยาลัย ทั้งในทางวิชาการและการบริหารให้สอดคล้องกับระบบสากล
5. ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมและภาควิชาดุริยางคศาสตร์ในปัจจุบัน ซึ่งทำหน้าที่สอน คันทวารวิชัย บริการวิชาการ และทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มาไม่น้อยกว่า 2 ทศวรรษ อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องขยายตัวเพื่อความคล่องตัวทั้งทางด้านวิชาการ การบริหาร และการแสดงบทบาทอย่างกว้างขวางและสมบูรณ์
6. นิสิตทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ จำเป็นจะต้องมีชุมชนที่ก่อปรด้วยศิลปกรรมหลายสาขาวิชา เช่น ทัศนศิลป์ ดุริยางคศาสตร์ นาฏศิลป์ การละคร การออกแบบ ฯลฯ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และแรงผลักดันทางสุนทรีย์ ซึ่งจะก่อให้เกิดสมรรถภาพในปัจเจกและมวลปัจเจกอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้ส่งผ่านขึ้นสู่ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และก็ต้องแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ “โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์” ฉบับที่ 2 จึงเกิดขึ้นอีกในช่วงปลายปี 2531 และการส่งผ่านขึ้นสู่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยก็ต้องเป็นไปตามระบบ หลังจากนั้นก็ต้องปรับปรุงแก้ไขอีก “โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์” ฉบับที่ 3 จึงตามมาในตอนต้นปี 2532 และผ่านขึ้นสู่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยภายใต้การบริหารงานของอธิการบดี รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี เมืองนาโพธิ์ ได้ส่งโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ขึ้นสู่ทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อขอปรับกลางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 6 (2530-34) แต่การขอปรับแผนไม่เป็นผลสำเร็จ มหาวิทยาลัยได้ส่งแผนงานการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ เข้าสู่ทบวงมหาวิทยาลัย ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7 (2535-39) ในปี 2533 ทบวงมหาวิทยาลัยอนุมัติแผนในปี 2533 (ทม 0204/31889 22 พฤศจิกายน 2533) หลังจากนั้น ต้องเสนอโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อพิจารณารายละเอียดตามระดับขึ้นอีกครั้งหนึ่ง คือผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการคณะมนุษยศาสตร์ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยและสภามหาวิทยาลัย ได้มีการปรับปรุงและจัดพิมพ์โครงการจัดตั้ง คณะศิลปกรรมศาสตร์อีก 3 ครั้ง ก่อนที่จะส่งไปยังทบวงมหาวิทยาลัยในปี 2534

การร่างหลักสูตรของคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เริ่มต้นพร้อมกับการร่างโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยร่างหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้สัมพันธ์กับแผนงานบริหาร ในการแบ่งภาควิชา ดังนี้

1. ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกศิลปศึกษา (นายวินัย โสมดี รับผิดชอบ) และปรับปรุงหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกศิลปศึกษา (นางมะลิฉัตร เอื้ออนันท์ รับผิดชอบ)

2. ภาควิชาทัศนศิลป์ ร่างหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกทัศนศิลป์ หมวดวิชาศิลปวัฒนธรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปะภาพพิมพ์ เซรามิกส์ (นายอำนาจ เข็นสบาย รับผิดชอบ) และร่างหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) วิชาเอกทัศนศิลป์ หมวดวิชาศิลปะไทย ศิลปวิจารณ์ ศิลปะสมัยใหม่ ออกแบบสื่อสาร และเซรามิกส์ (นายวิรุณ ตั้งเจริญ รับผิดชอบ) (ศศ.บ. วิชาเอกทัศนศิลป์ หมวดวิชาศิลปวัฒนธรรม เพิ่มขึ้นหลังจากการประชุมร่วมกับวิทยาเขตต่างๆ ในปี 2532 โดยมีนายวุฒิ พันทวี เป็นผู้เสนอและร่าง)

3. ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ ร่างหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกออกแบบทัศนศิลป์ หมวดวิชาออกแบบสื่อสาร ออกแบบผลิตภัณฑ์ และออกแบบแฟชั่น (นางสินีนาถ เลิศไพบรวัน รับผิดชอบ)

4. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากลและภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย ทั้งหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (นายวิเชียร วรินทร์เวช เป็นผู้รับผิดชอบ) ส่วนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ทางภาควิชาดุริยางคศาสตร์ (คณะมนุษยศาสตร์) ได้ดำเนินการก่อนที่จะร่างโครงการคณะศิลปกรรมศาสตร์ แต่หลักสูตรใหม่ได้ยุติลงเมื่อต้องแยกหลักสูตรแต่ละหลักสูตรเสนอพิจารณา รายละเอียดตามขั้นตอนในปี 2533 โดยจะใช้หลักสูตรเดิมที่มีอยู่จนกว่าจะพร้อมและร่างเสนอปรับปรุงหรือร่างขึ้นใหม่ต่อไป

5. ภาควิชาศิลปะการแสดง หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกศิลปะการแสดง หมวดวิชาการละครและหมวดวิชานาฏศิลป์ (หลักสูตรนี้ได้รับการปริกษาหารือระหว่างนายวิรุณ ตั้งเจริญ และนายพฤทธิ์ สุกเศรษฐศิริ ที่ Illinois State University, U.S.A. ราวปี 2529-30 การร่างหลักสูตรครั้งแรกในปี 2531 นางมะลิฉัตร เอื้ออาพันธ์ เป็นผู้ร่างรายวิชา นายวิรุณ ตั้งเจริญ เป็นผู้เขียนคำอธิบายรายวิชา ต่อเมื่อนายพฤทธิ์ สุกเศรษฐศิริ กลับมาจากศึกษาต่อในปี 2533 จึงได้พัฒนาหลักสูตรขึ้นใหม่)

การร่างหลักสูตรนับว่าเป็นปัญหามาก ในการนำเสนอเป้าหมายของหลักสูตรตามปรัชญาเฉพาะของเรา ไปสู่ขั้นตอน ระเบียบและผู้รู้มากมาย ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณาเหล่านั้นต่างมีพื้นฐานและโลกทัศน์ที่ต่างกัน รวมทั้งกรอบ ระเบียบ และขั้นตอน จากระดับคณะกรรมการบริหารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย คณะกรรมการผู้บริหารมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย จริงอยู่ข้อเสนอแนะมากมายมีค่า แต่ข้อปลีกย่อยและการเสนอแนะที่บ่อยครั้งสับสนโดยที่ผู้ร่างหลักสูตรจะต้องแก้ไขใหม่ ปรับปรุงใหม่ พิมพ์ใหม่ เข้าเล่มใหม่ ในระบบการพิมพ์ การบริการ และการเงินที่ต้องพัฒนาของมหาวิทยาลัย ก่อให้เกิดความสับสนมิใช่น้อย หลังจากนั้น ประมาณกลางปี 2535 เมื่อทบวงมหาวิทยาลัยมอบอำนาจในการอนุมัติหลักสูตรให้กับมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบ ความซับซ้อนก็ลดลงขึ้นหนึ่ง แต่พุดตินัยก็ยังคงควบคุมและแก้ไขอยู่ระดับหนึ่งด้วยเช่นกัน แม้หลักสูตรส่วนใหญ่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์จะได้รับการอนุมัติหลายต่อหลายหลักสูตรในปี 2535 เช่น หลักสูตร ศศ.ม. วิชาเอกทัศนศิลป์ หลักสูตรปรับปรุงคือ กศ.ม. วิชาเอกศิลปศึกษา ก็ยังคงมีปัญหาค้างอยู่ในระดับบัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งการที่จะต้องร่างหรือปรับปรุงหลักสูตรของภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากลและภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทยต่อไป

ประมาณปี 2532 มหาวิทยาลัยได้มีมติที่จะรื้อถอนอาคาร 4 ซึ่งเป็นอาคารที่ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมและภาควิชาดุริยางคศาสตร์ทำการเรียนการสอนอยู่ เพื่อก่อสร้างอาคาร 15 ชั้น โดยได้ชื่อว่า "อาคารวิทยาศาสตร์สุขภาพและวิทยาศาสตร์ทั่วไป" (รื้อถอนอาคารที่ศิลปะและดนตรีอยู่อาศัย เพื่อสร้างขึ้นใหม่ แต่กลับไม่มีชื่อที่เกี่ยวข้องกับศิลปะหรือนดนตรีเลย) ซึ่งก่อนหน้านั้น มหาวิทยาลัยได้

วางแผนให้ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ย้ายไปอยู่ห้องวงกลม อาคารอเนกประสงค์ (อาคาร 14) (ก่อนที่จะร่างโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์) สำหรับภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมหรือคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงจำเป็นต้องอนุมัติให้อยู่ในอาคารใหม่บนที่ดินของอาคาร 4 ที่จะรื้อถอน ปลายปี 2533 ตัวแทนจากภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม และคณะอาจารย์ที่เตรียมร่างโครงการจัดตั้งคณะทันตแพทย์ ได้รับเชิญเพื่อปรึกษาหารือเรื่องอาคารใหม่ อาคารใหม่จะออกแบบเป็นรูปตัว H โดยที่ปีกด้านหนึ่งเป็นของคณะทันตแพทย์ และปีกอีกด้านหนึ่งเป็นของคณะศิลปกรรมศาสตร์และสำนักคอมพิวเตอร์ ส่วนบริเวณแนวเชื่อมต่อของทั้ง 2 ปีกก็จะสลับกันไปตามความจำเป็น ซึ่งใครในขณะนั้นก็ต้องเชื่อว่าทันตแพทย์ศาสตร์มีความจำเป็นมากกว่า (ข้อมูลความจำเป็นในการใช้ห้องและพื้นที่ได้ส่งไปก่อนหน้านั้นแล้ว โดยวางแผนขอพื้นที่ไว้ประมาณ 12,000 ตารางเมตร) ร่างพิมพ์เขียวอาคารในปีกของคณะศิลปกรรมศาสตร์และสำนักคอมพิวเตอร์ได้มีการชี้แจงให้เห็นว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์จะอยู่ส่วนล่างของอาคารประมาณ 10 ชั้น โดยที่หอศิลปกรรมนิทรรศการหมุนเวียน หอสะสมศิลปกรรม หอนาฏลักษณ์ ห้องปฏิบัติการเชรามิกส์ ห้องปฏิบัติการศิลปะภาพพิมพ์ จะอยู่ชั้นต่างๆ ตามความเหมาะสม

หลังจากเวลาผ่านไป 2-3 เดือนก็ทราบข่าวว่าพิมพ์เขียวอาคารได้เสร็จสมบูรณ์แล้ว แต่การกลับเป็นว่า บริเวณของคณะศิลปกรรมศาสตร์เปลี่ยนไปอยู่ส่วนบนของอาคารชั้น 5 ชั้น 6 ขึ้นไป ตัวแทนจากภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม ต้องขึ้นพบผู้บริหารมหาวิทยาลัย ด้วยข้อสงสัยที่ว่าทำไมจึงมีการแอบเปลี่ยนแปลงเช่นนั้น โดยไม่เชื่อมั่นในการเสนอความคิดร่วมกันบนเส้นทางอันชอบด้วยเหตุผล และคำตอบก็คือ ได้มีการวิ่งสายตรงเพื่อขอเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารได้ยืนยันว่า การที่ (แอบ) เปลี่ยนให้สำนักคอมพิวเตอร์อยู่ส่วนล่างเพื่อจะบริการนิสิต แต่ด้วยเป้าหมายเพื่อบริการนิสิตทำไมชั้นล่างสุดจึงเป็นสำนักงานและห้องพักอาจารย์ทั้งหมด ตัวแทนภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับการบริการชุมชนและอันตรายอันอาจเกิดจากอุบัติเหตุอัคคีภัยของผู้ชมการแสดงหรือดนตรีในหอนาฏลักษณ์ ซึ่งอยู่ชั้นสูง การบริการชุมชนของหอศิลปกรรม ความจำเป็นของห้องปฏิบัติการเชรามิกส์ และศิลปะภาพพิมพ์ ปัญหาครุภัณฑ์หนัก เหตุผลที่อธิบายได้คือ “ความต้องการของผู้บริหาร” (รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงษ์ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา)

ในช่วงเวลานั้น กองแผนงานและตัวแทนภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมต้องไปชี้แจงเหตุผลต่อสำนักงานประมาณ และเจ้าหน้าที่สำนักงานประมาณมาซักถามรายละเอียดที่มหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง คำถามมากมายจากสำนักงานประมาณ เช่น ทำไม 3 หน่วยงานที่แตกต่างกันมากจึงมารวมอยู่ในอาคารเดียวกัน รวมทั้งคำถามอย่างที่ว่าภาควิชาศิลปะวัฒนธรรมตั้งคำถามไว้มากมาย คำตอบคือความว่างเปล่าและไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเพราะได้เขียนแบบพิมพ์เขียวไปแล้ว ทำุ้ยที่สุดของเวลานั้น ตัวแทน

ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม “ต่อสู้” ได้เพียงห้องนิทรรศการหมุนเวียน ห้องปฏิบัติการเซรามิกส์และห้องศิลปะภาพพิมพ์ย้ายลงมาอยู่ชั้นล่าง

งบประมาณปี 2535 ได้อนุมัติเงินให้สร้างอาคารหลังนี้เพียง 12 ชั้น ด้วยงบประมาณ 381,504,500 บาท ส่วนการจัดสรรห้อง พื้นที่ จะมีการปรับเปลี่ยนหรือปรึกษาหารือกันอย่างไร คงเป็นเรื่องของอนาคต และเหตุผลของผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาคารหลังนี้มีสัญญาก่อสร้าง 900 วัน จาก 20 สิงหาคม 2535 ถึง 5 กุมภาพันธ์ 2538 ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมและภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทยย้ายไปอยู่อาคารอเนกประสงค์ ตามข้อตกลงแล้ว ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมจะอยู่ชั่วคราว เพื่อรอการย้ายกลับไปอยู่อาคารใหม่ ส่วนภาควิชาดุริยางคศาสตร์ เราก็ได้พยายามเรียกร้องให้กลับไปอยู่ร่วมกันเพื่อความสะดวกในการบริหารของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีแต่เสียงเงียบจากภาควิชาดุริยางคศาสตร์ (ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล ย้ายมาอยู่อาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ภายหลัง)

ทบวงมหาวิทยาลัยได้เชิญตัวแทนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้ไปชี้แจงโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ต่อคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ในวันที่ 17 กันยายน 2535 ตัวแทนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒคือ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ ชิตพงษ์ ประธานคณะกรรมการโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ กรรมการและเลขานุการโครงการ อาจารย์สุพจน์ โทณวล หัวหน้าภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย อาจารย์ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์ รักษาการผู้อำนวยการกองแผนงาน คุณคณินย์ โทคาวัฒน์ และคุณสุรีย์ เหล่ารัตนเวช เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ประธานคณะกรรมการโครงการ ได้พยายามอธิบายและตอบคำถามอย่างดีที่สุด คณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัยที่ซักถามและอภิปรายเสนอแนะหลักในวันนั้นคือ ม.ร.ว.ทองใหญ่ ทองใหญ่ ศาสตราจารย์ ดร.เจตนา นาควัชระ และคุณโสภณ สุภาพงษ์ หลังจากนั้นรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนาได้เชิญประธานคณะกรรมการโครงการไปพบ เพื่อปรึกษาหารือที่จะปรับโครงการให้สัมพันธ์กับบันทึกมติการประชุม คือบทบาทนำของมหาวิทยาลัยในอนาคต น่าจะเป็นเรื่องการวิจัยรวมทั้งประเด็นการอภิปรายและข้อเสนอแนะที่มุ่งให้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผลักดันศิลปวัฒนธรรม ไม่ใช่ศิลปวัฒนธรรมตามหลังวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีหรือเป็นเพียงสิ่งสร้างดุลยภาพเท่านั้น การปรับปรุงโครงการต้องเป็นไปอย่างเร่งด่วน เพื่อส่งให้ทันการประชุมสรุปของทบวงมหาวิทยาลัยในวันที่ 8 ตุลาคม 2535

ตลอดเวลาประมาณ 5 ปี (2531-35) ที่ต้องงานเวียนอยู่กับโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ การร่างหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การเข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการในระดับต่างๆ การพบปะปรึกษาหารือ แม้จะดูเป็นไปได้ดีพอสมควร แต่ก็นับว่าชีวิตชาวพอสมควรเช่นกัน ปัญหาบางประการที่พบมีดังนี้

ปัญหาระบบราชการที่น่าเบื่อหน่าย ระบบราชการที่เต็มไปด้วยขั้นตอนอันซับซ้อน ระเบียบกติกายุมหิมอย่างไม่ค่อยเน้นสาระ รวมทั้งบุคคลในระบบราชการที่พยายามสร้างเงื่อนไขปลีกย่อยโดยไม่จำเป็น

ปัญหาภายในสถาบันที่มีจุดอ่อน ในเรื่องแผนหลัก ปัญหาของหลักการ ปัญหาของความสำเร็จในงาน ปัญหาหน่วยงานที่จัดการเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ปัญหาการบริการ รวมทั้งปัญหาการเงิน

ปัญหาความร่วมมือและการทุ่มเทในระบบมหาวิทยาลัย แม้เราจะประเมินได้ว่า โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งในองค์กรเล็กสุดของระบบมหาวิทยาลัย แต่ด้วยความอ่อนล้าและขาดการทุ่มเทของบุคลากรในระบบมหาวิทยาลัย ความร่วมมือที่ร้องขอจากภายนอกจึงอ่อนล้าไปตามกระแสอันสับสนนั้น

ปัญหาความเข้มแข็งและจิตใจ การยืนอยู่ในระบบมหาวิทยาลัยและระบบราชการ ถ้ากระหายที่จะสร้างสรรค์ก็ต้องเข้มแข็ง แต่ถ้าอ่อนแอก็สุขสบายดี

รวมทั้งปัญหานอกหลักการต่างๆ ที่ผู้สร้างงานอาจจะพบและบั่นทอนความรู้สึก ผู้หรือขอมจำนวน เช่น เหตุการณ์หนึ่งที่บั่นทอนความรู้สึกมากคือ เมื่อต้นปี 2535 อาจารย์อำนาจ เอ็นสบาย (อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม) ได้เขียนบทความวิพากษ์วิจารณ์ในสื่อมวลชน เกี่ยวกับการร่างพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าขาดหลักการแห่งประชาธิปไตย การประชุม คณะผู้บริหารเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2535 ถึงวาระการพิจารณาหลักสูตรของโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ อธิการบดีซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมได้กล่าวดำหนิกรณีการวิจารณ์พระราชบัญญัติอย่างรุนแรงโดยไม่เกี่ยวข้องกับวาระหลักสูตร และกล่าวขำว่า “คณะศิลปกรรมศาสตร์จะต้องล้มลุกคลุกคลาน” ประธานคณะกรรมการโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้อภิปรายและตั้งคำถามสั้นๆ ว่า “เพียงแค่นี้ นายอำนาจ เอ็นสบาย คนเดียว ถึงกับทำให้คณะศิลปกรรมศาสตร์ล้มลุกคลุกคลานเลยหรือ” (หลังจากนั้นอาจารย์อำนาจ เอ็นสบาย ก็ถูกตั้งกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงและเรื่องก็เงียบหายไป)

ตามหนังสือที่ ทม 0204/5581 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2535 จากปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสะอ้าน ถึงรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย (นายสุเทพ อัตถากร) เรื่องขอ อนุมัติจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อ้างถึงมติความเห็นชอบของคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 8/2535 วันที่ 17 กันยายน 2535 ในการจัดตั้ง คณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานเลขานุการ ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา ภาควิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย และภาควิชาศิลปะการแสดง

รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย อนุมัติเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2535 ตามหนังสือที่ ทม 0204/31012 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2535 เรื่องการอนุมัติจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จาการองปลัดทบวง ปฏิบัติราชการแทนปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายเกษม วัฒนชัย) ถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แต่งตั้งให้ รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ เป็นผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ตามคำสั่ง ที่ 1726/2535 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2535 โดยการเสนอของคณะบดีคณะมนุษยศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิพุธ โสภวงศ์ โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ผ่านการอนุมัติจากทบวง มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2536 และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2536 (คณะศิลปกรรมศาสตร์. สถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 16 มิถุนายน 2536. 2537 : 61-66)

รากความคิด

ศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ ซึ่งเป็นรากความคิดของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งในฐานะ ผู้ก่อตั้งแผนกวิชาศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา และภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รากความคิดทางด้านวิชาการ การสร้างสรรค์องค์กร และการสร้างสรรค์สังคม ศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในวารสารศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วันที่ 11 เมษายน 2538 ดังนี้

วารสารศิลปกรรมศาสตร์

อาจารย์มองพัฒนาการความคิดทางด้านศิลปะสมัยใหม่ทั้งในทางสากลและสังคมไทย
อย่างไร

อารี สุทธิพันธุ์

เมื่อพูดถึงศิลปะสมัยใหม่ ผมหมายถึงผลงานที่มนุษย์สร้างให้เป็นรูปทรงในบริเวณว่าง ตามการรับรู้และความคิดรวบยอดของเขา ซึ่งมีลักษณะเด่นดังต่อไปนี้

1. ผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่มีบุคลิกภาพเชิงใฝ่รู้และแสวงหาประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ
2. รูปทรงในบริเวณว่างเป็นรูปแบบแปลกใหม่ถือเป็นต้นแบบได้
3. รูปทรงในบริเวณว่างเป็นรูปแบบสะท้อนปัญหาสังคมที่ผู้สร้างมีส่วนร่วมอยู่
4. รูปทรงในบริเวณว่างเป็นรูปแบบเสนอแนะ ปุจฉากระดม ให้ข้อมูล นำเสนอในการพัฒนาสังคม ความคิดสร้างสรรค์ของผู้สร้าง

ผลงานที่ผู้สร้างทำให้เป็นรูปทรงในบริเวณว่าง (form in space) อาจเข้าอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ผมก็ถือว่าเป็น ศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) หากศิลปะสมัยใหม่เกิดในที่ต่างๆ ตามประเทศต่างๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน มีลักษณะร่วมกันเพียงอย่างเดียวหนึ่ง ก็เรียกว่าเป็น ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงศิลปะสมัยใหม่ ก็มักจะโยงไปถึงศิลปะร่วมสมัยเสมอ คำถามว่า ผมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะใหม่ทั้งในทางสากลและสังคมไทยอย่างไร ผมขอตอบความเป็นมาของศิลปะสมัยใหม่ทางสากลก่อน ผู้สร้างที่มีบุคลิกภาพเชิงใฝ่รู้และแสวงหาที่มีผลงานเหลืออยู่เป็นหลักฐาน ผมยกให้เป็นศิลปินชาวฝรั่งเศสชื่อ เดวิด (David, Jacques-Louis, 1748-1825) เดวิดเอาเรื่องราวของกรีกโบราณมาพัฒนาใหม่ แล้วนิยามศิลปะที่เป็นดวงประทีปของเหตุผล ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกระทำแปลกใหม่ ไม่มีใครนิยามศิลปะให้เข้าใจในกรอบความคิดร่วมกันมาก่อน ขณะเดียวกัน เดวิดก็พยายามทำความเข้าใจในศิลปะที่เขานิยามนั้นให้เป็นรูปธรรม โดยเน้นการระบายอ่อนแก่ตามลำดับน้ำหนักให้เกิดความประณีตชัดเจนเท่าที่ความสามารถทางตา มือ และสมอง ของผู้สร้างจะเอื้ออำนวย ซึ่งในที่สุดรูปแบบที่เดวิดปรุงแต่งสร้างสรรค์ขึ้นใหม่นี้มีชื่อเรียกว่า ลัทธินีโอคลาสสิก เป็นความจริงที่คิดเห็นเชิงขัดแย้ง มักจะเกิดขึ้นเป็นธรรมดาในสังคมที่อำนาจมาจากปวงชน เมื่อมีลัทธินีโอคลาสสิกเกิดขึ้น มีเรื่องราวปุจฉากระดมให้สังคมเกิดความรักชาติ ตระหนักในสิทธิหน้าที่ของประชาชน ก็เกิดมีผู้คัดค้านไม่เห็นด้วย โดยเชื่อว่าศิลปะเป็นรูปแบบการแสดงออกของอารมณ์ ไม่ใช่เรื่องของเหตุผลแต่อย่างใด พวกที่มีความเห็นขัดแย้งนี้มีชื่อเรียกว่า ลัทธิโรแมนติค

เห็นไหมครับว่า เสรีภาพทางความคิดที่ส่งผลให้เกิดบุคลิกภาพเชิงใฝ่รู้ ทำให้ผู้สร้างมีความคิดหลากหลาย พวกที่มีความคิดเห็นคล้ายๆ กัน สร้างสรรค์รูปแบบผลงานคล้ายๆ กัน ก็รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นลัทธิ และการรวมกันเป็นกลุ่มนี้เอง ผมมีความเห็นว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญยิ่งของศิลปะสมัยใหม่ และก็เป็นที่น่าพอใจว่า แต่ละลัทธิ แต่ละกลุ่มย่อมมีความคิดเห็นขัดแย้งกันเป็นธรรมดา ตามกรอบความคิดที่แต่ละกลุ่มได้ตกลงกัน นับตั้งแต่ได้มีการรวมกลุ่มเป็นลัทธิเกิดขึ้น ผมเห็นว่าความขัดแย้งแต่ละกลุ่มเกิดขึ้นเสมอ เป็นที่น่าสนใจมาก เริ่มตั้งแต่ลัทธิโรแมนติคขัดแย้ง มีความเห็นไม่ลงรอยกับลัทธินีโอคลาสสิก ลัทธิเรียลลิสม์ขัดแย้งกับลัทธิโรแมนติค ลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ขัดแย้งกับลัทธิเรียลลิสม์ ลัทธิเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ขัดแย้งอิมเพรสชันนิสม์ และเมื่อสังคมขยายกว้างมากขึ้นและแหล่งศิลปะสมัยใหม่กระจายตัวมากขึ้น ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นศิลปะร่วมสมัย มีข้อสังเกตบางประการที่อยากเสนอให้ทราบก็คือ เมื่อเรียกผลงานนั้นว่าเป็นศิลปะร่วมสมัย ในภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า ic และ al ต่อท้าย เช่น Minimal Art, Kinetic Art, Conceptual Art และดูเหมือนว่าจะเริ่มเป็นที่นิยมการใช้คำ ic และ al หลังจาก ค.ศ.1945 เป็นต้นมา และคำ ism ที่ต่อท้ายแสดงความหมายของลัทธิ ก็ไม่เป็นที่นิยมใช้ หลังจากลัทธิ Abstract Expressionism ได้ประกาศตัวเองปี 1945 เป็นต้นมาด้วยเหมือนกัน เอาละผมว่า ศิลปะสมัยใหม่ในระดับสากลมีประวัติความเป็นมาและรูปแบบหลากหลาย ซึ่งได้มีการรวบรวม จัดลำดับ พิมพ์เป็นเรื่องราวประวัติศาสตร์ และได้จัดให้มีการเรียนการสอน โดยเริ่มที่สิทธิเสรีภาพของบุคคล ทัศนคติ การแสวงหาและความคิดเห็นของผู้สร้างศิลปะที่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นลัทธิ ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมของศิลปินที่แตกต่างไปจากศิลปะสมัยเก่าอย่างสิ้นเชิง สำหรับศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยนั้น ผมมีความเห็นว่า ผู้สร้างที่มีบุคลิกภาพเชิงใฝ่รู้ กล้าแสวงหา คือท่านขรรค์ชัย เพราะท่านได้แสดงแนวคิดในการถ่ายทอดรูปแบบตามการรับรู้ของมนุษย์ที่เป็นสามัญ ด้วยการนำระบบของเส้นระดับตามาใช้ นอกจากนี้ยังได้นำเอาวิธีการถ่ายทอดรูปแบบตามความสำคัญของแสงเงา นำหนักสีอ่อนแก่ โดยให้ความสำคัญของรูปและพื้นเท่าๆ กัน และจากผลงานของท่าน ทำให้เราทราบได้ว่า การเขียนภาพผนังของท่านไม่ใช้การเขียนเฉพาะข้อมืออย่างแต่ก่อน

เรื่องราวที่ท่านขรรวอินโง่งนำมาถ่ายทอด ก็เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ทุกคนที่ร่วมสมัยกับท่านมีส่วนรับรู้ด้วยทุกคน ซึ่งนอกจากจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาในภาพจิตรกรรมด้วยแสงและเงาแล้ว เครื่องแต่งกายของบุคคลในภาพก็สามารถบ่งบอกถึงวัฒนธรรมของบุคคลด้วย ผมมีความเห็นว่า น่าจะได้มีการศึกษาทางด้านศิลปะหลากหลายกว่านี้ และจะต้องเน้นให้เกิดทัศนคติแสวงหา (inquiry attitude) ให้ได้ เรื่องทัศนคติเชิงใฝ่รู้นี้ ผมมีความเห็นว่ามีความสำคัญมาก เพราะแสดงลักษณะความเชื่อมั่นในตัวเองของผู้สร้างที่ต้องการแสดงออก ต้องการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และผู้สร้างที่มีบุคลิกภาพดังกล่าว มักจะเริ่มคำถามว่า ทำไมจึงต้องทำอย่างนั้น ทำไมจึงเป็นอย่างนี้ และด้วยคำถาม ทำไม นี่เอง ในสังคมไทยผู้ถามอาจถูกมองว่า เป็นผู้ก้าวร้าว นอกครูไม่เคารพนับถือครูก็ได้

หากผู้สร้างรวมกันเป็นกลุ่ม มีทัศนคติเชิงใฝ่รู้คล้ายๆ กัน ก็อาจถูกสังคมมองว่า กำลังสร้างความแปลกแยกให้เกิดขึ้น กำลังปลุกระดมให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย ดังตัวอย่างผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่ช่วง พ.ศ. 2519 ที่เรียกกลุ่มของตนว่า แนวร่วมศิลปินแห่งประเทศไทย ศิลปินกลุ่มนี้สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแทนที่จะติดบนฝาผนัง เขานำมาติดตั้งนอกชานคา ข้างถนน เรื่องราวของภาพสะท้อนเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามแนวคิดของคนรุ่นใหม่ กิจกรรมทางศิลปะของแนวร่วมศิลปินแห่งประเทศไทยครั้งนั้น ถูกขัดขวางและถูกแบนไปในที่สุด ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบจิตรกรรมไร้ฝาของแนวร่วมศิลปินแห่งประเทศไทยในครั้งนั้น นักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่ายิ่ง จากคำปราศรัยของ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ประธานเปิดงานสร้างสานตำนานศิลป์ 20 ปี ความตอนหนึ่งว่า “แม้เหตุการณ์ 14 ตุลา จะผ่านพ้นมาแล้ว 20 ปีก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสัญญาณของสังคมในอดีต ที่อนาคตคือปัจจุบันกาล ได้รับรู้กับวิญญาณกบฏอันสร้างสรรค์ของกลุ่มคนหนุ่มสาวในอดีตสมัย สังคมใดที่ใช้วิญญาณแห่งการทวนกระแสสังคมนั้น ย่อมไม่มีวันเติบโตและได้ตอบการเปลี่ยนแปลงได้” ผมมีความเห็นว่า วิญญาณกบฏอันสร้างสรรค์กับทัศนคติเชิงใฝ่รู้ น่าจะมีความหมายคล้ายคลึงกัน และทัศนคตินี้จำเป็นมากสำหรับผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่ ดังนั้น การเรียนการสอนศิลปะนอกจากจะให้ได้ความรู้ มีทักษะแล้ว จะต้องเน้นทัศนคติแสวงหานี้ให้เท่าเทียมกันด้วย

วารสารศิลปกรรมศาสตร์

อาจารย์มองกระบวนการเรียนการสอนศิลปะสมัยใหม่อย่างไร

อารี สุทธิพันธุ์

เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะสมัยใหม่ ผมมองเห็นสองประเด็นคือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเป็นกระบวนการเรียน และส่วนที่เกี่ยวข้องกับครูอาจารย์เป็นกระบวนการสอน แล้วเมื่อมาถึงกระบวนการเรียนการสอนศิลปะสมัยใหม่ก็เป็นที่น่าสนใจตรงกันได้เลยว่า มีระบบโรงเรียนเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งเป็นศิลปะสมัยใหม่โดยตรงที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะว่า การศึกษาศิลปะสมัยเก่าเป็นการเรียนการสอนอยู่กับครูที่บ้าน หรือตามสำนักครูช่างหรือตามตำบลช่าง ซึ่งเรียกการสอนระบบนั้นว่า แบบ แอพเพนทิสชิพ (Apprenticeship) ระยะเวลาเรียนไม่กำหนดแน่นอน นักเรียนประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ครูเป็นผู้กำหนดสถานภาพของชีวิตให้ เมื่อเป็นเรื่องของศิลปะสมัยใหม่ตามระบบการศึกษา เริ่มตั้งแต่ 4:6:2 เป็น 7:3:2 และ 6:3:3 ซึ่งแบ่งเป็นระดับประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลายอีก 3 ปี ครบ 12 ปี ถือว่าคนเหล่านั้นพร้อมที่จะเลือกวิชาชีพในระดับอุดมศึกษาต่อไป การศึกษาศิลปะในระดับนี้ ผมเรียกว่า ศิลปศึกษา (Art Education) เป็นการจัดการสอนศิลปะให้แก่นักเรียนทุกคน โดยไม่หวังว่าเขาจะต้องโตไปเป็นศิลปิน และถือว่าวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาสามัญคล้ายกับวิชาสามัญทั่วไป

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผมอยากเรียกว่าเป็น การศึกษาศิลปะ โดยตรง ซึ่งผู้ที่จะเข้าเรียนจะต้องได้รับการแนะแนวเป็นอย่างดี จึงตัดสินใจเลือกเข้าเรียน ซึ่งจะเป็นคนจำนวนน้อยที่เลือกเรียนเพื่อนำความรู้ ทักษะ ไปประกอบอาชีพต่อไป ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงกระบวนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา จะเห็นว่าแตกต่างกันมาก ผมมีประสบการณ์ในการร่วมจัดทำหลักสูตรทั้งระดับศิลปศึกษาและการศึกษาศิลปะ และสอนระดับอุดมศึกษา ผมมองการสอนศิลปะสมัยใหม่ในระดับอุดมศึกษาว่า ครูผู้สอนควรจะต้องมีความเชื่อในการพัฒนามนุษย์ให้เต็มตามศักยภาพสองประการคือ เชื่อว่าความใฝ่รู้หรือทัศนคติแสวงหาเป็นคุณสมบัติที่มีค่ายิ่ง ที่ต้องปลูกฝังให้นักศึกษาทุกคน และเชื่อว่ามนุษย์สัมพันธ์เป็นคุณสมบัติที่มีค่ายิ่งที่ต้องสร้างให้นักศึกษาทุกคน ความเชื่อทั้งสองอย่างนี้ อยากขยายความอีกสักเล็กน้อยคือ ความใฝ่รู้หรือทัศนคติ แสวงหาจริงๆ ก็คือความอยากรู้อยากเห็นนั่นเอง ดังนั้น เมื่อต้องการปลูกฝัง

ให้เกิดก็ต้องให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมต่างๆ มากๆ ให้ศึกษาวิชาต่างๆ เช่น ให้ศึกษาวิชาเอกแล้วให้ศึกษาวิชาโท วิชาเลือก เมื่อได้ทำมาก ได้แก้ปัญหามาก ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะเกิด และเมื่อเกิดความเชื่อมั่นแล้ว ให้รู้จักมีมนุษยสัมพันธ์ ให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในรูปกิจกรรมต่างๆ ก็จะทำให้มีทัศนคติแสวงหากว้างขวางและเห็นความสำคัญของสังคมเป็นรูปธรรมขึ้น หากให้เชื่อตามความใฝ่รู้อย่างเดียว มีความเชื่อมั่นมาก อาจทำให้เกิดการหลงตัวเองได้ เรื่องนี้สำคัญมาก เมื่อปลูกฝังความเชื่อมั่นให้แสวงหาแล้วต้องให้มีมนุษยสัมพันธ์ควบคู่กันไป หากเกิดคุณสมบัติเพียงด้านเดียวจะเกิดการหลงตัวเองและเกิดการอุดตันทางปัญหาในที่สุด อยู่ในสังคมไม่ได้ ซึ่งทัศนคตินี้ ผมเห็นว่าสำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอนศิลปะสมัยใหม่ ทางด้านเนื้อหาสาระในการสอนนั้น ผมเชื่อว่า ท่านที่สอนในระดับอุดมศึกษาทุกคน หลังจากศึกษาหลักสูตรวิชาที่สอนแล้ว ก็ต้องจัดทำรายละเอียดของวิชา จัดลำดับกิจกรรม หนังสือค้นคว้าที่ควรต้องอ่านประกอบ กิจกรรมในสังคมที่นักศึกษาควรให้ความสนใจมีส่วนร่วมทั้งที่เต็มใจหรือบางที่อาจต้องบังคับ ผมมีความเห็นอยากเสนอในที่นี้ว่า การสอนให้ทันตรงตามหลักสูตรนั้น ปัญหาอยู่ที่ว่าใครกัน นักศึกษาหรือผู้สอน และก็จะโยงไปถึงแนวคิดที่ว่าท่านเริ่มที่นักเรียนหรือตัวท่านเอง จริงๆ แล้วคำถามนี้ค่อนข้างกว้าง เพราะกระบวนการเรียนการสอนศิลปะสมัยใหม่ ซึ่งมันก็กว้างอยู่แล้ว หากจะให้ชัดเจนคงต้องเน้นลงไปว่า สอนวิชาอะไร อย่างไรก็ดี ผมมองว่า การเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการลงมือทำจริง ระดับอุดมศึกษาควรสอนโดยวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือให้นักศึกษาทราบ เข้าใจ ได้ลงมือทำตามเทคนิคพื้นฐานของวัสดุนั้นๆ ก่อน แล้วด้วยความใฝ่รู้ของเขา ประกอบกับความตั้งใจที่จะเห็นความสำเร็จของตนเอง ก็จะตามมา ส่วนจะช้าเร็วแค่ไหนนั้นคงตอบให้แน่นอนยากเพราะเป็นปัญหาของแต่ละบุคคล หากจะให้ตอบบ่งชี้จะใช้วิธีสอนใดก็ขอตอบว่าการสอนแบบสารัตถะและการสอนแบบบรรยายจะช่วยให้นักศึกษาแก้ปัญหาต่างๆ ได้ และการแก้ปัญหาก็จะเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดรูปแบบในบริเวณว่าง ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของการศึกษาศิลปะที่มองเห็นและสมัยใหม่ด้วย

วาทสารศิลปกรรมศาสตร์

อาจารย์มองศิลปะสมัยใหม่ในเชิงวิทยาศาสตร์อย่างไร

อารี สุทธิพันธุ์

คำถามที่ว่า ผมมองศิลปะสมัยใหม่ในเชิงวิทยาศาสตร์อย่างไร จากคำถามนี้ผมอยาก ทักท้วงว่าผู้ถามเข้าใจคำว่า ศิลปะได้แยกตัวออกจากศาสนาและหันมาร่วมเป็นร่วมตายกับ วิทยาศาสตร์ จนได้ชื่อใหม่ว่าศิลปะสมัยใหม่ แล้วยังมีบทบาทร่วมในการดำเนินชีวิต ยุคใหม่ด้วย ที่ทักท้วงเช่นนี้ก็เพราะว่า ศิลปะสมัยเก่าผูกมัดตัวเองอยู่กับวังและวัดมา นาน ผู้สร้างศิลปะมีความสะดวกสบายไม่ต้องกังวลในการดำเนินชีวิตเพราะมีคนคอย ให้การอุปการะเลี้ยงดู หากมองตามประเด็นของความงามและประโยชน์ใช้สอยที่ใช้ สำหรับประเมินผลงานศิลปะ ก็จะเห็นได้ว่า ผู้สร้างเพียงทำตามความต้องการของผู้ อุปการะก็สามารถสนองประโยชน์ใช้สอยได้แล้ว สำหรับเรื่องของความงามนั้น ผู้สร้าง ก็เพียงทำตามรูปแบบงามๆ ของอดีต จะลอกเลียน ถ่ายทอด หรือสืบทอดโดยไม่คิด เขียน เป็นใช้ได้ ไม่ต้องพัฒนาวิสัยทัศน์แต่อย่างใด แต่ผู้สร้างศิลปะยุคใหม่ ดังได้กล่าว แล้วว่า เป็นผู้มีบุคลิกภาพเชิงไฟรู้และแสวงหาประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ พุดง่าย ๆ ก็คือ เป็นผู้วิวิสัยทัศน์กว้างไกล เขารู้ดีว่าธรรมชาติเป็นวัตถุแห่งความ เพลิดเพลินพอใจ (objects of delight) ทำทนายให้สร้างสรรค์และบันทึกความพึงพอใจ นั้นๆ ไว้ และความสนใจในธรรมชาติของผู้สร้างยุคใหม่นี้ สอดคล้องกับความสนใจ ของนักวิทยาศาสตร์ที่ใฝ่ในความจริงของธรรมชาติด้วย ดังนั้น เมื่อนักวิทยาศาสตร์และ ผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่มีทัศนคติแสวงหากล้ายคลึงกัน ผมอยากสรุปเป็นลักษณะของ ทัศนคติแสวงหาสองประเด็นสำคัญคือ แสวงหาเพื่อเข้าถึงความจริง (truth) และ แสวงหาเพื่อเข้าถึงปัญญา (intellectual)

การแสวงหาเพื่อเข้าถึงความจริง ผู้แสวงหาทั้งสองกลุ่มต้องการคำตอบต่างกัน นักวิทยาศาสตร์ต้องการคำตอบเกี่ยวกับความจริงที่เป็น เหตุผล ส่วนผู้สร้างศิลปะ สมัยใหม่ ต้องการคำตอบเกี่ยวกับความจริงที่เป็น รูปแบบ คำตอบที่เป็นเหตุผลของ นักวิทยาศาสตร์ได้มาจากการทดลอง การพิสูจน์ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งรวมเรียกว่าเป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดย นักวิทยาศาสตร์มีความเชื่อเกี่ยวกับความจริงในการดำรงอยู่ว่า ความสำเร็จของมนุษย์ อยู่ที่ความสามารถเอาชนะธรรมชาติได้ และความสุขของมนุษย์อยู่ที่การมีวัตถุอันวย ความสะดวกสบายนานัปการ ดังนั้น การแสวงหาความสุขในการดำรงอยู่จึงมาจาก วิทยาศาสตร์ส่วนหนึ่ง คำตอบที่เป็นรูปแบบของผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่ได้มาจากความ

คิดและการทดลองเหมือนกัน แต่ไม่จริงจางอย่างเอาเป็นเอาตาย รูปแบบหนึ่งอาจดูไม่รู้เรื่องก็ได้ แต่รู้สึกได้ โดยรูปแบบนั้น อาจเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้สร้างเชื่อว่าการที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้พัฒนาความสะดวกสบายนานัปการ เกิดประโยชน์อย่างมากมายแก่ชีวิตและสังคมมนุษย์นั้น มีหลักประกันอะไรในตัวเองบ้าง ใครจะรับรองได้ว่า มันอำนวยความสะดวกได้ตามที่มนุษย์คาดหวัง มันอาจมีบางสิ่งบางอย่างที่มนุษย์ไม่ต้องการเป็นของแถมมาด้วย และรูปแบบที่สร้างสรรค์จากของแถมนั้น อาจแปลกใหม่ ดูไม่รู้เรื่อง แต่เตือนสติแก่ผู้พบเห็นก็ได้

สำหรับการแสวงหาเพื่อเข้าถึงปัญหา ผู้แสวงหาทั้งสองก็ต้องการคำตอบที่แตกต่างกัน นักวิทยาศาสตร์ยังไม่ให้คำตอบทันทีทันใด ต้องรอการพิสูจน์ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ส่วนผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่พยายามให้คำตอบในระหว่างที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ โดยเอาความคิดและความรู้สึกของตนเองพิสูจน์ไปพลางๆ ก่อน การที่นักวิทยาศาสตร์ต้องการพิสูจน์ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ก่อน วิธีการนี้บางทีก็เรียกว่าเป็น วิธีการแห่งปัญญา ซึ่งมีการแสวงหาเป็นขั้นตอนตามลำดับ 5 ขั้นตอนคือ กำหนดปัญหา ตั้งสมมุติฐาน ทำการทดลอง รวบรวมข้อมูล และสรุปผลการแสวงหาตามวิธีการแห่งปัญญานี้ เป็นการแสวงหาสิ่งที่มนุษย์สนใจ สิ่งที่มีมนุษย์สงสัย ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่นอกตัวมนุษย์ทั้งสิ้น แต่ผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่ กลับมาบ่งกับการแสวงหาทางปัญญาที่เกี่ยวกับตัวมนุษย์เอง เขารู้สึกว่าไม่จำเป็นต้องรอผลการพิสูจน์ และมีความเห็นว่า สิ่งที่ต้องการพิสูจน์มีความสำคัญน้อยกว่าผู้ทำการพิสูจน์ เพราะสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ทำการพิสูจน์ ต่อมนุษย์ทุกคน ในฐานะผู้ดำรงอยู่ทั้งสิ้น และเป็นผลกระทบที่เกี่ยวข้องกันทุกด้านด้วย ดังนั้น จะรอการพิสูจน์นานไปก็ไร้ประโยชน์ ใช้สติปัญญาของตัวเองตอบตามความรู้สึกไปก่อนดีกว่า ถึงตรงนี้จากการเปรียบเทียบทัศนคติแสวงหาทั้งสองประเด็นของนักวิทยาศาสตร์และผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่ ผมมีความเห็นอยากเสนอแนะอะไรในที่นี้ว่า ผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่มีความเห็นในเชิงวิทยาศาสตร์ที่สัมพันธ์กับเวลา โดยเขาจะถามตัวเองอยู่เสมอว่า มันจะเป็นไปได้หรือ ถ้ามันเป็นไปได้แล้ว ต่อไปอะไรจะเกิดขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมนุษย์จะควบคุมมันได้หรือไม่ และมันจะเกิดขึ้นต่อเนื่อง ชั่วเร็วอย่างไร เปลี่ยนแปลงหรือคงที่ รูปแบบศิลปะสมัยใหม่ อาจเกิดจากความคิดของผู้สร้าง อาจเกิดจากการรับรู้ของผู้สร้าง อาจเกิดจากความรู้สึกของผู้สร้าง อาจเกิดจากการทดลองของผู้สร้าง และ

อาจเกิดจากความเข้าใจของผู้สร้าง ซึ่งรูปแบบที่เกิดขึ้นนั้น สัมพันธ์เกี่ยวกับเวลาและบริเวณกว้างอย่างแยกไม่ออก และรูปแบบเหล่านั้นก็ไม่แยกตัวเองออกจากการดำรงอยู่ของผู้สร้างในสังคมใหม่แต่อย่างใด ดังนั้น รูปแบบสมัยใหม่จึงทำหน้าที่เป็นสื่อสะท้อนสภาพสังคมและบุคคลได้เป็นอย่างดี และผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่ก็มีทัศนคติแสวงหาพัฒนาไปเป็นลำดับด้วย ผมอยากจะทำเกี่ยวกับทัศนคติแสวงหาหรือความไม่รู้เทคนิคเดียวว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งในการดำเนินชีวิตหรือการดำรงอยู่ เพราะทำให้ความสนใจของเจ้าของชีวิตเป็นรูปธรรม และสถานภาพของชีวิตได้รับการจัดวางไม่ที่ใดก็ทีหนึ่ง ในสังคมนั้น

วารสารศิลปกรรมศาสตร์

อาจารย์ของสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ในสังคมไทยอย่างไร

อารี สุทธิพันธุ์

ผมมองสถาบันการศึกษาด้านศิลปกรรมศาสตร์ในสังคมไทย ในสองประเด็นใหญ่ คือ เป้าหมายของสถาบันและทัศนคติของบุคคลในสถาบัน หากมองย้อนการเกิดของสถาบันการศึกษาด้านศิลปกรรมในสังคมไทย ก็จะพบว่า สถาบันเกิดขึ้นได้สองทาง คือ ทางหนึ่งบุคคลตั้งขึ้นและอีกทางหนึ่งกลุ่มบุคคลตั้งขึ้น สถาบันที่บุคคลตั้งขึ้นก่อนข้างจะมีเป้าหมายชัดเจนตามความประสงค์ของผู้ตั้งและผู้ตั้งก็มักจะเลือกบุคคลที่ตนไว้นิยามเชื่อใจให้มาบริหารสถาบันนั้นๆ และให้สนองความต้องการของผู้ตั้งมากที่สุด ส่วนสถาบันการศึกษาด้านศิลปกรรมที่กลุ่มบุคคลร่วมกันตั้ง ก็มีเป้าหมายเหมือนกัน แต่อาจไม่ชัดเจนเหมือนกับที่บุคคลตั้งขึ้น และผู้ที่จะมาบริหารสถาบันก็มักได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจหมายความว่า เป้าหมายคงต้องเปลี่ยนไปตามความต้องการส่วนใหญ่ของบุคคล และนอกจากนี้ สถาบันที่กลุ่มบุคคลร่วมกันตั้งขึ้น อาจตั้งขึ้นในสถาบันใหญ่ซึ่งมีเป้าหมายชัดเจนอยู่แล้ว อย่างเช่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หากเจาะจงที่สถาบันเกิดขึ้นตามความต้องการของกลุ่มบุคคล เช่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ ผมมีความเห็นว่า น่าจะต้องประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนเป้าหมายเฉพาะของคณะอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก็จะโยงไปถึงความเชื่อหรือปรัชญาของคณะศิลปกรรมศาสตร์โดยตรงด้วย

บางท่านอาจจะเห็นว่าไม่สำคัญ แต่มีความเห็นว่า ปรัชญาของคณะมีความสำคัญมาก
จริงอยู่เราเคยนำความของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรง
เขียนไว้เกี่ยวกับการศึกษาและถือเป็นปรัชญา แต่เรายังไม่ได้มีการร่วมทำความเข้าใจ
ให้อยู่ในกรอบเดียวกัน หากเราได้ทำความเข้าใจในกรอบเดียวกัน และสรุปเป็นปรัชญา
แล้ว เราก็สามารถเขียนเป้าหมายของสถาบันที่เจาะจงโดยเฉพาะได้ เท่าที่ผมมอง
คณะศิลปกรรมศาสตร์ซึ่งเกิดขึ้นจากกลุ่มบุคคล โดยผู้ริเริ่มต้องทำงานหนักจนให้
ผู้บริหารเขาเห็นความสำคัญและสนับสนุนให้เปิดได้ แต่ก็ไม่แน่ใจว่าผู้บริหารเขาจะ
เข้าใจในเนื้อหาสาระได้ชัดเจน และมีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนแล้ว ผมมั่นใจว่า
ผู้ร่วมทำงานในคณะทุกคนจะรู้สึกมั่นใจว่าตนเป็นเจ้าของคณะศิลปกรรมศาสตร์
รู้ว่ากำลังทำอะไรและจะทำอะไรต่อไป ผมมองความร่วมมือของผู้ร่วมทำงานในคณะ
อีกประเด็นหนึ่งคือ ทัศนคติของบุคคลในสถาบันหรือทัศนคติของผู้ร่วมทำงาน
ในคณะ ซึ่งก็จะต้องแบ่งหน้าที่การงานกันออกไป ใครที่ทำหน้าที่ให้บริการ ครู
อาจารย์ ใครทำหน้าที่ให้บริการนิสิตนักศึกษา ใครทำหน้าที่อะไร เขาแบ่งเป็น
ประเภทต่างๆ ผมอยากจะมองว่า ทุกคนเป็นผู้มีส่วนร่วมกันทำงานใน
คณะศิลปกรรมศาสตร์

ในส่วนที่เป็นผู้บริการแก่นิสิตนักศึกษาหรือครูอาจารย์นั้น ผมอยากเห็นทัศนคติ
แสวงหาเกิดขึ้นแก่ครูและนักเรียนให้มากกว่านี้ โดยครูผู้สอนจะต้องร่วมกันวิเคราะห์
ให้เห็นว่า วิชาที่ตนสอนนั้นอยู่ในวิชาประเภทใด ประเภทที่ต้องสืบทอดรักษาไว้เป็น
เจ้าของ (possessive discipline) หรือวิชาที่สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้ (applicable
discipline) เมื่อครูอาจารย์ประเมินได้ว่า วิชาของตนอยู่ในประเภทใดแล้วก็สามารถ
กำหนดรายละเอียดของวิชานั้นๆ ได้ จะตามหลักสูตรที่เขียนขึ้นแล้วหรือขยายให้
ทันสมัยขึ้นอีกก็ได้ หากครูอาจารย์เริ่มคิดแสวงหาอย่างที่ผมเห็น แล้วลงมือจัดเขียน
เป็นบทความ หรือเผยแพร่ความรู้ทางสื่อต่างๆ ผมคิดว่าจะช่วยให้วิชาในคณะศิลปกรรม
ศาสตร์เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและสังคมมากขึ้น หลังจากที่ได้จัดกลุ่มประเภทวิชา
อย่างกว้างๆ ทั้งสองประเภทแล้ว ก็จะมองเห็นได้ว่า วิชาแต่ละวิชานั้น มีกลุ่มวิชาใดที่มี
เป้าหมาย สำหรับผู้เรียนจบแล้วไปขายแรงงานได้ทันที และกลุ่มวิชาใดที่ผู้เรียนจบแล้ว
มีความรู้ลุ่มลึกทางศิลปะรอบด้าน ซึ่งอาจมองคลุมๆ ได้ว่า กลุ่มวิชาหนึ่งเป็นเรื่องของ
ศิลปะแท้ๆ และอีกกลุ่มวิชาหนึ่งเป็นเรื่องศิลปะประยุกต์

ผมคิดว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาด้านศิลปกรรมศาสตร์ที่ท่านถาม
คำตอบผมก็คงสรุปได้คือ เป้าหมายของสถาบันและทัศนคติของบุคคลในสถาบัน
ส่วนจะพัฒนาไปทางใดนั้น ผมมีความเห็นว่าผู้ที่บริหารคณะจะต้องร่วมกันกำหนด
ทิศทาง เพราะคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นคณะที่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ
(วารสารศิลปกรรมศาสตร์. 3(1) : 4-9)

ทิศทางและนโยบายคณะศิลปกรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ ได้เสนอ “ทิศทางและนโยบายคณะศิลปกรรมศาสตร์” ต่อ
คณะกรรมการสรรหาคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 29
กรกฎาคม 2542 ดังนี้

วิสัยทัศน์ (vision) คือการมองไปข้างหน้า เป็นการมองในเชิงอนาคตศาสตร์ ซึ่งเป็นการมอง
บนฐานข้อมูล มองจากความเป็นจริงในบริบทของสังคม มองทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยมอง
จากประสบการณ์ ภูมิปัญญา และวิถีคิดของแต่ละบุคคลเป็นประการสำคัญ การมองทิศทางและ
นโยบายของคณะศิลปกรรมศาสตร์ แม้จะพยายามแสวงหาทิศทางและนโยบายเฉพาะตัวอย่างไร ภาย
ได้ร่วมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก็คงต้องมองแผนกลยุทธ์ 15 ปี (2540-2554) ของมหาวิทยาลัย
ด้วย วิสัยทัศน์ของ มศว “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะสมบูรณ์แบบ
มีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวระดับชาติและระดับ
ภูมิภาค มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบและบทบาทในด้านต่างๆ รวมถึงการเป็นมหาวิทยาลัยใน
กำกับของรัฐที่มีความพร้อมในเชิงบริหารและวิชาการ เพื่อดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม
และประเทศชาติ” ในแผนกลยุทธ์ดังกล่าว มีนโยบายและมาตรการทั้งด้านนโยบายการพัฒนาวิชาการ
นโยบายการพัฒนาบุคลากร นโยบายการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ นโยบายการบริหารทรัพยากร
และการเงิน นโยบายการพัฒนาระบบบริหารและการพัฒนาโครงสร้างองค์กร นโยบายการพัฒนา
ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ และนโยบายการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์
ของมหาวิทยาลัย

กล่าวเฉพาะนโยบายการพัฒนาวิชาการด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ในนโยบายการ
พัฒนาวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบหลักด้านหนึ่งของคณะศิลปกรรมศาสตร์มีดังนี้

นโยบายหลัก

อนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมและ
ภูมิปัญญาไทย เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

นโยบายรอง

- (1) ส่งเสริมและพัฒนาเด็ก เยาวชน และชุมชน ให้เป็นผู้ตระหนักในคุณค่าและมีความเข้มแข็งในการศึกษา และพิทักษ์หวงแหนศิลปะและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
- (2) ส่งเสริมและพัฒนาการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
- (3) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมทั้งทางด้านการสร้างสรรค์และค้นคว้าวิจัย

มาตรการ

- (1) สนับสนุนและให้ความสำคัญกับการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนา ตลอดจนการเผยแพร่ ศิลปะและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- (2) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ให้มีการพัฒนาและนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์ในบริบทใหม่ของสังคม
- (3) จัดให้มีโครงการและกิจกรรมต่างๆ สำหรับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่มีความสามารถด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งศักยภาพในการสร้างสรรค์และการค้นคว้าวิจัย
- (4) ส่งเสริมให้นิสิตตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมและคุณค่าของความเป็นไทย เชื่อมโยงกับการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- (5) จัดให้มีโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และชุมชน ให้เป็นผู้ตระหนักในคุณค่า และมีความเข้มแข็งในการศึกษาและพิทักษ์หวงแหนศิลปะและวัฒนธรรม
- (6) ให้มีการกำหนดทิศทางและแผนสำหรับการดำเนินการกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ชัดเจนในระยะสั้นและระยะยาว
- (7) จัดตั้งสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรมขึ้น เพื่อสืบค้น วิจัย พัฒนาองค์ความรู้ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมและความเป็นไทย ตลอดจนเป็นหน่วยงานกลางในการวางแผน บริหาร ประสานงาน และติดตามประเมินผลงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร และจัดระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพ

จริงอยู่ กรอบนโยบายการพัฒนาวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมดังกล่าว เป็นกรอบหรือความรับผิดชอบสำหรับมหาวิทยาลัยทั้งมวล แต่การเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ก็จำเป็นจะต้องก้าวเข้าไปเป็นหลัก หรือการเป็นผู้นำทางความคิดและการปฏิบัติในด้านนี้ ผสานกับทิศทางและนโยบายของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่มีเป้าหมายหลักขุดปริมิตอยู่ที่การสร้างสรรค์เพื่อปัจจุบันและอนาคต นั่นหมายถึงว่า การรุกไปข้างหน้าของสาขาวิชาต่างๆ ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ต้องมองทั้ง

ในเชิงอนุรักษ์ การพัฒนาภูมิปัญญา และคุณภาพชีวิต พร้อมไปกับการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพทาง ด้านศิลปกรรมศาสตร์ ในที่นี้ ขอมองคณะศิลปกรรมศาสตร์ไปข้างหน้า

วันนี้โลกยังคงหมุน แม้จะความเร็วเท่าเดิมแต่ทุกอย่างก็เปลี่ยนแปลงเร็วมาก ผลกระทบและ ประเด็นเชื่อมโยงหลัก 2-3 ประการ ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒหรือคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปฏิเสธไม่ได้คือ

ประการแรก ดุลยภาพระหว่างความเป็นสากล (globalization) และความเป็นท้องถิ่นไทย (localization) ดุลยภาพที่ต้องพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาของตนเองและด้วยตนเอง กับการสร้าง มาตรฐานและเครือข่ายปัญญาร่วมในทางสากล เราคงปฏิเสธไม่ได้กับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) ความรู้ใหม่ที่ต้องแสวงหาอยู่ตลอดเวลา ความก้าวหน้า ทันสมัย การปรับตัว และปัญญา

ประการที่สอง ปัญหาการล่มสลายทางเศรษฐกิจของประเทศไทย หลังปี 2540 ซึ่งเป็นปัญหา ฟองสบู่ที่สวยงามหูลีศแต่ว่างเปล่า ฟองสบู่ทั้งศักยภาพทางเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ระบบการศึกษา ปัญญา และความเป็นคนในสังคม เราต้องปรับวิกฤติให้เป็นโอกาส พัฒนาตัวเราเอง พัฒนาเด็กและ เยาวชนของชาติ ให้มีมวลศักยภาพ ไม่ใช่ความงามหูลีศแต่ว่างเปล่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ปัญญา”

ประการที่สาม จากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษา บทเรียนจากการล่มสลายทางเศรษฐกิจทำให้สังคมเรียกหา ธรรมรัฐ (good governance) ซึ่ง “good” ด้าน เดียวคงไม่เพียงพอ ต้อง “strong governance” ด้วย กระแสธรรมรัฐที่แสวงหาความชอบธรรม การเข้า สู่ตำแหน่งหน้าที่ สำคัญในวิชาชีพ การใช้หลักนิติธรรม เหตุผล ระบบ กฎหมาย ความโปร่งใส รับรู้ได้อย่างเปิดเผย การตรวจสอบ การประเมินที่เชื่อมั่นได้ และแสวงหาการมีส่วนร่วมของทุกคน นอกจากนั้นแล้วยังมีกระแส NGOs กระแสประชาสังคม (civil society) ที่เราต้องปรับตัวอย่างมาก

จากกระแสหลักในการเปลี่ยนแปลงข้างต้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและคณะศิลป กรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงพร้อมกับกระแสเหล่านั้น เราจะพัฒนาตัวเราเอง อย่างไร หรือจะเป็นเพียงปราชญ์ เพียงผู้ทรงศีล ที่อยู่เหนือกาลเวลา เหนือการเปลี่ยนแปลง ห้วงเวลา ที่ผ่านมา 45 ปี ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ได้รับการพัฒนาอย่างเข้มข้น ผลึก ความคิดหลายอย่างที่สร้างความเชื่อมั่นในการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์

1. เราเชื่อมั่นว่า “ปัญญาคืออำนาจ” ท่ามกลางการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ผู้คนจำนวน หนึ่งยังมองว่า เป็นวิชาชีพทางทักษะด้านเดียว แต่คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ผลักดันวิชาการ ผลักดัน การศึกษาค้นคว้า ผลักดันให้วิชาการเป็นฐานของปฏิบัติการ ไม่ใช่ทักษะที่สมองว่างเปล่า ซึ่งปัญหาที่ ยังคงมีอยู่กับคนรุ่นเก่าและคนที่มีวิถีคิดอย่างเก่า

2. เราเชื่อมั่นในการพัฒนาระบบ ระบบของคณะ ภาควิชา สำนักงาน ระบบการสอน การทำงาน การอยู่ร่วมกัน ระบบคิด ระบบการศึกษาค้นคว้า ถ้าระบบมีเหตุผล มีความมั่นคง มีความชอบธรรม เราจะมีวัฒนธรรมองค์กรที่คนต้องปรับตัวเข้าสู่เหตุผลและความดีงามนั้น ระบบตรงข้ามกับการลัดวงจร ได้โตะ การวิ่งหาผู้ใหญ่ การประจบสอพลอ การทำงานข้ามหัว

3. เราเชื่อมั่นในการผลักดันให้นุคลากรมีความรับผิดชอบ ทำงานได้เต็มศักยภาพ ทำงานหนัก เสียสละเวลา ทูมเท ทั้งเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง คณะ มหาวิทยาลัย และท้ายที่สุดคือสังคม เราสร้างได้ระดับหนึ่ง ท่ามกลางการรอมชอมของมหาวิทยาลัย นุคลากรอีกส่วนหนึ่งยังคงยืนหยัดจากกระแสการฉกฉวยโอกาส ผลประโยชน์ส่วนตัว และความสุขสบายส่วนตัว ชุระไม่ใช่ เราคงต้องพัฒนาต่อไป

4. เราเชื่อมั่นในนิสิตซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญยิ่ง เชื่อมั่นว่าจะต้องพัฒนาเขาให้สง่างาม มีความสามารถและเฉลียวฉลาด พัฒนาให้เขามองโลกให้กว้าง อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข และสันติสุข พัฒนาให้มีจิตสำนึกสาธารณะ (public mind) เป็นผู้แสวงหาและเป็นปัญญาชน (intelligentsia) รู้ว่าไม่ง่าย ท่ามกลางกระแสสังคมที่เป็นปัญหาและการอ่อนล้าของครูบาอาจารย์จำนวนไม่น้อย แต่เราคงต้องเชื่อมั่นและพัฒนาต่อไป

โลกได้ผ่านสงครามเย็นมาสู่สงครามเศรษฐกิจ ผ่านอุตสาหกรรมเก่าที่ทำลายความเป็นมนุษย์ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มาสู่ความพยายามที่จะตระหนักถึงหลายสิ่งหลายอย่าง เป็นหัวเลี้ยว (turning point) ของสังคมโลกและสังคมไทย เป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลง ที่ระบบการศึกษาสถาบันการศึกษา จะต้องตระหนัก เรียนรู้ ทำความเข้าใจ และพัฒนาตัวตน กระแสหรือการเปลี่ยนแปลงจากลัทธิมนุษยนิยม (Humanism) มนุษย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล มนุษย์สร้างโลก มนุษย์สำคัญกว่าสิ่งอื่นใดในโลกนี้ รวมทั้งธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มาสู่มนุษยนิยมใหม่ (Neohumanism) ที่มนุษย์คือสิ่งมีชีวิตบนโลกใบหนึ่ง อยู่ร่วมกับมนุษย์ สัตว์ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงจากระบบการทำงานและการผลิตคนในระบบสายพาน (assembly line) ทำอย่างเดียว เก่งอย่างเดียว ฉลาดอย่างเดียว และไม่ฉลาดมากมายหลายอย่าง ในระบบอุตสาหกรรมเก่า มาสู่สหวิทยาการ (interdisciplinary) การบูรณาการ (integration) สรรพความรู้ ความคิด สรรพสิ่ง สรรพปัจเจก เข้าด้วยกัน สร้างความหลากหลายและให้ความหลากหลายทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงจากลัทธิสมัยใหม่ (Modernism) ที่มีระบบแบบแผนและวิถีคิดของคนชั้นกลาง บนฐานอิสระเสรีภาพประชาธิปไตย มีแบบแผนและระบบเฉพาะ มีฐานอารมณ์ความรู้สึกในเชิงปัจเจก มาสู่ลัทธิหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ที่เชื่อมั่นในความหลากหลาย ภาพซ้อนของชีวิต และความเป็นจริง การอยู่ร่วมกันของโลก มนุษย์และสรรพสิ่ง มนุษย์และปัญญา การเปลี่ยนแปลง

จากระบบประชาธิปไตยที่มีระบบสั่งการจากอำนาจรัฐ สร้างโอกาสให้คนชั้นกลาง ระบบเจ้าพ่อและพ่อค้าเป็นตัวแทนเข้าสู่รัฐสภา ตัวแทนที่ตีตราว่าเป็นความชอบธรรมและผู้ทรงเกียรติ พัฒนามาสู่การเปิดทางออกหรือแรงถ่วงดุลของเอ็นจีโอและประชาสังคม หรือการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อคัดค้านความไม่ชอบธรรมของอำนาจจากเบื้องบน การเปลี่ยนแปลงจากการบ้าคั่งในความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ด้านเดียว ในระบบการตรวจสอบ IQ มาสู่ความสมดุลระหว่าง IQ และ EQ ความสมดุลระหว่างสมองซีกซ้ายและขวา ระหว่างหยินและหยาง ระหว่างศาสตร์และศิลป์ ระหว่างวิทยาศาสตร์กับจิตวิญญาณ ระหว่างเมืองกับท้องถื่น ระหว่าง “ปัญญา” กับ “สติ” การเปลี่ยนแปลงจากมหาวิทยาลัยในระบบราชการ ที่มีความมั่นคงและสวัสดิการชั่วชีวิตดับ คนทำงานหนักและไม่ทำงานที่ได้รับผลประโยชน์ไม่ต่างกัน งานวิชาการแบบนักบริโภคนิยม ไปสู่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ต้องตรวจสอบ ประเมินแข่งขัน และจัดลำดับ พร้อมทั้งพัฒนาสำนักและความรับผิดชอบของบุคลากร จากการเปลี่ยนแปลงมากมายข้างต้น แล้วมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและคณะศิลปกรรมศาสตร์จะทำอย่างไร วางเฉยหรือไม่ว่าง อยู่อย่างเก่า หรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

นโยบายและมาตรการทางด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

1. นโยบายและมาตรการทางด้านการเรียนการสอน ผลักดันให้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรในช่วงเวลาประมาณ 5 ปี การคัดสรรผู้สอนควรมีความสามารถหลักและความสามารถรอง ไม่ใช่ทักษะเพียงด้านเดียว มีความเป็นครู เสียสละ และจิตสำนึกวิจัย (research mind) การสอบจะขึ้นชั้นการใช้วิธีสอบตรงที่ตรวจสอบหลายมิติ กรองเพื่อให้ได้คุณภาพรอบด้าน การสอนทุกรายวิชา ไม่ยกเว้นวิชาปฏิบัติ ต้องสอดแทรกวิชาการและความคิดไปพร้อมกัน การสอนต้องมีสังเขปรายวิชา เอกสารประกอบการสอนและตำรา ที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาค้นคว้า และมีระบบการประกันคุณภาพ (quality assurance) ที่จริงจัง

2. นโยบายและมาตรการทางด้านการค้นคว้าวิจัย ประสานแหล่งเงินทุนเพื่อการค้นคว้าวิจัย ทั้งจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ฯลฯ และคณะศิลปกรรมศาสตร์จะจัดตั้งทุนวิจัยในรูปแบบของเงินอุดหนุนจากงบประมาณรายได้ เพื่อพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ นโยบายเผยแพร่การค้นคว้าวิจัยทั้งในวารสารศิลปกรรมศาสตร์ วารสารสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม โครงการหนังสือประกอบการสอน หนังสือเล่ม และผลิตตำราร่วมกับเอกชน สนับสนุนการวิจัยในเชิงสหวิทยาการ จัดอบรมสัมมนาและสนับสนุนการเข้าร่วมสัมมนาเพื่อพัฒนาการค้นคว้าวิจัย และพัฒนาปริญญานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาทุกสาขาวิชา

3. นโยบายและมาตรการการบริการวิชาการแก่สังคม นโยบายสนับสนุนการจัดพิมพ์วารสาร หนังสือ และตำราเผยแพร่วิชาการ สนับสนุนการแสดงผล การนิทรรศการทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งที่เป็นโครงการของคณะ การร่วมมือกับองค์กรและภาคเอกชนภายนอก ภาควิชา สาขาวิชา และ นิสิต และสนับสนุนการบริการวิชาการในรูปของการประชุมสัมมนา บรรยาย สอนพิเศษ คอลัมน์นิสต์ การเผยแพร่ในสื่อสารมวลชนต่างๆ

4. นโยบายและมาตรการทางด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม หลักคิดในทางศิลปะและ วัฒนธรรมคือ เรื่องศิลปะและวัฒนธรรมเป็นความรับผิดชอบของทุกคณะและทุกคนในมหาวิทยาลัย การแสดงผลงาน การแสดง และการแสดงดนตรี เป็นเพียงปลายเหตุของศิลปะและวัฒนธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นนามธรรม เป็นวิถีชีวิต เป็นพลังขับเคลื่อนในสังคม คณะศิลปกรรม ศาสตร์มีนโยบายส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาศิลปกรรม ศาสตร์และสังคม ส่งเสริมการแสดงผลงาน การนิทรรศการ การอนุรักษ์ที่แท้จริง และการสร้างสรรค์ เพื่อรุกไปข้างหน้า มุ่งพัฒนาบุคลากรและสำนักทางด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ร่วมมือกับ หน่วยงานต่างๆ และสร้างผู้ชื่นชมศิลปกรรม ทั้งในสังคม มหาวิทยาลัย และระบบการศึกษา

เมื่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีสัญญาประชาคมว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยต้องมี พ.ร.บ. พัฒนาระเบียบข้อบังคับ และปฏิรูปองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะ เกิดขึ้น มากน้อยเพียงใดก็เป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ถ้าถามว่า คณะศิลปกรรม ศาสตร์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยจะปรับองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างไร มีข้อเสนอ ดังนี้

1. เสนอปรับโครงสร้างคณะศิลปกรรมศาสตร์ในรูปของเครือข่ายวิชาการ (Academic Net) แทนระบบกำแพงทางวิชาการของภาควิชาและคณะ นั่นหมายถึงว่า เปลี่ยนบทบาทจากภาควิชาซึ่งมี กำแพงทางวิชาการไปสู่สาขาวิชา เปิดความร่วมมือทั้งทรัพยากรและบุคลากร เป็นระบบคณะกรรมการ บริหารหลักสูตร บทบาทของภาควิชาที่มีน้ำหนักไปในเชิงอำนาจทางการบริหารมาสู่เครือข่ายวิชาที่ สัมพันธ์กันในเชิงวิชาการ คณะลดกำแพงทางวิชาการ ให้สามารถดึงกำลังบุคลากรทางวิชาการข้าม สาขาวิชาและข้ามคณะ มาเป็นคณะกรรมการบริหารวิชาการในแต่ละสาขาวิชา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พัฒนาในระดับบัณฑิตศึกษา ผืนความเคยชินของบุคลากรในคณะศิลปกรรมศาสตร์และบัณฑิต วิทยาลัยไปแล้ว สำหรับระดับปริญญาตรีคงต้องพยายามผืนความเคยชินและกรอบอำนาจที่วางเปล่าต่อ ไปอีก

2. มุ่งพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรทุกสาขาวิชาที่ใช้มาแล้วกว่า 5 ปี หลักสูตรเมื่อเริ่มใช้ก็เริ่มเก่า แม้จะมีบางหลักสูตรที่ใช้มาแล้วกว่าสองทศวรรษ ผลักดันยาก เพราะระดับคิดและระดับสำนักทางวิชาการต่างกัน แต่ก็ผลักดันต่อไป ในขณะที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ใช้หลักสูตร กศ.บ. อยู่ 2-3 หลักสูตร ก็เป็นปัญหาความชัดเจนและความมองอาจของมหาวิทยาลัย ที่ก่อให้เกิดความสับสนทั้งความรับผิดชอบ การจัดสรรงบประมาณ และสายการบริหารงาน ยุ่งยากต่อการบริหาร คณะศิลปกรรมศาสตร์คงต้องผลักดันการปรับหลักสูตร กศ.บ. ไปสู่หลักสูตร ศป.บ. ที่เรียนวิชาชีพครูไม่ต่ำกว่า 18 หน่วยกิต ส่วนสาขาวิชาที่ยื่นกรณหลักสูตร กศ.บ. อาจต้องปรับไปสู่คณะศึกษาศาสตร์

3. ในระดับบัณฑิตศึกษา ต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพปริญญานิพนธ์ และพัฒนาการค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์ คณาจารย์ที่ขาดการค้นคว้าวิจัยไม่ควรสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ขณะนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา 3 หลักสูตรคือ ศิลปศึกษา (กศ.ม.) มานุษยดุริยางควิทยา (ศป.ม.) และทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ (ศป.ม.) จะผลักดันหลักสูตรศิลปะการแสดงศึกษา (ศป.ม.) ดนตรีศึกษา (กศ.ม.) และนวัตกรรมการออกแบบ (ศป.ม.) ส่วนระดับปริญญาเอกจะร่วมมือกับสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศศ.ด.) ทางด้านศิลปวัฒนธรรมวิจัย เป็นหลักสูตรที่เน้นการวิจัย (research program) ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549)

4. มุ่งพัฒนาทรัพยากรหลักของคณะคือคนให้ นิสิตเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ พัฒนาแก่นของมหาวิทยาลัยคือการเรียนรู้ สร้างนิสิตทุกสาขาวิชาให้มีความสง่างามในวิชาชีพ พร้อมทั้งความสามารถและความรู้ความคิด หรือทักษะกับปัญญา ทักษะกับวิชาการ พัฒนานิสิตให้เป็นปัญญาชน ที่แสวงหามีภูมิปัญญา มีความคิด สร้างสรรค์ทั้งตนเองและสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะ มีชีวิตและมีวิชาชีพ อยู่เพื่อตนเองและเพื่อผู้อื่น อยู่อย่างมีความสุข มีระเบียบวินัย และอยู่ให้เกิดสันติสุข

5. ผลักดันทั้งการค้นคว้าวิจัยและการสร้างสรรค์ ทั้งศาสตร์และศิลป์ ทั้งวิชาการและปฏิบัติการ สร้างความผสมกลมกลืนระหว่างปัญญาและทักษะ ผลักดันทั้งการสร้างเอกสารประกอบการสอน งานวิชาการและตำรา ตำแหน่งวิชาการ ให้ส่วนบุคคลได้ นิสิตได้ องค์กรได้ และสังคมได้

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีแนวโน้มใกล้ๆ ตัวที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ รวมทั้งมหาวิทยาลัยจะต้องติดตาม ศึกษา และปรับตัวปรับองค์กรให้สอดคล้องกับแนวโน้มเหล่านี้

(1) การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในปี 2545-2546 การร่วกรอบความคิดเพื่อการหลอมรวมไปสู่ พ.ร.บ. และการปฏิรูปองค์กรเพื่อรองรับพัฒนาการ

(2) การมีพระราชบัญญัติการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา และการหลอมรวมทบวงมหาวิทยาลัยไปสู่กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(3) การลดกำลังพลโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรอายุกว่า 50 ปี ขอเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด พร้อมกับโบนัส 7 เท่าของเงินเดือน

(4) การผลักดันให้คณาจารย์สร้างงานวิชาการและการค้นคว้าวิจัย โดยกำหนดการรักษาตำแหน่งทางวิชาการด้วยงานวิชาการ

(5) การก้าวเข้ามาสู่ตำแหน่งพนักงานแทนตำแหน่งข้าราชการ การว่าจ้างตามช่วงเวลา การตรวจสอบ ประเมินการทำงาน การยุติการว่าจ้าง

(6) การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการและการบริหารจากองค์กรภายนอก การตรวจเยี่ยมและตรวจสอบจากทบวงมหาวิทยาลัย

(7) แนวโน้มการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือการต่อสัญญาการว่าจ้าง ด้วยระบบผลงาน (performance system) เกณฑ์ภาระงาน เพิ่มผลงาน การตรวจสอบและการประเมินต่างๆ

(8) แนวโน้มการพึ่งตนเอง การสะสมเงิน การสร้างกองทุน รวมทั้งการหารายได้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาองค์กร

ข้อเสนอทั้งหมด “เรา” ได้ทำและทำงานหนักมาแล้วตลอดเวลา ตั้งแต่เริ่มเสนอโครงการจัดตั้ง คณะศิลปกรรมศาสตร์ ช่วงปี 2530-2531 หลังจากสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในปี 2536 การบริหารช่วงแรก จากปี 2536 ถึงปัจจุบัน ถ้าได้รับความไว้วางใจให้สร้างสรรค์คณะศิลปกรรมศาสตร์ ต่อไป สร้างพร้อมกับผู้คนในคณะศิลปกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่ที่ทำงานเพื่องาน เพื่อสร้างสรรค์องค์กร และสร้างสรรค์มหาวิทยาลัย ผมเชื่อว่า “เรามีพลังความคิดและอุดมการณ์เพื่อพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” (วิรุณ ตั้งเจริญ, วารสารศิลปกรรมศาสตร์, 8(1): 85-90)

แนวคิดในการบริหารองค์การศึกษาระดับอุดมศึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ ได้เสนอความคิด “ภาวะผู้นำของคณบดีในสถาบันอุดมศึกษา” ในการบรรยายให้นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2542 ดังนี้

ผมได้รับเชิญจาก ดร.สุชาติ สุธรรมรักษ์ สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มศว ให้ไปบรรยายให้นิสิตปริญญาเอก ในหัวเรื่อง “ภาวะผู้นำของคณบดีในสถาบันอุดมศึกษา” เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2542 การบรรยายพูดคุยซักถามเป็นไปอย่างกว้างขวาง และมีหลายประเด็นที่ยังตกค้างอยู่ จึงขอเขียนบรรยายเพิ่มเติมให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ โดยที่ข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากประสบการณ์ตรงเป็นประการสำคัญ จากประสบการณ์การเป็นรองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม 2 ปี และ 5-6 ปี สำหรับการ

เป็นคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว คณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่เกิดขึ้นในปี 2536 คณะศิลปกรรมศาสตร์มีรากฐานมาจากแผนกศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ตั้งแต่ปี 2511 ผมเป็นนิสิตปริญญาตรีรุ่นแรก ตลอดเวลาสี่สิบกว่าปี กว่าเจ็ดสิบกว่าปี เราได้ปลูกปลูกกลั่นกรองพอสมควร ทั้งโดยการยอมรับทางด้านวิชาชีพในสังคมไทย โลกทัศน์ในเชิงบริหาร รวมทั้งปัญหาในพวกเราเอง โชคดีที่เรามีรากฐานวิชาการและความคิดที่เข้มแข็ง ทำให้คณะศิลปกรรมศาสตร์ที่มีอายุเพียงช่วงอันสั้น หักดันขึ้นในมหาวิทยาลัยและในสังคมไทยอย่างสง่างามและมั่นใจพอสมควร

ผมไม่ได้เกิดมาเพื่อเป็นผู้บริหาร แต่เกิดมาเพื่อเป็นคนทำงาน เป็นนักวิชาการ เป็นศิลปิน เป็นครู เมื่อต้องทำหน้าที่ที่ต้องทำให้ดีที่สุด เพื่องาน ไม่ใช่เพื่อชื่อเสียงเกียรติยศของวงศ์ตระกูล จากประสบการณ์ผมเชื่อว่า คุณลักษณะที่ดีของคณบดีควรจะต้องประกอบด้วย

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) เราคงไม่ปฏิเสธกับการเป็นมหาวิทยาลัยวันนี้และในอนาคต มหาวิทยาลัยซึ่งมีรากฐานวิชาการอยู่ที่คณะวิชา มหาวิทยาลัยจะต้องเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ที่ผ่านมามีเราอ่อนแอทางการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เราเป็นผู้บริโภควิชาการมากกว่าสร้างสรรค์วิชาการ เราขาดสำนักทางวิชาการ มหาวิทยาลัยและคณะวิชาในแต่ละศาสตร์จะต้องเน้นการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างความรู้ แล้วจึงนำความรู้ที่เกิดขึ้นไปสอน ไปบริการวิชาการแก่สังคม รวมทั้งความรู้เพื่อการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม คณบดีของแต่ละคณะวิชา ของแต่ละศาสตร์ ต้องเป็นผู้นำและต้องปกครองดูแลนักวิชาการ เขาจะต้องได้รับการยอมรับและศรัทธาจากนักวิชาการในคณะ ในมหาวิทยาลัย และในสังคม การเป็นผู้นำทางวิชาการในที่นี้ควรจะมีมากกว่าตำแหน่งทางวิชาการ หรือการเป็นเพียงนักวิชาการในมุมแคบใดมุมหนึ่งเท่านั้น

2. วิสัยทัศน์และศักยภาพ (Vision and Potentiality) นอกจากคณะวิชาจะคือหัวใจของศาสตร์แต่ละศาสตร์ในมหาวิทยาลัยแล้ว บทบาททางวิชาการ ความรู้ ความคิดในแต่ละศาสตร์นั้น ยังจะต้องมีบทบาทในสังคมอีกด้วย ถ้าสังคมไม่หวังตัวความรู้ความคิดจากมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาสูงสุดในสังคม สังคมจะหวังจากใครได้

คนบดีซึ่งเป็นผู้นำองค์กรควรจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทั้งต่อเป้าหมายขององค์กร วิชาการ การบริหารวิชาการ และการบริหารองค์กร พร้อมกันนั้นก็ต้องมีศักยภาพสูงในการบริหาร หรือการนำพาองค์กรไปสู่วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ คนบดีควรจะต้องมีวิสัยทัศน์ทางสังคม มองมหาวิทยาลัยและคณะวิชาในบริบทของสังคม สังคมที่เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง สังคมที่มีความหลากหลาย มีวิสัยทัศน์ทางด้านอุดมการณ์และการเป็นมหาวิทยาลัย และมีวิสัยทัศน์ทางวิชาการของคณะวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนั้นๆ กว้างไกลและวิเคราะห์เจาะลึก ใครก็เป็นคนบดีได้ ปัญหาที่มีอยู่เพียงว่า ใครจะมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมีศักยภาพที่จะพัฒนาคณะให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดได้

3. จิตสำนึกสาธารณะ (Public Mind) การเป็นคนดีย่อมเป็นบุคคลสาธารณะในระดับหนึ่ง หัวใจสำคัญคือการเสียสละเพื่อคนอื่น เพื่อพัฒนาองค์กรและเพื่อพัฒนาวิชาชีพนั้นๆ คนบดีต้องมีสัมพันธภาพกับผู้บริหาร คณะอาจารย์ ฝ่ายสนับสนุน วิชาการ นิสิต บุคคลนอกคณะ รวมทั้งบุคคลในสังคม ต้องระดมบุคลากรมาทำงานเพื่อคณะ มหาวิทยาลัย และสังคม บทบาทมากมายเหล่านั้นจะบรรลุได้ ขึ้นอยู่กับว่าคนบดีมีจิตสำนึกสาธารณะหรือจิตสำนึกที่เสียสละเพื่อส่วนรวม เพื่อองค์กร เพื่อบุคคลอื่น อย่างไรและมากน้อยเพียงใดด้วย จิตสำนึกสาธารณะไม่สามารถเกิดขึ้นอย่างฉาบฉวยหรือเกิดขึ้นหลังจากการรับตำแหน่งเป็นคนบดี

4. จิตสำนึกจริยธรรม (Ethic Mind) สังคมจะมีจริยธรรมได้ ขึ้นอยู่กับว่าเรามีคุณธรรมหรือไม่ “ธรรมะ” หรือความดีงามที่เป็น “คุณ” แก่ส่วนรวม การเป็นคนบดีควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เปิดเผย โปร่งใส ออบอุน อดทนอย่างยิ่งกับปัญหามั่นใจและมั่นคงในการแก้ปัญหา กล้าตัดสินใจเพื่อรักษาความดีงาม ความถูกต้อง ความยุติธรรมขององค์กรและของบุคคล บริหารด้วยเหตุผลและความชอบธรรม

5. การมีแนวคิดในการบริหาร (Administration Concept) คนบดีควรจะต้องมีแนวคิดในการบริหารที่เด่นชัดในการพัฒนาองค์กร การบริหารองค์กรคือการพัฒนาองค์กร การบริหารไม่ใช่การรักษาสภาพองค์กร คนบดีควรจะต้องมีความคมชัดในการพัฒนาระบบ พัฒนาวิชาการ พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาบุคคล พัฒนาระบบการเรียนการสอน และพัฒนาศักดิ์ศรีของคณะให้ได้รับการยอมรับอย่างมั่นใจ ทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและในสังคม คนบดีควรจะต้องเป็นบุคคลที่มีหลักการ เชื่อมมั่นในหลักการ มีแนวคิด

ที่สร้างสรรค์ มีแนวคิดที่คมชัด สัมพันธ์กับบริบทในสังคมที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ติดตามผล ประเมินผล ค้นหาจุดเด่นจุดด้อยและพัฒนาต่อไป

6. การทำงานเป็นกลุ่ม (Team Working) ความสามารถในการเป็นผู้นำและการยอมรับนับถือ การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารคณะ การทำงานเป็นกลุ่มอย่างต่อเนื่อง งานเพื่อส่วนรวม เพื่อพัฒนาองค์กร พัฒนาวิชาชีพ ข่อมพิสูจน์ศักยภาพของคณะดี การร่วมกันปฏิบัติงานปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม ควรจะต้องมีการกระจายกลุ่มและหมุนเวียนให้บุคลากรได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน รู้จักเพื่อนสันทัดในงานร่วมกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างทั่วถึง การทำงานร่วมกันย่อมเป็นการสร้างคลื่นคนทำงานแต่ละช่วง ให้ได้เรียนรู้ รับผิดชอบ และศรัทธาต่อองค์กร เมื่อบุคลากรในองค์กรได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ความผูกพันและความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าขององค์กรย่อมเกิดขึ้น กรอบงานจึงควรยืดหยุ่น เพื่อให้กลุ่มคนร่วมกันสร้างงานและพัฒนาองค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ณ วันนี้คณะบดีและผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรจะต้องตระหนักถึงอะไรบ้าง เพื่อให้การบริหารงานคณะวิชาหรือการบริหารมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพสูง ในที่นี้ขอใช้คณะศิลปกรรมศาสตร์ และ มศว เป็นกรณีศึกษา

1. การตระหนักในกระแสสังคม พัฒนาการทางการศึกษาไม่อาจแยกตัวอย่างรัฐอิสระจากกระแสพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งกระแสสังคมไทยและสังคมโลก ยิ่งการเป็นผู้นำในองค์กรการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่ต้องประสพไหวต่อการเปลี่ยนแปลง จะต้องรู้เท่าทันเพื่อให้การพัฒนาองค์กร เป็นการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญภายใต้บริบททางสังคม กระแสพัฒนาการในสังคมที่น่าสนใจในช่วงเวลานี้คือ

(1) กระแสเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology) เป็นกระแสที่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ ทั้งเพื่อการสื่อสารที่ฉับไว การสืบค้นความก้าวหน้าทางวิชาการและการสืบค้นฐานข้อมูลต่างๆ อย่างน้อยการสื่อสารในระบบ E-mail การแสวงหาความรู้ทางอินเทอร์เน็ต หรือการสืบค้นฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการศึกษาภายในมหาวิทยาลัย เช่น ระบบ SUPREME 95 ของ มศว ก็นับเป็นพื้นฐานขั้นต้นที่สำคัญ แม้การเป็นผู้บริหารไม่จำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้ระบบ ICT อย่างยอดเยี่ยม แต่การเข้าใจแนวโน้มก็นับเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์กรและบุคลากร

(2) กระแสประชาสังคม (Civil Society) สงครามเย็นได้เสื่อมสลายลงแล้ว สังคมประชาธิปไตยบนฐานทุนนิยมกำลังมีบทบาทโดดเด่น การเลือกตั้ง การส่งตัวแทนประชาชนเข้ามีผู้สภา การบริหารจากสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา มิใช่เพียงหัวใจของระบอบประชาธิปไตย การกระจายความรับผิดชอบลงสู่ อบจ. อบต. เป็นความพยายามอย่างหนึ่งในการกระจายอำนาจ เท่านั้นยังไม่พอ การสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง การสนับสนุน NGOs การสร้างประชาสังคม ล้วนเป็นกระแสโลกที่สำคัญ แล้วสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับคณะวิชา ได้พัฒนาวิชาชีพของตนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างไร

(3) กระแสธรรมรัฐ (Good Governance) เรามักกล่าวถึง ประชาธิปไตย เสรีภาพ และสิทธิ อย่างเลื่อนลอย เรามักเป็นสังคมประชาธิปไตยที่ขาดการมองตนเอง กล่าวถึงอิสระเสรีภาพอย่างลืมหืมผลกระทบบ กล่าวถึงสิทธิอย่างลืมน้ำที่ กระแสธรรมรัฐเป็นกระแสที่จะช่วยตรวจสอบองค์กรและตรวจสอบตนเอง ทั้งความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาคตามหลักนิติธรรม (rule of law) ความโปร่งใสเปิดเผยตามความเป็นจริง ความโปร่งใสในข้อมูลข่าวสาร (transparency) ความรับผิดชอบหลักการและเหตุผล ตรวจสอบได้ (accountability) และการมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนและกระทำ (participation)

(4) กระแสยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) กระแสสังคม การเมือง การศึกษา หรือแม้แต่ทางด้านศิลปกรรม ได้พัฒนาจากลัทธิสมัยใหม่ (Modernism) มาสู่ยุคหลังสมัยใหม่ จากอำนาจของผู้มีอำนาจไปสู่อำนาจของปัญญา ชุมชน และประชาชน จากมนุษยนิยมยุคกลางของจักรวาล (Humanism) มาสู่มนุษย์ภายใต้การอยู่ร่วมกัน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Neohumanism) จากการศึกษาแบบสายพาน แยกสมอง แยกการเรียนรู้ ศาสตร์วิทยาศาสตร์มัน มาสู่การศึกษาแบบองค์รวม (interdisciplinary) จากสมองซีกซ้ายมาสู่ดุลยภาพของสมองซีกซ้าย-ขวา จากปัญญา (IQ) มาสู่ “สติและปัญญา” (EQ and IQ) แล้วพัฒนาการของศาสตร์แต่ละศาสตร์ รวมทั้งระบบการเรียนการสอนในแต่ละคณะวิชาได้พัฒนาไปแล้วไม่น้อยทีเดียว

2. การตระหนักในการเป็นมหาวิทยาลัย เมื่อเราอยู่ในมหาวิทยาลัยก็ควรจะรู้ว่า “มหาวิทยาลัยคืออะไร” แต่ความเป็นจริงแล้ว ผู้คนในมหาวิทยาลัยจำนวนไม่น้อยไม่รู้ว่ามหาวิทยาลัยคืออะไร ถ้าเราไม่รู้ว่ามหาวิทยาลัยคืออะไร เราก็คงไม่สามารถ

บริหารและประเพณีปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นมหาวิทยาลัยได้ มหาวิทยาลัยไทยมีรากความคิดมาจากสังคมตะวันตก เมื่อเรานำมหาวิทยาลัยเข้าสู่สังคมไทย เราก็มักปรับตัวไปตามความเป็นไทย เช่น การผลิตข้าราชการ การถ่ายทอดความรู้อย่างวัด การผลิตช่างฝีมืออย่างหมู่บ้านช่าง ถ้ามองว่า มหาวิทยาลัยควรเป็นเพียงเท่านั้นหรือ มหาวิทยาลัยตะวันตกมีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยกรีก จากสำนักปรัชญามาสู่มิวเซียม (museum) ปลายสมัยกรีกโบราณ ที่เชื่อมั่นในปรัชญาจารย์ สานุศิษย์ และห้องสมุด มาสู่การศึกษาทางศาสนาในสมัยกลาง มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง เช่น มหาวิทยาลัยทางกฎหมาย มหาวิทยาลัยทางการแพทย์ ในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา และมหาวิทยาลัยวิจัยในเยอรมนี ตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถ้ามองว่า มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทและหน้าที่อย่างไร

- (1) มหาวิทยาลัยควรเป็นแหล่งสร้างสรรค์องค์ความรู้ (body of knowledge)
- (2) มหาวิทยาลัยควรเป็นแหล่งสร้างปัญญาชน (intelligentsia)
- (3) มหาวิทยาลัยควรมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสังคม (social concerning)

แล้วเราจะวิเคราะห์ กำหนดนโยบาย กำหนดแผนปฏิบัติงานและมาตรการเพื่อให้บรรยากาศและผลผลิตของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยได้อย่างไร

2. การตระหนักในการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เรามักจะตั้งคำถามว่า ถ้ามหาวิทยาลัยออกจากระบบข้าราชการไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ “เราจะได้อะไร” แต่มักจะไม่ตั้งคำถามว่า “สังคมจะได้อะไร” เราต้องยอมรับว่า มหาวิทยาลัยในระบบข้าราชการสิ้นหวังที่จะพัฒนา แม้เราจะพยายามพัฒนาหลายครั้งหลายหนหลายมุมตลอดมา แต่ก็มีแรงจูงแรงถ่วงมากมาย ทั้งจากระบบและจากบุคคล รัฐต้องเพิ่มปริมาณบุคลากร ต้องทุ่มงบประมาณมหาศาลให้กับระบบมหาวิทยาลัย ปีแล้วปีเล่า เราเองก็วิจารณ์กันทั้งปริมาณและคุณภาพ และเรารู้กันดีว่า มหาวิทยาลัยไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจได้ ท่ามกลางระบบแบบแผนที่เราเป็นอยู่ทุกวันนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนายกสภามหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงมหาวิทยาลัยหลายต่อหลายครั้งว่า ถ้าไล่คณาจารย์ที่ขาดความรับผิดชอบออกสักหนึ่งในสาม มหาวิทยาลัยก็อาจจะเจริญกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ เมื่อเราทำตัวเราเองและไม่มีทางเลือกเหลือ เราคงต้องยอมรับความจริง ศึกษาทำความเข้าใจและร่วมกันสร้างสรรค์มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพในการสร้าง

สรรค์สรรพความรู้ สร้างสรรค์บุคลากรให้กับสังคมไทยอย่างดีที่สุด เพื่อให้ครูบาอาจารย์ที่เกี่ยวข้องเห็นแก่ความสุขสบายส่วนตน เปลี่ยนอาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับความสุขสบาย หรือไม่ก็ต้องปรับตัวทำงานให้หนักขึ้น รับผิดชอบมากขึ้น เสี่ยงละมากขึ้น สำหรับผู้ที่ทำงานหนักอยู่แล้วย่อมไม่กระทบอะไร ทางเลือกของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีทางเลือกหลักอยู่สองทางเท่านั้น ประการแรก ลดบุคลากรให้เหลือเฉพาะบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มประสิทธิภาพทางวิชาการและประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิต อีกทางเลือกหนึ่ง คงจำนวนบุคลากร เพิ่มประสิทธิภาพทางวิชาการและประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิต เราคงเลือกทางเลือกหลังมากกว่า

3. การตระหนักในจุดแข็งจุดอ่อนของสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีเส้นทางประวัติศาสตร์ของตนเองนับด้วยครึ่งศตวรรษ เดิมโตมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา มีรากเหง้ามาจากระบบการศึกษา การเป็นนักการศึกษาย่อมมีทั้งจุดอ่อนจุดแข็งในตัวเอง เราจำเป็นต้องค้นหาจุดแข็งเพื่อนำมาเป็นสาระประโยชน์ และค้นหาจุดอ่อนเพื่อพัฒนาให้ได้ สถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนามาจากสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง ดังเช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่พัฒนามาจากวิทยาลัยการศึกษา ย่อมพบกับปัญหากรอบความคิดและการบริหารที่จำกัด แต่นักการศึกษามีจุดได้เปรียบในเรื่องมนุษยศาสตร์ ระบบคิด และระบบการเรียนการสอน เราจะพัฒนาและขยายกรอบอันจำกัด และนำจุดได้เปรียบมาสร้างสรรค์เป้าหมายมหาวิทยาลัยวิจัย (Research University) และมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ (Comprehensive University) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้อย่างไร

เมื่อศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี กล่าวว่า “ขอให้นิสิตนักศึกษาทุกคน มีความรู้ ประดุนักปราชญ์ และมีความประพฤติประดุจผู้ทรงศีล” ท่านแยกเน้น 2 ด้านคือ ความรู้และความประพฤติ ไม่ใช่ “ปราชญ์ผู้ทรงศีล” เพราะถ้านำมารวม เช่นนั้น ความหมายจะคลาดเคลื่อนไป กลายเป็นปราชญ์ที่ถือศีลภาวนาธรรมอยู่เท่านั้น และคำว่า “นักปราชญ์” และ “ผู้ทรงศีล” ก็ควรจะนำมาตีความใหม่ในบริบทปัจจุบัน ไม่ใช่ปราชญ์โบราณหรือผู้ทรงศีลแบบฤาษี เราควรมองปราชญ์ในมุมกว้าง ที่มีความรู้ความคิด มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ก้าวหน้าทันสมัย เชื่อมโยงกับบริบทต่างๆ มีวิถีคิดเพื่อสังคม มองผู้ทรงศีลอย่างผู้มีจริยธรรม เป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีชีวิต

ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสรุปแล้ว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต้องมองการสร้างสรรคองค์ความรู้ พัฒนาวิสัยทัศน์ให้หลากหลายกว้างไกล มองการสร้างคน คุณภาพของคน คนที่มีจริยธรรม และคนที่มีสาระประโยชน์ในสังคม และต้องมองพัฒนาการที่สมดุลระหว่างความเป็นสากลและความเป็นไทย (internationalization and localization) ถ้าเรามองและพัฒนาตนเองให้กว้างขวางหลากหลายได้ เราช่วยพัฒนาในบริบทร่วมสมัยได้อย่างสง่างาม

สำหรับบทบาทในการทำหน้าที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จากปี 2536 ถึงปัจจุบัน จากบุคลากรประมาณ 10 คน วันนี้เรามีคณาจารย์ประมาณ 50 คน มีฝ่ายสนับสนุนวิชาการ 20 กว่าคน ภายใต้อาคาร 15 ชั้น พื้นที่ประมาณ 8,000 ตารางเมตร เปิดรับปริญญาตรี ทั้งด้านทัศนศิลป์ การออกแบบทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดงและดนตรี รวม 14-15 วิชาเอก ปริญญาโท 3 วิชาเอกคือ ศิลปศึกษา มานุษยวิทยาและทฤษฎีศิลปะ : ศิลปะสมัยใหม่ กำลังเตรียมการเปิดปริญญาโทอีก 2-3 วิชาเอก ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 หลังปี 2545 จะเปิดสอนปริญญาเอกหลักสูตรที่เน้นการวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมวิจัย

จากประสบการณ์ของวงการศิลปกรรมและคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในสังคมไทย เราได้มองเห็นปัญหาหลักอยู่ 2-3 ประการคือ

1. ผู้คนจำนวนมากไร้ระบบในการคิด ในการทำงาน ในการบริหารงาน และในการอยู่ร่วมกัน
2. การเรียนรู้ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์เน้นเพียงทักษะในทางปฏิบัติ ขาดวิชาการ ขาดการสร้างปัญญา
3. สภาพแวดล้อมและสภาพทางกายภาพมีปัญหา นิยมสร้างรูปแบบการเป็นศิลปินมากกว่าแก่นสาระในการเป็นศิลปิน

จากจุดอ่อนดังกล่าว ปัญหาที่ตามมาคือ เมื่อเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ภายใต้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เราจะแก้จุดอ่อนเหล่านั้นได้อย่างไร ถ้าเป็นเช่นเดิมและไม่คิดจะปรับปรุงแก้ไข ก็ไม่ควรมีคณะศิลปกรรมศาสตร์เพิ่มขึ้น การเกิดขึ้นของคณะศิลปกรรมศาสตร์หรือคณะวิชาใดก็ตาม ควรมีลักษณะเฉพาะตัว เพื่อสร้างความหลากหลายทางวิชาการ ช่วงที่ผ่านมาเราทำงานหนัก ซึ่งก็ปรากฏผลที่น่าภาคภูมิใจหลายประการ

1. พัฒนาการทางวิชาการ ทั้งตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ จำนวนผลงานวิจัย บทความวิชาการในวารสารศิลปกรรมศาสตร์ โครงการหนังสือประกอบการสอน การผลิตหนังสือเล่ม เอกสารประกอบการสอน การจัดทำรายละเอียดวิชา การจัด การอบรมทางวิชาการให้กับคณาจารย์ การพัฒนาระบบและการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ โครงการผลิตตำราร่วมมือกับภาคเอกชน การเผยแพร่ความคิดในสื่อ มวลชน ปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมเหล่านี้ได้พัฒนาไปมากพอสมควร ท่ามกลาง วงการศิลปกรรมศาสตร์ที่อ่อนล้าทางวิชาการ
2. พัฒนาการทางด้านการเรียนการสอน ในระบบราชการที่อ่อนแอ ได้เปิดช่องว่าง ให้กับผู้สอนที่ขาดคุณภาพและขาดความรับผิดชอบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ก็ยังคงมี ปัญหานี้อยู่ด้วย อีกด้านหนึ่งที่เข้มแข็งเราได้ช่วยกันกระตุ้นและผลักดันให้การเรียน การสอนทางด้านศิลปกรรมศาสตร์พัฒนาไปสู่ความเชื่อว่า “วิชาการผลักดัน ปฏิบัติการ” ผลักดันวิชาปฏิบัติการให้มีองค์ความรู้ ผลักดันคุณภาพในการประเมินผล ผลักดันให้มีคะแนนจิตพิสัย ผลักดันกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิต ผลักดันการประเมิน และตรวจสอบอาจารย์ผู้สอน
3. พัฒนาการคณาจารย์และคนทำงานรุ่นใหม่ นอกจากคณาจารย์ส่วนหนึ่งที่สร้างสรรค์ องค์ความรู้ รับผิดชอบการสอน และร่วมสร้างสรรค์องค์กร คณาจารย์และคนทำงาน รุ่นใหม่จำนวนหนึ่งได้ผ่านการคัดสรรอย่างดี ได้เลือกดูจุดจับประสบการณ์จากตัวแบบ ที่มีคุณภาพ และเข้าร่วมทำงานภายใต้กลไกที่ช่วยผลักดันให้เขาเหล่านั้นมีประสบการณ์ ในการทำงานร่วมกัน รับรู้และรับผิดชอบต่อองค์กรร่วมกัน ก็เป็นที่คาดหวังว่า คณาจารย์และคนทำงานรุ่นใหม่ในคณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวนไม่น้อยเหล่านี้ จะร่วม กันสร้างสรรค์องค์กรและหมูนองค์กรให้เติบโตก้าวหน้าอย่างมีแก่นสารต่อไป ภายใต้การบริหารงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่แบ่งโครงสร้างออกเป็นฝ่ายต่างๆ คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการและวิจัย ฝ่ายกิจการนิสิต ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ และฝ่ายกิจการ พิเศษ คณาจารย์และคนทำงานรุ่นใหม่ได้รับการคัดสรรเข้าเป็นกรรมการและทำงาน ในฝ่ายต่างๆ ร่วมกับผู้บริหารและผู้มีประสบการณ์คลื่อนลูกแรก ร่วมรับรู้ระบบการ บริหาร ร่วมรับรู้ปัญหา ร่วมตัดสินใจ และร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้ง พยายามหมุนเวียนให้ได้ทำงานร่วมกันและให้มีประสบการณ์ที่หลากหลาย คนทำงาน เหล่านี้ รวมทั้งบุคลากรวิชาการและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ

4. พัฒนาการทางกายภาพ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้วางแผนและพัฒนาทางกายภาพ ทั้งอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ จนถึงระดับที่สามารถรองรับการใช้งานได้อย่างดี สภาพห้องเรียน ห้องปฏิบัติงาน ห้องประชุม ห้องพักอาจารย์ สำนักงาน เลขานุการคณะฯ หอศิลป์กรรม หอสะสมศิลปกรรม หอนาฏลักษณ์ ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์กราฟิกส์ ห้องสโมสรมินิสิติ สำนักงานภาควิชาลานเสวนาหรือพลาวา ร้านค้าวัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ครุภัณฑ์ที่ไม่ค่อยมีหน้าใคร ครุภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ระบบภาพ แสงเสียงในห้องประชุมระบบโทรทัศน์วงจรปิด จานรับสัญญาณดาวเทียม ระบบ ประกาศ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ ผมเชื่อว่าปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรม เหล่านี้ย่อมอธิบายตัวมันเองได้ดีพอสมควร กอปรกับระบบทำความสะอาดเอกชน รปภ.เอกชน ความพยายามที่จะหนีกองขยะ ศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนามาพอสมควร แต่ก็ยังคงมีบางจุดที่ต้องพัฒนาสำนึกและความรับผิดชอบต่อไป

5. พัฒนาการของฝ่ายสนับสนุนวิชาการ โดยทั่วไปแล้วฝ่ายสนับสนุนวิชาการภายใต้ การบริหารงานของสำนักงานเลขานุการคณะฯ ในมหาวิทยาลัย ในระบบราชการ มักอ่อนล้า รอคำสั่ง ไม่มีประสิทธิภาพในเชิงรุก ขาดความรู้สึกร่วมในการสร้างสรรค์ องค์กร มีระบบที่อ้อมค้อม ติดขัดอยู่กับกฎระเบียบอย่างไม่ยืดหยุ่น สำหรับกฎระเบียบ แล้วปัญหาอยู่ที่ว่าเราเป็นนายกฎระเบียบหรือปล่อยให้กฎระเบียบเป็นนายเรา นอกจาก นั้นแล้ว คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนาให้ฝ่ายสนับสนุนวิชาการ มีระบบที่คล่องตัว สนับสนุนพัฒนาการทางวิชาการ มีส่วนร่วมในการบริหาร รับผิดชอบองค์กร บริการ ร่วมกับบุคลากรวิชาการ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ฝ่ายสนับสนุนวิชาการเป็นแกน หลักอย่างหนึ่งในการหมุนองค์กรวิชาการให้เคลื่อนไปข้างหน้า ในทางกลับกัน ถ้า ฝ่ายสนับสนุนวิชาการไร้ประสิทธิภาพและมีบุคลากรที่ติดขัด พัฒนาไม่ได้ ปัญหาที่จะ ตามมามากมายเช่นกัน

6. พัฒนาการทางคุณภาพนิสิต ถ้านิยามในสังคมที่เป็นตราบาปให้กับนิสิตคณะศิลปกรรม ศาสตร์ เช่น นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ การไม่มีระบบระเบียบ มีแต่อารมณ์ แต่งกาย สกปรก การประพฤติตัวผิดปกติ การไม่สนใจวิชาการ การปิดตัวเอง การไม่ร่วม กิจกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนาการสอบตรง ที่กำหนดเกรดขั้นต่ำ การสอบ ภาษาอังกฤษ การสอบความถนัด การสอบวิชาเอกทั้งปฏิบัติและทฤษฎี การเสนอแฟ้ม ประวัติและผลงาน การสอบสัมภาษณ์เชิงวิชาการ ได้กรองผู้ที่มีคุณภาพรอบด้านเข้ามาสู่

คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ระดับหนึ่ง ประกอบกับความพยายามผลักดันในการพัฒนา
องค์ความรู้ทางศิลปกรรมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ
การกำหนดคะแนนจิตพิสัย และความเข้มงวดกวดขันเรื่องการอยู่ร่วมกัน ระบบ
ระเบียบ จรรยาบรรณ เราทำได้ระดับหนึ่ง ครูอาจารย์ส่วนหนึ่งให้ความร่วมมือ
ครูอาจารย์ส่วนหนึ่งก็ยังคงเลื่อนลอยอยู่เช่นเดิม อย่างไรก็ตาม เราเชื่อว่านิสิตคณะ
ศิลปกรรมศาสตร์มีคุณภาพทั้งความรู้ความสามารถ จริยธรรม ในระดับที่น่าพึงพอใจ
แต่เราก็ต้องพัฒนาต่อไป (วิรุณ ตั้งเจริญ. วารสารศิลปกรรมศาสตร์. 7 (2) : 64-69)

นับจากการสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 16
มิถุนายน 2536 ถึงขณะนี้ (2545) เป็นเวลาเกือบหนึ่งทศวรรษ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนาไป
ระดับหนึ่งและพร้อมที่จะก้าวต่อไป ศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งแผนก
ศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร และพัฒนามาเป็นภาควิชาศิลปะ
และวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นรากและพลังความคิดที่สำคัญ
สืบต่อมาจนถึงพัฒนาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รากความคิดหลายประการ ความเชื่อมั่นในพัฒนาการของศิลปะสมัยใหม่ในลัทธิสมัยใหม่
(Modernism) ศิลปะสมัยใหม่ที่พัฒนาขึ้นพร้อมกับปรัชญาความคิดสมัยใหม่ เทคโนโลยีสมัยใหม่
สังคมสมัยใหม่ และการดำรงชีวิตสมัยใหม่ ศิลปะสมัยใหม่มิได้แยกตัวออกเป็นรัฐอิสระ ศิลปะสมัย
ใหม่คือปรากฏการณ์ที่เกิดจากคนและพฤติกรรมของคน โลกสมัยใหม่เป็นโลกของความรับผิดชอบ
ร่วมกัน ผู้คนต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เฉลียวฉลาด มีความคิดสร้างสรรค์ “ผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่
มีบุคลิกเชิงไฟรู้และแสวงหาประสบการณ์สม่ำเสมอ” (อารี สุทธิพันธุ์. 2543 : 167) ความเชื่อมั่นใน
กระบวนการเรียนรู้ว่าสามารถพัฒนาได้ทั้งความเป็นคนและศิลปะ การศึกษาต้องพัฒนาคนนำวิชาชีพ
คนและศักยภาพเป็นสิ่งเดียวกัน “บุคลิกเชิงไฟรู้และแสวงหา” คือหัวใจของความเป็นคนในสังคม นอก
จากนั้นแล้ว ยังเชื่อมั่นในมนุษยสัมพันธ์ว่าเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่ง “ให้รู้จักมีมนุษยสัมพันธ์ ให้ได้
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกิจกรรมต่างๆ” ก็จะทำให้มีทัศนคติแสวงหากว้างขวาง และเห็นความ
สำคัญของสังคมเป็นรูปธรรมขึ้น (อารี สุทธิพันธุ์. 2543 : 172)

ความสำเร็จของมนุษย์อยู่ที่ความสามารถเอาชนะธรรมชาติได้ และความสุขของมนุษย์อยู่ที่การป้อนคุณค่าความสะดวสบายนานัปการ ดังนั้น การแสวงหาความสุขในการดำรงอยู่จึงมาจากวิทยาศาสตร์ส่วนหนึ่ง...การที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้พัฒนาความสะดวสบายนานัปการ เกิดประโยชน์อย่างมากมายแก่ชีวิตและสังคมมนุษย์นั้นมีหลักประกันอะไรในตัวเองบ้าง ใครจะรับรองได้ว่า มันอำนวยความสะดวกให้ได้ตามที่มนุษย์คาดหวัง อาจมีบางสิ่งบางอย่างที่มนุษย์ไม่ต้องการเป็นของแถมมาด้วย และรูปแบบที่สร้างสรรค์จากของแถมนั้น อาจแปลกใหม่ ดูไม่รู้เรื่อง แต่เตือนสติแก่ผู้พบเห็นก็ได้ ผู้สร้างศิลปะสมัยใหม่มีความเห็นในเชิงวิทยาศาสตร์ที่สัมพันธ์กับเวลา โดยเขาดำรงตัวเองอยู่เสมอว่า มันจะเป็นไปได้หรือไม่ ถ้ามันเป็นไปได้ แล้วต่อไปอะไรจะเกิดขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น มนุษย์จะควบคุมมันได้หรือไม่ และมันจะเกิดขึ้นต่อเนื่อง ชั่วเร็วอย่างไร เปลี่ยนแปลงหรือคงที่ (อารี สุทธิพันธุ์. 2543 : 174-176)

ส่วนหนึ่งของความเชื่อมั่นดังกล่าวข้างต้น ได้รับการพัฒนาสืบมาจนถึงการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปัจจุบัน พัฒนาการความคิดและการปฏิบัติ อาจมิใช่เป็นอุดมการณ์ความคิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ แต่อาจมีผู้นำความคิดและการบูรณาการความคิดเข้าด้วยกัน (collective thinking) จนก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนองค์กรใดองค์กรหนึ่ง รวมทั้งการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้วยเช่นกัน

บทที่ 4

วิสัยทัศน์ นโยบาย และการบริหารจัดการ คณะศิลปกรรมศาสตร์

รากฐานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จากแผนกศิลปศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา (College of Education) ปี 2511 ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมและภาควิชาดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2517 และการสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปี 2536 ถึงปัจจุบัน พัฒนาการสามทศวรรษเศษจากอดีตและหนึ่งทศวรรษของการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ พัฒนาการจากสาขาวิชาศิลปศึกษาในช่วงการเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา มาสู่สาขาวิชาศิลปศึกษา (กศ.บ.) สาขาวิชาศิลปะ (ศศ.บ.) และสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (กศ.บ.) ของการเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และพัฒนาการของการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ กับการขยายการเปิดสอนในระดับปริญญาตรี 15 วิชาเอก ทั้งหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) และการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) และการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาโท 3 วิชาเอกคือ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกศิลปศึกษา หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) วิชาเอกทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ และวิชาเอกมานุษย-ดุริยางควิทยา นับว่าเป็นพัฒนาการในช่วงการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่มีความหมายต่อวิชาชีพทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และต่อสังคมไทย แม้ปริมาณจะเป็นเพียงดัชนีบอกเพียงด้านหนึ่ง แต่พัฒนาการในเชิงคุณภาพของการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยพิจารณาจากผลิตผลบัณฑิตเป็นต้นตั้ง ทั้งพัฒนาการในเชิงความรู้ความคิด ความสามารถ และบุคลิกภาพ การดำรงชีวิตในสังคมร่วมสมัย ส่วนใหญ่น่าพึงพอใจ

ปัญหาที่ตามมาสำหรับพัฒนาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์คือ แล้วคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะพัฒนาต่อไปอย่างไร ซึ่งมีปัจจัยหลายด้านของการเป็นองค์กรการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งนอกจากจะต้องเกี่ยวข้องกับพันธกิจในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา เหมือนคณะวิชาอื่นๆ แล้ว ยังจะต้องเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ศิลปกรรมและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นภารกิจหลักด้านหนึ่งของการเป็นมหาวิทยาลัยด้วย ปัจจัยสำคัญสำหรับพัฒนาการหรือการรุกไปข้างหน้าคือ

1. วิสัยทัศน์ โครงสร้าง และระบบของคณะศิลปกรรมศาสตร์
2. ลำานัก ศักยภาพ และความรับผิดชอบของบุคลากรในคณะศิลปกรรมศาสตร์
3. ศักยภาพและจิตสำนึกสาธารณะของผู้บริหารคณะศิลปกรรมศาสตร์
4. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ปัจจัยทางสังคม

ทิศทางและนโยบายคณะกรรมการศิลปกรรมศาสตร์ 2542

เมื่อคณะกรรมการศิลปกรรมศาสตร์ได้รับการสถาปนาขึ้นในปีพุทธศักราช 2536 ได้จัดการบริหารงานออกเป็น 7 หน่วยงานคือ สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการศิลปกรรมศาสตร์ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล ภาควิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา ภาควิชาศิลปะการแสดง และภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ จากปีพุทธศักราช 2536-2542 ภาควิชาต่างๆ ได้เปิดสอนหลักสูตรในระดับปริญญาตรี 14 วิชาเอก ดังต่อไปนี้

1. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทย 1 วิชาเอก

2. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกดุริยางคศาสตร์สากล และหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) วิชาเอกดุริยางคศาสตร์สากล รวม 2 วิชาเอก

3. ภาควิชาทัศนศิลป์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) วิชาเอกจิตรกรรม วิชาเอกเซรามิกส์ และวิชาเอกศิลปะภาพพิมพ์ รวม 3 วิชาเอก

4. ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกทัศนศิลป์ศึกษา รวม 1 วิชาเอก

5. ภาควิชาศิลปะการแสดง เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) วิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง วิชาเอกการออกแบบเพื่อการแสดง วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย และวิชาเอกนาฏศิลป์สากล รวม 4 วิชาเอก

6. ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) วิชาเอกออกแบบสื่อสาร วิชาเอกออกแบบผลิตภัณฑ์ และวิชาเอกออกแบบแฟชั่น รวม 3 วิชาเอก

สำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พัฒนาการจนถึงปีพุทธศักราช 2542 ได้เปิดสอนรวม 3 วิชาเอกคือ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกศิลปศึกษา (2528) หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) วิชาเอกมานุษยวิทยาดุริยางควิทยา (2535) และวิชาเอกทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ (2539) คณะศิลปกรรมศาสตร์ (2542) มีคณาจารย์ 45 คน ข้าราชการ 11 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว 14 คน นิสิต 830 คน อาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์มีพื้นที่ใช้งานประมาณ 8,000 ตารางเมตร งบประมาณค่าก่อสร้างอาคารเฉพาะในส่วนพื้นที่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ประมาณ 180 ล้านบาท งบประมาณแผ่นดินและงบประมาณรายได้ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ระหว่างปีงบประมาณ 2536-2541 รวม 106 ล้านบาท

วิทยาลัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะเป็นคณะวิชาทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ที่พัฒนาอย่างเข้มแข็ง ทั้งด้านการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ที่มีภูมิปัญญา มีความสามารถ แสดงปัจเจกภาพ เป็นผู้มีจริยธรรม สร้างสรรค์สังคม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในแง่ของการบริหารองค์กร จะมุ่งเน้นการประกันคุณภาพทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ภายใต้พัฒนาการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการเป็นองค์กรคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดองค์กรหนึ่งในสังคมไทย

นโยบายทางการเรียนการสอน

1. หลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องมีความก้าวหน้าทันสมัย และมีความเป็นสากล ทั้งทางด้านการอนุรักษ์และพัฒนา โดยมีเป้าหมายของหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมใหม่ จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

2. บุคลากรผู้สอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องได้รับการคัดเลือกให้มีคุณภาพสูง ทั้งทางด้านความรู้ที่ลึกและกว้าง มีความสามารถเฉพาะด้าน มีความเป็นครูที่อุทิศตนเพื่อการศึกษา เป็นตัวอย่างในทางจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นผู้ที่แสวงหาและพัฒนาได้

3. บุคลากรผู้เรียนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องได้รับการคัดเลือกด้วยระบบการตรวจสอบหลายด้านและรอบคอบ เพื่อให้ได้บุคลากรผู้เรียนที่มีพื้นฐานการเรียนในระบบโรงเรียนที่ดี เป็นคนดี มีความเฉลียวฉลาด มีความรู้ความคิดดี มีความรับผิดชอบ มีความสามารถเฉพาะด้านที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้

4. เป้าหมายการเรียนการสอนทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องมุ่งเน้นทั้งด้านวิชาการและปฏิบัติการ เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีภูมิปัญญาและความสามารถสูง นอกจากความรู้ความสามารถเฉพาะด้านแล้ว การเรียนการสอนจะต้องมุ่งเน้นบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีจิตสำนึกสาธารณะ มีจริยธรรม เป็นผู้แสวงหา มีรสนิยม และมีความสุขในการมีชีวิตในสังคม

5. เป้าหมายระบบการสอนทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องมีการสอนที่มีแผน มีเป้าหมาย มีกระบวนการเรียนการสอน และมีการวัดผลประเมินผลที่ดี เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดีให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และการวัดผลประเมินผลจะต้องครอบคลุมจิตพิสัยของผู้เรียนด้วย

6. ระบบประกันคุณภาพทางการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกันคุณภาพที่ตรวจสอบได้ ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนควรได้รับการประเมินทั้งจากผู้เรียน จากเพื่อนร่วมงาน จากผู้บริหาร และการประเมินตนเอง เพื่อให้การประเมินนั้นมีผลต่อการพัฒนาระบบการเรียนการสอนต่อไป

7. การพัฒนาบุคลากรคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องสนับสนุนทั้งทางด้านการศึกษาค้นคว้า การอบรมสัมมนา งานวิชาการ ทั้งคณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนวิชาการ เพื่อให้คุณภาพของบุคลากรส่งผลไปสู่คุณภาพทางการเรียนการสอนโดยตรง

8. การสนับสนุนทางด้านการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องมียุทธศาสตร์สนับสนุนทางวิชาการ การพัฒนาวิชาการ การบริหารวิชาการ ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ โสตทัศนเทคโนโลยี และบุคลากร ด้วยระบบที่ก้าวหน้า ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

มาตรการทางด้านการเรียนการสอน

1. สนับสนุนให้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรทุกหลักสูตรในช่วงเวลาประมาณ 5 ปี ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเป็นสากล ก้าวหน้า ทันสมัย และเป็นหลักสูตรที่สามารถบูรณาการความรู้ความคิดได้อย่างกว้างขวาง หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ

2. การคัดเลือกผู้สอนจะต้องมีคณะกรรมการที่กว้างและหลากหลาย เพื่อร่วมกันพิจารณาตัดสินใจ ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ความเป็นครู การทุ่มเทเสียสละในการทำงาน มนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพทางด้านต่างๆ

3. การสอบคัดเลือกผู้เรียนจะต้องตรวจสอบหลายมิติ เป็นระบบการสอบตรงที่พิจารณาทั้งคะแนนขั้นต่ำ ภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎี ความถนัดทางการเรียน หรือ SAT (Scholastic Aptitude Test) ภาษาอังกฤษ แฟ้มประวัติและผลงาน (portfolio) และการสัมภาษณ์เชิงวิชาการ

4. การเรียนการสอนที่เน้นทั้งด้านปฏิบัติการและวิชาการ วิชาภาคปฏิบัติก็จำเป็นต้องเน้นความรู้ความคิดด้วย การสอนทุกรายวิชาต้องตระหนักถึงการสร้างบุคลิกภาพ การเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกสาธารณะ มีจริยธรรม การเป็นผู้แสวงหา มีรสนิยม และมีความสุขในการมีชีวิตในสังคม

5. การสอนที่จำเป็นจะต้องมีรายละเอียดวิชา (course syllabus) แผนการสอน เอกสารประกอบการสอน หนังสืออ่านประกอบ และการประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ การรู้จัก และจิตพิสัย

6. ระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา (quality assurance) ที่ต้องครอบคลุมทั้งคุณภาพของ ผู้บริหาร บุคลากรผู้สอน บุคลากรสนับสนุนวิชาการ ผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน งานวิชาการ การประเมินผล สภาพแวดล้อมทางกายภาพ กิจกรรมนิสิต กิจกรรมบริการวิชาการ และการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม

7. การพัฒนาบุคลากรที่ต้องส่งเสริมทั้งการศึกษาต่อ ตำแหน่งทางวิชาการ การอบรมสัมมนา ทั้งที่เป็นรูปธรรมนามธรรม

8. การสนับสนุนทางวิชาการที่ต้องจัดระบบการสนับสนุนและการบริหารให้มีประสิทธิภาพ คล่องตัว และสะดวกรวดเร็ว ทั้งในส่วนของกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ

นโยบายทางการศึกษาค้นคว้าวิจัย

1. ส่งเสริมให้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัย สร้างสรรค์วิชาการ เพื่อเป็นฐานความรู้และการปฏิบัติ

2. ส่งเสริมการเผยแพร่การศึกษาค้นคว้าวิจัย ทั้งในรูปของรายงานการวิจัย ตำรา วารสาร นิตยสาร สื่อมวลชน

3. ส่งเสริมการอบรมสัมมนาทางวิชาการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านต่างๆ

4. ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยร่วมกับสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และองค์กรอื่นๆ

5. พัฒนาการศึกษาค้นคว้าวิจัยและปริญญานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพสูง มาตรการทางการศึกษาค้นคว้าวิจัย

1. สนับสนุนให้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ทั้งด้านการวิจัยพื้นฐาน วิจัยและพัฒนา (R&D) การวิจัยสหวิทยาการ ทั้งทุนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ฯลฯ

2. สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในรูปของศูนย์ข้อมูล วารสารเผยแพร่ หนังสือประกอบการสอน เอกสารประกอบการสอน วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณสนับสนุน

3. สนับสนุนการอบรมสัมมนาทางวิชาการ ทั้งงบประมาณการจัดอบรมสัมมนาและการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ

4. สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยร่วมกับสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าวิจัย รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่จะสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่

5. ผลักดันและพัฒนาการศึกษาค้นคว้าวิจัยและปริญญานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาทุกหลักสูตร ทั้งในแง่คุณภาพของการค้นคว้าวิจัยและปริญญานิพนธ์ ศักยภาพของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณาจารย์บัณฑิตศึกษา

นโยบายทางด้านการบริหารวิชาการแก่สังคม

1. ส่งเสริมการเผยแพร่วิชาการทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งสิ่งพิมพ์และสื่อสารมวลชน
2. ส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานศิลปกรรมของคณาจารย์และนิสิต ทั้งในมหาวิทยาลัย นอกมหาวิทยาลัย และนานาชาติ
3. ส่งเสริมการประชุมอบรมสัมมนาเพื่อเผยแพร่วิชาการทางด้านศิลปกรรมศาสตร์
4. ส่งเสริมการร่วมกิจกรรมทางวิชาการกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
5. ส่งเสริมการเป็นวิทยากรนอกมหาวิทยาลัยของคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ตามกรอบที่กำหนดไว้

มาตรการทางด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

1. สนับสนุนการจัดพิมพ์รายงานการวิจัย ตำรา วารสาร ทั้งในระดับคณะ มหาวิทยาลัย และการจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน รวมทั้งการเผยแพร่วิชาการในสื่อมวลชน
2. สนับสนุนการนิทรรศการ การแสดง และการเผยแพร่ผลงานศิลปกรรมทุกสาขาวิชา ในมหาวิทยาลัย นอกมหาวิทยาลัย และในระดับนานาชาติ ทั้งการติดต่อประสานงาน ความร่วมมือ และการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน
3. สนับสนุนการจัดและการไปร่วมประชุมอบรมสัมมนา สนับสนุนทั้งในรูปของการติดต่อประสานงาน การดำเนินการ และการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน
4. สนับสนุนการร่วมกิจกรรมเผยแพร่ทางวิชาการและการจัดกิจกรรมอื่นๆ ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งภาครัฐและเอกชน
5. สนับสนุนการเป็นวิทยากรนอกมหาวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่วิชาการทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งในรูปของการบรรยาย อภิปราย และการเป็นอาจารย์พิเศษ ตามกรอบที่ทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และคณะ กำหนดไว้

นโยบายทางด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

1. ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
 2. ส่งเสริมการแสดง การนิทรรศการ และการเผยแพร่ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม
 3. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางด้านการค้นคว้าวิจัยและสร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรม
 4. ส่งเสริมการพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชน ทางด้านการเป็นผู้ชื่นชมที่ดีและมีวัฒนธรรม
 5. ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งภาครัฐและเอกชน
- มาตรการทางด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม
1. สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ทั้งในทางเฉพาะด้านและองค์รวม การวิจัยเดี่ยวและการวิจัยเป็นคณะ เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ทั้งในรูปของการติดต่อประสานงาน การเสนอโครงการ การจัดพิมพ์ การอำนวยความสะดวก และการบริหารอื่นๆ
 2. สนับสนุนการแสดง การนิทรรศการ และการเผยแพร่ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งทางด้านการประสานงาน การบริหารจัดการ และงบประมาณสนับสนุน
 3. สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ทางด้านการค้นคว้าวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งในรูปของการติดต่อประสานงานและงบประมาณสนับสนุน
 4. สนับสนุนการพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชน ทางด้านการเป็นผู้ชื่นชมสนับสนุนที่ดีและมีวัฒนธรรม โดยการใช้การศึกษา การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ และการให้ประสบการณ์ที่ถูกต้องดีงาม
 5. สนับสนุนความร่วมมือกับหน่วยงานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ ศูนย์วัฒนธรรมในสถาบันการศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัด หอศิลป์แห่งชาติ ศูนย์สังกัดศิลป์ ฯลฯ

นโยบายพัฒนาเร่งด่วน 9 ประการ (2542-2545)

จากประสบการณ์การสร้างและพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ในช่วงประมาณ 5 ปี ระหว่างปี พุทธศักราช 2536-2542 ซึ่งเป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่าง แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7 (2535-2539) และระยะที่ 8 (2540-2544) ได้ดำเนินการพัฒนาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งบุคลากร วิชาการ บุคลากรสนับสนุนทางวิชาการ นิสิต พัฒนาทั้งคุณภาพทางวิชาการ ระบบการบริหารจัดการ

สำนักนี้รับผิดชอบ คุณภาพบัณฑิต และคุณภาพทางกายภาพ พัฒนาการในช่วงแรกดังกล่าว ได้ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง พัฒนาการในช่วงที่สอง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของสังคมไทยในบริบทสังคมโลก คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำเป็นจะต้องพัฒนาเร่งด่วน 9 ประการ เพื่อก้าวไปสู่ปริมาณและคุณภาพอีกระดับหนึ่งดังนี้

1. การพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ บนฐานของการศึกษาค้นคว้า ทั้งในมิติกว้างและลึกในทุกสาขาวิชา จะต้องพัฒนาคุณภาพและสำนักทางวิชาการของคณาจารย์เป็นประการสำคัญ โดยมีการบริหารจัดการและการสนับสนุนทางวิชาการที่ดี

2. การพัฒนาความเป็นเลิศทางด้านศิลปกรรม มุ่งเน้นและผลักดันการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ทั้งในส่วนของนิสิตและคณาจารย์ สร้างสรรค์ศิลปกรรมบนฐานองค์ความรู้หรืองานวิชาการ สนับสนุนทั้งในเชิงอนุรักษ์ที่ถูกต้องดั้งเดิมและการสร้างสรรค์เพื่อปัจจุบันและอนาคต

3. การพัฒนาคุณภาพนิสิต มุ่งกระตุ้นความรู้สึกรักผิชอบชาติ จริยธรรม การมีวัฒนธรรมที่ดี ความมุ่งมั่นในการแสวงหา การทำงานหนัก จิตสำนึกสาธารณะ การมีสำนึกในชีวิต ฯลฯ โดยมุ่งเน้นทั้งในส่วนคุณภาพของนิสิต สำนักนี้รับผิดชอบ และการเป็นต้นแบบที่ดีของคณาจารย์

4. การพัฒนาบุคลากร มุ่งพัฒนาทั้งบุคลากรวิชาการและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การอุทิศตนเพื่อการศึกษา การศึกษาค้นคว้าวิจัย คุณภาพการสอน การประเมินผลสำหรับบุคลากรวิชาการ และพัฒนาการบริหารจัดการและการเป็นนักบริการที่มีคุณภาพสำหรับบุคลากรสนับสนุนวิชาการ

5. การขยายการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จากจำนวนสาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี นับเป็นจุดอ้อมตัวและครอบคลุมศาสตร์ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์พอสมควร และจากจำนวนสาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา 3 สาขาวิชา คาดว่าจะเปิดสอนในระดับปริญญาโทอีก 2-3 สาขาวิชา ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 คือตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นไป รวมทั้งการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอกศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย ร่วมกับสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6. การพัฒนาความเป็นสากล การพัฒนาความเป็นสากลไม่ได้หมายถึงการเปิดสอนเป็นภาษาสากล แต่หมายถึงการพัฒนาหลักสูตร พัฒนางค์ความรู้ พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาวิธีคิดวิธีสอน ให้มีเหตุผลเป็นสากล เชื่อมโยงความรู้ความคิดในระดับสากลได้ แม้จะเป็นศิลปกรรมศาสตร์ใน

สายประเพณีนิยมก็สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นสากลได้ ส่วนการที่จะสามารถพัฒนาไปสู่การสอนเป็นภาษาสากลได้หรือไม่อย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมของคณาจารย์ในแต่ละสาขาวิชาเป็นประการสำคัญ

7. การพัฒนาความพร้อมทางกายภาพ แม้คณะศิลปกรรมศาสตร์จะได้พัฒนาความพร้อมทางกายภาพมาแล้วอย่างดีพอสมควร ก็จำเป็นจะต้องพัฒนาต่อไป ทั้งความสะดวกเรียบร้อยที่ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์และนิสิตบางส่วน ระบบความปลอดภัย ระบบข่าวสาร ระบบประกาศ ระบบโทรศัพท์วงจรปิด ระบบภาพและเสียงในห้องประชุม รวมทั้งหน่วยศิลปวิทยบริการคือ หอศิลปกรรม หอนาฏลักษณ์ ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์กราฟิกส์ ศูนย์ดนตรีคอมพิวเตอร์ ที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงให้มีความพร้อมยิ่งขึ้น

8. การพัฒนาระบบและการบริหารจัดการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ร่วมกับภาควิชาและสำนักงานเลขานุการคณะฯ พัฒนาระบบและการบริหารจัดการมาแล้วระดับหนึ่ง ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไปในบางด้าน เช่น ระบบความปลอดภัย การบริหารจัดการ รวมทั้งการยอมรับในระบบระเบียบของบุคลากรในคณะศิลปกรรมศาสตร์

9. การประกันคุณภาพทางการศึกษา ในช่วงเวลาแรก คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้จัดระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพในตัวระบบ คณาจารย์ บุคลากรสนับสนุนทางวิชาการ การคัดสรรบุคลากร การประเมินการเป็นข้าราชการ การรับนิสิต การเรียนการสอน การประเมินความดีความชอบ ฯลฯ การประกันคุณภาพทางการศึกษาที่แท้จริงเราจึงต้องรอความพร้อมจากมหาวิทยาลัย เพื่อเตรียมการไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลต่อไป

นโยบายพัฒนา 9 หน่วยงาน (2542-2545)

หน่วยงานสำคัญ 9 หน่วยงานในคณะศิลปกรรมศาสตร์คือ สำนักงานเลขานุการคณะฯ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล ภาควิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา ภาควิชาศิลปะการแสดง ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ บัณฑิตศึกษา และหน่วยศิลปวิทยบริการ หน่วยงานเหล่านี้ได้พัฒนามาแล้วอย่างมากในระดับหนึ่ง ควรจะได้วิเคราะห์แยกแยะจุดแข็ง-จุดอ่อน และพัฒนาต่อไป

1. สำนักงานเลขานุการคณะศิลปกรรมศาสตร์ ตลอดเวลาที่ผ่านมาสํานักงานเลขานุการคณะฯ ได้จัดระบบบริหารจัดการและการบริการในทุกงานอย่างดี แม้บ่อยครั้งจะขัดแย้งกับการไม่ต้องการระบบของบุคลากรส่วนหนึ่งอยู่บ้างก็ตาม ได้ประมวลข้อมูลที่เป็นสารประโยชน์ออกเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง ได้ร่วมบริหารงานและกิจกรรมจำนวนมากของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุดอ่อนที่ต้องพัฒนา

ในสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการศิลปกรรมศาสตร์คือ วุฒิภาวะการยอมรับในระบบ การยอมรับและภาคภูมิใจในหน้าที่ การยอมรับในบุคคล โดยเชื่อมั่นว่า งานคือคุณภาพของคน และทั้งงานและคุณภาพของคนคือคุณค่าของมหาวิทยาลัยและของสังคมโดยรวม

2. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย เป็นภาควิชาเก่าที่แยกออกมาจากภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ ตั้งแต่ครั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปรับเปลี่ยนนามสู่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปี 2517 คณะจารย์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับอาวุโส จุดเด่นคือ การเดินทางไปเผยแพร่ดนตรีไทยและการแสดงในต่างประเทศ หลักสูตรที่ใช้ยังคงเป็นหลักสูตรเดิมที่ต้องพัฒนาให้ทันสมัย ต้องพัฒนาการศึกษาค้นคว้าวิจัย สร้างองค์ความรู้ทางด้านดนตรีไทยพร้อมไปกับความสามารถทางดนตรีไทย ส่วนความสามารถทางดนตรีไทยก็สามารถที่จะพัฒนาดนตรีไทยที่แสดงความเป็นปัจจุบันและมีเอกลักษณ์ของตนเอง รวมทั้งการสร้างสรรค์ดนตรีไทยร่วมสมัยขึ้นได้เช่นกัน

3. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากลก็เช่นกัน เป็นส่วนหนึ่งของภาควิชาดุริยางคศาสตร์ในอดีต ใช้หลักสูตรเก่าที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทิศทางของดนตรีสากลยังขาดความคมชัด ปัจจุบันยังเป็นการสอนทั้งดนตรีคลาสสิก ดนตรีร่วมสมัย และการขับร้องประสานเสียง ยังขาดการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้เป็นฐานการสร้างสรรค์ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากลจะต้องได้รับการพัฒนาให้ชัดเจน ดนตรีคลาสสิก ดนตรีร่วมสมัย ดนตรีเพื่อธุรกิจ ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน วิชาเอกเดี่ยวหรือหลายวิชาเอก รวมทั้งการพัฒนาและบริหารจัดการวงดนตรีเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทางดนตรี ลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะ

4. ภาควิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาทัศนศิลป์เกิดขึ้นพร้อมกับสถาปนาคณะกรรมการศิลปกรรมศาสตร์ ปัจจุบันได้เปิดสอน 3 วิชาเอกคือ จิตรกรรม เซรามิกส์ และศิลปะภาพพิมพ์ วิชาเอกจิตรกรรมกำลังดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะร่วมสมัยและเป็นสากลมากขึ้น ปรากฏการณ์ทางด้านผลงานจิตรกรรมเท่าที่ผ่านมายังไม่เด่นชัด บางรุ่นแสดงความก้าวหน้าร่วมสมัย บางรุ่นยังอยู่ภายใต้ร่มเงาความคิดเก่า มีผลงานวิจัยและผลงานวิชาการในระดับที่น่าพอใจ วิชาเอกเซรามิกส์จะต้องตอบตนเองและถือปฏิบัติร่วมกันให้ได้ว่าจะจะเป็นเซรามิกส์ศิลปะหรือเซรามิกส์อุตสาหกรรม หรือจะแยกเน้นทั้ง 2 ด้าน พิจารณาจากบุคลากรแล้ว เซรามิกส์ศิลปะมีความเป็นไปได้สูง ถ้าจะพัฒนาไปสู่เซรามิกส์อุตสาหกรรมก็ต้องคมชัดในระบบอุตสาหกรรม การออกแบบ และการผลิต ทั่วความรู้ทางวิชาการแม้จะแสดงให้เห็นบ้าง แต่ก็

ต้องพัฒนาต่อไปให้สอดคล้องกับทิศทางที่ต้องการ วิชาเอกศิลปะภาพพิมพ์ เท่งที่ผ่านมายังขาดความเอาใจใส่ดูแล ทั้งระบบการเรียนการสอน การสร้างสรรค์งาน และการสร้างคุณภาพนิสิต การศึกษาค้นคว้าทางวิชาการยังไม่ปรากฏ ปรากฏการณ์ภาพผลงานศิลปะภาพพิมพ์ยังขาดความโดดเด่นเฉพาะตัว ยังคงแสดงรุ่มเงาของสถาบันเก่าชัดเจน

5. ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษาเป็นภาควิชาเก่าที่สืบทอดมาจากแผนกศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา (2511) และภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ (2517) มีองค์ความรู้และบุคลากรที่มีบทบาททางด้านศิลปศึกษาและศิลปะในสังคมชัดเจน เมื่อปรับตัวมาสังกัดอยู่ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ บุคลากรได้กระจายตัวไปสู่ภาควิชาต่างๆ ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษาจึงอยู่ในช่วงของรอยต่อที่จะพัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่มาผลักดันบทบาทต่อไปเพื่อสร้างความมั่นใจและภาคภูมิใจให้เกิดขึ้น ศิลปศึกษาต้องพัฒนาองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมและระบบการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

6. ภาควิชาศิลปะการแสดง ภาควิชาศิลปะการแสดงเป็นภาควิชาที่เกิดขึ้นใหม่พร้อมกับการสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้เปิดสอน 4 วิชาเอกคือ วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย การออกแบบเพื่อการแสดง นาฏศิลป์สากล การแสดงและกำกับการแสดง โดยภาพรวมแล้ว ภาควิชาศิลปะการแสดงได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว กอปรกับการเป็นวิชาชีพที่เชื่อมโยงกับสื่อมวลชน ทำให้ภาควิชาศิลปะการแสดงเป็นจุดเด่นของคณะศิลปกรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้วย

ในช่วงพัฒนาการอันสั้น ภาควิชาศิลปะการแสดงได้มีงานวิชาการออกเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านการออกแบบเพื่อการแสดงและนาฏศิลป์ไทย แม้จะมีคณาจารย์ที่ยังเป็นคณาจารย์รุ่นใหม่ แต่ภาควิชาศิลปะการแสดงก็ได้เน้นการเชิญอาจารย์พิเศษทั้งไทยและต่างประเทศ และเป็นภาควิชาที่มีกิจกรรมการแสดงอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการช่วงต่อไปของภาควิชาศิลปะการแสดงคือ ต้องเร่งให้คณาจารย์รุ่นใหม่ศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาฐานความรู้และการเรียนการสอนให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งพัฒนาการศึกษาไปสู่ระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านศิลปะการแสดงศึกษา (Theatre Education) เพื่อหยั่งรากการเรียนการสอนทางด้านศิลปะการแสดงไปสู่การศึกษาในระดับโรงเรียน ซึ่งเป็นความจำเป็นในสังคมใหม่ของไทย ในการสร้างระบบการศึกษาและพัฒนาผู้ชื่นชมให้มีคุณภาพ ยังไม่มีสถาบันการศึกษาใดผลิตบัณฑิตทางด้านนี้

7. ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ได้พัฒนามาจากการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศส.บ.) วิชาเอกศิลปะ ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมในอดีต ซึ่งเปิดสอนตั้งแต่ปี 2518 โดยเน้นไปทางด้านการออกแบบสื่อสาร (Communication Design) เมื่อพัฒนามาเป็นภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ และเปิดสอนในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) 3 วิชาเอกคือ วิชาเอกออกแบบสื่อสาร ออกแบบผลิตภัณฑ์ และออกแบบแฟชั่น วิชาเอกออกแบบสื่อสารนับว่ามีพื้นฐานประสบการณ์และพื้นฐานทางวิชาการในระดับเริ่มต้นที่น่าพอใจ ส่วนออกแบบผลิตภัณฑ์และออกแบบแฟชั่น จำเป็นจะต้องเพิ่มบุคลากรในแต่ละสาขาวิชาให้มีความชัดเจน ต้องสรุปเป้าหมายให้ตรงกรอบของการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้ได้ว่า ออกแบบในทิศทางใด ออกแบบผลิตภัณฑ์และออกแบบแฟชั่น ต้องมีเป้าหมายไปสู่การเป็นนักออกแบบที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และการเป็นนักออกแบบที่ก้าวหน้าทันสมัยในบริบทสังคมใหม่ ไม่ใช่ช่างฝีมือหรือนักผลิตอุตสาหกรรม พร้อมทั้งต้องพัฒนาฐานวิชาการที่ก้าวหน้าเพื่อผลักดันการสร้างสรรค์ให้ชัดเจนด้วย

8. บัณฑิตศึกษา การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พยายามจัดระบบองค์รวม (Interdisciplinary) การบริหารหลักสูตรไม่ขึ้นกับภาควิชาโดยตรง แต่ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เพื่อให้สามารถระดมบุคลากรจากภาควิชาต่างๆ รวมทั้งการระดมบุคลากรข้ามคณะมาบริหารหลักสูตรและมาทำการสอนได้อย่างคล่องตัว

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาศิลปศึกษา เป็นหลักสูตรแรกที่เปิดสอน (2528) ได้วางรากฐานบุคลากรไว้ในสถาบันการศึกษาในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง มีงานวิจัยที่มีคุณภาพพอสมควร เป็นฐานความรู้ความคิด ได้ดึงบุคลากรหลายภาควิชา บุคลากรในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย มาบริหารหลักสูตร สอน และควบคุมงานวิจัยได้เป็นอย่างดี การพัฒนาที่สำคัญในช่วงต่อไปคือ พัฒนาจุดยืนของศิลปศึกษา (Art Education) ให้เป็นพหุศิลปศึกษา (Arts Education) ที่บูรณาการศิลปะสาขาต่างๆ ให้มีฐานความรู้ความคิดร่วมกัน รวมทั้งต้องพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้ลุ่มลึกและต่อเนื่อง

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) สาขาวิชามานุษยวิทยารัตนศิลป์ ถ้าพิจารณาคำว่า “Ethnomusicology” แล้ว เป็นการผสมผสานดนตรี (music) กับชาติพันธุ์วิทยา (ethnology) เข้าไว้ด้วยกัน ไม่ใช่ดนตรีในทางปฏิบัติเพียงด้านเดียว แต่เป็นการศึกษาดนตรีที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์วิทยา สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และมรดกทางด้านศิลปวัฒนธรรม สาขาวิชานี้ได้เปิดสอนในปี 2535 ยังเป็นช่วงเวลาสั้นที่ต้องติดตามพัฒนาการต่อไป ประเด็นสำคัญที่ต้องพัฒนา คือ ต้องพัฒนาทิศทางให้ชัดเจน

สร้างฐานองค์ความรู้ทางด้านการค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์เป็นเบื้องต้นแรก และพัฒนาการวิจัยในระดับปริญญาโทให้เข้มแข็ง โดยดึงบุคลากรทางด้านการวิจัยและด้านชาติวงศ์วิทยา ทั้งภายในคณะ นอกคณะ และนอกมหาวิทยาลัยมาร่วม เพื่อสร้างฐานความรู้ให้ลุ่มลึกและเข้มแข็ง

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ เป็นสาขาวิชาที่เปิดสอนในปี 2539 บุคลากรผู้สอนและควบคุมปริญญาโท ได้ดึงมาจากหลายภาควิชา และหลายสถาบันการศึกษา หลักสูตรได้เน้นทั้งปฏิบัติการ วิชาการ และการวิจัย สร้างฐานการค้นคว้าวิจัยเพื่อผลักดันการสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ร่วมสมัย มีฐานการค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์พอสมควร ปริญญาโทในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) พัฒนาการในช่วงต่อไปของหลักสูตรนี้คือ พัฒนาการกระบวนการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย และศิลปะสมัยใหม่จะต้องผสมทั้งลัทธิสมัยใหม่ (Modernism) และลัทธิหลังสมัยใหม่ (Post-modernism)

9. หน่วยศิลปวิทยบริการ หน่วยศิลปวิทยบริการในคณะศิลปกรรมศาสตร์ หมายถึง ส่วนบริการทางด้านศิลปกรรม ทั้งการบริการภายในคณะ นอกคณะ และประชาชนทั่วไป หน่วยงานย่อยคือ หอศิลปกรรมศรีนครินทรวิโรฒ หอนาฏลักษณ์ หอสะสมศิลปกรรม ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ กราฟิกส์ ศูนย์ดนตรีคอมพิวเตอร์ ส่วนบริการเหล่านี้จะต้องได้ผู้ที่ร่วมกันรับผิดชอบ จัดระบบ ควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซ่อมบำรุง จัดวางรายการที่มีความหลากหลายและมีคุณค่าอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์อย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ หอสะสมศิลปกรรม หอสมุด และศูนย์คอมพิวเตอร์กราฟิกส์ ในส่วนของห้องสมุดประจำคณะ จะต้องจัดหา ตำรา หนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่อภาพและเสียง ให้ครอบคลุมการศึกษาค้นคว้าทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อเสริมหอสมุดกลาง ด้วยงบประมาณนอกงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณรายได้

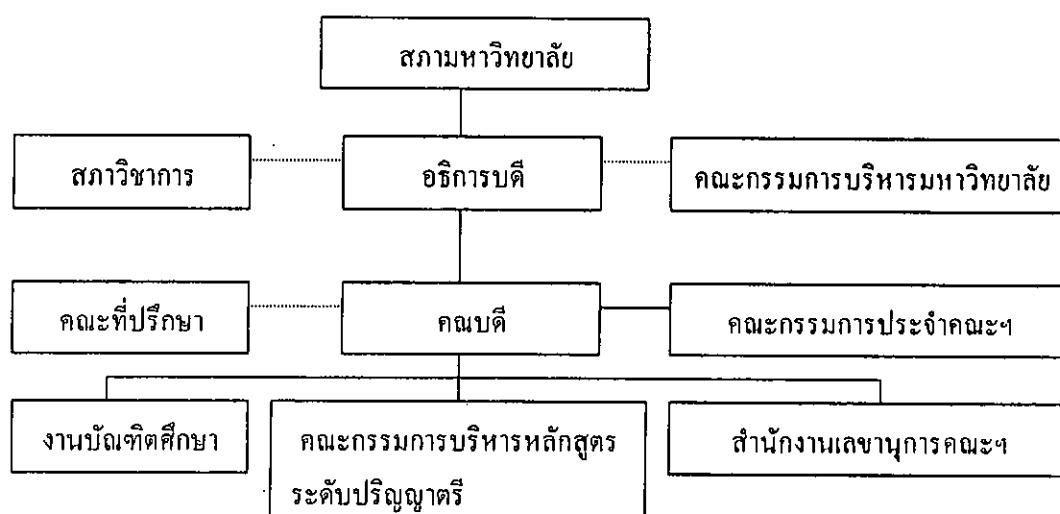
นโยบายและมาตรการที่นำเสนอทั้งหมดไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ถ้าขาดผู้นำและคณะผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เสียสละ พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคทั้งปวง รวมทั้งการมีพลังร่วมจากคณาจารย์ บุคลากรสนับสนุนวิชาการและนิสิต ที่เข้มแข็งกระตือรือร้น มีจุดยืนที่จะสร้างสรรค์คณะศิลปกรรมศาสตร์และสร้างสรรค์สังคม มากกว่าการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การวางเฉย และการจัดแย้งอย่างไร้เหตุผล เพื่อให้การพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ สอดประสานกับการพัฒนามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลที่มีคุณภาพสูงสูด มหาวิทยาลัยหนึ่งในสังคมไทย (วิรุณ ตั้งเจริญ, ทิศทางและนโยบายการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พุทธศักราช 2542-2545, เอกสารสำนักงาน, 2542)

การประกันคุณภาพการศึกษาและการกิจ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา (quality assurance) ซึ่งถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภารกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรการศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ซึ่งพัฒนาขึ้นมาในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7 (2535-2539) (สถาปนา 2536) ได้วางปรัชญา โครงสร้าง กรอบนโยบาย และการบริหาร ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพขององค์กรเป็นประการสำคัญ แม้จะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคจากวัฒนธรรมและโครงสร้างเก่าก็ตาม ความพยายามทางด้านการบริหารจัดการได้มุ่งไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการผลิตบัณฑิต

จากกรอบนโยบายและการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 (2540-2544) ที่กำหนดนโยบายด้านคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา และความเป็นเลิศทางวิชาการ (quality-excellence) การขยายโอกาสการเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา และความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (access-equity) ประสิทธิภาพการบริหารการอุดมศึกษาและระบบการตรวจสอบ (efficiency-accountability) ผลผลิตของอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และทันการ (relevance-delivery) ความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค (internationalization-regionalization) นโยบายด้านภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการใช้การบริหารจัดการแบบเอกชนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (privatization-corporatization) รวมทั้งความพยายามของมหาวิทยาลัยที่จะพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทำให้ความจำเป็นและความจริงจังในการจัดระบบและบริหารระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีความจำเป็นยิ่งขึ้น

โครงสร้างการบริหารงาน

วัตถุประสงค์การประกันคุณภาพการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา ทั้งคุณภาพบัณฑิต คุณภาพทางวิชาการ และคุณภาพการสร้างสรรค์ศิลปกรรม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานของบุคลากรวิชาการและและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
3. เพื่อพัฒนาข้อมูลทางด้านคุณภาพผลผลิตทางการศึกษาและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบุคลากร พร้อมทั้งจะพัฒนาให้เป็นข้อมูลสาธารณะ(public data) และตรวจสอบได้ (accountability) กระบวนการ

1. การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

(1) การควบคุมคุณภาพภายใน (internal quality control)

- การกำหนดทิศทาง
- การกำหนดโครงสร้างและระบบ
- การกำหนดมาตรฐาน
- การกำหนดคณะกรรมการ
- การกำกับ ติดตาม และประเมินผล

(2) การตรวจสอบคุณภาพภายใน (internal quality audit)

- คณะกรรมการรับผิดชอบ
- ระเบียบ กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติ
- กระบวนการประกันคุณภาพ
- การกำกับและติดตาม

(3) การประเมินคุณภาพภายใน (internal quality assessment)

- การประเมินผลการดำเนินงานระดับสาขาวิชา
- การประเมินผลการดำเนินงานระดับคณะ
- การประเมินผลการดำเนินงานระดับมหาวิทยาลัย

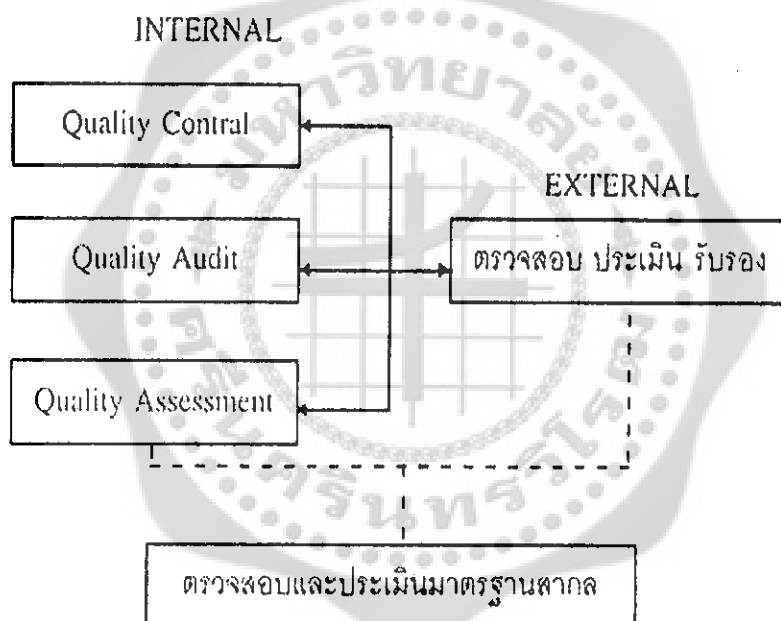
2. การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

- (1) การตรวจสอบคุณภาพจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา คณะบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่ได้รับการรับรอง

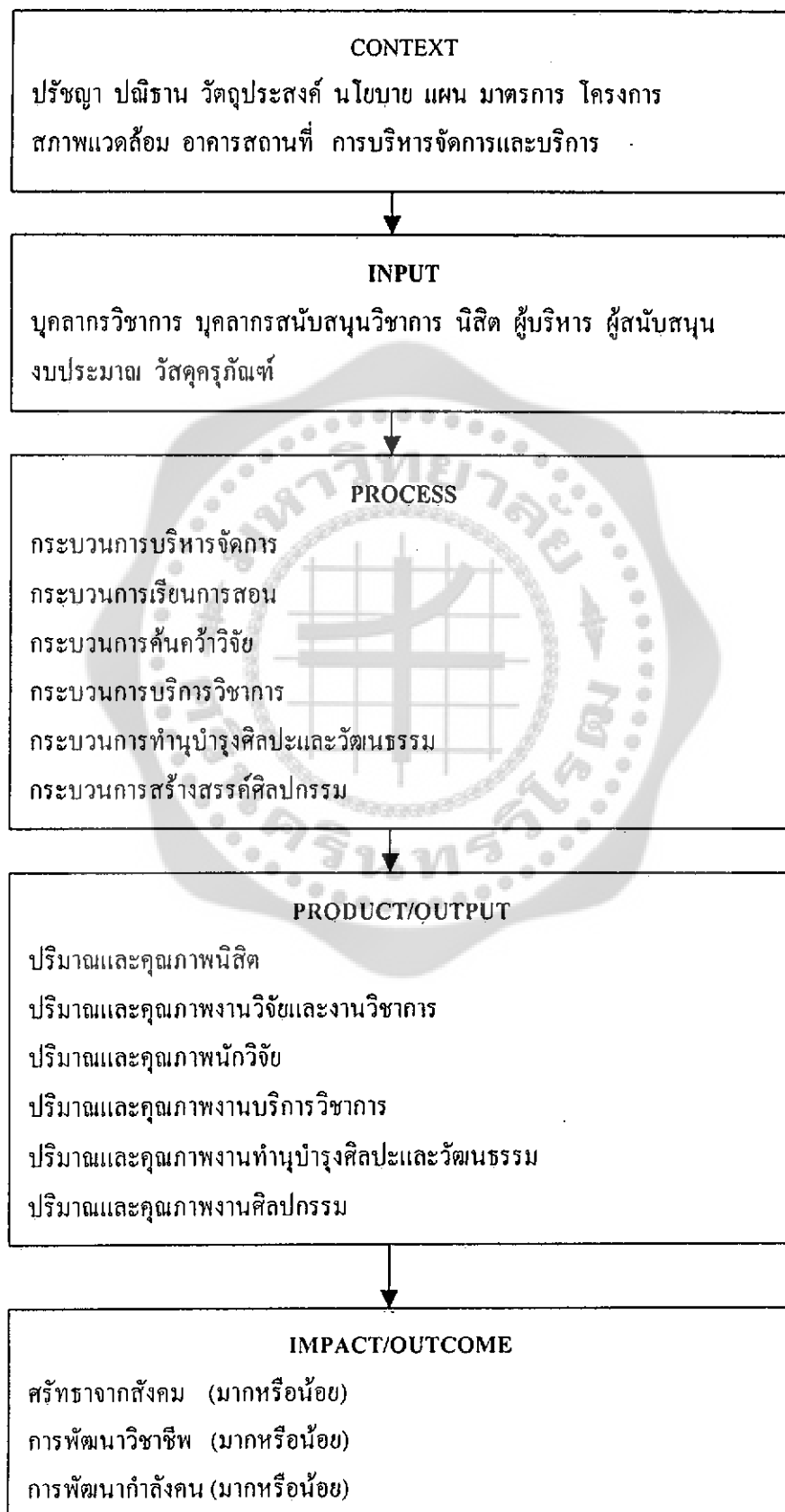
(2) การประเมินคุณภาพจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา คณะบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่ได้รับการรับรอง

(3) การรับรองคุณภาพ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพ จะมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณและการให้การสนับสนุนการดำเนินงานทางการศึกษาของสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัย

QUALITY ASSURANCE : QA

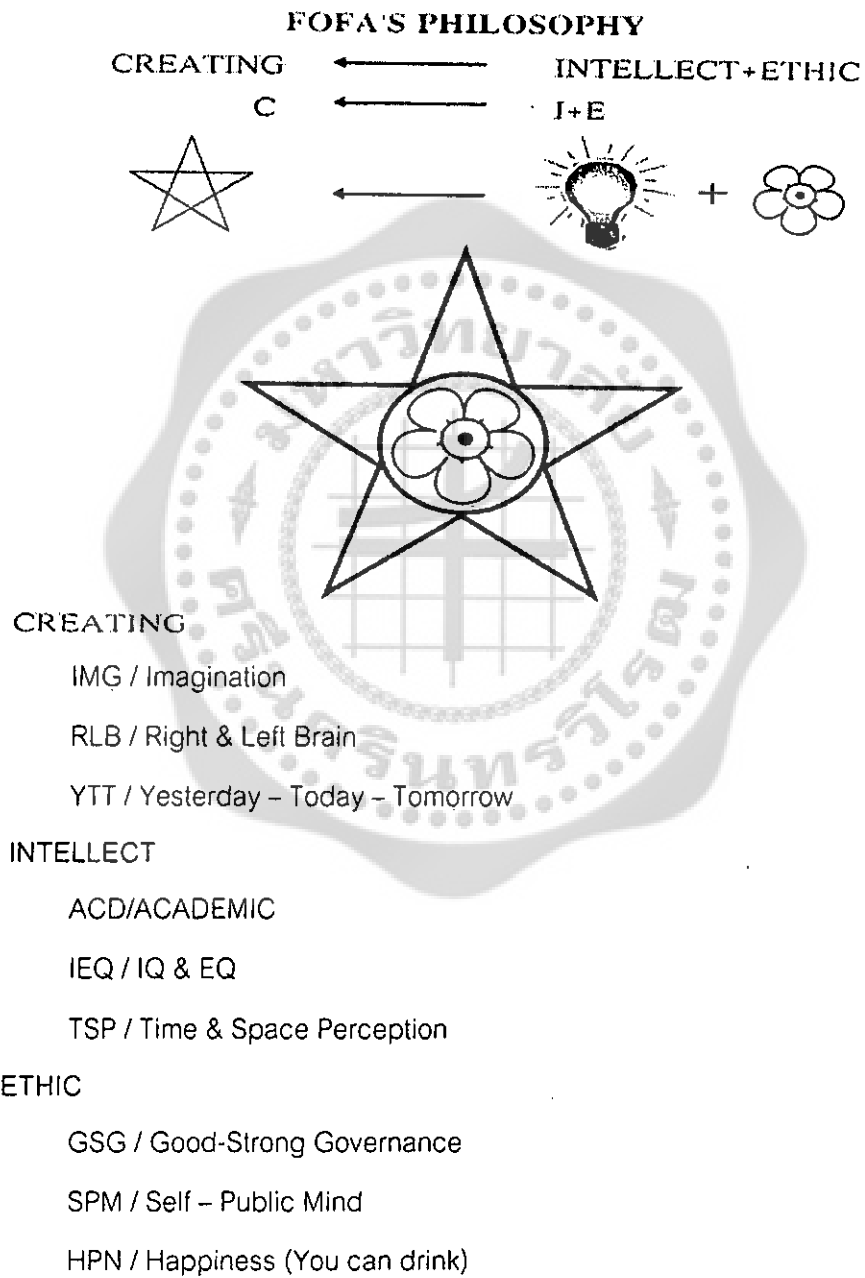

ภารกิจของคณะ

ปรัชญา

สร้างสรรค์ด้วยปัญญาธรรม

ธรรมะ

ปัญญาธรรม การวชิธรรม สามัคคีธรรม

หลักการ

ระบบ คล่องตัว ก้าวหน้าและทันสมัย

ปณิธาน

มุ่งมั่นในการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้เป็นองค์กรที่พร้อมจะแข่งขัน มีดุลยภาพระหว่างความเป็นสากลและท้องถิ่น มีดุลยภาพระหว่างวิชาการและปฏิบัติการ มีระบบ มีความคล่องตัว ก้าวหน้าและทันสมัย สามารถพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นผู้แสวงหา สร้างสรรค์ เสียดละ มีปัญญา ธรรม การวชิธรรม และสามัคคีธรรม

วิสัยทัศน์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มุ่งพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การสร้างสรรค์ศิลปกรรม การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายความเป็นเลิศ (excellence) ความเสมอภาค (equity) ความมีประสิทธิภาพ (efficiency) และความเป็นสากล (internationalization)

วัตถุประสงค์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นผู้นำ จริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ สติปัญญาและทักษะทางด้านศิลปกรรมศาสตร์
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพผลงานศิลปกรรม ทั้งในระดับสังคมไทยและสากล
3. เพื่อพัฒนาวิชาการทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล
4. เพื่อพัฒนาวิชาชีพทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ให้สามารถร่วมพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น

5. เพื่อพัฒนาองค์กรให้สามารถแข่งขันได้

ภารกิจหลัก

1. การเรียนการสอน
2. การค้นคว้าวิจัย
3. การบริการวิชาการ
4. การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม
5. การสร้างสรรค์ศิลปกรรม
6. การบริหารจัดการ

7. การเงินและงบประมาณ

8. การประกันคุณภาพการศึกษา

การเรียนการสอน

1. หลักสูตร

นโยบาย : มุ่งพัฒนาหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้ตอบสนองพัฒนาการมหาวิทยาลัยให้เป็นองค์กรการศึกษาที่สามารถแข่งขันได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล ตอบสนองอุดมการณ์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่เชื่อมั่นในเรื่องของความงาม ปฏิบัติการ วิชาการ นิสิตคือศูนย์กลาง และความสัมพันธ์กับสังคม (APPSS : Aesthetic, Practical, Academic, Students and Social Oriented) และตอบสนองการสร้างนิสิตให้มีความเป็นผู้นำ จริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ สติปัญญา และทักษะ (LECIS : Leadership, Ethic, Creativity, Intellect and Skill)

2. ผู้สอน

นโยบาย : มุ่งระดมและพัฒนาบุคลากรวิชาการที่มีศักยภาพในสาขาวิชา มุ่งมั่นในการศึกษาค้นคว้าและสร้างสรรค์ มีสำนึกของความเป็นครู เสียสละ มีปณิธานธรรม การวธรรม สามัคคีธรรม และพัฒนาได้ พร้อมทั้งจะปฏิบัติภารกิจหลักคือ การสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ร่วมบริหารจัดการและพัฒนาองค์กร และร่วมกิจกรรมส่วนรวม

3. ผู้เรียน

นโยบาย : มุ่งระดมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นผู้นำ มีจริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ สติปัญญา และทักษะทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ในสาขาวิชาที่ถนัด มีวิสัยทัศน์ที่ดีทั้งต่อวิชาชีพและวิถีชีวิต มุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

4. กระบวนการเรียนการสอน

นโยบาย : มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ ให้การศึกษาเป็นมรรค (means) มากกว่าผล (end) สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ วิชาการหลักคือการสร้างสรรค์ วิชาการที่หมายถึงความรู้ ความคิด และปัญญา สร้างความสมดุลในศักยภาพของสมองทั้งสองซีก ความสมดุลของสติและปัญญา (EQ & IQ) กระบวนการเรียนการสอนที่หลักตันทั้งวิชาการ วิชาชีพ และจิตพิสัยที่ดี สร้างวัฒนธรรมในการเรียนและวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม

5. กิจกรรมเสริม

นโยบาย : มุ่งพัฒนากิจกรรมเสริมหรือกิจกรรมพัฒนานิสิต เพื่อให้การเรียนการสอนมีความสมบูรณ์ กิจกรรมเสริมทั้งภายในสาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย และสังคม กิจกรรมเสริมที่สร้างความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และการทำงานร่วมกัน แบ่งความรับผิดชอบ ร่วมมือกันทำงาน ประเมินตรวจสอบ และพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกันด้วยระบบ PDCA (Plan, Do, Check, Act) กิจกรรมเสริมควรเป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งกิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมเสียสละเพื่อสังคม กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมพัฒนารสนิยม และกิจกรรมกีฬา

การค้นคว้าวิจัย

1. วิจัย

นโยบาย : มุ่งพัฒนานักวิจัยและงานวิจัย ให้งานวิจัยเป็นฐานการสอนและการพัฒนาวิชาการ ทั้งงานวิจัยที่มุ่งแสวงหาองค์ความรู้ งานวิจัยทดลอง (experimental research) งานวิจัยและพัฒนา (R & D) เนื้อหาทางศิลปกรรมศาสตร์และสหวิทยาการ ชุมชนและท้องถิ่นศึกษา วิจัยเดี่ยวและคณะวิจัย อาจารย์ที่เรียนรู้การวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่เป็นผู้ช่วยวิจัย รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ที่เป็นผู้นำวิจัย ทุนวิจัยจากคณะ มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และแหล่งเงินทุนวิจัยอื่นๆ

2. หนังสือและตำรา

นโยบาย : มุ่งพัฒนานักวิชาการ หนังสือและตำราทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งในระดับประชาชนทั่วไป ระดับปริญญาตรี ระดับบัณฑิตศึกษา และแบบเรียนในระดับต่างๆ เพื่อให้หนังสือและตำราเป็นฐานของการค้นคว้าวิจัย เขียนเดี่ยวหรือคณะผู้เขียน เฉพาะสาขาวิชาหรือสหวิทยาการ รวมทั้งหนังสือจากการรวบรวมบทความหรือการประชุมสัมมนาวิชาการ จัดพิมพ์ทั้งในระดับคณะ มหาวิทยาลัย และสำนักพิมพ์เอกชน

3. บทความวิชาการ

นโยบาย : มุ่งพัฒนานักวิชาการที่เขียนบทความวิชาการ อาจเป็นบทความจากประสบการณ์ พัฒนาจากเอกสารประกอบการสอน การศึกษาค้นคว้า และจากผลงานวิจัย ทั้งในระดับทั่วไปและกลุ่มเล็ก ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ (academic journal) ทั้งในระดับคณะ มหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย

4. เอกสารประกอบการสอน

นโยบาย : มุ่งพัฒนาสำนึกและการกิจของบุคลากรผู้สอน โดยสนับสนุนให้เขียนเอกสารประกอบการสอนในทุกรายวิชา ทั้งเพื่อพัฒนาการวางแผนการสอนและการค้นคว้า โดยที่เอกสารประกอบการสอนที่แจกให้กับนิสิตนั้น อาจเป็นการสรุปเนื้อหา ขยายเนื้อหา สรุปการสอน เสนอความรู้หรือทฤษฎี เสนอความคิดเห็น ฯลฯ จากเอกสารประกอบการสอน สามารถพัฒนาเป็นบทความวิชาการ หนังสือและตำรา

5. บทความเผยแพร่ในสื่อมวลชน

นโยบาย : มุ่งพัฒนานักวิชาการและการบริการวิชาการแก่สังคม โดยสนับสนุนให้ประยุกต์ความรู้ความคิด ความสามารถ และประสบการณ์ เขียนบทความเผยแพร่ในสื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออื่นๆ ซึ่งเท่ากับเป็นการบริการวิชาการแก่สังคม เผยแพร่คณะและมหาวิทยาลัยไปพร้อมกัน

การบริการวิชาการ

นโยบาย : มุ่งพัฒนาการบริการวิชาการแก่สังคม ทั้งในระดับการศึกษาพื้นฐาน อุดมศึกษา และสังคม โดยเน้นความรู้ความคิดและประสบการณ์ทางวิชาการเป็นด้านหลัก ซึ่งอาจเป็นการสอนบรรยาย อภิปราย ปาฐกถา หรือการเผยแพร่ความรู้ความคิดในสื่อมวลชน

การสร้างสรรค์ศิลปกรรม

นโยบาย : มุ่งพัฒนาการสร้างสรรค์ศิลปกรรม ทั้งในระดับนิสิต คณาจารย์ และนิสิตเก่า ในสาขาวิชาที่ถนัด ไม่ว่าจะเป็นศิลปะการแสดง ศิลปะจิตรทัศน์ ดนตรี งานออกแบบ ฯลฯ ควรเป็นงานศิลปกรรมที่มีพลังการสร้างสรรค์และมีวิชาการเป็นฐานการสร้างสรรค์ การนำเสนออาจนำเสนอภายในมหาวิทยาลัย นอกมหาวิทยาลัยหรือในระดับนานาชาติ ทั้งในรูปของการนิทรรศการ การแสดง สิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน อินเทอร์เน็ต

การบริหารจัดการ

นโยบาย : การบริหารจัดการองค์กรมุ่งเน้นระบบ ความคล่องตัว ก้าวหน้าและทันสมัย พัฒนาศักยภาพบุคคล ระบบและกลไกการบริหารจัดการ ให้มีพลวัตสอดคล้องกับพัฒนาการของคณะ มหาวิทยาลัยและสังคม เป็นการบริหารแนวราบ (horizontal administration) ที่มีกรอบงานหลักและกรอบงานรอง เพื่อให้สามารถระดมงานในกรอบต่างๆ ได้อย่างยืดหยุ่น คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ คำนึงถึงคนที่อยู่เบื้องหลังการบริหารจัดการ

การเงินและงบประมาณ

นโยบาย : มุ่งพัฒนาแนวคิดเรื่องการเงินและงบประมาณสำหรับการอุดมศึกษา การอุดมศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายได้โดยไม่ต้องฟุ่มเฟือย มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ต้องแสวงหารายได้ทางวิชาการร่วมกับงบประมาณจากรัฐและงบประมาณรายได้ ใครแสวงหารายได้เพิ่มเติมได้มาก ควรมีส่วนแบ่งเพื่อการพัฒนาของตนได้มากกว่า การจัดสรรงบประมาณควรเป็นไปตามแผนงานและโครงการ งบประมาณเพื่อการรุดไปข้างหน้า รวมทั้งงบประมาณเพื่องานวิชาการ การค้นคว้าวิจัย การพัฒนาบุคลากร การพัฒนานิสิต และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ งบประมาณเพื่อวัสดุครุภัณฑ์ และพื้นที่อาคาร ควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาสูงสุด บนพื้นฐานความมัธยัสถ์และการใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษา

นโยบาย : มุ่งพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งด้านระบบและกลไก กระบวนการระดมและพัฒนาบุคลากรและนิสิต กระบวนการพัฒนาการค้นคว้าวิจัย กระบวนการพัฒนาการสร้างสรรค์ศิลปกรรมและกิจกรรม รวมทั้งสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เอื้อต่อการพัฒนา ซึ่งบุคลากร ระบบ กลไก ต้องผ่านการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ (วิรุณ ตั้งเจริญ, กรอบแนวคิดและนโยบาย รายงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, เอกสารสำนักงาน 2543.)

นโยบายและแนวคิดทางด้านศิลปวัฒนธรรม

“ศิลปวัฒนธรรม” ก็นับถึงความถึง “วัฒนธรรมในเชิงศิลปะ” และรวมถึงทั้ง “ศิลปะ” และ “วัฒนธรรม” จริงๆ แล้ว ศิลปวัฒนธรรมเป็นกระบวนการถ่ายทอดในระบบการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษาในโรงเรียน บ้าน หรือสังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมหรือศิลปะและวัฒนธรรม ไม่จำเป็นจะต้องมาเร่งเร้าหรือโง่งมกันอย่างผิดปกติ การร้องรำทำเพลง การแสดงดนตรี การแสดงผลงานศิลปะ เป็นเพียงเรื่องปกติธรรมดาในวิถีการดำเนินชีวิต ถ้าใครบอกว่า เอาการแสดงร้องรำทำเพลงมาเป็นงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อาจจะเป็นการกระทำผิดก็ได้ เพราะไม่ใช่วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมไม่ต้องทำนุบำรุงกันอย่างผิดปกติ ควรจะไปทำนุบำรุงสำนึก รสนิยม และความเป็นคนในสังคม แล้วศิลปวัฒนธรรมก็จะเจริญรุ่งเรืองเอง อีกประการหนึ่ง ต้องเข้าใจร่วมกันว่า

“ศิลปวัฒนธรรม” ไม่ใช่เพียงเรื่องของฝ่ายศิลปวัฒนธรรมหรือคณะศิลปกรรมศาสตร์เท่านั้น เป็นเรื่องของทุกฝ่าย ทุกคณะ ทุกภาควิชา และทุกคน การศึกษาในระบบสังคม อุตสาหกรรม แบ่งฝ่าย แบ่งซีกสมอง แบ่งกันฉลาดคนละอย่างและไม่ฉลาดอีกคนละหลายอย่าง และอีกประการหนึ่ง ต้องระวังการใช้ศิลปวัฒนธรรมบังหน้า การอนุรักษ์ปลอมๆ และการอนุรักษ์เพียงด้านเดียว การอนุรักษ์ต้องเพื่อการเป็นฐานของการพัฒนา และสร้างสรรค์ เพราะอดีต ปัจจุบัน และอนาคต คือเส้นทางเดียวกัน ในส่วนของการอนุรักษ์ต้องคมชัด การยืนอยู่ได้ร่มเงาของอดีตนั้นง่ายและสะดวกสบาย แต่การไปยืนกลางแดดข่มร้อน

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมในอนาคต ไม่จำเป็นจะต้องเน้นการโชว์ออฟ การแสดง การร้องรำทำเพลง เป็นด้านหลัก เพราะที่ผ่านมาเราได้เห็นสิ่งฉาบฉวยหรือของเทียมมากเกินไป เราเร่งด้วยปฏิกิริยาวิทยาศาสตร์ เพื่อเอาสัญลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมออกมาอวดกัน เร่งออกไปเผยแพร่ชาวโลก เหมือนเอาสิ่งแปลกประหลาดมหัศจรรย์ออกไป “ศิลปวัฒนธรรม” เป็นวิถีการดำเนินชีวิต ภูมิปัญญาของมันต้องสูกอมออกไปจากชีวิต รสนิยม และภูมิปัญญา บทบาทของมหาวิทยาลัยต้องกลับมาสู่ตัวความรู้ ตัวภูมิปัญญา ปลดปล่อยให้สัญลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมปรากฏขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ อย่างสูกอม และค่อยเป็นค่อยไป ถ้าศิลปวัฒนธรรมจะพ่ายแพ้ “ความหยาบ” ของคนในสังคม ก็ให้ศิลปวัฒนธรรมพ่ายแพ้ไปอย่างธรรมชาติ ให้การโชว์ตัวของสัญลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมเป็นไปเหมือนใบไม้ที่ผลิใบจากลำต้นที่แข็งแรง ลำต้นที่เป็นองค์ความรู้ เป็นภูมิปัญญาที่สูกอมลุ่มลึกติดดิน มากกว่าจำอวดบนเวที

มหาวิทยาลัยต้องเป็นฐานความรู้ที่ลุ่มลึกและมั่นคงของสังคม การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ต้องเน้นการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม การถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมผ่านกระบวนการศึกษา ผ่านการสร้างสำนึก สร้างรสนิยม สร้างความรู้ ความคิดไปสู่สมาชิกในสังคม สร้างผู้ดู ผู้ชม ผู้สนับสนุน และผู้สร้างสรรค์ที่ดี ไม่ต้องเกอท์กันไปดู ไม่ต้องแบบบัตรเข้าชมไปกับรายงานของนิสิต แน่นนอน การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ การเผยแพร่ ต้องอยู่ภายใต้งานของฝ่ายศิลปวัฒนธรรมของคณะศิลปกรรมศาสตร์ แต่ต้องไม่ลืมว่า ฝ่ายศิลปวัฒนธรรมหรือคณะศิลปกรรมศาสตร์

ของแต่ละมหาวิทยาลัย ต้องคมชัด ถุ่มลึก และชื่นชมในของจริง ต้องนำเสนออุปลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมบนฐานของความคมชัดหรือฐานองค์ความรู้ในบริบทสังคมทั้งหมด เป็นประการสำคัญ ปลอบให้ทุกสิ่งเป็นไปอย่างธรรมชาติ อย่าใช้ศิลปวัฒนธรรมหรือ ศาสนาบังหน้า

คณะศิลปกรรมศาสตร์และงานศิลปวัฒนธรรม

คณะศิลปกรรมศาสตร์ในสังคมอุตสาหกรรมเก่า ที่ก่อเกิดจากระบบการศึกษาแบบแยก ส่วน “ฉลาดกันคนละอย่างและไม่ฉลาดอีกคนละหลายอย่าง” คณะศิลปกรรมศาสตร์ถูก ผลักไปอยู่มุมหนึ่ง และผู้คนทางศิลปกรรมศาสตร์ก็ภาวนาใจในการ ไปอยู่ในมุมหนึ่งนั้น เขาปิดล้อมตัวเองอยู่หน้าแคนวาส กองดิน เครื่องดนตรี ฯลฯ โหมกระหน่ำสร้างงาน เฉพาะอย่าง เฉพาะวิชาชีพ ด้วยจิตวิญญาณ แรงงาน และทักษะเป็นด้านหลัก สังคมและ เขาพอใจกับความแปลกประหลาด สังคมมีกลไกหลอกล่อชื่นชมศิลปกรรมศาสตร์ สังคมกำหนดให้เขาพูดกับใครไม่ค่อยจะรู้เรื่อง ให้ต้องสกปรก ให้ต้องแต่งตัวต่างกับ ชาวบ้าน ให้ต้องเรียนวิชาอื่นไม่รู้เรื่อง ให้ต้องหลับนอนอยู่ในห้องเรียนทั้งวันทั้งคืน เพื่อรออารมณ์และจิตวิญญาณ ต้องดื่มสุราหนัก และต้องอะไรอีกมากมาย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ในบริบทสังคมใหม่ที่ก้าวไกลไปมากแล้ว จากยุคสมัยของดาบ เงินตราและวัตถุ คืออำนาจ มาสู่ “ปัญญาคืออำนาจ” คณะศิลปกรรมศาสตร์จะยังคง ยืนกรานอยู่กับ “การกระทำ” ของสังคมที่หลอกล่อให้เราไปยืนอยู่ในมุมอับเช่นนั้นหรือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ต้องถามและตอบตนเองให้ได้ว่า เรามีระบบแบบแผนที่ดีได้หรือไม่ เรามีภูมิความรู้ได้หรือไม่ เราเป็นสามัญมนุษย์ที่ทำงานหนักและสร้างสรรค์ศิลปกรรม ได้หรือไม่ เราเฉลียวฉลาดหลายๆ อย่างได้หรือไม่ เราสะอาดได้หรือไม่ เรามี จิตสำนึกสาธารณะได้หรือไม่ เราสามารถมีความรู้ในศาสตร์อื่นๆ ด้วยได้หรือไม่ ฯลฯ พร้อมกันนั้น ก็พัฒนาศักยภาพในสายวิชาชีพของเราได้ดีเยี่ยมด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ. มศว ครึ่งศตวรรษ. 2543 : 1 และ 5)

ทิศทางหลักสูตรระดับปริญญาตรี

ในปลายปี 2530 ได้เริ่มการขอจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีถัดมาก็เริ่มแสวงหาข้อมูล วางแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของคณะและโครงสร้างของหลักสูตรทุกหลักสูตร หลังจากนั้นก็เป็นช่วงของการเสนอโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ พร้อมทั้งหลักสูตรการศึกษาในระดับปริญญาตรีและโท หลักสูตรทุกหลักสูตรได้เขียนขึ้นใหม่ แต่ได้นำมาใช้เพียง 4 หลักสูตร เมื่อการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์บรรลุเป้าหมาย ในปี 2536 คือหลักสูตรของภาควิชาทัศนศิลป์ ทัศนศิลป์ศึกษา ศิลปะการแสดง และออกแบบทัศนศิลป์ สำหรับหลักสูตรของภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล ยืนยันที่จะใช้หลักสูตรตั้งแต่ครั้งปรับเปลี่ยนวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒช่วงปี 2517-2518 ขณะนี้ หลักสูตรของภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและสากล ได้ใช้มาประมาณ 25 ปี ส่วนหลักสูตรอีก 4 ภาควิชาที่ได้กล่าวมาแล้ว ใช้มาแล้ว 6-7 ปี ถ้ารวมช่วงที่เริ่มวางแผนความคิดก็ประมาณ 11-12 ปี นานมิใช่น้อย โลกหมุนไปมากมาย สังคมเปลี่ยนไปมากมาย หลักสูตรการศึกษามีใช้สิ่งอันเป็นนิรันดร์หรือเป็นอมตะที่จะแจ้งขึ้นการเปลี่ยนไปของสังคมได้

1. หลักสูตรการศึกษาต้องนำหน้าสังคมและสัมพันธ์กับบริบทสังคม
2. หลักสูตรการศึกษา เมื่อเริ่มใช้ก็เริ่มล้าสมัยทันที

กอปรกับความพยายามในการปฏิรูปองค์กรคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนจากมหาวิทยาลัยในระบบราชการสมบูรณแบบ ไปสู่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และรองรับแผนกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (พ.ศ. 2540-2554) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขอปรับโครงสร้างคณะศิลปกรรมศาสตร์จากระบบภาควิชาไปสู่สาขาวิชา

ก่อนอื่น ขอให้พิจารณาประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา พ.ศ. 2542 และประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2542 ประการแรก ขอให้ทำความเข้าใจกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร “มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานทางวิชาการ และวิชาชีพของสาขาวิชานั้นๆ โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รวมทั้งเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม” จากปรัชญาและวัตถุประสงค์ดังกล่าว มีคำสำคัญหลายคำที่ต้องคำนึงถึง

1. สอดคล้องกับแผนการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ
2. สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบัน
3. ผลิตบัพัตให้มีความรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
4. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้
5. มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
6. มีคุณธรรมและจริยธรรม

ถ้าพิจารณาในแต่ละหมวดวิชาที่มีเป้าหมายที่ควรทำความเข้าใจ ดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะ และวัฒนธรรม ทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้

หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใดๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

การคิดหน่วยกิต

ระบบทวิภาค (15 สัปดาห์)

1. ทฤษฎี 15 ชั่วโมง = 1 หน่วยกิต (1 หน่วยกิต : 1 ชั่วโมง : 1 สัปดาห์)
2. ปฏิบัติ 30 ชั่วโมง = 1 หน่วยกิต (1 หน่วยกิต : 2 ชั่วโมง : 1 สัปดาห์)
3. ฝึกภาคสนาม / โครงงาน 45 ชั่วโมง = 1 หน่วยกิต (1 หน่วยกิต : 3 ชั่วโมง : 1 สัปดาห์)

หลักสูตรปริญญาตรีอย่างน้อย 120 หน่วยกิต

กล่าวเฉพาะหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะศึกษาศาสตร์ได้ขอปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร (2543) โดยเพิ่มรายวิชาในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังนี้

กลุ่มวิชาเลือกมนุษยศาสตร์

ศษ 101 ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ 2(1-2)

ED 101 Emotional Intelligence

กลุ่มวิชาเลือกสังคมศาสตร์

ศษ 102 การพัฒนาทักษะการคิด 2(1-2)

ED 102 Developing Thinking Skills

ศษ 103 สัมมนาคุณภาพชีวิต 2(1-2)

ED 103 Seminar for Quality of Life

ข้อสังเกต ซึ่งรายวิชาและการเขียนคำอธิบายรายวิชาในอดีต มักเน้นเฉพาะเนื้อหา แต่ปัจจุบัน นิยมที่จะผสมผสานเนื้อหา (content) ความรู้ (knowledge) และกระบวนการ (process) เข้าไว้ด้วยกัน

วิชาศึกษาทั่วไปของคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ เป็นโครงสร้างที่นำมาจากคณะมนุษยศาสตร์ เพราะคณะศิลปกรรมศาสตร์แยกตัวออกมาจากคณะมนุษยศาสตร์ (2536) ขณะนี้ถึงเวลาที่คณะศิลปกรรมศาสตร์จะต้องมีวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ทุกคน โดยมี แนวโน้มดังนี้

1. การเพิ่มวิชาภาษาอังกฤษ และถ้าเป็นไปได้ก็ควรเป็นภาษาอังกฤษในเนื้อหาทางศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อเปิดประตูการสื่อสารภาษาสากลให้กว้างขึ้น
2. การเพิ่มวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และวิทยาศาสตร์ เพื่อก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลงและเพื่อสร้างความสมดุลศักยภาพสมองซีกขวาและซ้ายให้มากขึ้น
3. การเพิ่มวิชาที่นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์จะเรียนร่วมกัน เช่น วิชาทางด้านสุนทรียศาสตร์ พัฒนาการทางความงาม ศิลปกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จรรยาบรรณและจริยธรรมทางศิลปกรรมศาสตร์

เมื่อกล่าวถึงการปรับปรุงหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของศิลปกรรมศาสตร์ และสอดคล้องกับอุดมการณ์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ กล่าวได้ว่า แนวคิดหลักของการพัฒนา คือ “การแสวงหาความสมดุลของสมองซีกขวาและซ้าย” แสวงหาความสมดุลและแรงผลักดันระหว่างเหตุผลและจินตนาการ ปัญญาและสติ (IQ และ EQ) ถ้าถามว่าการปรับปรุงหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรมีหลักการอะไรบ้าง ขอเสนอหลักการดังนี้

FOFA's GSP (Faculty of Fine Arts' GSP)

GSP = Goal/Star/Power

Goal of APASS

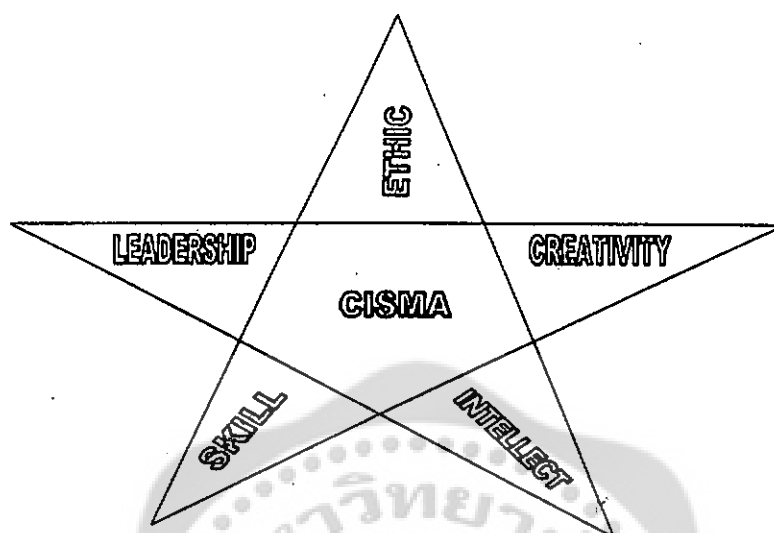
Star of LECIS

Power of CISMA

APSS---> Goal and Ideal

1. Aesthetic Oriented : Balance of Philosophical and Scientific Aesthetics
2. Practical Oriented : Preserved and Development
3. Academic Oriented : Base of Creativity
4. Student Oriented : Student Centered Approach
5. Social Oriented : Social Context

LECIS—> Students and Output / Star

1. Leadership : Self-Good-Strong Governance
2. Ethic : Self and Public
3. Creativity : Yesterday-Today-Tomorrow
4. Intellect : Thought and Knowledge / Intelligentsia / IQ. and EQ.
5. Skill : Flexible Skill and Academic Base

CISMA-----> Power and Output

1. Curriculum
2. Instructors
3. Students
4. Methodology
5. Activities

หลักการในการปรับปรุงหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์คือ หลักการ GSP “G” ที่เป็นเป้าหมายและอุดมการณ์ “S” ที่เป็นนิสิตและผลผลิต นิสิตที่เป็นดวงดาวของระบบการศึกษา และ “P” ที่เป็นพลังผลักดันผลผลิต

APASS อุดมการณ์ที่ประกอบด้วยความเชื่อมั่นดังนี้

1. ความเชื่อมั่นในเรื่องของความงาม : ความสมดุลระหว่างสุนทรียะเชิงปรัชญาและสุนทรียะเชิงวิทยาศาสตร์
2. ความเชื่อมั่นทางด้านปฏิบัติการ : การอนุรักษ์และการพัฒนา
3. ความเชื่อมั่นทางด้านวิชาการ : วิชาการคือฐานของความคิดสร้างสรรค์
4. ความเชื่อมั่นในนิสิต : นิสิตคือศูนย์กลางของการศึกษา
5. ความเชื่อมั่นในสังคม : บริบทสังคม

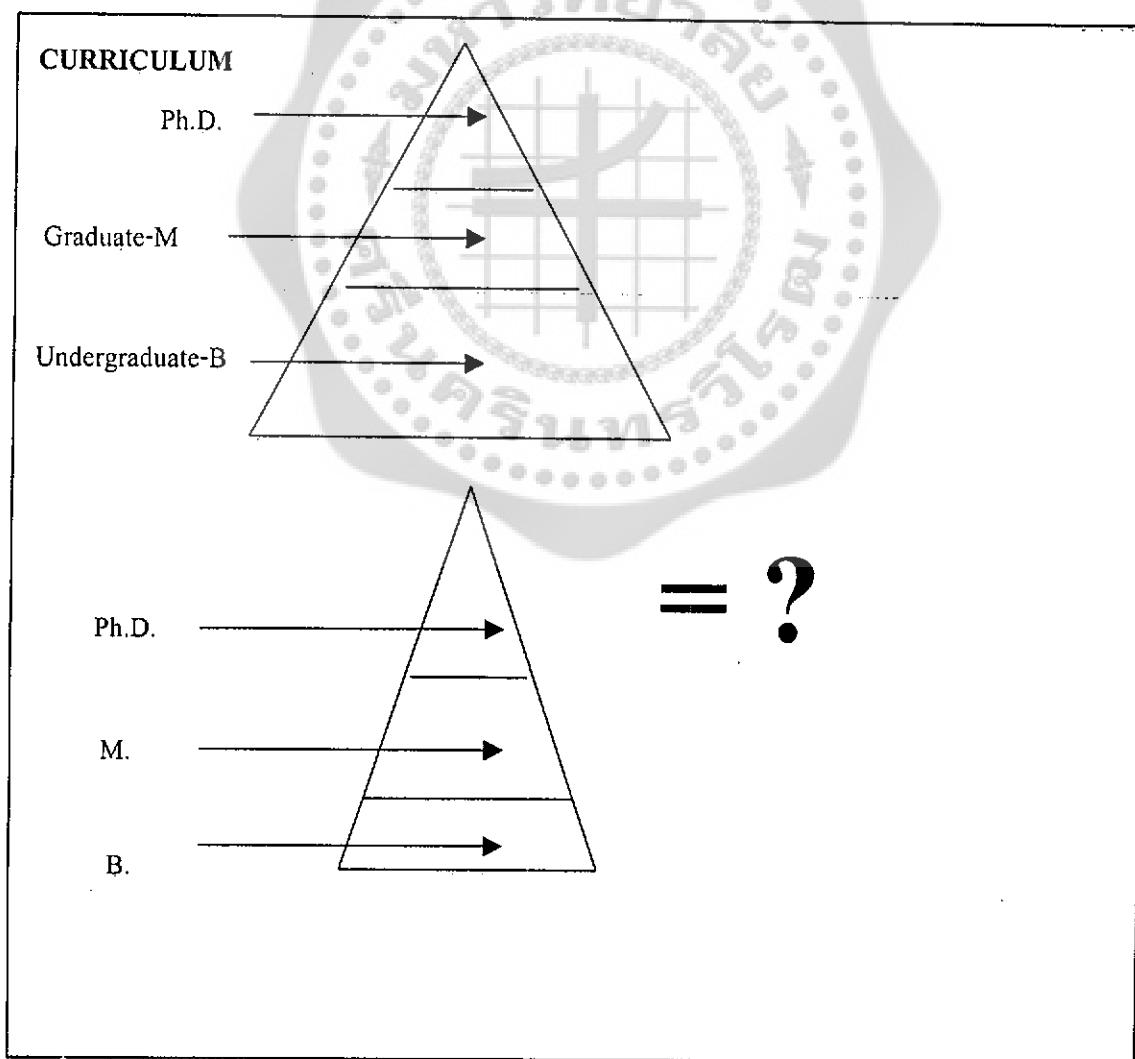
LECIS การสร้างดวงดาวที่ประกอบด้วยศักยภาพ ดังนี้

1. ความเป็นผู้นำ : การอยู่ร่วมกันที่เชื่อมั่นในปัจเจก ความดีงาม และความเข้มแข็ง
2. จริยธรรม : ความดีงามเพื่อตนเองและสาธารณะ
3. ความคิดสร้างสรรค์ : เพื่อวันวาน-วันนี้-วันพรุ่งนี้
4. สติปัญญา : ความคิดและความรู้ ความเป็นปัญญาชน ปัญญาและสติ
5. ทักษะ : ทักษะที่ยืดหยุ่นและมีฐานทางวิชาการ

CISMA พลังผลักดันผลผลิตที่ประกอบด้วยคุณภาพ ดังนี้

1. หลักสูตร
2. ผู้สอน
3. นิสิต
4. กระบวนการเรียนการสอน
5. กิจกรรมเสริม

การศึกษาในระดับปริญญาตรี (Undergraduate Level) ควรเป็นการศึกษาที่ปูฐานกว้างให้ สอดคล้องกับช่วงการรับรู้ของสมองและการขยายตัวของวุฒิภาวะ ต่อเมื่อถึงระดับบัณฑิตศึกษา (Graduate Level) ปริญญาโทและเอก การศึกษาจึงแคบและลุ่มลึกยิ่งขึ้น ในอดีตที่การศึกษาในสังคม ไทยยังไม่มีระดับปริญญาโทและเอกมากนัก เราได้บีบการศึกษาในระดับปริญญาตรีเข้ามาจนแคบ และ มักฝึกฝนฝีมือหรือทักษะเฉพาะด้าน เพื่อนำไปใช้งานในสังคม จนขาดความกว้าง ขาดการเชื่อมโยง และขาดความรู้ด้วยซ้ำไป ถ้าพิจารณาโครงสร้างระบบการศึกษาในระดับปริญญาตรี โท เอก ควรมี สภาพเป็นปิรามิดหรือสามเหลี่ยมด้านเท่า ไม่ใช่สามเหลี่ยมหน้าจั่วมุมแหลมหรือมุมป้าน ถ้าเป็น สามเหลี่ยมหน้าจั่วมุมแหลม ปริญญาตรีก็อาจจะแคบเกินไป ถ้าเป็นสามเหลี่ยมหน้าจั่วมุมป้านปริญญา ตรีก็อาจจะใช้งานไม่ได้เพราะกว้างเกินไป

นอกจากนั้นแล้ว หลักการโดยทั่วไปที่ขอฝากให้คำนึงในการปรับปรุงหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์

GENERAL PRINCIPLES

1. ED.-BFA. Program
2. ED.-Integrated Program
3. Grouping Areas of Subject
4. Minor Subject
5. Integrated Academic and Practicum
6. Research
7. ICT and Computer
8. Specific Area and Sharing
9. APH. (Academic-Practicum-Humanities) Curriculum
10. Proportion and Reason
11. Goal Oriented
12. Social Context
13. Quality-Quality-Quality

หลักการทั่วไป

1. หลักสูตรทางด้านการศึกษา (Ed.) ควรเป็นหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) ที่เรียนวิชาชีพครูเพียง 18-19 หน่วยกิต เพื่อให้สามารถนำหน่วยกิตที่เหลือประมาณ 20 หน่วยกิต (หลักสูตร กศ.บ. ต้องเรียนวิชาชีพครู 38 หน่วยกิต) ไปสร้างความเข้มแข็งในวิชาเอก
2. หลักสูตรการศึกษา (Ed.) ควรเป็นหลักสูตรในเชิงบูรณาการ ที่เปิดวิชาเอกให้กว้างและเชื่อมโยงกับวิชาการใกล้เคียง เพื่อให้สามารถสอนได้หลากหลายและเป็นสหวิทยาการมากขึ้น ทดแทนความแคบและขาดการเชื่อมโยงในอดีต
3. ควรจัดกลุ่มวิชาหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันหรือเอื้อต่อกัน ให้เป็นสาขาวิชาเดียวกัน
4. ควรเป็นหลักสูตรที่มีวิชาโท วิชาโทเพียง 18 หน่วยกิต จะช่วยขยายความรู้ความคิด สร้างฐานของวิชาเอกให้เข้มแข็ง ได้ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และนิสิตต่างคณะ ต่างความรู้ความคิดมากขึ้น
5. นอกเหนือการแยกวิชาทฤษฎีและปฏิบัติแล้ว ควรผสมผสานหรือบูรณาการวิชาการและการปฏิบัติเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้ความคิดและการปฏิบัติเป็นเนื้อเดียวกัน

6. นิสิตปริญญาตรีควรมีประสบการณ์ทางด้านการวิจัยพอสมควร ทั้งนี้เกือบทุกสาขาวิชาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้มีศิลปกรรมนิพนธ์ (Fine Art Thesis) ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (R & D) ในระดับพื้นฐาน ประสบการณ์ในการวิจัยจะช่วยให้การศึกษาค้นคว้ามีเหตุผล และเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาด้วย

7. หลักสูตรทุกหลักสูตรและนิสิตทุกคนทุกสาขาวิชา จำเป็นจะต้องเรียนรู้และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้สามารถขึ้นอยู่กับสังคมวันนี้และพรุ่งนี้ได้อย่างสง่างาม

8. ทุกสาขาวิชาต้องมีการรอบและมีการพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้ชัดเจน แต่ทั้งนี้ต้องสามารถแลกเปลี่ยนรายวิชา แลกเปลี่ยนบุคลากร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. หลักสูตรของคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นหลักสูตรเชิงวิชาการ-ปฏิบัติการ-มนุษยศาสตร์ (APHC) ซึ่งหมายถึงว่า เป็นหลักสูตรที่เน้นวิชาการ เน้นปฏิบัติการ และเน้นการสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

10. การกำหนดกลุ่มวิชาและกำหนดรายวิชาในแต่ละหลักสูตร ควรมีสัดส่วนที่เหมาะสม มีเหตุผล อธิบายได้ และเป็นเหตุผลที่มีความหมายต่อการดำรงชีวิตของบัณฑิตในสังคม

11. การพัฒนาหลักสูตร การกำหนดกลุ่มวิชาและรายวิชา ควรตอบสนองปรัชญาและเป้าหมายของสังคม มหาวิทยาลัย คณะ วิชาชีพ

12. หลักสูตรไม่สามารถแยกออกอย่างโดดเดี่ยว นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม หลักสูตรการศึกษาต้องอยู่ภายใต้บริบทสังคม และปรับตัวไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

13. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงคุณภาพ-คุณภาพ-คุณภาพ ในที่นี้ ขอวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเป็นตัวอย่าง 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์-บัณฑิต (ศป.บ.) สาขาวิชาศิลปศึกษา และหลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต (ศป.บ.) สาขาวิชาทัศนศิลป์ (มีโครงสร้างเหมือนกับหลักสูตร ศป.บ. สาขาวิชาออกแบบทัศนศิลป์) ดังนี้

หลักสูตร ศป.บ. (ศิลปศึกษา)

หลักสูตร ศป.บ. (ศิลปศึกษา) เป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ (2543) เดิมเป็นหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. ศิลปศึกษา) ที่ต้องเรียนวิชาชีพครู 38 หน่วยกิต แต่หลักสูตรนี้จะเรียนวิชาชีพครูเพียง 18-19 หน่วยกิต (ตามที่ ก.ม. กำหนด) ซึ่งจะเหลือหน่วยกิตจากเดิมประมาณ 20 หน่วยกิต 20 หน่วยกิตที่เหลือนี้ นำมาสร้างความลุ่มลึกในวิชาชีพหรือบูรณาการวิชาการต่างๆ หลักสูตร ศป.บ. (ศิลปศึกษา) ใหม่ มุ่งเน้นทั้งความลุ่มลึกและการบูรณาการ โดยนำ 20 หน่วยกิต มาใช้ใน วิชาเลือก แบ่งวิชาเลือก

เป็น 4 กลุ่มวิชา กลุ่มวิชาละไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิตคือ กลุ่มวิชาทัศนศิลป์ ออกแบบทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดง การบูรณาการ 4 กลุ่มวิชาดังกล่าว เป็นการสร้างการเรียนรู้ในลักษณะสหวิทยาการ (interdisciplinary) ที่มีความจำเป็นสำหรับระบบการศึกษาและพัฒนาคนในปัจจุบัน และสอดคล้องกับการพัฒนา Art Education ไปสู่ Arts Education ศิลปศึกษาที่เป็นพหุพจน์ (s) มากกว่าการตีกรอบจำกัดไว้เช่นเดิม

โครงสร้างหลักสูตร 142 หน่วยกิต

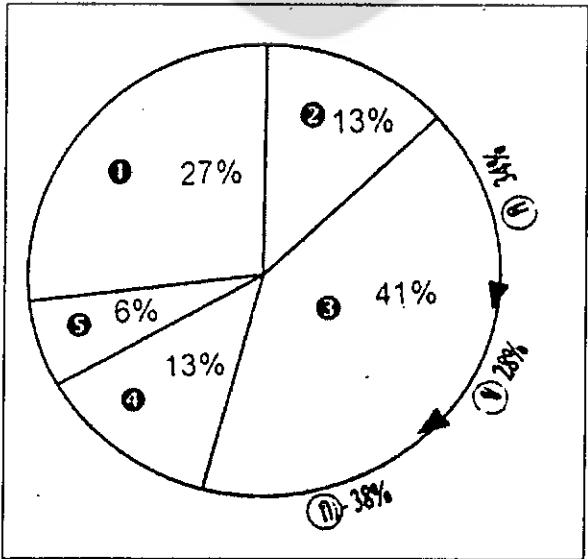
- 1. วิชาศึกษาทั่วไป 38 หน่วยกิต (27 เปอร์เซ็นต์)
- 2. วิชาชีพครู 19 หน่วยกิต (13 เปอร์เซ็นต์)
- 3. วิชาเอก 58 หน่วยกิต (41 เปอร์เซ็นต์)
- 4. วิชาโท 18 หน่วยกิต (13 เปอร์เซ็นต์)
- 5. วิชาเอกเลือกเสรี 9 หน่วยกิต (6 เปอร์เซ็นต์)

วิชาเอก (58 หน่วยกิต)

- ก. วิชาเอกบังคับ ก (พื้นฐานและศิลปะสำหรับครู) 22 หน่วยกิต (38 เปอร์เซ็นต์)
- ข. วิชาเอกบังคับ ข (กลุ่มเล็ก) 16 หน่วยกิต (28 เปอร์เซ็นต์)
- ค. วิชาเอกเลือก (อิสระ) 20 หน่วยกิต (34 เปอร์เซ็นต์)

วิชาเลือกแยกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 หน่วยกิต

(ทัศนศิลป์ ออกแบบทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง ดนตรี)

สรุป (ศป.บ. ศิลปศึกษา)

1. วิชาศึกษาทั่วไป-พื้นฐานการดำรงชีพ
2. วิชาชีพครู-พื้นฐานการเป็นครู
3. วิชาเอก-กลุ่มเล็ก หลากหลาย บูรณาการ
4. วิชาโท-กว้างและมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น
5. วิชาเลือกเสรี-ปัจเจกภาพ

ข้อสังเกต ความสมดุลระหว่างวิชาการและปฏิบัติการ

1. สัดส่วนของวิชาปฏิบัติและทฤษฎี
2. พิจารณาจากรหัสตัวเลข เช่น 3 (1-4), 3(2-2)
3. พิจารณา Course Syllabus และ Learning Methodology

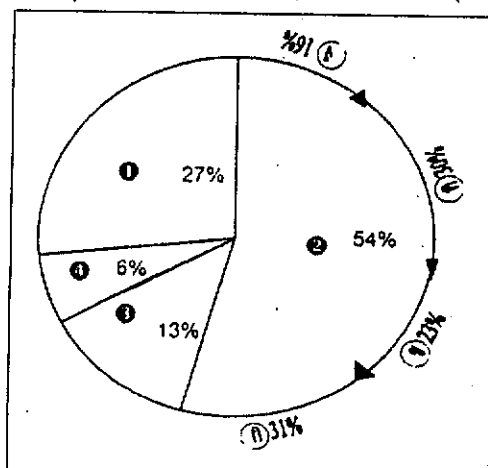
หลักสูตร ศป.บ. (ทัศนศิลป์และออกแบบทัศนศิลป์)

โครงสร้างหลักสูตร 142 หน่วยกิต

1. วิชาศึกษาทั่วไป 38 หน่วยกิต (27 เปอร์เซ็นต์)
2. วิชาเอก 77 หน่วยกิต (54 เปอร์เซ็นต์)
3. วิชาโท 18 หน่วยกิต (13 เปอร์เซ็นต์)
4. วิชาเลือกเสรี 9 หน่วยกิต (6 เปอร์เซ็นต์)

วิชาเอก (77 หน่วยกิต)

- ก. วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน (พื้นฐาน) 24 หน่วยกิต (31 เปอร์เซ็นต์)
- ข. วิชาเอกสัมพันธ์ (ความเชื่อมโยงในกลุ่ม) 18 หน่วยกิต (23 เปอร์เซ็นต์)
- ค. วิชาชีพเฉพาะด้าน (กลุ่มเล็ก) 23 หน่วยกิต (30 เปอร์เซ็นต์)
- ง. วิชาเอกเลือก (กลุ่มเล็กและปัจเจกภาพ) 12 หน่วยกิต (16 สัปดาห์)

ความคาดหวัง

1. ควรเป็นหลักสูตรที่ก้าวหน้าและน่าสังคม
2. ควรเป็นหลักสูตรที่พร้อมจะแข่งขันได้
3. ควรเป็นหลักสูตรที่เน้นการสร้างสรรค์สำหรับปัจจุบันและอนาคต
4. ควรเป็นหลักสูตรที่สร้างบัณฑิตให้เฉลียวฉลาด มีความสามารถ มีระบบ และทำงานหนัก
5. ควรเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและสังคม
6. ควรเป็นหลักสูตรที่ทันกระแสเทรนด์หลังสมัยใหม่ (Postmodernism)
7. อาจมีรายวิชาที่เน้นกระบวนการเรียนการสอนอิสระ (virtual class) ด้วย เพื่อเพิ่มการเรียนรู้ ค้นคว้าด้วยตนเอง ทั้งนี้การเรียนการสอนอิสระ ต้องมีแผนการเรียนการสอน เอกสารประกอบการสอน การนำเสนอรายงานและผลงาน ตารางเวลาชัดเจน (วิรุณ ตั้งเจริญ, หลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุดเปลี่ยนจากช่วงที่หนึ่ง (2536) ถึงช่วงที่สอง (2543) เพื่อรองรับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (2545), เอกสารพิมพ์สำนักงาน, 2543)

ทิศทางหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

หลังจากที่การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาได้เริ่มขึ้น ตั้งแต่ครั้งยังเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม และภาควิชาดุริยางคศาสตร์ ภายใต้คณะมนุษยศาสตร์ มศว หลักสูตร กศ.ม. ศิลปศึกษา ได้เปิดสอนในปี 2528 และหลักสูตร ศศ.ม. มานุษยดุริยางควิทยา ได้เปิดสอนในปี 2535 และหลังจากการพัฒนาเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ในปี 2536 แล้ว ก็ได้เปิดสอนหลักสูตร ศป.ม. ทักษะศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ ในปี 2539 หลังจากมีประสบการณ์มาแล้วระดับหนึ่ง วันเวลาเปลี่ยนไป กระแสสังคมเปลี่ยนไปมาก ถึงเวลาที่จะต้องทบทวนเพื่อปรับปรุงหลักสูตรบัณฑิตศึกษา และสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลง และ “พร้อมที่จะแข่งขัน” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) ที่ต้องลงไปสู่การพัฒนาคนและศักยภาพของคนให้คมชัดยิ่งขึ้น

งานวิชาการหลายอย่างที่ต้องพัฒนาไปพร้อมกับการพัฒนาหลักสูตร

1. การปรับปรุงหลักสูตรบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว
2. การพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาขึ้นใหม่ สำหรับแผนพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549)
3. การจัดทำแผนการสอนและร่วมกันเขียนสังเขปรายวิชา (course syllabus)

4. การทำคู่มือการทำปริญญานิพนธ์ของแต่ละสาขาวิชา

5. การรวบรวมรายชื่อตำราและงานวิจัยทั้งหมดในแต่ละสาขาวิชา เพื่อเป็นคู่มือในการอ่าน และศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน

การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ ในช่วงรอยต่อแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 และระยะที่ 9 ทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. หลักสูตรระดับปริญญาตรีจะเปิดสอนใหม่

- (1) หลักสูตร ศป.บ. ศิลปะเครื่องประดับ
- (2) หลักสูตร ศป.บ. ศิลปะการแสดงศึกษา
- (3) หลักสูตร ศป.บ. การบริหารจัดการดนตรีไทย
- (4) หลักสูตร ศป.บ. ดุริยางคศาสตร์สากล ที่จะแยกออกเป็น 3 วิชาเอก
 - ดนตรีคลาสสิก (Classical Music)
 - ดนตรีร่วมสมัย (Contemporary Music)
 - ธุรกิจดนตรี (Music for Business)

2. หลักสูตรระดับปริญญาโทจะเปิดสอนใหม่ดังนี้

- (1) หลักสูตร ศป.ม. ศิลปะการแสดง (Performing Art)
- (2) หลักสูตร ศป.ม. ดุริยางคศาสตร์ศึกษา (Music Education)
- (3) หลักสูตร ศป.ม. นวัตกรรมการออกแบบ (Design Innovation)

ส่วนหลักสูตรเก่า กศ.ม. ศิลปศึกษา ก็จะปรับเป็น ศป.ม. การศึกษาและวิจัยศิลปะ (Education And Research in Arts / ERA)

3. หลักสูตรระดับปริญญาเอก ศศ.ด. ศิลปวัฒนธรรมวิจัย ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างคณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม และบัณฑิตวิทยาลัย ขณะนี้กำลังดำเนินการอยู่ เป็นการสร้างเครือข่ายภาคีทางวิชาการอีกรูปแบบหนึ่ง โดยได้เชิญบุคลากรวิชาการจากหลายมหาวิทยาลัยเข้าร่วมเป็นคณะผู้สอน ทั้งจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศิลปากร ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ ได้กำหนดแผนเปิดสอนไว้ในช่วงปีการศึกษา 2546-2547

การเปลี่ยนแปลงจำนวนนิสิตและอาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ อาคารพื้นที่ประมาณ 8,000 ตารางเมตรนี้ จะพบกับอะไรเพิ่มขึ้นบ้าง ปัจจุบันรับนิสิตระดับปริญญาตรีปีละ 240-250 คน ปริญญาโทปีละ 70-80 คน มีนิสิตปริญญาตรีรวมทั้งหมดประมาณ 1,000 คน นิสิตปริญญาโทประมาณ 200 - 300 คน รวมปริญญาตรีและปริญญาโทประมาณ 1,200-1,300 คน คณาจารย์ 60 คน ฝ่ายสนับสนุนวิชาการอีกประมาณ 30 คน ตัวเลขรวมประมาณ 1,300 คน ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 จะเพิ่มขึ้นเป็นปีละประมาณ 300 คน ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอกปีละประมาณ 150 คน รวมปริญญาตรี 4 ชั้นปี 1,200 คน ปริญญาโทขณะนี้จบระหว่าง 3-5 ปี คิดเพียง 3 ปี นิสิตปริญญาโทและเอกประมาณ 500 คน รวมนิสิตทั้งหมดประมาณ 1,500 คน +

ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 บุคลากรสนับสนุนวิชาการไม่น่าจะเกิน 30 คน บุคลากรวิชาการหรือคณาจารย์น่าจะเพิ่มได้ไม่เกิน 30 เพอร์เซ็นต์ เมื่อพิจารณาจากปัญหาเศรษฐกิจที่จะเป็นปัญหาระยะยาว พิจารณาจากอัตรากำลังภายใน มศว ที่จะต้องผันไปทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพ และพิจารณาจากความพยายามในการใช้ทรัพยากรบุคคลให้เต็มศักยภาพ เราอาจจะมีอัตรากำลังทางวิชาการเพิ่มอีกประมาณ 10-15 คน รวมแล้วไม่น่าจะเกิน 70-75 คน นิสิต + คณาจารย์ + ฝ่ายสนับสนุนวิชาการประมาณ $(1,500 + 70 + 30)$ 1,600 คน ถ้าทุกอย่างเป็นไปตามนั้น ก็เป็นดาบสองคมทั้งที่นำกังวลและน่าภาคภูมิใจ

ในขณะที่คณะศิลปกรรมศาสตร์มีพลังที่จะผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้กับสังคมไทย ตัวเลขการผลิตที่มากมาย นั่นคือความภาคภูมิใจที่เป็นนามธรรม แต่สิ่งที่จะต้องถามแล้วถามอีกคือ “คุณภาพ คุณภาพ และคุณภาพ” ซึ่งเป็นเรื่องคอขาดบาดตายยิ่งกว่า “ปริมาณ” ถ้า “ปริมาณสูงแต่คุณภาพต่ำก็เป็นเรื่องไร้สาระ” คงต้องบริหารงบประมาณเพื่อเป็นฐานการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพ บริหารบุคลากรให้ทำงานเต็มศักยภาพ และบริหารวิชาการให้ได้องค์ความรู้สูงสุด ถ้ามีบุคลากรวิชาการเพียงเท่านั้น (ประมาณ 70 คน) กลับมาดูการเชิญอาจารย์พิเศษ คณะศิลปกรรมศาสตร์จ้างอาจารย์พิเศษ ทั้งเพื่อชดเชยช่องว่างและเพื่อให้อาจารย์พิเศษเพิ่ม “อ็อกซิเจน” ให้นิสิต มหาวิทยาลัยบรรจุนุคลากรวิชาการเพียงประมาณ 70 เพอร์เซ็นต์ก็พอ มหาวิทยาลัยต้องเป็นผู้จัดการที่ดี ช่องว่างอีกประมาณ 30 เพอร์เซ็นต์ ต้องเตรียมงบประมาณสำหรับอาจารย์พิเศษไว้ ทั้งเต็มรายวิชาและแทรกในแต่ละรายวิชา ปัจจุบันใช้งบประมาณจ้างอาจารย์พิเศษปีละประมาณ 1 ล้าน 5 แสนบาท ซึ่งควรเป็น 1 ล้านบาทเศษที่มีคุณค่าสูงสุด คือควรเป็นอาจารย์พิเศษที่มีประสิทธิภาพสูงสุด รับผิดชอบสูงสุด และจัดระบบการตรวจสอบและประเมินอาจารย์พิเศษให้มีประสิทธิภาพจากแผนในเชิงปริมาณดังกล่าว เพื่อการพัฒนาคุณภาพของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์คงต้องใช้งบประมาณเชิญอาจารย์พิเศษเพิ่มขึ้น อาจถึงเท่าตัว

พิจารณางบประมาณและการใช้งบประมาณในช่วงที่ผ่านมา ก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ได้งบประมาณสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาคาร ครุภัณฑ์ประกอบอาคาร และครุภัณฑ์การเรียนการสอนปี 2539 และ 2540 ได้งบประมาณแผ่นดินประมาณ 18-20 ล้านบาท ปี 2545 ได้รับประมาณ 12 ล้านบาท เป็นเงินงบประมาณรายได้ประมาณปีละ 6-7 ล้านบาท มหาวิทยาลัยไม่สามารถเพิ่มตัวเลขได้แน่นอน และไม่สามารถเพิ่มค่าเล่าเรียนได้ในภาวะเศรษฐกิจอย่างนี้ มหาวิทยาลัยมีแผนว่าจะปรับค่าเล่าเรียนทุก 3 ปี ขณะนี้ล่วงเลยมา 6-7 ปีแล้ว ไม่สามารถจะปรับค่าเล่าเรียนได้ คณะศิลปกรรมศาสตร์เริ่มสะสมเงินได้ประมาณ 2-3 ล้านบาท คณะต้องจ้างลูกจ้างชั่วคราวหรือพนักงานชั่วคราวด้วย

งบประมาณของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ต้องปรับพนักงานชั่วคราวครั้งใหญ่ ทั้งในส่วนอาจารย์ พนักงานชั่วคราวประจำสำนักงานฯ และประจำสาขาวิชา คาดว่าจะต้องใช้งบประมาณถึงประมาณ 1-2 ล้านบาท ปัญหาที่เหลือคือ เราจะบริหารงบประมาณที่เหลือจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้อย่างไร

ในกรณีที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ขยายทั้งปริมาณและคุณภาพในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 อัตราคณาจารย์ที่เพิ่มต่ำสุด คณะศิลปกรรมศาสตร์จะต้องเตรียมงบประมาณเพื่อจ้างอาจารย์พิเศษ อาจเพิ่มเป็น 2 ล้านบาทต่อปี ก็หวังว่าปัญหาเศรษฐกิจของบ้านเมืองจะได้ให้นักการเมืองที่มีประสิทธิภาพมาบริหารจัดการ

ตรวจสอบประสิทธิภาพงานวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์พัฒนาได้ดีพอสมควร แม้จะยังไม่สามารถผลักดันให้ทุกส่วนเห็นคุณค่าทางวิชาการของการเป็นมหาวิทยาลัยได้อย่างโดดเด่นก็ตาม มีผลผลิตทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง มีสนามทางวิชาการ ดังนี้

1. วารสารศิลปกรรมศาสตร์
2. วารสารสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม
3. โครงการหนังสือเล่ม (ป๊อเก็ตบุค)
4. โครงการหนังสือประกอบการสอน
5. เอกสารประกอบการสอน
6. การสัมมนาวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 (2540-2544) สรุปงานวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ดังนี้

1. วิจัยเป็นคณะ 2 เรื่อง (ทุนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ / สกศ. และทุน มศว)
2. วิจัยเดี่ยว 1 เรื่อง (ทุนกระทรวงศึกษาธิการ)
3. กำลังดำเนินการวิจัย 9 เรื่องคือ

(1) วิจัยเป็นคณะ 1 เรื่อง (ทุนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)

(2) วิจัยเดี่ยว 8 เรื่อง (ทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ทุนมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ และทุนคณะศิลปกรรมศาสตร์)

ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 จะมีผลงานวิจัยรวม 12 เรื่อง คุณภาพของงานวิจัยอยู่ในระดับที่น่าพอใจ จำนวนคณาจารย์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มสาว ประสบการณ์และศักยภาพทางการวิจัยยังไม่เด่นชัด ยังอยู่ในช่วงการศึกษาต่อและปรับตัวทางวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณาจารย์ประมาณ 50 คน ปริมาณและคุณภาพงานวิจัยโดยภาพรวมขณะนี้ น่าพอใจ สำหรับการวิจัยในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้วางนโยบายและทิศทางการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิจัยในกรอบศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย (ร่วมกับสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม)
 2. การวิจัยในเรื่องเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง (ร่วมมือกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ)
 3. การวิจัยและพัฒนาสร้างสรรค์ศิลปกรรม
 4. การวิจัยทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา เพื่อพัฒนาต้นแบบและกระบวนการเรียนการสอนจากองค์ความรู้ไทย
 5. การวิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์
- นโยบายและทิศทางการวิจัยดังกล่าวมีหลักการสำคัญ ดังนี้
1. สนับสนุนทั้งการวิจัยเป็นคณะและการวิจัยเดี่ยว ซึ่งการวิจัยเป็นคณะจะช่วยพัฒนาประสบการณ์การวิจัยและเป็นแรงกระตุ้นทางวิชาการร่วมกัน
 2. นโยบายและทิศทางการวิจัยต้องผลักดันทั้งการวิจัยของคณาจารย์และนิสิตบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาต่างๆ ในคณะศิลปกรรมศาสตร์
 3. ต้องร่วมกันพัฒนาคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพและสามารถอ้างอิงทางวิชาการได้อย่างมีความเชื่อมั่นสูง มิใช่เพียงเพื่อการเป็นวิจัยขึ้นชั้นหรือรับปริญญา
 4. ต้องร่วมกันพัฒนาการค้นคว้าวิจัยพื้นฐานในระดับปริญญาตรี การวิจัยที่ไม่ได้เน้นรูปแบบแต่เน้นการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ นำเสนอความรู้ และผลงานศิลปกรรมที่มีพื้นฐานวิชาการรองรับ

สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์
ขอเสนอแนวคิด 6 ประการ ดังนี้

1. ควรจะต้องตรวจสอบว่าหลักสูตรของเรามีเป้าหมายที่เด่นชัด ก้าวหน้า ทันสมัย ตรงประเด็น และบริหารจัดการหลักสูตรให้ตรงวัตถุประสงค์หรือไม่ เช่น Art Education เป็น Arts Education ในกระแสนักหรือไม่ หรือเป็น Education and Research in Arts ตามความพยายามใหม่หรือไม่ Visual Art พัฒนาไปสู่ Imaging Art จริงหรือไม่ Ethnomusicology ครอบคลุมทั้ง music และ ethnology หรือไม่ เป็นต้น
2. ควรจะต้องพิจารณาเหตุผลและแนวโน้มวิชาการ ทางด้านการศึกษาหรือ Education ทั้งแนวโน้มที่วิชาการศึกษาคำนึงถึง interdisciplinary, integration, multi-intellectual และแนวโน้มทางการศึกษา ที่ไม่เพียงผลิตบัณฑิตไปสู่การศึกษาในระบบโรงเรียนเท่านั้น เขาควรมีสักยภาพในการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ในชุมชน ในองค์กร ในโรงงาน บริษัทห้างร้านได้ด้วย
3. การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทุกสาขาวิชา ควรพัฒนากระบวนการคิด (process of thought) นำตัวความรู้ (knowledge) และทักษะ (technical skill) ถามว่า ความรู้และทักษะไม่สำคัญหรือไม่ใช่ แต่คนไทยขาดกระบวนการคิด คิดไม่เป็น ถ้าพัฒนากระบวนการคิดได้ การแสวงหาความรู้และทักษะจะตามมา และจะเป็นความรู้และทักษะที่เฉลียวฉลาด
4. การคิดและออกแบบหลักสูตร ควรพิจารณาในโครงสร้างที่เป็น 3 มิติ ทั้งมิติของความกว้าง (width) มิติของความลุ่มลึก (depth) และมิติของกระบวนการคิด (process of thoughts)
5. ระดับบัณฑิตศึกษาสำหรับอนาคตจะต้องเน้นเรื่องการวิจัยให้เข้มข้น จริงจัง และใช้งานได้ ทั้งบุคคลและผลงานวิจัย บุคคลที่ควรเป็นนักวิจัยที่มีความรู้ความสามารถและมีพลังในการวิจัยอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นแล้ว บัณฑิตจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ควรมีสักยภาพทางวิจัยผสมผสานกันทั้งสองลักษณะคือ การวิจัยเฉพาะทางของเราและการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวัฒนธรรม เพื่อให้การวิจัยเฉพาะทางมีทั้งความลุ่มลึกและบริบทที่เป็นจริง
6. แต่ละสาขาวิชาควรพิจารณาและกำหนดกรอบการวิจัยของแต่ละสาขาให้เด่นชัด เช่น การศึกษาและวิจัยศิลปะ กำหนดกรอบการวิจัยโดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการสอนศิลปะจากองค์ความรู้ไทย ศิลปกรรม : ศิลปะจินตทัศน์ กำหนดกรอบการวิจัยและพัฒนา (R & D) มานุษยวิทยาคติวิทยา กำหนดกรอบการวิจัยและพัฒนาในบริบทชาติพันธุ์วิทยา (ethnology) เป็นต้น

สำหรับการบริหารจัดการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 ควรพิจารณา ดังนี้

1. เครือข่ายวิชาการ ทั้งภายในคณะ ภายในมหาวิทยาลัย และนอกมหาวิทยาลัย
2. จริจกัรบศัคคภาพของอาจารย์พิเศษ ทั้งกระบวนการคิด ความรู้ ความสามารถ และความรับผิดชอบ
3. ร่วมการพัฒนาคุณภาพของผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งโดยส่วนบุคคลและภาพรวม
4. ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษาต้องทำงานวิจัย และถึงวาระหนึ่งเราต้องมั่นใจว่า อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่มีผลงานวิจัย ไม่ควรสอนระดับบัณฑิตศึกษา (วิรุณ ตั้งเจริญ. บรรยายนำ : การสัมมนาปฏิบัติการปรับปรุงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารพิมพ์สำนักงาน. 2543)

การค้นคว้าวิจัยศิลปกรรมศาสตร์

สังคมทุนนิยมที่พัฒนามาสู่ความฟุ้งเฟ้อ โป่งพองเป็นพองสบู่ ท่ามกลางกระแสการเงินที่ไหลเวียนได้ง่ายทั่วโลก สังคมพองสบู่ที่อาจมิได้เป็นเพียงกระแสเงินตราเท่านั้น แต่เป็นกระแสพองสบู่ทางวิชาการด้วย สังคมทุนนิยมแบบไทยที่สร้างให้เราเป็นนักบริโภคนิยม พร้อมกับการเป็นนักบริโภควิชาการ มากกว่าสร้างสรรค์วิชาการ วิชาการในสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งมักเป็นไปอย่างพองสบู่ แล้วศิลปกรรมศาสตร์ได้ศึกษาค้นคว้าและสร้างสรรค์งานวิชาการให้มีความหนักแน่นลุ่มลึกเพียงใด ถ้ายทอดความรู้ความคิดไปสู่นักเรียนนิสิตนักศึกษาประชาชนมากน้อยเพียงใด หรือเพียงสร้างสรรค์ผลงานเป็นด้านหลัก สร้างสรรค์ผลงานที่อยู่นอกเหนือวิชาการ

ถ้าพิจารณาในทางสุนทรียศาสตร์ กระแสสุนทรียศาสตร์มีแนวโน้มไป 2 ทางคือ สุนทรียศาสตร์ในเชิงปรัชญา (Philosophical Aesthetics) และสุนทรียศาสตร์ในเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Aesthetics) สุนทรียศาสตร์ในเชิงปรัชญาที่มองความงามโน้มเอียงไปในทางทฤษฎี ความเชื่อ ความรู้สึก และสุนทรียศาสตร์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ที่ค่อนข้างเชื่อว่า ความงามมีความสัมพันธ์กับเหตุผล เป็นเรื่องที่อธิบายได้ มีฐานความรู้ความคิด มีความเป็นวิทยาศาสตร์บนฐานของศิลปะ ไม่ใช่วิทยาศาสตร์บนฐานวิทยาศาสตร์ จะมองคนทำงานศิลปะอย่างไร มองว่าเป็นผู้มีพรสวรรค์ซึ่งเกิดจากพลังจิตหรือมองว่าเป็นการแสวงหาและประสบการณ์ เราจะมองไม่ว่าประพันธ์เพลงได้ดั่งบทเพลงเหมือนผีเข้าดังในภาพยนตร์เรื่อง “Amadeus” หรือเชื่อจากหลักฐานว่าไมสาร์ทต้องแต่งเพลงแก้ไขแล้วแก้ไขอีก จนกว่าจะได้บทเพลงที่พิเศษเหล่านั้น เราจะเชื่อว่านักออกแบบโฆษณาใช้พลังจิตวิญญาณ หรือนักออกแบบโฆษณาจะต้องสร้างสรรค์งานจากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย จิตวิทยาชุมชน และข้อมูลการวิจัยตลาด

พัฒนาการปรัชญาตะวันตก สุนทรียศาสตร์ในความเชื่อของเพลโต โน้มเอียงไปในทางสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญา แต่ความเชื่อของสาธุศิษย์ชั้นดีที่ไม่ได้คิดอย่างครุ อริสโตเติลกลับโน้มเอียงไปทางสุนทรียศาสตร์เชิงวิทยาศาสตร์ จากสิ่งอันเป็นนิรันดร์ในเชิงอุดมคติมาสู่ความจริง ความดี และความงามบนโลกมนุษย์ พัฒนาการของมหาวิทยาลัยในสังคมตะวันตก จากการแสวงหาเหตุผลและสั่งสมปัญญาในอารยธรรมกรีกโบราณ ก่อให้เกิด “Academy” ที่ผู้รักภูมิปัญญาจะมากถกเถียงและแสวงหาความรู้ความคิด พัฒนาไปสู่ “Museum” ซึ่งประกอบไปด้วยปรัชญาจารย์ สาธุศิษย์ และหอสมุดเมื่อถึงสมัยกลาง การศึกษาหาความรู้โน้มเอียงไปในทางศาสนาและพระเจ้า สมัยเรอเนสซองส์ได้เกิดมหาวิทยาลัยเฉพาะทางขึ้น มหาวิทยาลัยทางด้านกฎหมายและการแพทย์ ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 มหาวิทยาลัยแห่งเบอร์ลิน ได้พัฒนามหาวิทยาลัยมาสู่การเป็นศูนย์กลางการค้นคว้าวิจัยและเป็นต้นทางของมหาวิทยาลัยวิจัย (Research University) ที่มีพัฒนาการมาจนถึงวันนี้ เมื่อเรารับกระแสพัฒนาการมหาวิทยาลัยมาจากตะวันตก จะโดยเปลือก กระพี้ หรือแก่น อัตราส่วนมากน้อยเพียงใด เราทราบกันดี ศิลปกรรมศาสตร์ก็เป็นส่วนหนึ่งของเปลือก กระพี้ หรือแก่นสาระนั้นด้วย

ในขณะนี้ พันธกิจของมหาวิทยาลัยไทยได้ตรากันได้ว่า สอน ค้นคว้าวิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เรานั่นหนักการสอน การสอนในฐานะผู้บริโภควิชาการมากกว่าการเป็นผู้สร้างสรรค์วิชาการ เพราะเราอ่อนพันธกิจ “การค้นคว้าวิจัย” ทางศิลปกรรมศาสตร์ก็มักจะบอกว่า การเขียนรูป ปั้นดิน และพิมพ์ภาพ เป็นการค้นคว้าวิจัย เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ไม่จำเป็นต้องค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ เมื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ เราก็บอกว่า จะขอเรียกร้องสิทธิเอาการเขียนรูป ปั้นดิน พิมพ์ภาพ ไปขอตำแหน่งทางวิชาการด้วย ถ้าเป็นเช่นนั้นได้ ใครเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น บทกวี วรรณกรรมเด็ก เขียนภาพประกอบ ออกแบบ เล่นดนตรี แสดงละคร ขอตำแหน่งทางวิชาการได้ “ตำแหน่งทางวิชาการ” ก็อาจต้องเปลี่ยนชื่อไป

เรานั่นหนักการสอน จนมากมายหลายสถาบันเปิดรับนิสิตนักศึกษา เปิดสอนภาคพิเศษ ภาคสมทบ ภาคค่ำ จนเหมือนการผลิตสินค้าคุณภาพต่ำ โดยอ้าง “การบริการวิชาการแก่สังคม” แต่ไม่พูดถึง “คุณภาพ” และ “ความเป็นเลิศทางวิชาการ” เราอ้างเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) จนก้าวล้ำไปถึงเสรีภาพที่จะทำงานหรือไม่ไปทำงานก็ได้ สอนหรือไม่สอนก็ได้ ค้นคว้าวิจัยหรือไม่ค้นคว้าวิจัยก็ได้ เราอ้างการบริการวิชาการแก่สังคม โดยไม่แยกการทำงานที่บริษัท งานส่วนตัว งานสอนพิเศษ กับงานในการะับผิดชอบ แยกไม่ออกว่างานหลักหรืองานรอง งานในหน้าที่หรืองานส่วนตัว เมื่อกระแสการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเกิดขึ้นครั้งใด จึงเกิดอาการวิตกกังวลและต่อต้านกันตลอดมา ส่วนงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมนั้น เป็นงานที่เป็นนามธรรมมากกว่า

รูปธรรม งานที่ต้องสร้างสำนึกและสนิยมมากกว่าการกระทำอย่างฉาบฉวย ศิลปะไม่ใช่แก่นของวัฒนธรรมแต่ศิลปะเป็นภาพสะท้อนของวัฒนธรรม ถึง ณ วันนี้ ภาพการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาก็ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ

แนวโน้มการวิจัยในปัจจุบันเป็นกระแสความคิดในเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นการค้นหา แสวงหา ข้อมูลความรู้ต่างๆ นำมาวิเคราะห์แยกแยะ สังเคราะห์ และสรุปสาระ สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ (body of knowledge) องค์ความรู้ใหม่นั้นอาจเป็นองค์ความรู้พื้นฐานหรืออาจประยุกต์หรือพัฒนาไปสู่สาระ ประโยชน์ พัฒนาการของการวิจัย อาจมีพัฒนาการมาจากการรักในภูมิปัญญา (Love of Wisdom) บน เส้นทางของปรัชญา การถกเถียงเพื่อแสวงหาความรู้ความคิดด้วยวิธีการอย่างไสคราติส วิธีการวัตถุนิยมเชิงวิภาษ (Dialectical Materialism) หรือกระแสวัฒนธรรมการวิจารณ์ ซึ่งกระแสวัฒนธรรมเหล่านี้ล้วนเป็นกระแสวัฒนธรรมตะวันตก ที่สอดคล้องกับกระบวนการคิดและการวิจัย แม้กระแสวัฒนธรรมตะวันออก อาจจะไม่สอดคล้องกับกระบวนการคิดและการวิจัยโดยตรง แต่เราต้องเชื่อมั่นว่า เราสามารถสร้างหรือพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ เพื่อหวังว่าวันข้างหน้า เราจะได้ นักค้นคว้าวิจัยที่มาจากรากเหง้าตัวตนการเป็นนักค้นคว้าวิจัย หรือการเป็นนักค้นคว้าวิจัยโดยสำนึก ด้วยความรักในภูมิปัญญา ไม่ใช่การค้นคว้าวิจัยเพียงเพื่อปริญญาบัตรอันภาคภูมิใจ หรือการค้นคว้าวิจัยเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการเพียงเท่านั้น

ถ้าเราจะนำการวิจัยในรูปแบบต่างๆ มาใช้ในการวิจัยทางศิลปกรรมศาสตร์ เราจะนำหรือประยุกต์การวิจัยในลักษณะใดบ้าง มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ขอเสนอแนะได้ดังนี้

การวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Studies) สามารถนำมาใช้กับการศึกษาศิลปินทั้งชีวิตและการสร้างสรรค์งาน ศึกษาตัวผลงานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ทั้งเป็นการศึกษาระยะสั้นและระยะยาว เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญารัตน์ เวชศาสตร์ วิจัยเรื่อง “การศึกษาเรื่องหงส์จากศิลปกรรมในประเทศไทย” ดร.สดชื่น ชัยประสาธน์ และคณะ ศึกษาศาสตราจารย์ ดร.เจตนา นาควัชระ

การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) เป็นการวิจัยพื้นฐานที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะและความเป็นมาในเรื่องราวต่างๆ เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย วิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลศิลปกรรมตะวันตกที่มีต่อศิลปกรรมไทยหลังปี 2492

การวิจัยสนาม (Field Studies) เป็นการวิจัยในภาคสนามที่มักเกี่ยวข้องกับชุมชน กลุ่มชน หมู่บ้านช่าง ที่มีความสัมพันธ์กับศิลปวัฒนธรรมและบริบทต่างๆ เช่น ผลงานวิจัยศิลปะพื้นบ้านของ ศาสตราจารย์สุทธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ และคณะ อดีตเจ้าสำนักสถาบันทักษิณคดี มศว (ปัจจุบันมหาวิทยาลัยทักษิณ)

การวิจัยสำรวจ (Survey Research) เป็นการวิจัยที่ใช้ข้อมูลจากการสำรวจหรือการใช้แบบสอบถามเป็นหลัก ซึ่งเราสามารถนำมาใช้ร่วมกับการวิจัยในลักษณะต่างๆ เช่น การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ หรือการประยุกต์ใช้กับการวิจัยทางด้านศิลปศึกษา การออกแบบโฆษณา ซึ่งก็มีผู้นำมาใช้จำนวนมาก

การวิจัยทดลอง (Experimental Research) เป็นการวิจัยโดยทดลองปฏิบัติโดยตรง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการหรือกลวิธีในการสร้างสรรค์งานศิลปะในลักษณะต่างๆ เช่น การทดลองสร้างภาพพิมพ์หิน ของ รองศาสตราจารย์กัญญา เจริญสุกุล เพื่อตรวจสอบการใช้กลวิธีการพิมพ์หินว่าเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสภาพอุณหภูมิในสังคมไทยหรือไม่อย่างไร

การวิจัยผสมผสานระเบียบวิธีวิจัย (Combined Research Methodologies) เป็นการวิจัยที่สามารถประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัยต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการแสวงหาองค์ความรู้ เช่น การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ก็ใช้ทั้งการวิจัยเอกสาร การวิจัยสำรวจ การวิจัยสนาม ผสมผสานเข้าไว้ด้วยกัน หรือการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งเป็นการผสมผสานการแสวงหาความรู้ด้วยระเบียบวิธีวิจัยต่างๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในอันที่จะพัฒนาไปสู่การใช้ประโยชน์โดยตรง เป็นต้น

นอกจากนี้แล้ว เรายังสามารถนำระเบียบวิธีวิจัยอื่นๆ นำมาปรับประยุกต์หรือนำมาใช้ในการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ได้ เราอาจรู้สึกลัว การวิจัย เป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อนน่าเกรงขาม แต่ถ้าเราเข้าใจให้ได้ว่า การวิจัยก็คือการแสวงหาหรือการค้นคว้า อย่างมีเหตุผลและอธิบายได้อย่างเป็นตรรกะพอสมควร นั่นก็คือการวิจัย การวิจัยไม่ใช่เรื่องสลับซับซ้อนซ่อนเงื่อนเกินกว่าที่เราจะศึกษาและทำได้ การวิจัยในปัจจุบัน มีแนวโน้มไปสู่การผสมผสานระเบียบวิธีวิจัยต่างๆ เพื่อเป้าหมายสูงสุดในการแสวงหาความรู้ มักเป็นการวิจัยที่บูรณาการกับบริบทต่างๆ มากกว่าการแยกประเด็นหนึ่งอย่างเอกเทศ นอกจากนั้นแล้ว การวิจัยในปัจจุบันยังยอมรับทั้งการวิจัยในเชิงปริมาณและคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Research) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะและเป้าหมายของการวิจัยว่าควรจะมีแนวโน้มเชิงคุณภาพหรือปริมาณ และมักไม่แยกออกจากกันโดยเด็ดขาด และอีกลักษณะหนึ่ง การวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ก็อาจก้าวข้ามกรอบจำกัดของบริบทสังคมไปสู่การวิจัยข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Research) ในกระแสโลกไร้พรมแดนขณะนี้ด้วยเช่นกัน

คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เสนอการวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมไว้ทางเลือกหนึ่ง คือ การนำระเบียบวิธีวิจัย “การวิจัยและพัฒนา” (Research and Development หรือ R & D) มาประยุกต์ใช้กับการวิจัยสร้างสรรค์ (Creative Research) โดยนำเสนอทั้งในรูปแบบของปริญญานิพนธ์และการวิจัยที่

ไม่ใช่ปริญญานิพนธ์ ก่อนอื่นต้องถามตนเองก่อนว่า เราเชื่อมั่นและเรายอมรับในกระแสโลกาวัตน์จริงหรือและมากน้อยเพียงใด เราเชื่อมั่นในสังคมประชาธิปไตยจริงหรือและมากน้อยเพียงใด เราเชื่อมั่นในพุทธะ เหตุผล ตรรกะ หรือปณิใจให้กับไสยเวท ไสยศาสตร์ จิตวิญญาณนิยม มากน้อยเพียงใด เมื่อพูดถึงการวิจัย เราควรพูดด้วยความเชื่อมั่น ไม่ใช่กระแสหรือแฟชั่น เราเชื่อในกระบวนการแสวงหาความรู้ที่มีเหตุผลและเชื่อในองค์ความรู้ใหม่จริงหรือ เราเชื่อทั้งสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญาและเชิงวิทยาศาสตร์จริงหรือ เราเชื่อว่าศิลปกรรมศาสตร์จะสามารถพัฒนาบนฐานของเหตุผลได้จริงหรือ เราจะเชื่อจิตวิญญาณและพรสวรรค์อย่างเทพยดอีกหรือ เราจะเชื่อว่าศิลปะเป็นเรื่องของทักษะเพียงด้านเดียว หรือเชื่อในการสอนศิลปะอย่างไร้ระเบียบวิธีสอนอย่างไรก็ได้ เพราะปัจจัยเหล่านี้ล้วนเกี่ยวกับความเชื่อมั่นหรือไม่ในการวิจัยทั้งสิ้น เราคงต้องสร้างผู้ที่มีความเชื่อมั่นในเหตุผล เชื่อมั่นในการวิจัยไปพร้อมกับสร้างคนทำงานวิจัย

สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่จะใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) เป็นกระบวนการในการทำปริญญานิพนธ์ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ควรหล่อหลอมเนื้อหาสาระการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าทั้งด้านวิชาการและปฏิบัติการ เพื่อสร้างพื้นฐานทั้งตัวความรู้และการสร้างสรรค์งาน สร้างความรู้และกระบวนการคิดที่กว้างและลึก มีความคิดที่หลากหลายยืดหยุ่น พร้อมทั้งมีกณินัยในการศึกษาค้นคว้า เขียนพรรณนาความบนฐานของเหตุผล หลังจากนั้น กระบวนการทำปริญญานิพนธ์จึงเริ่มขึ้น

การวิจัยและพัฒนาประกอบขึ้นด้วยกระบวนการศึกษาค้นคว้า 2 ส่วนคือ ส่วนของการวิจัย (Research) และส่วนของการพัฒนา (Development) โดยที่ทั้ง 2 ส่วนนั้นต้องมีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกัน จะแยกออกจากกันไม่ได้ ส่วนของการวิจัย (R) เป็นการแสวงหาความรู้คิดเบื้องต้น ทั้งกว้างและลึกในประเด็นที่ทำวิจัยนั้น หลังจากนั้น จึงนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปผลักดันการพัฒนา (D) จริงอยู่ การสร้างสรรค์งานศิลปะไม่จำเป็นต้องค้นคว้าหาความรู้เป็นเบื้องต้น ก็ย่อมเป็นไปได้ แต่การศึกษาค้นคว้าเป็นการผลักดันให้เกิดความรู้ความคิดและประสบการณ์ที่นอกเหนือไปจากความเคยชินของตนเอง ก่อให้เกิดการคิดและกระทำสิ่งใหม่ขึ้น นอกจากนั้นแล้ว การทำวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เขาควรจะมีความรู้ความคิดที่ลุ่มลึกในเรื่องนั้น เป็นผู้รู้ในเรื่องนั้น ประเด็นนั้น การสร้างสรรค์งานเพียงด้านเดียวย่อมได้รับผลเพียงด้านเดียว และอาจเป็นด้านเดียวที่มีขอบเขตความคิดจำกัด การทำวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ศิลปะในลักษณะ R&D จะต้องค้นหาประเด็นการวิจัยที่จะเอื้อให้เกิดการแสวงหาความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ทั้งแนวคิด เนื้อหาสาระ รูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ และต้องยอมรับสาระประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว่านั้น นำไปก่อให้เกิดประโยชน์กับการสร้างสรรค์งานต่อไป

การวิจัยและพัฒนาเช่นนี้ ต้องไม่คิดถึงผลงานอย่างสูตรสำเร็จ ต้องไม่สร้างสรรค์งานตามความเคยชิน ต้องไม่สร้างสรรค์งานขึ้นก่อนที่การศึกษาค้นคว้าจะได้ความรู้ความคิดและประสบการณ์ใหม่ และที่สำคัญยิ่งจะต้องเปิดใจให้ความรู้ความคิดและประสบการณ์ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ส่งผลมาสู่การพัฒนาผลงาน ไม่เช่นนั้นแล้ว การวิจัยและพัฒนาย่อมไม่มีความหมายอะไร

ข้อเสนอแนะสำหรับประเด็นการวิจัย

1. การวิจัยขยายแนวคิดของตนเอง
2. การวิจัยจากประวัติศาสตร์ศิลป์
3. การวิจัยศึกษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
4. การวิจัยศึกษาศิลปะและผลงานศิลปะ
5. การวิจัยศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
6. การวิจัยบูรณาการสื่อจิตใจต่างๆ

การวิจัยขยายแนวคิดของตนเอง เป็นการวิจัยที่ขยายแนวคิดจากจุดยืนของตนเอง ผลักดันให้ลักษณะเฉพาะตนพัฒนากว้างไกลออกไป

การวิจัยจากประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นการนำความรู้ความเข้าใจจากยุค สมัย ลัทธิทางศิลปะที่ผ่านมา นำมาผลักดันการสร้างสรรค์ศิลปะของตน

การวิจัยศึกษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เป็นการค้นหาความรู้ความเข้าใจจากธรรมชาติ ทั้งในความรู้เชิงปรากฏการณ์และความรู้ในเชิงวิทยาศาสตร์ นำมาเป็นฐานความคิด

การศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการศึกษาโดยเน้นเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม ศึกษาทั้งด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

การวิจัยบูรณาการสื่อจิตใจต่างๆ เป็นการศึกษาสื่อจิตใจหรือประสบการณ์หลายอย่าง ที่จะเป็แรงกระตุ้นการพัฒนางานศิลปะของตน

สำหรับประเด็นหรือแง่มุมการศึกษาค้นคว้าในภาควิจัย (R) ควรครอบคลุมทั้ง 3 ด้านคือ ตัวความรู้ที่เป็นประเด็นหลัก (Main Focus) ตัวความรู้ที่อยู่ในกรอบบริบท (Contextual Frame) และตัวความรู้ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับมโนทัศน์ (Imaginative Concept) เป็นการขยายความรู้ความคิดและประสบการณ์ให้กว้าง เพื่อผลักดันให้วิสัยทัศน์ในการพัฒนาผลงานศิลปะ (D) กว้างขึ้น ในกระบวนการวิจัยและพัฒนาเช่นนี้ การแสวงหาความรู้ความคิดควรจะดำเนินไปอย่างกว้างขวางและลุ่มลึก สามารถมองเห็นปัญหาและประสบการณ์ที่ชัดเจน จึงพัฒนาหรือสร้างสรรค์งานศิลปะบนฐานองค์ความรู้และประสบการณ์นั้น (วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปวิจัย. 2543 : 5-15)

การวิจัยและพัฒนาสาขาทัศนศิลป์

การวิจัยและพัฒนาสาขาทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นงานของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) ทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ถ้าพิจารณาจากชื่อประเด็นเราจะพบคำสำคัญอยู่ 3 คำคือ คำว่า การวิจัย พัฒนา และทัศนศิลป์ คำว่า การวิจัย มองอย่างเรียบง่ายว่า เป็นการศึกษาค้นคว้า ค้นแล้วค้นอีก เป็นการสร้างองค์ความรู้ เป็นการเข้าไปสู่ปัญหาในเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific approach) คำว่า พัฒนา เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ทำให้ดีขึ้น สร้างสรรค์ ประยุกต์ โดยเป็นการพัฒนาจากความรู้พื้นฐาน องค์ความรู้ แล้วสร้างให้เป็นผลิตภัณฑ์ (product) คำว่า ทัศนศิลป์ เป็นศิลปะในช่วงเวลาของสังคมสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงความคิดอ่าน เปลี่ยนความเชื่อ เปลี่ยนพฤติกรรม จากโลกภายในมาสู่โลกภายนอก จากนามธรรมมาสู่รูปธรรม จากจินตนาการมาสู่โลกแห่งประจักษ์ (Empiricism) ที่พบเห็นได้ สัมผัสได้ รับรู้ได้ ไม่ว่าจะเป็นจิตรกรรม ประติมากรรม ออกแบบ สถาปัตยกรรม ศิลปะการแสดง ดนตรี วรรณกรรม

ความพยายามจะผลักดันให้การทำศิลปนิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ ทั้งในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ได้ใช้เวลาพัฒนามาพอสมควร หลักสูตร Master of Fine Arts (Painting) ที่ The American University ที่มีประสบการณ์ แม้จะดูว่าปริญญานิพนธ์จะมีแนวโน้มไปทางการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรือ R&D แต่ในซีกของ R ก็จะไม่จริงจัง เป็นเพียงการหาข้อมูลและการสรุปในระดับหนึ่ง เมื่อได้มีโอกาสศึกษาและทำงานวิจัยทางด้านศิลปศึกษาในระดับปริญญาเอก มีนักศึกษาปริญญาเอกค้นคว้าวิจัยทางด้านเครื่องปั้นดินเผาภาควิชาของญี่ปุ่น และสร้างสรรค์งานเครื่องปั้นดินเผาภาควิชา ได้ข้อคิดหลายประการในการวิจัยและพัฒนาผลงานทางด้านศิลปกรรม

เมื่อเริ่มพัฒนาศิลปนิพนธ์ (Art Thesis) ของนิสิตปริญญาตรี ช่วงปี 2530-31 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกศิลปะ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เปิดกว้าง ให้นิสิตเลือกทำศิลปนิพนธ์ได้ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม เซรามิกส์ การออกแบบ ทัศนศิลป์ ถ่ายภาพการ์ตูนหรือ animation ฯลฯ มีความหลากหลายมาก ประเด็นสำคัญคือนิสิตประมวลความรู้และความสมารถที่ได้มา 3-4 ปี แล้วถามตนเองว่าอนาคตจะทำอะไร ก็ให้เลือกศิลปนิพนธ์ให้ผสมกันทั้งสองส่วน กำหนดศิลปนิพนธ์เป็น 2 ภาคคือ ภาคนิพนธ์และภาคสร้างสรรค์ สำหรับภาคนิพนธ์ประยุกต์รูปแบบมาจากการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ผลักดันให้นิสิตวางแผน ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ความคิดที่จะเป็นประโยชน์กับการสร้างสรรค์ของตน ให้มีระบบอ้างอิง บรรณานุกรม ที่ถูกต้องชัดเจน เพื่อฝึกมารยาทและระบบระเบียบทางการศึกษาค้นคว้า ภาระหนักสำหรับการกำกับดูแลให้นิสิตศึกษาค้นคว้าและเขียนอย่างมีเหตุผล ปัญหาหลักคือ โรงเรียนไทยไม่ได้สร้างให้คนรักการอ่าน รักการค้นคว้า ขำร้ายยังเขียนหนังสือไม่เป็น ท้ายที่สุดบรรลุเป้าหมายและความพยายามพอสมควร พัฒนาการของ

ศิลปินพันธ์ในระดับปริญญาตรีได้ถูกพัฒนามาสู่การวิจัยทัศนศิลป์ แบบวิจัยและพัฒนาหรือ R&D ในหลักสูตร ศป.ม. ทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ ช่วยกันพัฒนาให้รอบคอบ ลึก และหลากหลาย เพื่อให้ผลจากการศึกษาค้นคว้าหรือ “ปัญญา” ผลักดันการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม

ในขณะที่หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) หรือ Master of Fine Arts : MFA. ปฏิเสธการสร้างสรรคผลงานศิลปะไม่ได้ เป็นหลักสูตรสูงสุดในสายสร้างสรรค์ และหน่วยกิตมากที่สุด ในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นทางทัศนศิลป์หรือศิลปะการแสดง ในขณะที่ต้องรักษาคุณภาพสูงสุดของงานปฏิบัติสร้างสรรค์ เมื่อกำหนดให้ทำปริญญานิพนธ์แบบ R&D ก็ต้องรักษาคุณภาพสูงสุดทั้ง R และ D ส่วนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาศิลปศึกษา ที่เปิดสอนมาตั้งแต่ปี 2528 พร้อมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วงแรกปริญญานิพนธ์มีความหลากหลายมาก ทั้งเนื้อหาสาระและกระบวนการวิจัย ต่อมามีลักษณะแคบลงไปสู่การวิจัยเชิงปริมาณ มักเป็นงานวิจัยสำรวจด้วยแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นสูตรสำเร็จมากขึ้น ถึงวันนี้การเรียนการสอนทางด้านศิลปศึกษาหรือ Art Education ได้พัฒนามาสู่พหุศิลปศึกษาหรือ Arts Education เนื้อหาที่เปิดกว้าง ผู้เรียนที่เปิดกว้าง ปริญญานิพนธ์ที่เปิดกว้าง ก็หวังกันว่า จะผลักดันให้ปริญญานิพนธ์หลักสูตรศิลปศึกษา สร้างองค์ความรู้ ทั้งเพื่อศิลปศึกษาเองและเพื่อทัศนศิลป์ ในทางกลับกันปริญญานิพนธ์ทางทัศนศิลป์ก็ควรส่งผลมาสู่ศิลปศึกษาคู่ขนาน

พร้อมกันนั้น แนวคิดการวิจัยในเชิงปริมาณที่เน้นตัวเลขก็ควรตีความให้กว้างขึ้น ทั้งตัวเลขและเหตุผลที่เป็นตรรกะหรือเหตุผลในเชิงวิทยาศาสตร์ เพราะตัวเลขตอบคำถามทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ได้ไม่มากนัก เว้นเสียแต่ว่าจะมีการวิเคราะห์ มีการตีความ ผสานกับข้อมูลและเหตุผลอื่นๆ ด้วย

หวังว่าการพัฒนาปริญญานิพนธ์ วิจัยและพัฒนา สำหรับหลักสูตร ศป.ม. ทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ น่าจะเป็นต้นแบบสำหรับการวิจัยทางด้านนี้ในสังคมไทย ท่ามกลางความอ่อนล้าทางวิชาการและการค้นคว้าวิจัย หวังว่าจะเป็นต้นแบบสำหรับหลักสูตร ศป.ม. วิชาเอกอื่นๆ ที่จะตามมา ก่อนที่คนรุ่นห้าสิบเศษในคณะศิลปกรรมศาสตร์จะเกษียณอายุราชการในอีก 5-6-7 ปี ข้างหน้า ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาทางด้านการออกแบบทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง เซรามิกส์ สำหรับการวิจัยและพัฒนาทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ เชื่อว่าเป็นความพยายามที่จะตอบสนองหรือแสวงหาคุลยภาพระหว่างสุนทรียะเชิงปรัชญา (Philosophical Aesthetics) และสุนทรียะเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Aesthetics) คุลยภาพระหว่างศักยภาพของสมองซีกขวาและซ้ายในความเป็นมนุษย์ คุลยภาพของพลังหิน-หยางของโลกตะวันออก คุลยภาพของเหตุผลและจินตนาการ ปัญญาและการสร้างสรรค์ “เราสร้างงานวิจัยงานวิจัยก็สร้างเราด้วย” (วิรุณ ตั้งเจริญ. การวิจัยและพัฒนา. เอกสารพิมพ์สำนักงาน. สาขาวิชาทัศนศิลป์. 2543)

การวิจัยทางด้านมานุษยดุริยางควิทยา

คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พยายามพัฒนาวิชาการ พัฒนานุเคราะห์อย่างต่อเนื่อง ทั้งเพื่อการพัฒนาสำนักทางวิชาการทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ และพัฒนานุเคราะห์เพื่อรองรับการพัฒนา มหาวิทยาลัยไปพร้อมกัน คณะได้จัดสรรงบประมาณเพื่อผลักดันงานวิชาการและการสัมมนาวิชาการอย่างต่อเนื่องในทุกสาขาวิชา สำหรับการสัมมนาวิชาการ การวิจัยทางด้านมานุษยดุริยางควิทยา มีหลายประเด็นที่ต้องพิจารณา ทั้งทางด้าน “การวิจัย” และทางด้าน “มานุษยดุริยางควิทยา”

(Ethnomusicology) การวิจัย เป็นกระบวนการในเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific approach) ที่จะช่วยการแสวงหาความรู้และความคิด เป็นการแสวงหาที่มีเหตุผล มีข้อมูลหลักฐาน อธิบายได้ ตอบคำถามได้ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การวิจัย เป็นกระบวนการค้นหาข้อมูลที่กว้างหลากหลาย เพื่อนำไปสู่การขบคิด นำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินเพื่อตอบคำถามข้อสงสัยต่างๆ การวิจัย เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ พัฒนาองค์ความรู้เพื่อสร้างภูมิปัญญาหาทุกด้านให้มั่นคงแข็งแรง เพราะสังคมข้างหน้าเป็นสังคมของปัญญาหรือภูมิปัญญา และ การวิจัย เป็นกระบวนการนำองค์ความรู้พัฒนาไปสู่สาธารณะประโยชน์ การประดิษฐ์และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ตัวความรู้เป็นฐานการประดิษฐ์สร้างสรรค์ ตัวความรู้หลักดันการสร้างสรรค

สำหรับการวิจัยและพัฒนาหรือ R&D ประการหลัง เป็นกระบวนการที่วงการอุตสาหกรรมนำไปใช้มาก เพื่อการแข่งขันทางธุรกิจ ทางการตลาด ในเมืองไทยนับว่าประสบความสำเร็จมากทางด้านเกษตรกรรม ในกรณีของต้นไผ่เขียน “ไผ่เขียน” แปลว่า เขียนทั้งแปด สมัยก่อนการมีขอละ 8 ดอก นับว่ายากมาก แต่เดี๋ยวนี้ ขอละหนึ่งมีมากมาย สารพัดพันธุ์ สารพัดรูปแบบ หรือระยะหนึ่ง ปลาน้ำจืดต่างๆ หารับประทานยากเกือบจะสูญพันธุ์ไปแล้ว แต่เดี๋ยวนี้เรามีปลาสารพัดชนิดรับประทาน นั่นคือตัวอย่างผลพวงจากการวิจัยและพัฒนา แสวงหาความรู้ในสิ่งเหล่านั้น แล้วพัฒนาหรือเพาะพันธุ์ ขยายพันธุ์ ให้เกิดขึ้นอย่างดีที่สุด

หลักสูตร ศป.ม. ทักษะศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) มาเป็นปรัญญาพันธของนิสิต เพราะเราไม่เชื่อว่า การสร้างสรรค์ศิลปะจิตรกรรม ประติมากรรม เซรามิกส์ จะสร้างสรรค์ขึ้นอย่างเลื่อนลอย ปราศจากฐานความรู้ แล้วจะเป็นผลงานศิลปกรรมที่ดีได้ เพราะผลงานศิลปะควรมีสาระความคิดซ่อนหรือผสมอยู่ด้วย คนตรีกี่เช่นกัน คนตรีกี่ไรสาระทางความคิดก็เป็นคนตรีกี่ที่ว่างเปล่าเช่นกัน เขาจะต้องค้นหาความรู้ความคิด ข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ แล้วจึงจะนำองค์ความรู้ไปผลักดันการสร้างสรรคศิลปะ เป็นการสร้างความสมดุลระหว่างวิชาการ ความรู้ความคิด กับการปฏิบัติงานหรือสร้างสรรคงาน

สำหรับมานุษยดุริยางควิทยา หรือ “Ethnomusicology” ก่อนอื่นเราคงต้องกลับมาพิจารณาคำว่า “ethnology” หรือ “ชาติพันธุ์วิทยา” รากศัพท์มาจากภาษากรีก ethno คือ race หรือเชื้อชาติ logia คือ science บวกกับคำว่า “study” รวมแล้ว ethnology น่าจะมีความหมายทำนองว่า การศึกษาทางด้านชาติพันธุ์หรือเชื้อชาติของมนุษย์ในเชิงวิทยาศาสตร์ อย่าลืมคำว่า “เชิงวิทยาศาสตร์” ที่เป็นเหตุเป็นผล เมื่อกล่าวถึงคำว่า “Anthropology” หรือมานุษยวิทยา ซึ่งเป็นคำและศาสตร์ที่เชื่อมโยงกัน เรามักแยก Anthropology ออกเป็น 3 ด้านคือ Physical Anthropology หรือมานุษยวิทยาในเชิงกายภาพ Cultural Anthropology หรือมานุษยวิทยาเชิงวัฒนธรรม และ Social Anthropology หรือมานุษยวิทยาในเชิงสังคม มานุษยวิทยาทางกายภาพ รูปลักษณะผิวพันธุ์ ภาษา จิตใจ เป็นการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยา (Anthropology) หรือมนุษยศาสตร์ (Humanities) ในปัจจุบัน ส่วนมานุษยวิทยาทางวัฒนธรรมและมานุษยวิทยาทางสังคม เป็นบทบาทของชาติพันธุ์วิทยาหรือ Ethnology โดยเน้นวัฒนธรรมที่ครอบคลุมและหลากหลายเป็นด้านหลัก

การศึกษาทางด้านชาติพันธุ์วิทยา มีประเด็นที่น่าพิจารณา 2-3 ประเด็น

ประการแรก เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในบริบทวัฒนธรรม ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์และปรากฏการณ์ปัจจุบัน เพื่อหวังการพัฒนาชาติพันธุ์ไปสู่ความดีงามในอนาคต ไม่ใช่เพียงแค่ศึกษาปัจจุบันเท่านั้น ผมมองวัฒนธรรมคือความดีงาม การสืบทอด และความเป็นจริงในการดำรงชีวิต มิใช่เพียงความดีงาม เพียงการสืบทอด หรือเพียงความเป็นจริงในการดำรงชีวิต วัฒนธรรมที่ “วัฒนธรรม” หรือพัฒนาได้และจะพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

ประการที่สอง เป็นการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ (comparative study) เปรียบเทียบเพื่อหาภาพรวมของมนุษย์ วัฒนธรรม และสังคม ถ้าขาดการเปรียบเทียบเราจะไม่สามารถสังเคราะห์หรือประเมินความคิดได้ พระราชวรมูณี อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ราชวิทยาลัย กล่าวว่า “No comparison is no reason.” ปราศจากการเปรียบเทียบก็หาเหตุผลไม่ได้

ประการสุดท้าย การศึกษาทางด้านชาติพันธุ์วิทยา เป็นการศึกษาในเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเป็นด้านหลัก

เมื่อเราผนวกคำว่า “music” ลงใน ethnology กลายเป็น ethnomusicology (มานุษยดุริยางควิทยา) ดนตรีหรือ music ในกรอบนี้ จึงหมายถึงการศึกษาดนตรีในบริบทของชาติพันธุ์วิทยา หรือมานุษยวิทยาในเชิงวัฒนธรรมและมานุษยวิทยาในเชิงสังคมอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ การเป็นไปในเชิงวิทยาศาสตร์ย่อมหมายถึงว่า เมื่อเราศึกษาดนตรีย่อมไม่ใช่เสียงดนตรีอย่างว่างเปล่า หรือการศึกษาดนตรีอย่างปราศจากมนุษย์ ปราศจากวัฒนธรรม ปราศจากสังคม เมื่อเราศึกษาโบสถ์ซึ่งเป็นศิลปวัตถุหรือศึกษาเก้าอี้ซึ่งเป็นงานช่างฝีมือหรืองานอุตสาหกรรม เราไม่สามารถศึกษาได้โดยขาดการมองว่าโบสถ์หรือเก้าอี้มีคนหรือมนุษย์อยู่เบื้องหลัง การศึกษาโบสถ์มิใช่เพียงวัดความกว้างยาว พิจารณาเพียง

ความงามในเชิงสุนทรียะหรือเพียงสาระประโยชน์ทางพิธีกรรมของสงฆ์ ทั้งโบสถ์และแก้อี้มีคน มีแรงงาน มีภูมิปัญญา แรงงานคนหนึ่งอาจพิการในโรงงานอุตสาหกรรมหรือโรงงานถลุงเหล็กเบื้องหลังแก้อี้ตัวที่เราั่งอยู่

การศึกษาดนตรีในทางมานุษยดุริยางควิทยา จึงต้องศึกษาในบริบทของชาติพันธุ์วิทยาให้ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ทั้งการศึกษาในบริบทวัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์ ศึกษาเชิงเปรียบเทียบ และศึกษาในเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามที่กล่าวมาแล้ว เพื่ออธิบายและตอบคำถามทางดนตรี ถามว่าดนตรีปฏิบัติในกรอบของ Ethnomusicology ควรจะเป็นอย่างไร ต้องไม่ใช่ดนตรีที่ว่างเปล่าเพียงการบรรเลง เสียง และสุนทรียะ แต่สามารถอธิบายองค์ความรู้ทางชาติพันธุ์วิทยาได้ ถ้า Ethnology ภาษาไทยใช้คำว่า “ชาติพันธุ์วิทยา” หรือ Ethnomusicology จะต้องใช้คำว่า “ชาติพันธุ์ดุริยางควิทยา”

ปัญหาการวิจัย วันนี้เรามีความจำเป็นในการพัฒนาวิชาการและการวิจัยอย่างไรบ้าง

1. ในทางวิชาการแล้ว การอธิบายและการตอบคำถาม ควรใช้การค้นคว้าวิจัยเป็นตัวอธิบาย การอ้างอิงจากหนังสือพิมพ์ หนังสือช่วยดูน หรือตำราประเภทเพียงเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ อาจมีน้ำหนักไม่มากนัก การอธิบายและการตอบคำถามทางดนตรี ทั้งในทางอนุรักษ สืบสาน หรือสร้างสรรค์ ก็เช่นกัน

2. ความจำเป็นในการสอนทุกศาสตร์ในอนาคต ควรเป็นศาสตรา (ศาสตร์ = ศาสตรา = อาวุธ) ที่เกิดจากองค์ความรู้หรืองานพัฒนาที่ได้มาจากการค้นคว้าวิจัย ต้องสอนจากการวิจัยของอาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษา

3. มหาวิทยาลัยในอนาคต ในกระแสสังคม กระแสโลก กระแสปัญญา ผมคิดว่าวิจัยคือพลังทางปัญญา ครูบาอาจารย์ต้องเป็นนักสร้างสรรค์วิชาการ ไม่ใช่แค่บริโภควิชาการ เพื่อให้สามารถสร้างปัญญาให้กับนิสิตนักศึกษาได้อย่างแท้จริง

มานุษยดุริยางควิทยาหรือ “ชาติพันธุ์ดุริยางควิทยา” ควรจะวิจัยอะไรและอย่างไร

การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (R)

1. ควรมุ่งเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้สามารถตอบคำถามทางดนตรีในบริบทวัฒนธรรมและสังคม ในมิติของเวลาได้อย่างประณีตรอบรอบ อย่างแยกดนตรีออกเป็นรัฐอิสระ เพียงการโหมกระหน่ำของเสียงดนตรี อาจใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ช่วยอธิบายบางแง่มุม รวมทั้ง “Quantitative Research” ที่ใช้ข้อมูลในเชิงประจักษ์ (Empiricism) โดยไม่จำเป็นต้องเป็นตัวเลขเสมอไป

2. ควรเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการ (interdisciplinary) เพื่อให้สามารถนำมิติต่างๆ ที่หลากหลายแง่มุม มาช่วยวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตอบคำถามทางดนตรี (ในบริบทชาติพันธุ์วิทยา) ได้อย่างรอบด้านและรอบคอบ สหวิทยาการทั้งในเชิงระเบียบวิธีวิจัย (research methodology) และศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นมานุษยวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา ฯลฯ รวมทั้งการมองดนตรีในบริบทศิลปะ (art context)

3. ควรเป็นการวิจัยในลักษณะท้องถิ่นศึกษา ท้องถิ่นศึกษาที่กินความกว้างถึงชุมชนเมืองและชนบท เป็นการศึกษาภาคสนาม (field study) ที่ฝังตัวคนอยู่ในชุมชน (ไม่ใช่ผู้แปลกแยก) เพื่ออธิบายดนตรีภายใต้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและภูมิปัญญาของผู้คน วัฒนธรรมและความเป็นชุมชนดนตรีที่สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ชุมชนที่มีเหตุมีผล ไม่ใช่ชุมชนที่สร้างภาพลวงด้วยรูปแบบชุมชนที่สนับสนุนไสยเวท ไสยศาสตร์

การวิจัยและพัฒนา (R & D)

เมื่อการวิจัยและพัฒนาหรือการวิจัยและสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการวิจัยที่เริ่มด้วยการแสวงหาองค์ความรู้ แล้วนำองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นไปผลักดันการสร้างสรรค์ หรือพัฒนาเป็นผลงาน ในกรณีของหลักสูตรมานุษยดุริยางควิทยา นอกจากการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (R) หลากหลายลักษณะ ที่อาจนำมาเป็นระเบียบวิธีวิจัยสำหรับปริญญานิพนธ์ได้แล้ว ถ้ามองว่า เราจะนำการวิจัยและพัฒนามาใช้เป็นปริญญานิพนธ์ได้หรือไม่ ตอบว่ามีความเป็นไปได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างชัด ผลงานดนตรีที่เกิดขึ้นจะต้องไม่ว่างเปล่าไปจากบริบททางวัฒนธรรมและสังคม นั่นหมายความว่า การหาองค์ความรู้ในภาควิชา (R) ต้องมีบริบทวัฒนธรรมและสังคมรวมอยู่ด้วย ไม่ใช่เพียงกระบวนการทางดนตรีเท่านั้น ในกรณีที่ปริญญานิพนธ์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา อาจจะช่วยผลักดันให้เกิดการสร้างสรรค์ดนตรีชิ้นใหม่บนรากฐานเดิม เพราะเราก็ทราบกันดีว่า การศึกษาทางดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งดนตรีไทย ยังขาดการสร้างสรรค์ ขาดพัฒนาการในยุคสมัยของเรา ดนตรีไทยก็เช่นเดียวกับศิลปกรรมอื่นๆ ที่ต้องอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาสำหรับวันนี้และพรุ่งนี้ ไม่ใช่หากินอยู่กับอดีตเท่านั้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว การเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย คงไม่เพียงผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น จะต้องประกอบขึ้นด้วยผู้รู้ผู้เล่นทางด้านดนตรี นอกจากนั้นจะต้องมีผู้รู้ทางด้านชาติพันธุ์วิทยา ทางด้านสังคมศาสตร์ และทางด้านวิจัยมาช่วย เพราะมานุษยดุริยางควิทยาเป็นสหวิทยาการมากกว่าเพียงเฉพาะดนตรีอย่างโดดเดี่ยว

ท้ายที่สุด ขอตั้งคำถามเพื่อจะช่วยให้ตอบไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เราจะร่วมกันกำหนดทิศทางของการวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาให้มีความเหมาะสมได้อย่างไร

2. เราจะร่วมกันพัฒนาปริญญานิพนธ์มานุษยวิทยาให้มีความเหมาะสมได้อย่างไร

3. เราจะร่วมกันพัฒนากระบวนการเรียนรู้และปัญญาจากฐานการวิจัยได้อย่างไร

4. เราจะร่วมกันพัฒนาบุคลากรวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา ทางด้านมานุษยวิทยาได้อย่างไร

5. เราจะระดมบุคลากร คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้สอน ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ให้ครอบคลุมบริบทของการเป็นมานุษยวิทยาได้อย่างไร (วิรุณ ตั้งเจริญ. วารสารศิลปกรรมศาสตร์. 8(1) : 4-6)

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมานุษยวิทยา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 เมื่อถึง 20 สิงหาคม 2545 ทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการจะหมดสภาพ รวมกันเป็นกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยหวังให้นโยบายและการบริหารจัดการทางการศึกษาในประเทศไทยมีเอกภาพ ไม่ใช่ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างจัด งบประมาณเข้าซ้อน และขาดเอกภาพทางการศึกษา ก็หวังว่าจะเป็นไปตามเป้าหมาย ณ วันนั้นมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จะอยู่ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในขณะที่สถาบันราชภัฏจะมุ่งเน้นการเป็นสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาท้องถิ่น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มุ่งเน้นทางด้านเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยของรัฐที่ต้องมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ รวมทั้งพันธกิจอื่นๆ มหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ในช่วงเวลาหนึ่งข้างหน้า ก็ยังคงต้องรวมขอมระหว่างปริมาณและคุณภาพ มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีความพร้อมซึ่งควรจะต้องพร้อม จำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น การศึกษาในระดับปริญญาตรี ควรเพียงขยายฐานสาขาวิชาให้ละเอียดครอบคลุมยิ่งขึ้น ส่วนปริมาณคงเป็นบทบาทของสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน

ถ้าเป็นเช่นนั้น พันธกิจบัณฑิตศึกษาจากอดีตที่เรามักจัดลำดับ การสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จำเป็นจะต้องจัดลำดับใหม่ดังนี้

1. การบริการค้นคว้าวิจัย

2. การบริการสอน

3. การบริการวิชาการ

4. การกิจการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่จัดการกิจการสอนนำการค้นคว้าวิจัย ก่อให้เกิดการ อับเฉาทางปัญญาและล้มเหลวมาตลอดเวลา ถ้าครูบาอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาขาดการค้นคว้าวิจัยเป็น ด้านหลัก ก็คงทำได้เพียงการขยายความรู้ความคิด ขยายทักษะเก่าๆ ขยายความรู้ความคิดที่เป็นสินค้า ส่งเข้า ขาดการสร้างสรรคทางวิชาการ ถึงเวลาที่เรจะต้องพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีความเชื่อมั่นว่า เราสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ สร้างทฤษฎีได้ สร้างกระบวนการคิดการสร้างสรรคใหม่ได้ ถ้าการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นได้เพียงผู้บริโภควิชาการ ระบบต่อยอดปริญญาตรี ปริญญาตรีต่อยอดมัธยมศึกษา หรือระบบอ้าปากแล้วป้อนความรู้ ถ้ายังคงเป็นเช่นนั้น สังคมไทยจะ หายนะทางปัญญาไปอีกนานแสนนาน

ศิลปกรรมศาสตรระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่งเติบโตในระบบมหาวิทยาลัย ในช่วงเวลาสั้นมาก ทศนศิลป์ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศิลปะการแสดงและนาฏศิลป์ที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดนตรีที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เรายังอ่อนต่อโลกมาก ดนตรีและศิลปะการแสดงก็เพิ่ง ขยายฐานให้กว้างขึ้นในระดับปริญญาตรีเมื่อทศวรรษที่ผ่านมา

ประเด็น “การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านดนตรี” จึงเป็นประเด็นที่สำคัญมากสำหรับการสัมมนาวิชาการครั้งนี้ ในวงการศิลปกรรมศาสตร์ไทย เราคุ้นชินอยู่กับความพยายามในการจัดการ ศึกษาเพื่อสร้างคนทำงานศิลปะ สร้างศิลปินทางด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านดนตรี ศิลปะการ แสดง ทศนศิลป์ แต่เราอ่อนด้อยและล้มเหลวกับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างผู้ ผู้ชื่นชม ผู้ซาบซึ้งทาง ศิลปะทุกด้าน เมื่อเราไม่สามารถสร้างผู้ซาบซึ้ง สร้างแนวร่วมให้กับประชาชน 62-63 ล้านคนได้ ก็อย่าหวังว่า จะมีใครชื่นชมยกย่องงานศิลปะทุกสาขาของเรา ไม่มีรัฐบาล ผู้บริหาร ข้าราชการ ประชาชน พระ เยาวชน ที่จะสนับสนุนดูแล ถ้าเหตุการณ์ยังเป็นเช่นนี้ เราก็จะล้มเหลวนิรันดร์ เราคงต้องพัฒนาอย่างเข้มข้นควบคู่กันไป วันนี้ การจัดการศึกษาทางด้านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความคิดและทักษะหรือในระบบการศึกษา (education) นับว่าเราอ่อนด้อยและล่าช้ามาก ทั้งในระดับ ปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ก็รวมทั้งดนตรีศึกษา (music education) ด้วย แล้วเราจะสร้างทัศนคติและ สร้างความซาบซึ้งให้กับประชาชนคนไทยได้อย่างไร

การศึกษาทางดนตรีในระดับบัณฑิตศึกษาว่าจะแยกได้เป็น 3 ด้าน

1. สร้างนักดนตรีศึกษา (music education) เพื่อสร้างนักการศึกษา สร้างผู้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดและทักษะทางดนตรี

2. เราจะปฏิรูปกระบวนการคิด กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหารจัดการทางดนตรีใหม่ได้อย่างไร

3. เราจะผสานหรือค้นหาส่วนผสมที่เหมาะสม ความรู้ความคิด ทฤษฎี และทักษะทางดนตรี ระหว่างดนตรีกระแสสากลและไทยได้อย่างไร

4. เราจะแสวงหาภูมิปัญญาสากลและภูมิปัญญาไทยทางด้านดนตรี ให้เป็นฐานในการคิด การปฏิบัติ และการสร้างสรรค์ทางดนตรีได้อย่างไร

5. เราจะคิดและสร้างกระบวนการดนตรีศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีลักษณะสัมพัทธ์หรือเป็นสหวิทยาการได้อย่างไร เพราะไม่ว่าจะเป็นดนตรี ศิลปะอื่นใด หรือศาสตร์อื่นใด ย่อมมีบริบทที่กว้างและหลากหลาย ดนตรีมิใช่รัฐอิสระที่เกิดขึ้น และดำรงอยู่ เฉพาะตัวของมัน การเรียนการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ และความซาบซึ้งทางดนตรี จึงต้องสัมพัทธ์และเป็นไปในเชิงสหวิทยาการด้วย

เมื่อคาดหวังเช่นนั้น การศึกษาค้นคว้าวิจัย รวมทั้งปริญญานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาย่อมมีความสำคัญ ต้องจริงจังและสามารถใช้งานได้ นำไปพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาการสร้างสรรค์ พัฒนาการเรียนการสอนได้ ไม่ใช่เพียงเพื่อปริญญาหรือการสร้างขะบนชั้นเรียงปริญญานิพนธ์เท่านั้น วิจัยหรือปริญญานิพนธ์ทางดนตรีศึกษามุ่งเน้น 3 ด้าน ดังนี้

1. วิจัยเพื่อแสวงหาความลุ่มลึกในองค์ความรู้ทางดนตรี
2. วิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีการเรียนการสอนทางดนตรี
3. วิจัยเพื่อสร้างกระบวนการเรียนการสอนทางดนตรี

ทางด้านการสร้าง นักดนตรี แน่แน่นอนเราคงต้องมุ่งเน้นการสร้างศักยภาพทางทักษะและความคิดสร้างสรรค์ การเป็นนักดนตรีที่มีความสามารถ สร้างสรรค์ดนตรีให้สังคมชื่นชม แต่อย่างไรก็ตาม ก็คงต้องไม่ลืมว่า ทักษะและการสร้างสรรค์นั้น ควรอยู่บนฐานของความรู้ความคิด บนฐานของทฤษฎีทางดนตรี ถ้าทักษะปราศจากสติปัญญาความรู้ย่อมว่างเปล่า และเป็นทักษะในเชิงแรงงาน งานศิลปะทุกชนิดไม่ยกเว้นแม้แต่ดนตรี ผลงานย่อมสะท้อนสติปัญญา สะท้อนเจตนา สะท้อนความเป็นบุคคลนั้น ในแง่ของงานวิจัยหรือปริญญานิพนธ์ ควรเป็นวิจัยสร้างสรรค์ (creative research) ที่เรียกวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) วิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ แล้วใช้องค์ความรู้นั้นเป็นฐานหลักดันการสร้างสรรค์ ไม่ใช่ใช้องค์ความรู้ไปทางและสร้างสรรค์ไปอีกทางหนึ่ง การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์ศิลปะ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์มหาดบัณฑิต

(ศป.ม.) สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้พัฒนาไปอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการพัฒนาปฏิบัติการหรือการสร้างสรรค์บนฐานวิชาการ มันอาจจะดูเป็นเรื่องยุ่งยาก แต่จะเห็นความแตกต่าง เห็นการพัฒนาทั้งสติปัญญา ความรู้ความคิด และผลงานสร้างสรรค์ เมื่อเราค้นคว้าวิจัย เราสร้างระบบ เรามีระบบ การวิจัยและระบบก็สร้างเราด้วย

ทางด้านการสร้าง นักวิชาการดนตรี หลักสูตรดุริยางคศาสตร์ มานุษยดุริยางควิทยา หรือชาติพันธุ์ดุริยางควิทยา ในระดับบัณฑิตศึกษา องค์ความรู้ความคิดควรสัมพันธ์กับบริบทสังคม วัฒนธรรม ชุมชน ศาสนา ความเชื่อ สัมพันธ์กับสังคมวิทยา มานุษยวิทยา เป็นการสร้างนักวิชาการ นักคิด ไม่ใช่แค่ปฏิบัติโดยตรง ทักษะหรือความสามารถทางดนตรีเป็นสิ่งดี มีคุณค่า แต่ไม่ใช่เป้าหมายหลัก การจัดการศึกษามีสภาพเป็นองค์รวม เป็นสหวิทยาการ ผู้สอนและผู้ดูแลปริญญานิพนธ์ต้องกว้างหลากหลาย และลุ่มลึกในแต่ละด้าน ปริญญานิพนธ์หรือการวิจัยควรเป็นการแสวงหาประเด็นต่างๆ

1. แสวงหาสติปัญญาความรู้ความคิดทางดนตรี
2. แสวงหาองค์ความรู้ใหม่ที่มีความลุ่มลึกและสหวิทยาการ
3. แสวงหาการเป็นผู้นำในการค้นคว้าวิจัยทางดนตรี

ส่วนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาเอก ไม่ว่าจะเป็นทางดนตรี ศิลปวัฒนธรรม หรือศิลปะสาขาอื่นใด อาจเป็นไปได้ทั้งทางดนตรีศึกษาหรือการสร้างนักวิชาการ นักคิดทางดนตรี ในระดับปรัชญา (philosophy) หรือการวิจัย วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังพัฒนาหลักสูตร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒก็เช่นกัน แต่เป็นหลักสูตรศิลปวัฒนธรรมวิจัย (Arts and Culture Research) ที่คนจบปริญญาโท ทางด้านทัศนศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดง ศิลปศึกษา ทุกสาขา มีฐานการวิจัย สามารถเข้าศึกษาได้

การวิจัยที่เป็นปริญญานิพนธ์ทางด้านการสร้างนักวิชาการดนตรี เท่าที่มีอยู่ขณะนี้ ส่วนใหญ่มักเป็นการสำรวจและสรุป ยังไม่โดดเด่นในกระบวนการวิเคราะห์ (analytical process) เพื่อค้นหาความสัมพันธ์เชื่อมโยง ค้นหาข้อสรุปในประเด็นต่างๆ หรือก้าวไปสู่ขั้นสังเคราะห์ (synthetic process) เพื่อค้นหาความคิดและนำไปสู่การพัฒนาต่อไป การวิเคราะห์ในการวิจัยทางดนตรี มิใช่เพียงการวิเคราะห์ในประเด็นทางดนตรีเท่านั้น แต่การวิเคราะห์ทางดนตรีหรือศิลปะอื่นใด ควรเชื่อมโยงกับบริบทต่างๆ

1. บริบททางสังคมและวัฒนธรรม (social and culture context) ในสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นมิติซ้อน มีพลวัต มีชุมชน มีมนุษย์ มีธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
2. บริบททางพหุศิลป์ (arts context) ดนตรีในตัวของมันเองที่เชื่อมโยงกับศิลปะสาขาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นศิลปะการแสดง นาฏศิลป์ วรรณกรรม หรือศิลปะในแง่มุมอื่นใดก็ตาม
3. บริบททางประวัติศาสตร์ (historical context) ประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงมาถึงปัจจุบันและจะก้าวไปสู่อนาคต ประวัติศาสตร์ที่มีบริบท มีพัฒนาการ มีวิถีคิด

4. บริบททางทฤษฎี (theoretical context) คนตรีและศิลปะทุกกระบวนการแบบมีแนวคิด มีทฤษฎี อยู่เบื้องหลัง อาจเป็นทฤษฎีของสังคม ทฤษฎีของกลุ่ม หรือทฤษฎีของบุคคล

5. บริบททางปรัชญา (philosophical context) ก็เช่นกัน ศิลปะทุกรูปแบบย่อมมีความเชื่อ มีทฤษฎีทางความงาม ความไพเราะ มีจินตนาการ มีจิตวิญญาณของบุคคล สังคม ชุมชน หรือ บุคคล

การจัดการศึกษามัธยมศึกษาสาขาคนตรีในสังคมไทย อาจไม่ใช่เรื่องง่ายนัก แต่ก็คงไม่ยากเกินไป เราคงต้องตรวจสอบความพร้อมของเราเอง ตรวจสอบศักยภาพของสถาบันหรือองค์กร ตรวจสอบศักยภาพของผู้สอน การเป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้จัดการที่ดี กำหนดเป้าหมายผลผลิตที่คมชัด แล้วพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างไปสู่เป้าหมายผลผลิตนั้น (วิรุณ ตั้งเจริญ, อภิปราย : การจัดการศึกษามัธยมศึกษาสาขาวิชาคนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา นครปฐม, เอกสารพิมพ์สำนักงาน, 21 กันยายน 2544)

นโยบายและแผนพัฒนาวิชาการ

การสัมมนาวิชาการของฝ่ายวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2542 มีดังนี้

1. งานจัดทำแผนการเรียน
2. งานเขียนสังเขปรายวิชา (course syllabus)
3. งานเขียนรายงานการศึกษาตนเอง (SSR. : Self Study Report)
4. งานเขียนแผน 12 ปี ของสาขาวิชา
5. งานปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี
6. งานปรับปรุงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยได้สร้างแผนกลยุทธ์ 15 ปี ตั้งแต่ปี 2540 คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนาแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยเป็น “แผนปฏิบัติการ เพื่อแปลงแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยไปสู่การปฏิบัติ 2543” แผน 12 ปี ของสาขาวิชา (2543-2544) จำเป็นต้องร่างขึ้นเพื่อตอบรับแผนปฏิบัติการของคณะ และแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย (แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8-10 : 2540 – 2554) ทั้งนี้เพื่อกำหนดเข็มทิศหรือแผนที่สำหรับการเดินทางและการพัฒนาในแต่ละสาขาวิชา รวมทั้งแผนและโครงการทั้งหมดจะส่งผลไปสู่การจัดสรรงบประมาณในอนาคตด้วย สำหรับการเขียนแผน 12 ปี ของสาขาวิชา รวมทั้งการเขียนเป็นโครงการประกอบแผน ส่วนงานปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี ได้จัดสัมมนาไปแล้วครั้งหนึ่ง และงานปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะดำเนินการต่อไป

งานการตรวจสอบคุณภาพภายใน

งานตรวจสอบคุณภาพภายในในระดับสาขาวิชา ปี 2543 เป็นการตรวจสอบเบื้องต้นบนพื้นฐานของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจะก้าวไปข้างหน้าหรือไม่ขึ้นอยู่กับศักยภาพในระดับภาควิชาและสาขาวิชา คณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิในคณะและนอกคณะที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว

การเตรียมการเพื่อการตรวจสอบคุณภาพ

1. ความพร้อมของรายงานการศึกษาตนเอง (SSR.)
2. ความพร้อมทางด้านกายภาพ วัสดุครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสำนักงาน สาขาวิชา ห้องสโมสรมีสิตสาขาวิชา ฯลฯ
3. ความพร้อมทางด้านประจักษ์พยาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักฐานเอกสาร บทความ ตำรา ผลงานวิจัย ภาพถ่าย เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ ฯลฯ เพื่อจะยืนยันและตอบคำถามคณะกรรมการตรวจสอบ ประจักษ์พยานทั้งทางด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม
4. ความพร้อมของบุคลากรวิชาการ เจ้าหน้าที่ ที่จะตอบคำถามคณะกรรมการตรวจสอบ ได้อย่างสอดคล้องและตรงกับรายงานการศึกษาตนเอง
5. นิติที่คณะกรรมการตรวจสอบมีสิทธิ์ในการสุ่มสอบถาม ในประเด็นต่างๆ ตามรายงานการศึกษาตนเองที่น่าเสนอไว้

การพัฒนากระบวนโครงสร้างคณะศิลปกรรมศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับการสถาปนาในปี 2536 เป็นโครงสร้างการบริหารงานในระบบภาควิชา ระบบภาควิชาได้ก่อให้เกิดกำแพงบุคลากรวิชาการ วัสดุครุภัณฑ์และพื้นที่ คณะจึงได้ปรับมาเป็นการบริหารงานในระบบสาขาวิชา 8 สาขาวิชา (2543)

1. สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ วิชาเอกการออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบแฟชั่น และศิลปะเครื่องประดับ
2. สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร วิชาเอกการออกแบบสื่อสาร
3. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทยและดุริยางคศาสตร์สากล
4. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล วิชาเอกดนตรีคลาสสิก ดนตรีร่วมสมัย และดนตรีเพื่อธุรกิจ
5. สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์สากล
6. สาขาวิชาศิลปศึกษา วิชาเอกศิลปศึกษา
7. สาขาศิลปะการแสดง วิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง และการออกแบบเพื่อการแสดง
8. สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ วิชาเอกศิลปะจินตทัศน์

อาจารย์ประจำสาขาวิชา คืออาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาและความสามารถเฉพาะสาขาวิชา

คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คือคณะกรรมการที่ประกอบด้วยอาจารย์ประจำสาขาวิชาและอาจารย์ในคณะที่มีความรู้ความสามารถ สัมพันธ์กับสาขาวิชา อาจารย์ 1 ท่านเป็นกรรมการบริหารหลักสูตรได้ไม่เกิน 3 หลักสูตร

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชา ไม่ต่ำกว่าวุฒิปริญญาโท และมีประสบการณ์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ไม่น้อยกว่า 3 ปี ได้รับการคัดสรรจากคณะกรรมการประจำสาขาวิชา วาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรทำหน้าที่หัวหน้าสาขาวิชา หรือตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

การจัดสรรงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณของสำนักงบประมาณเป็นการจัดสรรงบประมาณในลักษณะแสดงรายการโดยละเอียด ขณะนี้กำลังปรับไปสู่งบประมาณแบบล่าช้าหรือ block grant เป็นเงินก้อนที่มหาวิทยาลัยนำมาดำเนินการเอง แล้วจึงมีระบบตรวจสอบย้อนหลัง (post-auditing) พัฒนาการของการจัดสรรงบประมาณ ปัจจุบันมีการกล่าวถึงหลายระบบ เช่น

PPBS (Planning, Programming Budgeting System) เป็นระบบการจัดสรรงบประมาณที่ยึดถือแผนและโครงการเป็นตัวตั้ง

PBBS (Performance Based Budgeting System) เป็นระบบการจัดสรรงบประมาณที่ยึดถือฐานการทำงานเป็นตัวตั้ง

RBBS (Result Based Budgeting System) เป็นระบบการจัดสรรงบประมาณที่ยึดถือฐานจากผลการทำงานเป็นตัวตั้ง

RFM (Relative Funding Model) เป็นระบบการจัดสรรงบประมาณในเชิงสัมพัทธ์

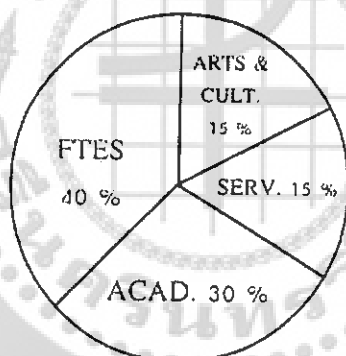
เมื่อประมวลแนวคิดแล้ว ก็อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดสรรงบประมาณควรจะยึดถือแผนงานโครงการ และผลงานเป็นตัวตั้ง มิใช่พิจารณาเพียงการร้องขออย่างเลื่อนลอยโดยขาดการวางแผนและการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์จะพิจารณาจัดสรรงบประมาณไปสู่สาขาวิชาตามแนวคิดดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบ Relative Funding Model ที่พิจารณาผลการทำงานในเชิงสัมพัทธ์ระหว่างการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การสอนที่ยึดถือการคิดนักเรียนเต็มเวลาหรือ FTES (Full Time Equivalent Student) และผลงานทั้งหมดจากการค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

FTES + Academic + Services + Arts & Culture

FTE + ASAC

ทบวงมหาวิทยาลัยเน้น FTES และการค้นคว้าวิจัย 70% การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 30% ถามว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น น่าจะตอบได้ว่า คุณภาพการสอนและการค้นคว้าวิจัยเป็นหัวใจของมหาวิทยาลัย คุณภาพการสอนและการค้นคว้าวิจัยที่จะส่งผลไปสู่คุณภาพในการบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และเปอร์เซ็นต์ของทั้งสองกลุ่มก็ยืดหยุ่นได้ ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละสถาบันหรือแต่ละหน่วยงาน เช่น สถาบันที่มุ่งเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย (Research University) อาจกำหนดเปอร์เซ็นต์การค้นคว้าวิจัยสูงกว่าการสอนก็ได้

คณะศิลปกรรมศาสตร์จะใช้สัดส่วน FTES : A : S : A&C สำหรับการจัดสรรงบประมาณ ค่าวัสดุและการจ้างอาจารย์พิเศษ โดยเป็นงบประมาณรวมให้สาขาวิชาบริหารเอง อาจพิจารณาเป็นภาคเรียนในช่วงแรก พิจารณาเป็นปีงบประมาณในช่วงต่อไป และขยายไปสู่หมวดอื่นๆ ในช่วงต่อไปด้วย เท่าที่ผ่านมายึดถือเฉพาะ FTES เป็นตัวตั้ง

สมมติงบประมาณสำหรับการจ้างอาจารย์พิเศษและค่าวัสดุในภาคเรียนหนึ่งเท่ากับ 600,000 บาท (หกแสนบาทถ้วน)

FTES	40%	= 240,000.-
ACAD	30%	= 180,000.-
SERV	15%	= 90,000.-
ARTS&CULT	15%	= 90,000.-

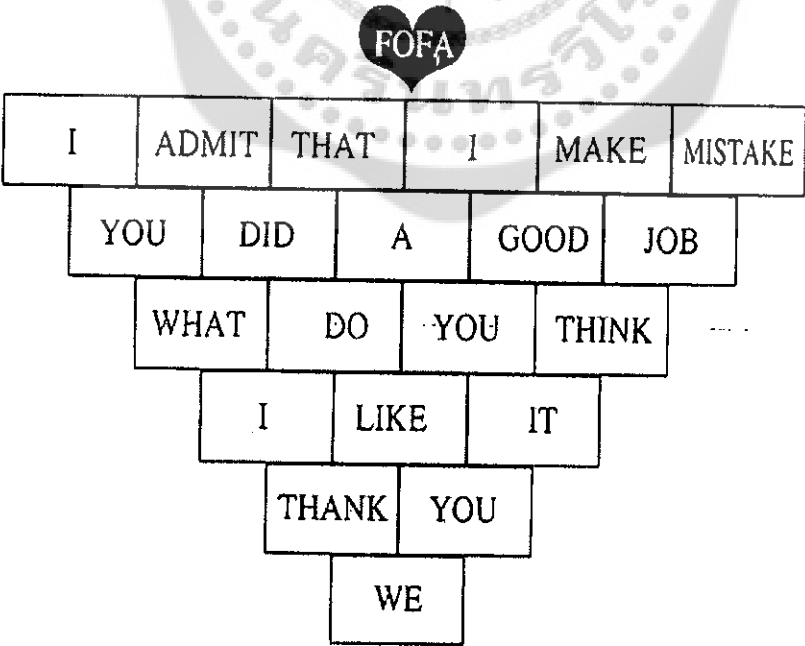
จำนวนเงินแต่ละรายการเท่ากับ cake แต่ละอันที่จะตัดแบ่งไปให้กับ 8 สาขาวิชา จำนวนหัวนิสิตมากก็ควรจะได้รับส่วนแบ่งงบประมาณก้อนแรกมาก ผลงานวิชาการและการค้นคว้าวิจัยมาก ก็ควรจะได้รับส่วนแบ่งงบประมาณก้อนที่สองมาก ผลงานการบริการวิชาการแก่สังคมมากก็ควรจะได้รับส่วนแบ่งงบประมาณก้อนที่สามมาก และผลงานการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมมาก ก็ควรจะได้รับส่วนแบ่งงบประมาณก้อนที่สี่มาก กระบวนการจัดสรรงบประมาณเช่นนี้ เชื่อว่าจะช่วยผลักดันให้แต่ละ

สาขาวิชาเห็นคุณค่าของพันธกิจทั้ง 4 ด้าน ของการเป็นมหาวิทยาลัยมากขึ้น ทดแทนพันธกิจที่สูญหรือ
อยู่บนกระดาษ โดยเฉพาอย่างยิ่งหัวใจของการค้นคว้าวิจัย และก็เชื่อว่า กระบวนการจัดสรรงบประมาณ
เช่นนี้ จะต้องดึงพลังบุคลากรวิชาการมาทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์องค์กร (organization analysis) และการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานหรือสาขา
วิชาในเชิงรุก อาจพิจารณา SWOT

- SWOT = STRONG POINT
- WEAK POINT
- OPPORTUNITY
- THREAT AND TREND

พิจารณาจุดแข็งของเราที่จะเป็นแรงสนับสนุน พิจารณาจุดอ่อนที่ไม่ควรนำมาเป็นจุดเด่นหรือ
เป้าหมาย พิจารณาโอกาสและความเป็นไปได้ พิจารณากระแสคุกคามและแนวโน้มหรือกระแสการ
เปลี่ยนแปลง ซึ่ง SWOT มิได้ช่วยเพียงการวิเคราะห์และการพัฒนาองค์กรเท่านั้น แต่สามารถนำมาช่วย
วิเคราะห์ตัวเราเองหรือการดำเนินชีวิตของเราได้อีกด้วย ขอฝากปริมาตรหัวกลับ 6-5-4-3-2-1 เพื่อการ
สร้างความสมัคสมานสามัคคีและความอบอุ่น พิจารณาและใช้เพื่อการสร้างสรรค์องค์กร

(วิรุณ ตั้งเจริญ. บรรยายนำ : การสัมมนาปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาวิชาการ 12 ปี ฝ่ายวิชาการ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารพิมพ์สำนักงาน. 2543)

ถ้าพิจารณาความพยายามของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในฐานะที่เป็นคณะวิชาใหม่ทั้งในบรรดา คณะศิลปกรรมศาสตร์ในสังคมไทย และในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ความพยายามในช่วงเกือบ ทศวรรษ ได้เห็นภาพชัดเจนพอสมควร ท่ามกลางความหลากหลายของสาขาวิชาในแนวราบระดับ ปริญญาตรี มองเห็นพัฒนาการในแนวดิ่งในระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งแนวโน้มและแผนในแผน พัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 9 (2545 - 2549) มองเห็นพัฒนาการทางวิชาการที่ผสมผสานกับ ปฏิบัติการ แม้จะไม่สามารถเป็นไปได้อย่างหมดก้ำกั้ว แต่โดยภาพรวมแล้ว พัฒนาการทางวิชาการและ ปฏิบัติการนับว่าเห็นภาพชัดเจน ทั้งในส่วนของคณาจารย์และนิสิต ทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิต ศึกษา การพัฒนาระบบคิด ระบบการทำงาน ระเบียบวินัยของนิสิต คณาจารย์ และบุคลากรวิชาการ รวมทั้งสภาพทางกายภาพและปัจจัยต่างๆ

วิสัยทัศน์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ตามที่กำหนดไว้ดังนี้ “คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะเป็นคณะวิชาทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ที่พัฒนาอย่างเข้มแข็ง ทั้งด้าน การสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยมุ่ง เน้นการผลิตบัณฑิตทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ที่มีภูมิปัญญา มีความสามารถ แสดงปัจเจกภาพ เป็นผู้ มีจริยธรรม สร้างสรรค์สังคม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในแง่ของการบริหารองค์กร จะมุ่ง เน้นการประกันคุณภาพทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของ รัฐ ภายใต้พัฒนาการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการเป็นองค์กรคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรหนึ่งในสังคมไทย”

ทางด้านนโยบาย ได้กำหนดนโยบายและมาตรการทางด้านต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน ทั้งนโยบาย ทางด้านการเรียนการสอน นโยบายทางด้านการค้นคว้าวิจัย นโยบายทางด้านการบริการวิชาการแก่ สังคม นโยบายทางด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม รวมทั้งนโยบายสำคัญทางการประกัน คุณภาพการศึกษา ปรัชญา แนวคิด และทิศทางของหลักสูตรการศึกษา ระดับปริญญาตรีและระดับ บัณฑิตศึกษา ซึ่งวิสัยทัศน์ นโยบายและแผนต่างๆ ได้มีการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรมพอสมควร สะท้อนสัมฤทธิ์ผลในช่วงแรกมาถึงปัจจุบัน และแนวโน้มในปัจจุบันไปสู่อนาคต

นอกจากนั้นแล้ว จากความพยายามและการได้รับความเชื่อมั่นจากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งภาพลักษณ์ในสังคมไทย ได้ก่อให้เกิดองค์กรระดับคณะวิชาอีกสององค์กร ที่จะป็นองค์กรทางด้านการวิจัยหรือองค์กรทางวิชาการศิลปกรรมศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งในการสนับสนุน และเชื่อมโยงกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ในอนาคตคือ สถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม (สวศ.) และสถาบัน วิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง (สวพศ.) ถ้าคณะศิลปกรรมศาสตร์จะประสานงานกับสถาบันวิจัยทั้งสองสถาบันให้มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลไปสู่การพัฒนาศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ และเพื่อสังคมไทยต่อไป

โครงการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์

ในช่วงปี 2543-2544 คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนาและนำเสนอโครงการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์หลายโครงการ เป็นโครงการเพื่อรองรับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) รองรับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งโครงการเหล่านี้สามารถพัฒนาได้ต่อไปอีก

1. โครงการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากระบบภาควิชาเป็นสาขาวิชา (2543)
2. โครงการพัฒนาโครงสร้างและระบบสำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์ (2543)
3. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)
4. โครงการพัฒนาการวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)
5. โครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)
6. โครงการสัมมนาวิชาการศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)
7. โครงการสัมมนาวิชาการและเสนอผลงานศิลปกรรมนานาชาติ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)

การพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ (2543)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีรากฐานมาจากแผนกศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2511 ได้รับการพัฒนาให้เป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในปีพุทธศักราช 2536 ซึ่งในช่วงเวลานั้นได้เริ่มมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของการบริหารในระดับคณะ ให้เป็นการบริหารในระบบสาขาวิชาแทนภาควิชา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับการอนุมัติให้เป็นคณะพร้อมกับโครงสร้างการบริหารงานเป็นภาควิชา ซึ่งนับเป็นช่วงสุดท้ายของการบริหารงานตามแบบแผนเดิม คณะ

ศิลปกรรมศาสตร์ ได้บริหารงานมาครบ 7 ปีในปี 2543 ได้พัฒนาองค์กร ทั้งระบบบุคลากร การเรียน การสอน การค้นคว้าวิจัย และงานวิชาการ จนพร้อมที่จะแข่งขันและตรวจสอบได้ในระดับหนึ่ง (รายงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พุทธศักราช 2536-2542)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้วางแผนบุคลากร ทั้งบุคลากรวิชาการและบุคลากรสนับสนุนวิชาการไว้ แต่เมื่อสังคมไทยต้องเผชิญหน้ากับวิกฤตเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ในปีพุทธศักราช 2540 อัตราค่าจ้างไม่สามารถเป็นไปตามแผนได้ ปี 2543 คณะศิลปกรรมศาสตร์เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 14 วิชาเอก เปิดสอนระดับปริญญาโท 3 วิชาเอก มีนิสิตประมาณ 1,000 คน มีคณาจารย์ 50 คน คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พยายามแปรวิกฤตให้เป็นโอกาส ได้ปรับความรับผิดชอบในการสอนเต็มอัตราค่าจ้าง ไปสู่การเป็นผู้จัดการ ระดมคณาจารย์และบุคลากรที่มีคุณภาพทางวิชาการจากภายนอก มาสู่ระบบการเรียนการสอน

ด้วยความพยายามดังกล่าว คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนาและแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง แต่มีปัญหาโครงสร้างในระบบภาควิชาที่ก่อให้เกิดกำแพงทางวิชาการขึ้น คือไม่สามารถระดมบุคลากร วิชาการข้ามภาควิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ที่ไม่สามารถเอื้อต่อการ จัดสรรทรัพยากร วัสดุครุภัณฑ์ พื้นที่ ห้องปฏิบัติงาน ร่วมกันได้อย่างประหยัด มีชัยล์ และมี ประสิทธิภาพ คณะกรรมการประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงเห็นชอบในการปรับโครงสร้างการบริหารงานจากระบบภาควิชาเป็นสาขาวิชา เพื่อให้คณะศิลปกรรมศาสตร์สามารถพัฒนาได้สูงสุด ท่ามกลางบุคลากรและทรัพยากรที่จำกัดในปัจจุบัน และพร้อมที่จะแข่งขันได้อย่างเต็มความสามารถใน สังคมใหม่ สภามหาวิทยาลัยได้รับหลักการการเปลี่ยนสภาพภาควิชาเป็นสาขาวิชา คราวประชุม ครั้งที่ 2/2543 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2543

ปัญหาหลัก

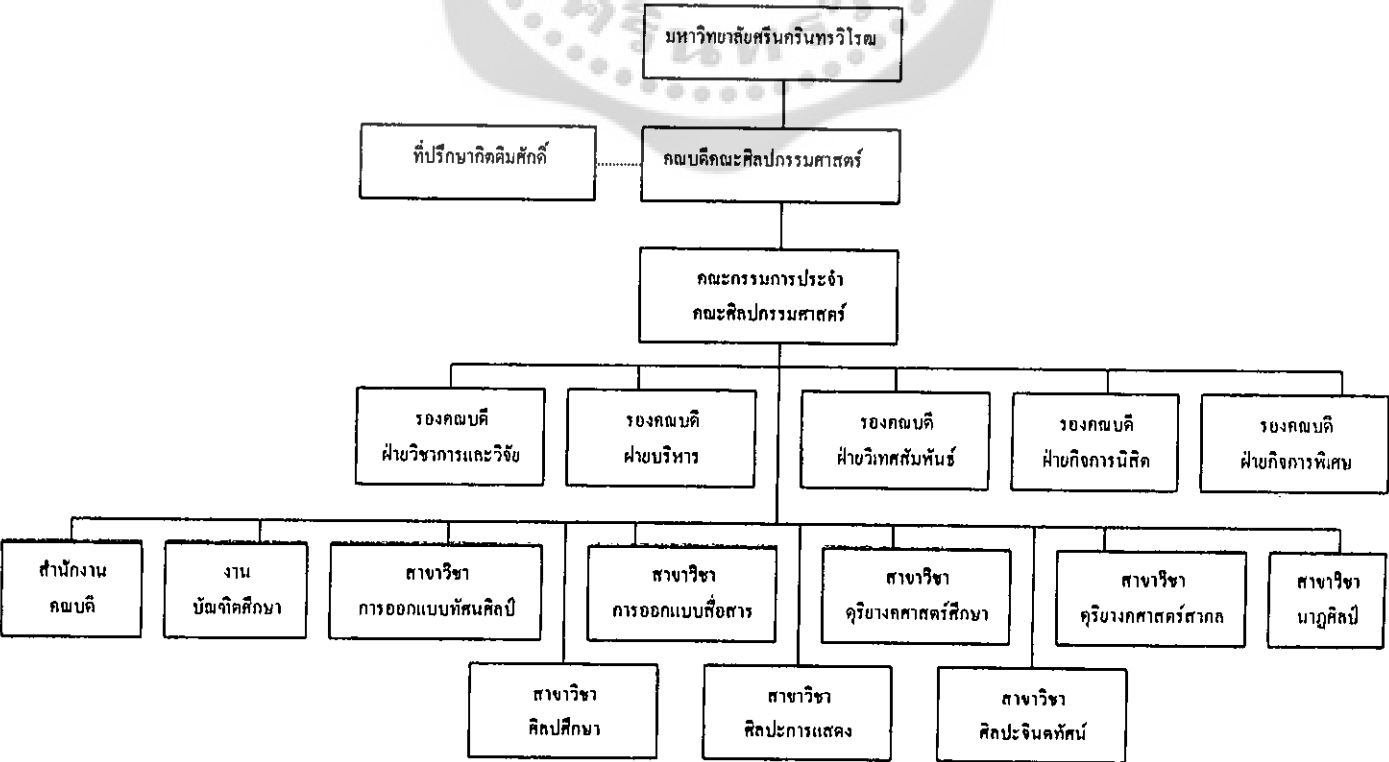
1. การบริหารงานระบบภาควิชาไม่เอื้อต่อการระดมบุคลากรวิชาการให้สามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การบริหารงานระบบภาควิชาไม่เอื้อต่อการแบ่งปันวัสดุ ครุภัณฑ์ และพื้นที่เพื่อให้บริการ ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัด มีชัยล์ และใช้ประโยชน์สูงสุดร่วมกันได้
3. การบริหารงานระบบภาควิชาที่บุคลากรวิชาการแบ่งแยกเฉพาะ ในกรอบภาควิชา และกรอบ วิชาการ ก่อให้เกิดความโดดเดี่ยวทางวิชาการ ไม่สามารถปฏิรูปวิชาการให้มีลักษณะองค์รวมหรือการ บูรณาการทางวิชาการได้

วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อให้การบริหารวิชาการสามารถระดมบุคลากรวิชาการมาร่วมบริหารหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ติดกรอบของภาควิชา
- 2. เพื่อให้การบริหารทรัพยากร วัสดุ ครุภัณฑ์ พื้นที่ สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์สูงสุด
- 3. เพื่อให้การพัฒนาวิชาการในลักษณะองค์รวม บูรณาการ หรือวิชาการในเชิงสัมพันธ์ มีความเป็นไปได้และมีประสิทธิภาพ
- 4. เพื่อให้บุคลากรวิชาการสามารถพัฒนาศักยภาพทางวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ โดยลดภาระงานบริหาร การจัดการวัสดุครุภัณฑ์ พื้นที่ ไปสู่ความรับผิดชอบและการประสานงานของงานบริการ การศึกษา สำนักงานคณบดี
- 5. เพื่อลดความซ้ำซ้อนในเชิงบริหาร จากคณะผู้ภาควิชา จากภาควิชาสู่สาขาวิชา มาสู่การบริหารทางตรง จากคณะผู้สาขาวิชาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
- 6. เพื่อปฏิรูปองค์กรรองรับการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

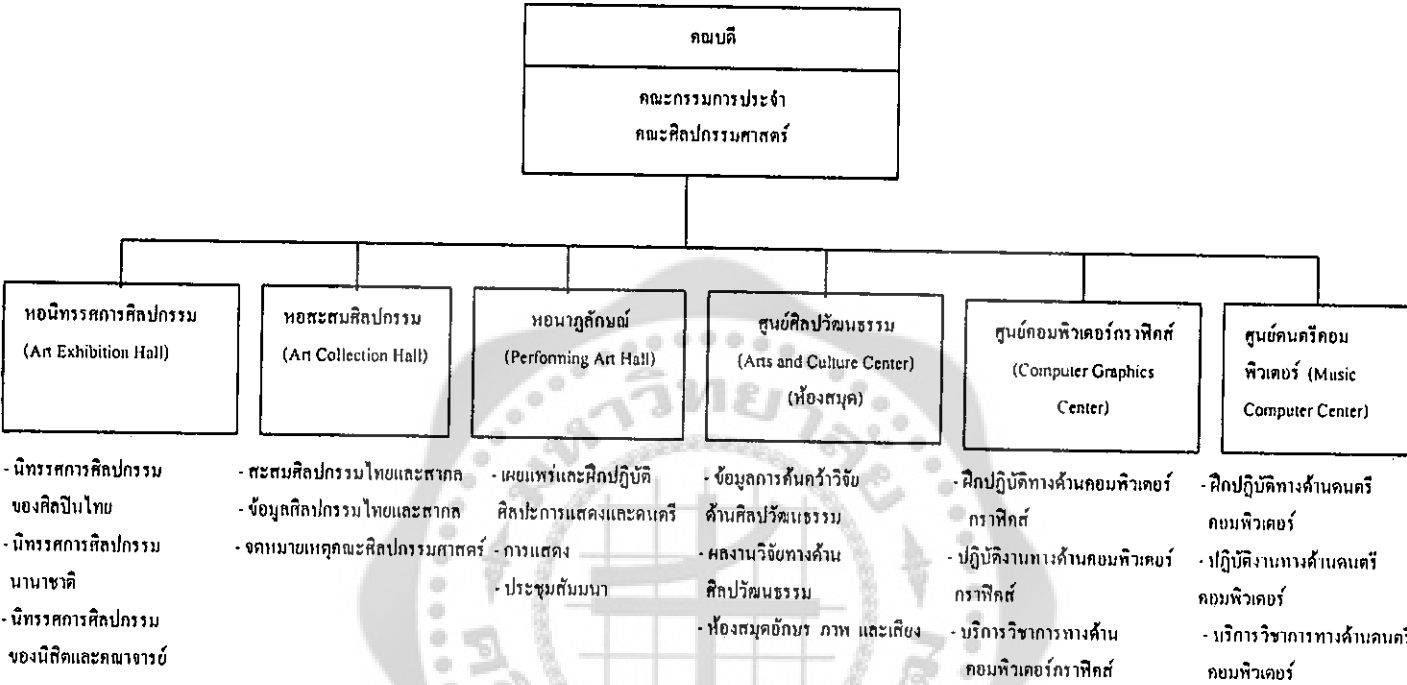
การบริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์

2544

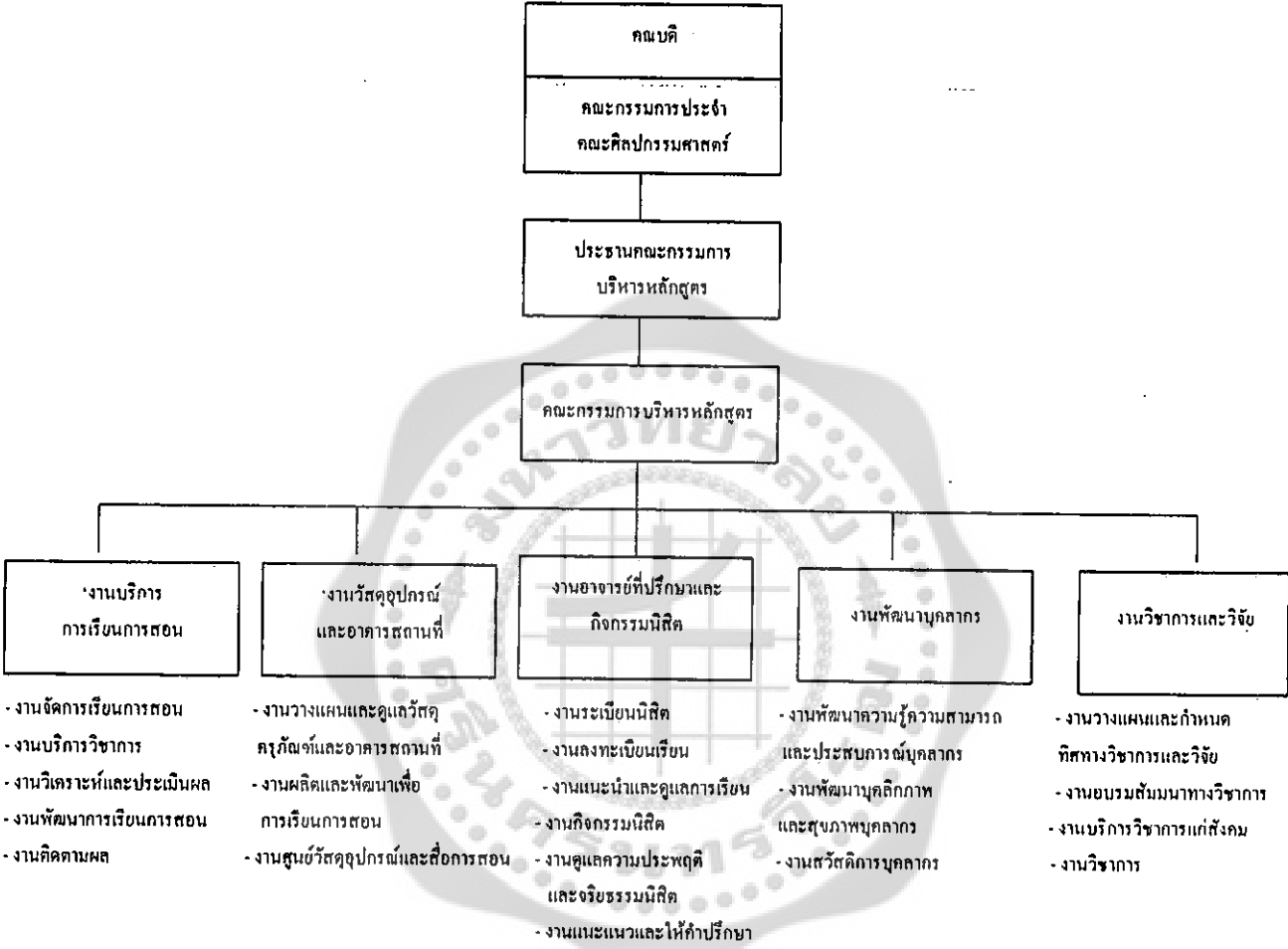
งานศิลปวิทยบริการของคณะศิลปกรรมศาสตร์

2544

งานและความรับผิดชอบระดับสาขาวิชา

2544

โครงสร้างและระบบ โครงสร้างเดิมของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในระดับปริญญาตรี เป็น โครงสร้างที่แบ่งเป็นภาควิชา ในแต่ละภาควิชาแบ่งเป็นสาขาวิชา ส่วนในระดับปริญญาโทได้จัดระบบ ให้เป็นงานบัณฑิตศึกษา แยกการบริหารวิชาการเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

โครงสร้างเก่า (ก่อนปี 2544)

ระดับปริญญาตรี (14 วิชาเอก)

1. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย (1 วิชาเอก)

(1) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย (กศ.บ.)

2. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล (2 วิชาเอก)

(1) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล (กศ.บ.)

(2) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล (ศป.บ.)

3. ภาควิชาทัศนศิลป์ (3 วิชาเอก)

(1) สาขาวิชาจิตรกรรม (ศป.บ.)

(2) สาขาวิชาเซรามิกส์ (ศป.บ.)

(3) สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์ (ศป.บ.)

4. ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา (1 วิชาเอก)

(1) สาขาวิชาศิลปศึกษา (ศป.บ.)

5. ภาควิชาศิลปะการแสดง (4 วิชาเอก)

(1) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (ศป.บ.)

(2) สาขาวิชานาฏศิลป์สากล (ศป.บ.)

(3) สาขาวิชาการแสดงและกำกับการแสดง (ศป.บ.)

(4) สาขาวิชาการออกแบบเพื่อการแสดง (ศป.บ.)

6. ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์

(1) สาขาวิชาออกแบบสื่อสาร (ศป.บ.)

(2) สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ (ศป.บ.)

(3) สาขาวิชาออกแบบแฟชั่น (ศป.บ.)

งานบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท (3 วิชาเอก)

1. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร กศ.ม. ศิลปศึกษา
2. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ศป.ม.มานุษยดุริยางควิทยา
3. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ศป.ม.ทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่

โครงสร้างใหม่

1. สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์
2. สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร
3. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา
4. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล
5. สาขาวิชานาฏศิลป์
6. สาขาวิชาศิลปศึกษา
7. สาขาวิชาศิลปะการแสดง
8. สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์

ระดับปริญญาโท

1. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร กศ.ม. ศิลปศึกษา
2. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ศป.ม.มานุษยดุริยางควิทยา
3. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ศป.ม.ทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่

หมายเหตุ คณะศิลปกรรมศาสตร์ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตรระดับปริญญาตรีทั้งหมด สัมนนาไปแล้ว (24-26 กรกฎาคม 2543) และเตรียมสัมนนาเพื่อสรุป พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

โครงสร้างหลักสูตรในระดับปริญญาตรี

1. สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ (ศป.บ.)
 - การออกแบบผลิตภัณฑ์
 - การออกแบบแฟชั่น
 - ศิลปะเครื่องประดับ
2. สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร (ศป.บ.)
 - การออกแบบสื่อสาร

3. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา (ศป.บ.)

- ดุริยางคศาสตร์ไทย
- ดุริยางคศาสตร์สากล

4. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล (ศป.บ.)

- ดนตรีคลาสสิก
- ดนตรีร่วมสมัย
- ดนตรีเพื่อธุรกิจ

5. สาขาวิชานาฏศิลป์ (ศป.บ.)

- นาฏศิลป์ไทย
- นาฏศิลป์สากล

6. สาขาวิชาศิลปศึกษา (ศป.บ.)

- ศิลปศึกษา

7. สาขาวิชาศิลปะการแสดง (ศป.บ.)

- การแสดงและกำกับการแสดง
- การออกแบบเพื่อการแสดง

8. สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ (ศป.บ.)

- ศิลปะจินตทัศน์

ระบบโครงสร้างสาขาวิชา กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชา

มีคณาจารย์ในสาขาวิชาและคณาจารย์นอกสาขาวิชา ที่มีคุณวุฒิและความสามารถสัมพันธ์กับสาขาวิชา เป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โดยที่อาจารย์สาขาวิชาหนึ่งเป็นกรรมการบริหารหลักสูตรได้ไม่เกิน 3 หลักสูตร เพื่อประสิทธิภาพทางวิชาการ ควรมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในแต่ละหลักสูตรไม่น้อยกว่า 5 คน มีประธานบริหารหลักสูตรและเลขานุการ ประธานบริหารหลักสูตรวาระ 4 ปี ดำรงตำแหน่งไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน ประธานบริหารหลักสูตรเป็นอาจารย์ประจำ สังกัดคณะศิลปกรรมศาสตร์อย่างน้อย 3 ปี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพิจารณาปรับปรุงทุก 2 ปี โดยการพิจารณาภายในสาขาวิชา และผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ หรือตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

เครือข่ายวิชาการ เพื่อให้การบริหารวิชาการและความร่วมมือทางวิชาการมีประสิทธิภาพ คณะศิลปกรรมศาสตร์กำหนดให้มี เครือข่ายวิชาการ (Academic Net) เพื่อให้บุคลากรในแต่ละสาขาวิชา ที่มีวิชาการสัมพันธ์กัน ได้ระดมความคิดทางวิชาการร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมมือทาง วิชาการ การเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การประสานงาน ให้มีประธานบริหารหลักสูตรใน เครือข่ายวิชาการเป็นกรรมการ ตัวแทนกรรมการบริหารหลักสูตร สาขาวิชาละ 2 คนเป็นกรรมการ ประธานบริหารหลักสูตรคนหนึ่งเป็นประธานเครือข่ายวิชาการ กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ คณะ กรรมการชุดนี้มีผลเฉพาะการพัฒนาวิชาการ

เครือข่ายวิชาการ

1. เครือข่ายวิชาการศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา

- (1) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา
- (2) สาขาวิชาศิลปศึกษา

2. เครือข่ายวิชาการดุริยางคศาสตร์

- (1) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา
- (2) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล

3. เครือข่ายวิชาการทัศนศิลป์

- (1) สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์
- (2) สาขาวิชาศิลปศึกษา
- (3) สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร
- (4) สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์

4. เครือข่ายวิชาการศิลปะการแสดง

- (1) สาขาวิชานาฏศิลป์
- (2) สาขาวิชาศิลปะการแสดง

5. เครือข่ายวิชาการออกแบบ

- (1) สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์
- (2) สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร
- (3) สาขาวิชาศิลปะการแสดง (การออกแบบเพื่อการแสดง)

การบริหารงาน

ให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรเน้นการบริหารวิชาการ พัฒนาวิชาการ การค้นคว้าวิจัย การเรียนการสอน การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม พร้อมทั้งดูแลรับผิดชอบ วัสดุครุภัณฑ์ ห้องปฏิบัติงาน เฉพาะสาขาวิชา ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ เช่น การบริการทางด้านการเรียนการสอน การจัดสรรห้องเรียน ห้องบรรยาย ห้องโสตทัศนศึกษา ให้งานบริการการศึกษา สำนักงานคณบดี รับผิดชอบบริการและประสานงาน ทั้งนี้ สำนักงานคณบดีจะต้องพัฒนางานบริการ การศึกษาให้เข้มแข็ง เพื่อให้สามารถบริการและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความรับผิดชอบของคณาจารย์

เพื่อให้คณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ปฏิบัติภารกิจหลัก ร่วมบริหารจัดการองค์กรและ ร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้กำหนดกรอบงานไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ภารกิจหลัก ประกอบด้วย

- (1) การสอน
- (2) การค้นคว้าวิจัย
- (3) การบริการวิชาการแก่สังคม
- (4) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

2. งานบริหารจัดการองค์กร ประกอบด้วย

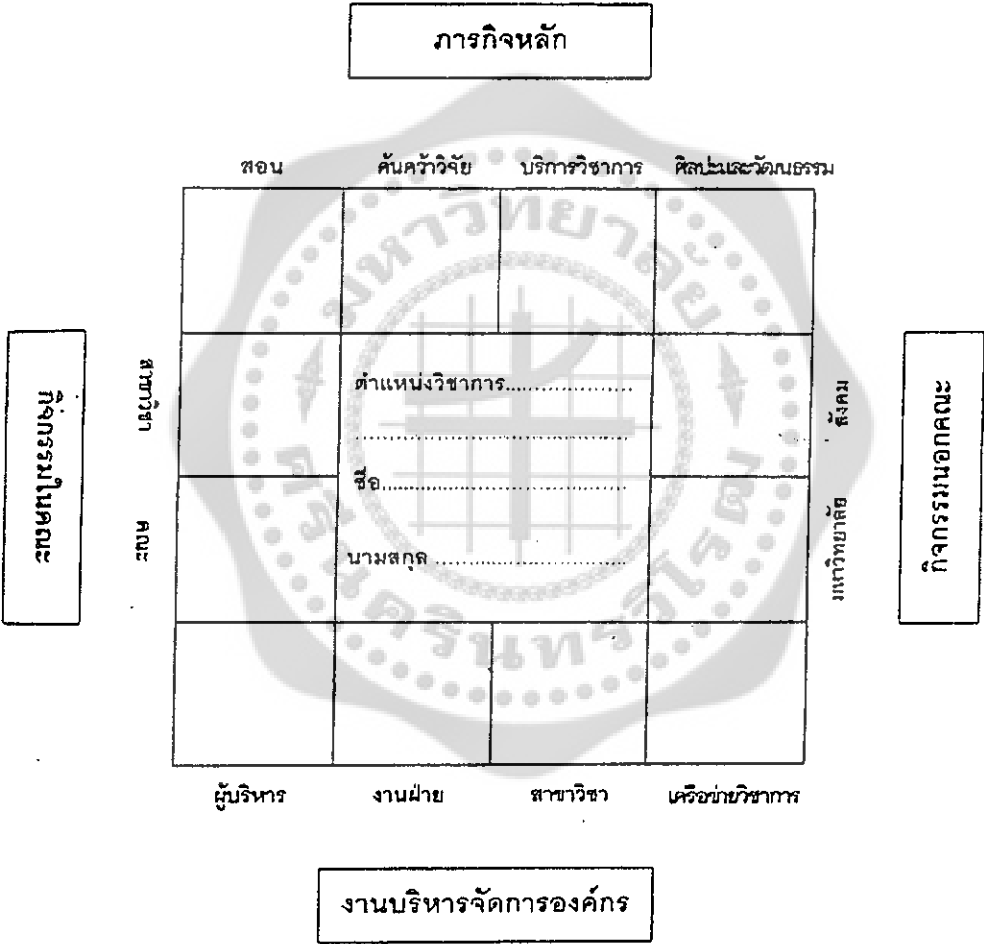
- (1) งานบริหาร (คณบดี รองคณบดี ผู้ช่วยคณบดี ประธานบริหารหลักสูตร ประธานเครือข่ายวิชาการ)
- (2) งานฝ่าย (ฝ่ายแผนและพัฒนา ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิจัย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายกิจการนิสิต ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์)

- (3) งานบริหารจัดการสาขาวิชา (กรรมการบริหารหลักสูตร)
- (4) งานบริหารจัดการเครือข่ายวิชาการ (กรรมการเครือข่ายวิชาการ)

3. กิจกรรมพัฒนา ประกอบด้วย

- (1) กิจกรรมสาขาวิชา
- (2) กิจกรรมคณะ
- (3) กิจกรรมมหาวิทยาลัย
- (4) กิจกรรมสังคม

คณาจารย์ควรต้องปฏิบัติภารกิจทั้ง 3 ด้าน ทั้งภารกิจหลัก งานบริหารจัดการองค์กรและ
กิจกรรมพัฒนา โดยเน้นภารกิจหลักทั้ง 4 ด้านคือ การสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการ
แก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อให้คณาจารย์ปฏิบัติงานและเสียสละอย่างเต็ม
ศักยภาพ

(โครงการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จากระบบภาควิชาเป็นสาขาวิชา. เอกสารพิมพ์สำนักงาน. 2543)

โครงสร้างและระบบสำนักงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ (2543)

สำนักงานเลขาธิการคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พัฒนามาพร้อมกับการสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปีพุทธศักราช 2536 ปีพุทธศักราช 2543 ได้พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานทางวิชาการ จากระบบภาควิชาไปสู่ระบบสาขาวิชา บนหลักการ “คณะศิลปกรรมศาสตร์ บริหารทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรวัสดุ และทรัพยากรความรู้ ร่วมกัน เพื่อการลงทุนต่ำสุดให้มีประสิทธิภาพและผลงานสูงสุด” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรที่สามารถใช้ศักยภาพเพื่อการเรียนการสอนในรูปของเครือข่ายวิชาการ (Academic Net) มีภาระงานสอนข้ามสาขาวิชา ตามศักยภาพหลากหลายของแต่ละบุคคล พัฒนาการดังกล่าว สอดรับการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ และเตรียมการเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2543) อยู่ในช่วงเวลาของการบริหารงานโดยบุคลากร 2 ลักษณะคือ ข้าราชการและพนักงาน ซึ่งในอนาคตจะเหลือเพียงพนักงานที่ต้องรับผิดชอบ ต้องร่วมกันบริหารมหาวิทยาลัยในเชิงรุก เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรการศึกษาที่แข่งขันได้ ทั้งในระดับสังคมไทยและในทางสากล “สำนักงานเลขาธิการคณะ” ปรึบมาสู่ “สำนักงานคณะ” จำเป็นต้องปรับโครงสร้างและพัฒนาบุคลากรสนับสนุนวิชาการ ให้สอดคล้องกับโครงสร้างระบบสาขาวิชา สอดรับกับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ลดทัศนคติและการทำงานแบบข้าราชการที่เป็นปัญหาแก่การพัฒนาสังคม พร้อมจะบริหารในเชิงรุกและแข่งขันได้ ดังนั้น “โครงการพัฒนาโครงสร้างและระบบสำนักงานคณะศิลปกรรมศาสตร์” จึงเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองแนวนโยบายการบริหารคณะศิลปกรรมศาสตร์ดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโครงสร้างและระบบสำนักงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้สอดคล้องกับระบบการบริหารงานทางวิชาการแบบสาขาวิชา
2. เพื่อสนับสนุนการบริหารวิชาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในเชิงรุกและพร้อมที่จะแข่งขัน
3. เพื่อการเตรียมการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

หลักการ

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ บริหารงานในลักษณะ 3 มิติ

1. การแบ่งส่วนราชการเป็นงาน

- (1) งานบริหารและธุรการ
- (2) งานบริการการศึกษา
- (3) งานคลังและพัสดุ
- (4) งานนโยบายและแผน
- (5) งานศิลปวิทยบริการ

2. การจัดระบบกลุ่มงาน

- (1) กลุ่มบริหารจัดการทรัพย์สิน
- (2) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร
- (3) กลุ่มพัฒนาวิชาการและฐานข้อมูล

3. การบริหารจัดการและประสานงานกับรองคณบดีและฝ่าย

- (1) ฝ่ายแผนและพัฒนา
- (2) ฝ่ายวิชาการและวิจัย
- (3) ฝ่ายบริหาร
- (4) ฝ่ายกิจการนิสิต
- (5) ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์
- (6) ฝ่ายกิจการพิเศษ

การบริหารงานในลักษณะ 3 มิติ แต่ละงานจะมีหัวหน้างานเป็นผู้กำกับดูแล กลุ่มงานจะมีหัวหน้ากลุ่มงานเป็นผู้กำกับดูแลและประสานงานกับฝ่าย ซึ่งมีคณบดีและรองคณบดีเป็นผู้กำกับดูแล สำนักงานคณบดี กำกับดูแลโดยเลขานุการสำนักงานฯ

กลุ่มบริหารจัดการทรัพย์สิน

ประสานงาน - ฝ่ายบริหาร

พันธกิจ

- งานการเงิน

- งานอาคารสถานที่และพัสดุ

- งานพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- งานซ่อมบำรุงทางกายภาพ
- งานนโยบายและแผน
- งานสวัสดิการ

กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร

ประสานงาน - ฝ่ายกิจการพิเศษ

- ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์

พันธกิจ

- งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- งานโสตทัศน
- งานสื่อสารวงจรปิด
- งานบันทึกภาพและเสียง
- งานนิทรรศการ
- งานป้ายสื่อสาร
- งานประชาสัมพันธ์

กลุ่มพัฒนาวิชาการและฐานข้อมูล

ประสานงาน - ฝ่ายวิชาการและวิจัย

- ฝ่ายกิจการนิสิต

- ฝ่ายแผนและพัฒนา

พันธกิจ

- งานบริการการศึกษา
- งานบัณฑิตศึกษา
- งานจัดระบบและประสานงานการเรียนการสอน
- งานฐานข้อมูลบุคลากร นิสิต และนิสิตเก่า
- งานสื่อการเรียนรู้

หมายเหตุ บุคลากรสนับสนุนวิชาการประจำสำนักงานและบุคลากรสนับสนุนวิชาการประจำ

สาขาวิชาทุกคน เป็นกรรมการในกลุ่มงาน

การประชุมและรายงานผลการปฏิบัติงาน กลุ่มงานจะต้องประชุมร่วมกันเพื่อพัฒนาศักยภาพ
อย่างน้อยเดือนละครั้ง พร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานต่อเลขานุการสำนักงานฯ และคณะบดีทุก
3 เดือน รายงานทั้งผลการปฏิบัติงาน การประสานงาน การพัฒนาระบบและบุคลากร และผลที่เกิดต่อ
สำนักงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พื้นที่สำนักงาน

1. พื้นที่ชั้น 5 (ห้อง 503) พื้นที่ประมาณ 160 ม²
2. พื้นที่ระเบียงชั้น 5 (ห้อง 507) พื้นที่ประมาณ 70 ม²
3. พื้นที่ชั้น 12 (ห้อง 1204/1) พื้นที่ประมาณ 60 ม²

หมายเหตุ

ห้อง 503 - สำนักงานหลัก

ห้อง 507 - งานคลังและพัสดุ

ห้อง 1204/1 - งานบัณฑิตศึกษาและงานบริการการศึกษา

กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพ 5 ส

กิจกรรมต่อเนื่อง

1. สะสาง (Seiri) - กำจัดสิ่งไม่จำเป็นตลอดเวลา
2. สะดวก (Setion) – จัดเก็บอย่างเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง
3. สะอาด (Seiso) – สะอาดตลอดเวลา
4. สุขลักษณะ (Seiketsu) – รักษามาตรฐานสุขอนามัยสม่ำเสมอ
5. สร้างนิสัย (Shitsuke) – สร้างวินัยในตนเอง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ สามารถสนับสนุนการบริหารวิชาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ (โครงการพัฒนาโครงสร้างและระบบสำนักงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารพิมพ์สำนักงาน. 2543)

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิชาการ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีพัฒนาการจากปี 2536 ถึง 2543 จากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7-8 (2535-2544) แผนและโครงการต่างๆ ได้บรรลุเป้าหมายไปแล้วพอสมควร คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 14 – 15 วิชาเอก เปิดสอนในระดับปริญญาโท 3 วิชาเอก นิสิตในระดับปริญญาตรีประมาณ 1,000 คน ปริญญาโท ประมาณ 200 คน โดยมีคณาจารย์ 50 คน และฝ่ายสนับสนุนวิชาการประมาณ 20 คน

คณาจารย์และตำแหน่งวิชาการ

1. ศาสตราจารย์	1 คน
2. รองศาสตราจารย์	3 คน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์	6 คน
4. อาจารย์	40 คน

คณาจารย์และวุฒิการศึกษา

1. ปริญญาเอก	4 คน
2. ปริญญาโท	24 คน
3. ปริญญาตรี	22 คน

(กำลังศึกษาต่อปริญญาโท 14 คน)

ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545 – 2549) คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เสนอแผนเปิดรับสมัครนิสิต ดังนี้

1. ระดับปริญญาตรี เปิดรับ 15 วิชาเอก จำนวนนิสิตประมาณปีละ 300 คน
2. ระดับปริญญาโท เปิดรับ 5 วิชาเอก จำนวนนิสิตประมาณปีละ 200 คน
3. ระดับปริญญาเอก เปิดรับ 1 วิชาเอก จำนวนนิสิตประมาณปีละ 5-10 คน

รวมนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะเปิดรับประมาณปีละ 500 คน รวมนิสิตทั้งหมดประมาณ 1,500 คน ความคาดหวังที่จะเพิ่มจำนวนอาจารย์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และในภาวะการปรับเปลี่ยนมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) อาจจะเป็นปัญหาอยู่พอสมควร ความเป็นไปได้ในการเพิ่มบุคลากรวิชาการไม่น่าจะเกิน 30 เปอร์เซ็นต์ นั้นหมายถึงว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ควร จะได้รับการพิจารณาเพิ่มบุคลากรวิชาการอีกประมาณ 10-15 คน

ด้วยเงื่อนไขดังกล่าว คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้วางแผนการแก้ปัญหาบุคลากรเพื่อรองรับการขยายงานเปิดรับนิสิตทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) ดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิชาการ
 2. การจัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างอาจารย์พิเศษ
- วัตถุประสงค์โครงการ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิชาการดังต่อไปนี้
1. การพัฒนาระดับการศึกษาให้มีวุฒิการศึกษาสูงขึ้น
 2. การพัฒนาตำแหน่งวิชาการให้มีตำแหน่งวิชาการสูงขึ้น
 3. การพัฒนาศักยภาพทางวิชาการในการวิจัย
 4. การพัฒนาศักยภาพทางวิชาการในการศึกษาดูงานและการเข้าร่วมอบรมสัมมนาวิชาการ
- หน่วยงานรับผิดชอบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ

ปีพุทธศักราช 2543-2549

แผนดำเนินการ

จากโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิชาการคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะมีบุคลากรวิชาการในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) ประมาณ 60-65 คน กรอบและแผนดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิชาการมีดังนี้

1. การพัฒนาระดับการศึกษามีเป้าหมายดังนี้
 - (1) ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ 4-5 คน
 - (2) บุคลากรวิชาการในระดับปริญญาตรีที่เหลือทั้งหมด เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

คณะศิลปกรรมศาสตร์มุ่งพัฒนาสัดส่วนบุคลากรวิชาการ ระหว่างปริญญาเอกและโทประมาณ 1:5 หรือปริญญาเอกประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์

2. การพัฒนาตำแหน่งวิชาการให้มีตำแหน่งวิชาการสูงขึ้น ควรมีสัดส่วนระหว่างตำแหน่งศาสตราจารย์ : รองศาสตราจารย์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ : อาจารย์ (ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฯ ระยะที่ 9) ดังนี้ 1 : 4 : 6 : 20 หรือประมาณ 2 : 8 : 12 : 40+ (62 คน+)

3. การพัฒนาศักยภาพทางวิชาการในการวิจัย ข้อมูลโดยสรุป ผลงานวิจัยของคณาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 (2540-2544) รวมทั้งที่กำลังดำเนินโครงการ (2543)

(1) วิจัยเป็นคณะ 3 โครงการ (ทุน กสว. สกศ. และ มศว)

(2) วิจัยเดี่ยว 9 โครงการ (ทุน วช. ศร. มศว และทุนคณะศิลปกรรมศาสตร์)

จากแผนและทิศทางการวิจัยของบุคลากรวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 ตามที่เสนอต่อฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว จะมีจำนวนโครงการและแหล่งเงินทุนวิจัย มากกว่าแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 นั้นหมายความว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยความร่วมมือกับสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม (สวศ. มศว) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง (สวพทศ. มศว)

4. การพัฒนาศักยภาพทางวิชาการในการศึกษาดูงานและการเข้าร่วมอบรมสัมมนาวิชาการ ซึ่งในประเด็นนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ผลักดันและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งแนวนโยบายดังกล่าวก็คงดำเนินต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ การดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบายที่กำหนดไว้ (โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน. 2543)

โครงการพัฒนาการวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)

การพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยและสอน (Research and Teaching University) เพื่อการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาความรู้ไปสู่สาธารณะประโยชน์นั้น มหาวิทยาลัยจะต้องเชื่อมั่นในคุณค่าของการวิจัย สนับสนุนการวิจัยอย่างจริงจัง สร้างบรรยากาศให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้และการวิจัย สร้างกลไกที่จะกระตุ้นและผลักดันการวิจัยให้บรรลุเป้าหมายในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ 8 (2540-2544) คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้จัดอบรมสัมมนาและสนับสนุนการเข้าร่วมสัมมนาทางด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ได้สนับสนุนและกระตุ้นให้บุคลากรวิชาการดำเนินการวิจัย ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ รวมทั้งการวางพื้นฐานการวิจัยในระดับปริญญาตรี กระตุ้นและผลักดันการวิจัยในระดับบัณฑิตให้มีคุณภาพและอ้างอิงทางวิชาการได้

ผลงานวิจัยของคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 (2540-2544) สรุปได้ดังนี้

1. วิจัยเป็นคณะวิจัย 3 โครงการ (ทุนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกองทุนสนับสนุนการวิจัย)
2. วิจัยเดี่ยว 9 โครงการ (ทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และคณะศิลปกรรมศาสตร์)

นโยบายและทิศทางการวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) เป็นนโยบายและทิศทางการวิจัยสำหรับบุคลากรวิชาการและการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา สนับสนุนทั้งการวิจัยเป็นคณะวิจัยและการวิจัยเดี่ยว ดังนี้

1. การวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
2. การวิจัยทางด้านเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง
3. การวิจัยและพัฒนาสร้างสรรค์ศิลปกรรม
4. การวิจัยทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา เพื่อพัฒนาต้นแบบและกระบวนการเรียนการสอนจากภูมิปัญญาไทย
5. การวิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์

แหล่งทุนสำหรับการวิจัย

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
2. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)
4. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.)
5. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(โครงการพัฒนาการวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน. 2543)

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ศิลปกรรมศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้พัฒนาการศึกษาสมัยใหม่แบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) มากกว่าครึ่งศตวรรษ ประเด็นหลักประการหนึ่ง การให้ผู้ศึกษาเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษา มุ่งเน้นให้สรรพความรู้ความคิดผสานสัมพันธ์กับการดำรงชีวิต สัมพันธ์กับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของผู้ศึกษา การปฏิรูปการศึกษาในกระแสปัจจุบัน ได้นำประเด็นนี้มากล่าวถึงกันอย่างมาก ซึ่งก็ยังมีใช้เพียงในระบบการศึกษาเท่านั้น ในระบบสังคมก็เช่นกัน การเมืองภาคประชาชนหรือประชาชนเป็นศูนย์กลางย่อมมีความสำคัญขึ้น รวมทั้งในระบบบริหารบุคคลมีใช้ผู้ถูกบริหาร แต่เขาคือศูนย์กลางของการบริหาร กล่าวเฉพาะการเรียนการสอน การที่เราเชื่อมั่นว่าผู้ศึกษาเป็นศูนย์กลาง ผู้ศึกษาควรเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง การให้ความรู้จากผู้สอนต้องลดลงด้วย ผู้สอนควรทำหน้าที่กระตุ้นและลงไปร่วมเรียนรู้กับผู้เรียน ด้วยแนวคิดดังกล่าว การสร้างสื่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เอง จึงมีความสำคัญยิ่ง คณะศิลปกรรมศาสตร์เสนอโครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองการพัฒนาการเรียนรู้ด้านศิลปกรรมศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หนังสือ วีดิทัศน์ และเทปเสียง ฯลฯ สำหรับสาขาวิชาต่างๆ
- 2. เพื่อระดมความรู้ความคิดจากบุคลากรวิชาการในสาขาวิชาต่างๆ มาร่วมกันสร้างสื่อการเรียนรู้
- 3. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ในแต่ละสาขาวิชา
หน่วยงานที่รับผิดชอบ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการพิเศษ และสาขาวิชา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ระยะเวลาดำเนินการ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549)

งบประมาณ

ศิลปกรรม	แผนพัฒนาฯ ระยะที่ 9					รวม
	2545	2546	2547	2548	2549	
1. สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์	200,000	-	220,000	-	-	420,000
2. สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร	-	210,000	-	-	240,000	450,000
3. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา	-	-	220,000	-	240,000	460,000
4. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล	-	210,000	-	230,000	-	440,000
5. สาขาวิชานาฏศิลป์	-	210,000	-	-	240,000	450,000
6. สาขาวิชาศิลปศึกษา	200,000	-	-	230,000	-	430,000
7. สาขาวิชาศิลปะการแสดง	200,000	-	-	230,000	-	430,000
8. สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์	200,000	-	220,000	-	-	420,000
รวม	800,000	630,000	660,000	690,000	720,000	3,500,000

กรอบการบริหารงบประมาณ

- (1) ค่าสมมนาคุณ 25 เปอร์เซ็นต์
- (2) ค่าจัดทำสิ่งพิมพ์ 50 เปอร์เซ็นต์
- (3) ค่าจัดทำวีดิทัศน์ 15 เปอร์เซ็นต์
- (4) ค่าจัดทำเทปเสียง 10 เปอร์เซ็นต์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. พัฒนาสื่อการเรียนรู้ในสาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ การออกแบบสื่อสาร ดุริยางคศาสตร์ศึกษา ดุริยางคศาสตร์สากล นาฏศิลป์ ศิลปศึกษา ศิลปะการแสดง และศิลปะจินตทัศน์
2. ได้พัฒนาองค์ความรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน
3. ได้พัฒนาทรัพยากรบุคคลทางด้านวิชาการ

(โครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน. 2543)

การสัมมนาวิชาการศิลปกรรมศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)

มหาวิทยาลัยไทยในอดีตมุ่งเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการสอน (Teaching University) เป็นด้านหลัก การมุ่งเน้นการสอนเป็นด้านหลัก ทำให้ขาดการพัฒนาสร้างองค์ความรู้ นั้นหมายถึง ปัญหาเชิงคุณภาพในการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริหารวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขาดภูมิปัญญาที่เป็นรากฐานสำคัญ ถึงเวลาที่มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยและสอน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่อยู่เบื้องหลังการสอน การบริหารวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพตลอดมา จากประสบการณ์แล้ว การสัมมนาวิชาการทางด้านต่างๆ แง่มุมความคิดต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ย่อมช่วยกระตุ้นการพัฒนาทางวิชาการและกระตุ้นสำนักทางวิชาการได้อย่างดียิ่ง โครงการสัมมนาเชิงวิชาการศิลปกรรมศาสตร์ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) มีดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดสัมมนาวิชาการสาขาต่างๆ ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์
2. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ในแต่ละสาขาวิชา
3. เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางด้านวิชาการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ฝ่ายวิชาการและสาขาวิชา คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งบประมาณ

ศิลปกรรม	แผนพัฒนาฯ ระยะที่ 9					รวม
	2545	2546	2547	2548	2549	
1. สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์	100,000	110,000	120,000	130,000	140,000	600,000
2. สาขาวิชาการออกแบบสิ่งพิมพ์	100,000	110,000	120,000	130,000	140,000	600,000
3. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา	100,000	110,000	120,000	130,000	140,000	600,000
4. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล	100,000	110,000	120,000	130,000	140,000	600,000
5. สาขาวิชานาฏศิลป์	100,000	110,000	120,000	130,000	140,000	600,000
6. สาขาวิชาศิลปศึกษา	100,000	110,000	120,000	130,000	140,000	600,000
7. สาขาวิชาศิลปะการแสดง	100,000	110,000	120,000	130,000	140,000	600,000
8. สาขาวิชาศิลปะจิตทัศน์	100,000	110,000	120,000	130,000	140,000	600,000
รวม	800,000	880,000	960,000	1,040,000	1,120,000	4,800,000

กรอบการบริหารงบประมาณ

- (1) การจัดสัมมนา 50 เปอร์เซ็นต์
- (2) การจัดพิมพ์สรุปทางวิชาการ 50 เปอร์เซ็นต์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. ได้พัฒนาองค์ความรู้แต่ละสาขาวิชา
- 2. ได้พัฒนาทรัพยากรบุคคลทางด้านวิชาการ

(โครงการสัมมนาวิชาการศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์
สำนักงาน.2543)

การสัมมนาวิชาการและเสนอผลงานศิลปกรรมนานาชาติ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) (2543)

ในคริสต์สหัสวรรษใหม่ กระแสสากลจะมีความสำคัญยิ่งขึ้น กระแสสากลที่มีอิทธิพลทั้งซีกโลกตะวันตกและตะวันออก กระแสสากลที่มีความหลากหลายจะมีพลวัตสูง สังคมไทยต้องถามตนเองว่าเราจะสร้างส่วนผสมที่เหมาะสมและกลมกลืนได้อย่างไร ระหว่างความเป็นสากลและความเป็นท้องถิ่นไทย การรู้เขารู้เราและการพัฒนาศักยภาพสูงสุดของเราเอง เพื่อให้รู้เท่าทัน และเพื่อให้สามารถพัฒนาได้อย่างทันโลก จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับงบประมาณทางด้านทัศนศิลป์นานาชาติและดนตรีนานาชาติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นและความรู้ความเข้าใจอย่างดีในระดับหนึ่ง สมควรจะได้สืบเนื่องโครงการพร้อมทั้งพัฒนาโครงการต่อไปอีก

วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อจัดสัมมนาวิชาการและเสนอผลงานศิลปกรรมนานาชาติ ทั้งด้านศิลปะจินตทัศน์ ศิลปะการแสดง และดนตรี
- 2. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และการสร้างสรรค์ศิลปกรรม
- 3. เพื่อก่อให้เกิดการวิเคราะห์ การเปรียบเทียบ และการสังเคราะห์ความรู้และความคิดระหว่างกระแสสากลและภูมิปัญญาไทย

ผู้รับผิดชอบโครงการ ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และสาขาวิชา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ระยะเวลาดำเนินการ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549)

งบประมาณ

ศิลปกรรม	แผนพัฒนาฯ ระยะที่ 9					รวม
	2545	2546	2547	2548	2549	
1. ศิลปะจินตทัศน์และนวัตกรรมการออกแบบ	250,000	275,000	300,000	325,000	350,000	1,500,000
2. ศิลปะการแสดงและนาฏศิลป์	250,000	275,000	300,000	325,000	350,000	1,500,000
3. ดุริยางคศาสตร์สากล	150,000	175,000	200,000	225,000	250,000	1,000,000
รวม	650,000	725,000	800,000	875,000	950,000	4,000,000

กรอบการบริหารงานงบประมาณ

- (1) การจัดสัมมนา 30 เปอร์เซ็นต์
- (2) การแสดงผลงานศิลปกรรม 40 เปอร์เซ็นต์
- (3) การจัดพิมพ์สรุปทางวิชาการ 30 เปอร์เซ็นต์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ศึกษาและพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านศิลปกรรมในกระแสนาถ
2. ได้เกิดแนวคิดวิเคราะห์ วิชาทฤษฎีวิจารณ์ และนำไปสู่การพัฒนาวิชาการและการสร้างสรรค์ศิลปกรรมในแต่ละสาขาวิชา
3. ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความเหมาะสมกลมกลืน ระหว่างศิลปกรรมกระแสนาถและไทย

(โครงการสัมมนาวิชาการและเสนอผลงานศิลปกรรมนานาชาติ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน. 2543)

การพัฒนาองค์กรใดองค์กรหนึ่งต้องมีปัจจัยเกื้อหนุนมากมายหลายอย่าง เพื่อพัฒนาองค์กรนั้นให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยทางทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางวัตถุและกายภาพ องค์กรใหญ่และเล็กที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรมองค์กร ทูทางปัญญา รวมทั้งบริบทต่างๆ นอกจากภาพกว้างดังกล่าวแล้ว ในส่วนของวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผน และโครงการต่างๆ ซึ่งเป็นเสมือนทิศทางและกลไกที่สำคัญ ข้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด นอกจากนั้นแล้ว ในฐานะองค์กรการศึกษาที่มีภารกิจหลักคือการสร้างทุนทางปัญญาให้กับสังคมจำเป็นจะต้องมีระบบ มีกลไกที่ดีและมีลักษณะเฉพาะ มีบุคลากรที่มีปัญญา มุ่งมั่นและพร้อมที่จะสร้างทุนทางปัญญา โครงการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งที่เป็นโครงการพัฒนาโครงสร้างและระบบโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โครงการพัฒนาวิจัยและวิชาการ โครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โครงการบริหารวิชาการ และโครงการอื่นๆ ล้วนมีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาทุนทางปัญญาในสังคม ไม่ว่าทุนทางปัญญาเหล่านั้นจะอยู่ที่ผลผลิตของสถาบันการศึกษาคือนักเรียนนิสิตนักศึกษาอยู่ที่บุคลากร อยู่ที่ชุมชนและประชาชน หรือเป็นทุนทางปัญญาที่เป็นองค์ความรู้ ล้วนมีคุณค่าและมีความหมายต่อสังคม สิ่งสำคัญคือการบริหารจัดการให้โครงการบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 6

พลังความคิดของคณะศิลปกรรมศาสตร์

ในบทนี้มุ่งนำเสนอแนวคิดของบุคลากรคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งบุคลากรวิชาการและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ เพื่อร่วมเสนอความคิดตามประเด็นต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในสายตาและความรู้สึกนึกคิดของบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและในสังคมไทย เป็นอย่างไร

2. ท่านคิดว่า รากฐานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ส่งผลต่อการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างไร ในแง่มุมใดบ้าง

3. ท่านคิดว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากการสถาปนาในปี 2536 จนถึงวันนี้ มีพัฒนาการอย่างไรบ้าง มีจุดแข็งและจุดอ่อนอะไรและอย่างไร

4. ท่านคิดว่า ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรุนแรงเช่นนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีหลักการและการสร้างสรรค์เพื่ออนาคตขององค์กรอย่างไร

5. ท่านคิดว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริหารวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม อย่างไร

6. ท่านคิดว่า บุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของผู้บริหารและคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งในระดับคณะและสาขาวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรเป็นอย่างไร

7. ท่านคิดว่า บุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของสำนักงานคณบดีและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรเป็นอย่างไร

8. ท่านคิดว่า ศักยภาพและบุคลิกของนิสิตที่จะเข้าศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรเป็นอย่างไร และเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติอย่างไร

9. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ประเด็นที่ 1 : ท่านคิดว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในสายตาและความรู้สึกนึกคิดของบุคลากร

ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และในสังคมไทย เป็นอย่างไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย

ประเด็นแรก เป็นเรื่องที่จะต้องยอมรับความจริงว่า การเกิดขึ้นของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นับเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยแห่งนี้มาก่อน ยิ่งกว่านั้น กระบวนการเคลื่อนไหวผลักดันให้เกิดคณะ ก็มิได้เกิดจากผู้มีอำนาจหรือเกิดจากผู้บริหารของ

มหาวิทยาลัยจากเบื้องบน แต่เกิดจากการเคลื่อนไหวผลักดันมาจากบุคลากร อันได้แก่ ครูอาจารย์ ที่สอนศิลปะจากเบื้องล่าง จึงส่งผลทำให้เกิดของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เต็มไปด้วยอุปสรรคนานัปการ

อย่างไรก็ตาม คำถามจากทีมงานผู้บริหารของมหาวิทยาลัยระดับรองอธิการบดี มีตำแหน่งทาง วิชาการระดับรองศาสตราจารย์ ที่แสดงความเข้าใจต่อการก่อตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ว่า “มีการเรียน การสอนแค่ปั้นวุ้นปั้นควาย” นั้น ได้บ่งชี้ให้เข้าใจในระดับหนึ่งว่า โลกทัศน์และวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ระดับสูงที่มีบทบาทระดับผู้บริหาร บางคนยังขาดความเข้าใจต่อศาสตร์และองค์ความรู้ของคณะ ศิลปกรรมศาสตร์ร่วมสมัยเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเช่นนี้ ได้สร้างปัญหาต่อการเริ่มต้น ทุกด้าน รวมทั้งการวางแผนโครงสร้างพื้นฐานในการก่อสร้างอาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์หลายปัญหา โดยมีหลักฐานที่เป็นตรรกะเกิดขึ้นมากมาย นับตั้งแต่การสับเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยที่ผิดธรรมชาติของ องค์ความรู้ โดยไม่ปรึกษาหารือผู้ใช้ การไม่เข้าใจต่อความปลอดภัยของผู้เข้าชมศิลปะการแสดงใน หอนาฏลิขณห์ การขาดความรู้ด้วยการย้ายหอศิลปกรรมจากชั้นล่างขึ้นไปยังอาคารชั้นบน (เรื่องนี้ใน เวลาต่อมาต้องทำความเข้าใจกันอย่างมาก กว่าผู้บริหารจะยินยอมให้หอศิลปกรรมกลับมาอยู่ชั้นล่างดัง ปัจจุบัน) การจัดสรรพื้นที่ของอาคารตึก 16 และ 17 ที่โน้มเอียงไปในทางสนับสนุนองค์ความรู้ด้าน วิทยาศาสตร์ หรือดูมีหน้ามีตาตามค่านิยมของสังคม มากกว่าองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์ ศิลปกรรม ศาสตร์ ฯลฯ

เมื่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาวิเคราะห์แล้วเห็นว่า ควรจัดให้มีการรับนิสิตแบบสอบตรง โดยไม่ผ่านทบวงมหาวิทยาลัย ด้วยเชื่อมั่นว่า การสอบตรงจะได้นิสิตตรงกับความต้องการและตรงกับ มาตรฐานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มากกว่า แต่ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับ หน่วยงานรับนิสิตใหม่ระดับรองศาสตราจารย์ ก็แสดงความเห็นด้วยความไม่เชื่อมั่นและดูแคลนว่า จะมีใครสนใจมาสอบตรงเข้าคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แม้มิอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนความคิดของบุคลากรในมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒทั้งหมด แต่ก็ป็นดัชนีบ่งชี้ได้ระดับหนึ่งว่า ในห้วงเวลาของการเกิดใหม่ ในห้วง เวลาระยะเริ่มแรก ความเข้าใจของบุคลากรส่วนหนึ่งระดับผู้บริหารที่มองการก่อเกิดของคณะศิลปกรรม ศาสตร์ หรือทัศนคติที่มีต่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ ยังขาดความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ไม่ดีนักต่อ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ในขณะที่บุคลากรส่วนใหญ่ก็เฝ้ามองด้วยสายตาที่มีแต่คำถามและมีบ้างที่ซักถามด้วยความสนใจควบคู่ไปกับการให้กำลังใจต่อคณะ ในช่วงเวลานั้น

แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป จากช่วงปี 2536 ถึงปัจจุบัน แม้ช่วงเวลา 8-9 ปี จะไม่ใช่เวลาที่ยาวนานนัก ทว่าบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่มีโอกาสสัมผัสกับแสดงปฏิกิริยาและสื่อสารให้ได้รับทราบ ว่าเกิดความรู้และความเข้าใจในองค์ความรู้ของคณะศิลปกรรมศาสตร์มากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพศิลปกรรมศาสตร์มากขึ้น ขอมอบรับบทบาทของการเป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ที่นำชื่อเสียงเกียรติภูมิมาสู่มหาวิทยาลัยได้เฉกเช่นคณะอื่นๆ เป็นคณะที่มีแนวทางการบริหารจัดการเชิงรุก พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนา เป็นคณะที่มีแนวคิดในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เห็นคุณค่าของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ที่สำคัญยิ่งก็คือ เป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีภาพลักษณ์ใหม่ที่แตกต่างกันไปจากคณะศิลปกรรมศาสตร์โดยทั่วไป

ประเด็นที่สอง ก็ต้องยอมรับว่าภาพลักษณ์ของศิลปกรรมศาสตร์หรือผู้คนที่ศึกษามาทางศิลปะ นั้น สังคมไม่ให้การยอมรับเท่ากับศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ ที่ไม่ให้การยอมรับและไม่นิยมหรือสนับสนุน เพราะศาสตร์ทางด้านมนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ในห้วงเวลาที่ผ่าน ไม่เป็นไปในทิศทางของกระแสการพัฒนาของสังคมโลก ที่เน้นการมีอำนาจจากกำลังอาวุธ แสขานุภาพ อำนาจที่มีต่อผู้อื่น ประเทศอื่น อำนาจในการจัดการธรรมชาติ อยู่เหนือธรรมชาติ อำนาจในการแสวงหาโภคทรัพย์ ความเจริญทางวัตถุ ซึ่งศาสตร์ด้านศิลปกรรมศาสตร์ไม่สามารถตอบสนองได้เท่ากับศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งศาสตร์ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ในเชิงประวัติศาสตร์และสังคมวิทยาในสังคมไทย ก็ถูกมองว่าเป็นศาสตร์ที่ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เลี้ยงชีพและเลี้ยงครอบครัวได้ สถานะของคนในวิชาชีพศิลปกรรมศาสตร์ จึงกลายเป็นพวกเดินกินรำกิน เป็นศิลปินนักเขียนไส้แห้ง จึงยากที่จะเป็นเจ้าคนนายคนหรือคหบดีที่มั่งคั่ง มั่งคั่งหรือมั่นคงเท่ากับการมีอาชีพเป็นข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ แพทย์ วิศวกร ฯลฯ สภาพดังกล่าวจึงเป็นเงื่อนไขและปัจจัยแวดล้อม ที่ทำให้ศาสตร์ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเท่าที่ควรจะเป็น

ขณะเดียวกัน ภาพของศิลปกรรมศาสตร์และคนในวงการศิลปกรรมศาสตร์เอง ก็ขาดการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ พฤติกรรม วิธีการดำเนินชีวิต ภาพของคนในวงการศิลปกรรมศาสตร์มีแนวโน้มไปในทางการเป็นเพียงแค่ช่างฝีมือ ไม่มีวิชาการ ไม่มีองค์ความรู้ ไม่สามารถทำการวิจัยพัฒนาได้ เป็นภาพของคนที่ไม่เข้าสังคมไม่ได้ ขาดวุฒิภาวะในด้านความคิด ขาดวินัย เวียนว่ายอยู่กับอบายมุข ฯลฯ สภาพเช่นนี้ แม้จะมีได้เกิดกับคนในวงการศิลปกรรมศาสตร์ทุกคน แต่ผู้คนในสังคมก็เฝ้ามองคนในวงการศิลปกรรมศาสตร์เป็นไปในลักษณะดังกล่าว ดังนั้น การจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ก่อเกิดของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หรือ ณ สถาบันการศึกษาแห่งใด จึงมิได้สร้างความตื่นเต็นให้กับสังคมหรือเป็นข่าวสำคัญขึ้นหน้าหนึ่ง ที่สามารถเพิ่มยอดการขายให้กับหนังสือพิมพ์แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในสายตาของสังคมก็มีแนวโน้มที่น่าสังเกตหลายประการ เมื่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีศาสตร์รองรับหลายสาขาวิชาชีพ ไม่แยกออกจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมหลายวิชาชีพเป็นองค์ความรู้ใหม่ เป็นวิชาชีพใหม่ที่เป็นความต้องการของสังคมหลังสมัยใหม่ จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ นับตั้งแต่ปริมาณความสนใจในการสอบตรง มีสถิติการสมัครเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ฐานของนิสิตที่เคยเป็นผู้เรียนจบมาจากอาชีวศึกษากลายเป็นนิสิตที่เรียนจบจากโรงเรียนสามัญศึกษามากกว่า 80% ฐานของเกรดเฉลี่ยของผู้เรียนพัฒนาสูงขึ้น ฐานทางเศรษฐกิจของผู้เรียน มาจากครอบครัว นักธุรกิจ ข้าราชการ ชนชั้นกลางเพิ่มมากขึ้น ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้บางประการที่แสดงว่า สังคมภายนอกกำลังมองคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้วยความรู้ความเข้าใจใหม่ ทศนคติใหม่ โลกทัศน์ใหม่ วิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและแตกต่างไปจากเดิม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ ในสายตานุคคลทั่วไป ยังคงนึกว่าเป็นคณะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของทัศนศิลป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ “จิตรกรรม” เป็นสำคัญ อีกทั้งคิดว่าการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ คงเป็นเรื่องของ “คนทำงานศิลปะที่มีภาพลักษณ์หลุดจากโลกความเป็นจริง” ทว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในสายตาและความรู้สึกนึกคิดของบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เริ่มมองว่าเป็นคณะที่เต็มไปด้วยพลัง เป็นคณะของคนรุ่นใหม่ ที่สร้างกิจกรรมต่างๆ จนเป็นคณะที่โดดเด่นคณะหนึ่ง ทั้งๆ ที่เพิ่งเกิดขึ้นมาไม่นานนัก อีกทั้งภาพของคณะในด้านการเรียนการสอนก็ต่างไปจากเดิม สมาชิกของสังคมเริ่มรู้จักคณะศิลปกรรมศาสตร์ ว่ามีการผลิตสาขาวิชาที่หลากหลาย

รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในอดีต มีความเรียบง่ายด้านการเรียนการสอน ไม่มีการทำงานด้านวิชาการกับองค์กรที่เป็นภาคเอกชน การผลิตบัณฑิตเป็นบัณฑิตด้านทัศนศิลป์เพียงสาขาเดียว การแพร่หลายยังคงอยู่เฉพาะกลุ่มแคบ ปัจจุบันคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดการเรียนการสอนหลายสาขาวิชา เป็นการขยายฐานความคิดและการปฏิบัติงานสู่องค์กรเอกชน ทำงานร่วมกับภาคเอกชนมากขึ้น ขยายฐานทางความคิดและการปฏิบัติงานมุกกว้างสู่สังคม ดูเหมือนพยายามผลักดันคณะให้เป็นแนวหน้า พัฒนาด้านคุณภาพทางวิชาการ พัฒนาด้านศักยภาพของคณะ การบริหารที่พยายามให้รวดเร็วทันสมัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ ชวลาวัฒน์

ตลอดระยะเวลาประมาณ 9 ปี ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากอดีตสู่ปัจจุบัน ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเชิงสร้างสรรค์อย่างมากมาย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปทางพัฒนาสร้างสรรค์ที่อยู่ภายใต้รากฐานที่วางไว้เป็นอย่างดีและมั่นคง เห็นได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น ในส่วนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ทำการแบ่งส่วนราชการของคณะอย่างเป็นสัดส่วน มีการทำงานที่สอดคล้องกัน ดำเนินงานกันได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์โดยตรงต่อสาขาวิชาต่างๆ ภายในคณะได้เป็นอย่างดียิ่ง จึงทำให้สาขาวิชาต่างๆ ภายในคณะสามารถดำเนินงานด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทางด้านการจัดการเรียนการสอนให้กับนิสิตทุกสาขาวิชา การบริการวิชาการให้แก่สังคมภายนอก การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงการสนับสนุนให้บุคลากรที่เป็นทรัพยากรของคณะ ได้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การทำงานอย่างทั่วถึงกัน

อาจารย์สุรชาติ ทินานนท์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพิ่งสถาปนาเมื่อ 16 มิถุนายน 2536 แต่มีพื้นฐานมายาวนานตั้งแต่ยังเป็นภาควิชาในคณะมนุษยศาสตร์ ซึ่งมีความต่อเนื่องกับภาพในปัจจุบัน เพียงแต่การปรากฏตัวของสายตาของสังคมจะแตกต่างกันอยู่บ้าง ในช่วงที่สังกัดอยู่ในคณะมนุษยศาสตร์ กิจกรรมทางศิลปะต่างๆ ที่อยู่ในสายตาของสังคม ไม่แตกต่างไปจากกิจกรรมของชมรมในมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป แม้จะมีคุณภาพไม่ด้อยกว่าใคร แต่ก็ยังกระจัดกระจายและอาจมีบทบาทเพียงเป็นการเสริมบารมีของมหาวิทยาลัยมากกว่าการจะเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการทางศิลปะ

ในปัจจุบัน บุคลากรในมหาวิทยาลัยได้เห็น ได้ชิน และจำนวนมากได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ความเข้าใจในศาสตร์แขนงต่างๆ ที่เคยดูแปลกนั้น ดีขึ้นมาก บุคลากรของคณะศิลปกรรมศาสตร์ก็ได้มีบทบาทอยู่มากในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งนิสิตเองก็ยังไม่เป็นปัญหาหรือทำตัวแปลกแยกไปจากส่วนรวมมากเกินไป เชื่อได้ว่าบุคลากรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความรู้สึกนึกคิดต่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ไปในทางบวก จะเห็นได้จากการที่มีบุคลากรของคณาจารย์และบุคลากรนิยมนิยมสมัครสอบเข้าศึกษาต่อในคณะศิลปกรรมศาสตร์มากขึ้น (แม้ว่าจะผ่านการสอบคัดเลือกได้เพียงจำนวนน้อย) แสดงถึงความเชื่อถือทางวิชาการถึงระดับที่จะฝากอนาคตของลูกหลานกันได้

สำหรับสังคมไทยซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางและมีบริบททางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องอีกมาก การศึกษาหรือการอุดมศึกษาเป็นเรื่องหนึ่งที่สังคมไทยให้ความสนใจไม่จริงจังกนัก อาจเป็นด้วยความเชื่อในความเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีรัฐบาล “รับรองวิทยฐานะ” เรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีคนกลุ่มน้อยที่เป็นคนมีการศึกษา รวมทั้งคนที่แวดล้อมอยู่ที่มองสถาบันอุดมศึกษาด้วยค่านิยม ชื่อเสียงที่เลื่อมหรือความสัมพันธ์ในกรณีต่างๆ เช่น เคยเป็นศิษย์เก่าหรือมีบุตรหลายคน รู้จัก ศึกษาอยู่ เป็นต้น ภาพรวมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ขาดเอกภาพ และไม่มีแนวทางประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ส่วนในระดับคณะ คณะศิลปกรรมศาสตร์ก็ได้พยายามเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในลักษณะการ “เปิดตัว” อยู่เสมอ แต่ยังไม่เป็นไปอย่างที่คาดหวัง ซึ่งไม่แตกต่างไปจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ในสถาบันอื่น เชื่อว่าสังคมไทยคงมีเรื่องที่ต้องดิ้นรน ต้องติดตามให้ความสนใจอยู่มาก จนให้ความสำคัญกับศิลปะและวัฒนธรรมค่อนข้างน้อย รวมทั้งการเรียนการสอนทางศิลปะและวัฒนธรรมด้วย

อาจารย์บุญยมาศ มาลัยมาน

คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นคณะที่มีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง และค่อนข้างรวดเร็ว (เมื่อเทียบกับหลายๆ คณะในมหาวิทยาลัยเดียวกัน) มีประสิทธิภาพและศักยภาพในการแข่งขันกับสาขาวิชาประเภทเดียวกัน ในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาอื่น และยังมีบางวิชาเอกที่คณะมีเป็นแห่งแรก และแห่งเดียวในเมืองไทย แต่ในขณะเดียวกันก็มีทัศนคติบางอย่าง บางคนที่ยังคงยึดติดกับค่านิยมที่ยึดติดกับสถาบันการศึกษาบางแห่งอย่างเหนียวแน่น ซึ่งก็เป็นเรื่องค่านิยมต่อตัวสถาบัน แต่ในส่วนของคุณแล้ว คิดว่าคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก็สามารถฟันฝ่ามาได้อย่างสวยงามในระดับหนึ่ง จนมาขึ้นอยู่ในระดับแถวหน้าแห่งหนึ่งของเมืองไทย น่าจะเป็นเพราะจุดเด่นของคุณที่เน้นความก้าวหน้า ทันสมัย แต่ก็ไม่ได้ทอดทิ้งศิลปวัฒนธรรมไทย จึงเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากที่อื่นๆ รวมทั้งเป็นที่รู้จักกันในแวดวงศิลปะ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีอาจารย์ที่มีชื่อเสียง มีผลงานเป็นที่รู้จักกันหลายท่าน ดำรงวิชาการ งานวิจัย การแสดง นิทรรศการต่างๆ ก็มีอยู่มาก อีกทั้งการที่มีดารา นักร้อง นักแสดงเข้ามาเรียนจบจากคณะออกไป หรือจบไปแล้วจึงเข้าสู่วงการ บางคนเข้าวงการระหว่างศึกษาในคณะ ก็ล้วนเป็นส่วนที่มีผลต่อชื่อเสียงของคุณในหมู่เยาวชนอีกทางหนึ่ง ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

อาจารย์ระวีวรรณ วรรณวิไชย

คงต้องยอมรับว่าเมื่อก่อนหน้านี้สักประมาณ 7-8 ปี หรือก่อนที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยแห่งนี้ แทบจะไม่รู้จักชื่อสถาบันการศึกษาแห่งนี้เลย เคยได้บินแบบผ่านหูบ้าง แต่ไม่เคยคิดว่าตัวเองจะได้ศึกษาต่อในสถาบันแห่งนี้ เหตุที่เลือกมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒไว้ด้วย ในการกำหนดอันดับการ

สอบเอ็นทรานซ์ เป็นเพราะมีคณะที่สนใจอยากศึกษา แต่ก็เลือกเป็นอันดับรองจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถามว่าเสียใจไหมที่ติดที่นี่ ตอบว่าตอนแรกเสียใจ ญาติพี่น้องถามว่าสอบติดที่ไหน บอกเขาว่าติดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เขาไม่รู้จัก พอเอ่ยถึงวิทยาลัยวิชาการศึกษา เขารู้จักและบอกว่า เรียนครูหรือนั่นเป็นความเจ็บช้ำน้ำใจในอดีต

เมื่อได้เข้ามาศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นแรกคงต้องบอกว่า ไม่มั่นใจนักว่าอนาคตจะสดใสหรือเปล่า แต่ก็พยายามบอกตัวเองว่า สถาบันกำหนดคุณค่าให้ตัวคนไม่ได้ เราจะได้ดีหรือเลวอยู่ที่ตัวเราเอง และในที่สุด ความมุ่งมั่นของคณาจารย์ที่ทุ่มเทให้การสอนและการพัฒนานิสิต ทำให้ดิฉันรู้สึกมั่นใจและภาคภูมิใจจนสามารถบอกกับใครๆ ได้อย่างเต็มปากว่า ดิฉันนี่แหละเรียนคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ในอดีตและปัจจุบันเป็นอย่างไร ในอดีต คณะศิลปกรรมศาสตร์ อาจไม่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และอาจไม่เป็นที่รู้จักของคนในสังคม เพียงเพราะค่าที่มันเป็น “ศิลปะ” อีกทั้งสถาบันศิลปะที่เกิดขึ้นก่อนเราก็มียู่ เพราะฉะนั้น มันคงไม่ใช่เรื่องแปลกนักในสายตาของสังคม หากจะมีสถาบันสอนศิลปะเกิดขึ้นอีกแห่ง เขาเหล่านั้นคงต้องการบทพิสูจน์ที่จะแสดงให้เห็นประจักษ์ชัดถึงศักยภาพของคณาจารย์และบุคลากร ที่จะสร้างสรรค์บัณฑิตที่มีคุณภาพ มีพลังความคิดในอันที่จะเป็นเรี่ยวแรงสำคัญในการพลิกฟื้นและพัฒนาความรู้ทางศิลปะที่แท้จริงให้กับสังคม อย่างมีรสนิยมและสง่างาม

สมัยก่อน การที่นักเรียนคนหนึ่งจะเลือกสอบเข้าคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คงเป็นเรื่องพบเห็นได้ไม่มากนัก เพราะชื่อสถาบันก็ไม่โด่งดัง ชำคณะก็ไม่เป็นที่นิยมในสังคม แต่ปัจจุบัน สถิติของนักเรียนที่สมัครสอบตรงเข้าศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นจำนวนที่ไม่น้อยเลยทีเดียวในแต่ละปี ปรากฏการณ์เช่นนี้น่าจะเกิดขึ้นได้จากการที่ผู้บริหารและคณาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มุ่งมั่นทุ่มเทกับการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ด้วยการพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการพัฒนาจริยธรรมของนิสิต นิสิตที่ศึกษาในสถาบันแห่งนี้ ไม่เพียงแต่มีทักษะที่จะสร้างผลงาน แต่นิสิตยังได้รับการพัฒนาให้มีสมองที่จะรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา และพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานไปพร้อมๆ กับการเรียนรู้ที่จะดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า เป็น “ศิลปินนักวิชาการ”

สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นบทพิสูจน์ให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและสังคมไทยยอมรับและตระหนักได้ถึงศักยภาพของคณาจารย์ ผู้เป็นยิ่งกว่าครูศิลปะและผู้สร้างผลงานศิลปะ ตลอดจนศักยภาพของบัณฑิตที่มีคุณภาพของสถาบัน เป็นพลังสมองอันสำคัญที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะ และร่วมพัฒนาสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติ

อาจารย์ถัฐ น้อยสวัสดิ์

ในอดีตคณะศิลปกรรมศาสตร์นั้น เป็นเพียงภาควิชาหนึ่งของคณะมนุษยศาสตร์ แต่ต่อมาได้มีพัฒนาขึ้นมาเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์อย่างในปัจจุบัน ผมเชื่อว่า บุคลากรบางส่วนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในอดีต อาจะมองว่าเป็นวิชาเอกที่รับนิสิต ไม่มีระเบียบวินัย ไม่รับผิดชอบ เป็นนิสิตที่มหาวิทยาลัยไม่พึงปรารถนา แต่ถ้าพูดถึงในปัจจุบันนี้ เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยอมรับและชื่นชมในคณะศิลปกรรมศาสตร์เพิ่มขึ้นมาก เป็นเพราะความสามารถของผู้บริหารส่วนหนึ่งกับอีกส่วนหนึ่งคือ ความประพฤติดของนิสิต การร่วมทำกิจกรรมส่วนรวมต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย เป็นที่ยอมรับและเชิดหน้าชูตา สังคมภายนอกนั้น ภาพพจน์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ยังเป็นที่ยอมรับกันทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ภายในระยะเวลา 6-7 ปีมานี้ หน่วยงานต่างๆ ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคมต่างๆ กับทางคณะ เช่น จัดงานวันเด็ก ร่วมกับทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ฯลฯ อีกทั้งในสายตาของประชาชนในสังคมก็เช่นกัน โดยดูได้จากจำนวนการสมัครสอบเข้าศึกษาต่อ มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี แสดงให้เห็นถึงความยอมรับในสายตาของสังคม

การที่คณะมีปรัชญา อุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ ในการพัฒนา จึงทำให้คณะศิลปกรรมศาสตร์ก้าวขึ้นมาเป็นแนวหน้า ซึ่งหลายๆ หน่วยงานได้ขอเข้ามาดูระบบการบริหารงานของคณะ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเรื่องบังเอิญอย่างหนึ่งว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นคณะที่พัฒนาและก้าวหน้าจนเป็นที่ยอมรับในสายตาและความรู้สึก ทั้งบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและในสังคม

อาจารย์เด่นพงษ์ วงศาโรจน์

ด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในปัจจุบัน เป็นสถาบันการศึกษาที่พัฒนามาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาในอดีต เป็นผลให้สังคมโดยทั่วไปเข้าใจว่า ผลผลิตของสถาบันแห่งนี้จะมุ่งเน้นในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาเป็นสำคัญ เมื่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นองค์กรใหม่ เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยได้พัฒนามาจากรากฐานทางด้านศิลปศึกษาและศิลปวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ ดังนั้น จึงเป็นผลให้ความรู้สึกและความเข้าใจของบุคลากรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและสังคมโดยทั่วไป ที่มีต่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นความรู้สึกที่สืบเนื่องมาจากภาพของสถาบันในอดีต ที่เน้นการสร้างผลผลิตที่เป็นครูสอนศิลปะที่มีบทบาทในสังคมเป็นอย่างมาก

แต่ในปัจจุบันคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พิสูจน์ตัวเองจากกิจกรรมต่างๆ ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น รวมถึงผลผลิตจำนวนหนึ่งภายใต้การเรียนการสอนในหลักสูตรต่างๆ ได้ออกไปมีบทบาทในสังคม ซึ่งเป็นผลผลิตที่มีความหลากหลายไปตามสาขาวิชาที่เปิดสอน บัณฑิตและนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เป็นผลให้ความเข้าใจของบุคลากรและสังคมที่มีต่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ในปัจจุบันนี้ ต่างไปจากอดีตอย่างมาก

อาจารย์อารียา เกรียงไกรเดช

คณะศิลปกรรมศาสตร์ในอดีตที่มีต่อสังคมไทย อาจจะยังไม่มีบทบาทหรือเป็นที่รู้จักกันมากนัก เพราะส่วนใหญ่ สังคมมักนึกถึงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู ยังคงคิดว่าศิลปกรรมคือศาสตร์หนึ่งเพื่อไปเป็นครูสอนศิลปะ แต่บทบาทของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในปัจจุบัน ที่มีต่อสังคมไทย ได้เป็นที่รู้จักและมีบทบาทต่อสังคมมาก ไม่ว่าจะเป็นศิลปะเพื่อศิลปะหรือศิลปะเพื่อธุรกิจบันเทิง เป็นต้น ในฐานะเป็นบุคลากร ได้เห็นถึงความเจริญเติบโต ทั้งในแง่การบริหาร บุคลากร และนิสิต ทั้งที่ศึกษาอยู่และจบการศึกษาไปแล้ว เป็นส่วนที่ทำให้สังคมไทยได้เริ่มรู้จักและเข้าใจในความเป็นศาสตร์เฉพาะ ที่มีใช้เฉพาะศึกษาเพื่อความเป็นครูเท่านั้น จึงเห็นว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ยังสามารถเติบโตสร้างบุคลากรของประเทศชาติให้มีประสิทธิภาพต่อไปในสังคมไทยได้อีก

อาจารย์นพดล อินทร์จันทร์

โดยส่วนตัวของผม อาจเป็นเพราะได้มีโอกาสเห็นการเจริญเติบโตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในส่วนยุคหลังๆ หลายปี จากการได้ศึกษาในโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร และศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในสถาบันแห่งนี้ เป็นเวลารวมราว 10 ปี ผมคิดว่ากับคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในระยะเวลา 8-9 ปีที่เติบโตอย่างรวดเร็ว เริ่มจากทัศนคติและมุมมองนักเรียนโรงเรียนสาธิตคนหนึ่ง ผมเชื่อว่า ร้อยละ 70-80 มีลักษณะที่ต่อต้านการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การเลือกคณะที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย อาจจะกล่าวได้เลยว่า ในห้องที่ผมศึกษาอยู่ไม่มีนักเรียนคนไหนเลย ที่เลือกจะเอามหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นหนึ่งในส่วนของโอกาสการเลือกคณะและมหาวิทยาลัย ผมอาจจะเป็นคนหนึ่งที่แหกค่านิยมประหลาดๆ เหล่านั้น แต่ถึงวันนี้ก็ไม่เคยเสียใจในการตัดสินใจที่จะศึกษาในสถาบันแห่งนี้ และจากการได้ไปคลุกคลีกับโรงเรียนสาธิตในระยะหลังๆ การเปิดใจของนักเรียนสาธิตกับมหาวิทยาลัยแห่งนี้ก็ยังไม่มาก แต่เป็นที่น่าสนใจว่ามีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่สนใจและใฝ่ฝันที่จะเรียนต่อในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นข้อพิสูจน์ได้ดีสำหรับการเจริญเติบโต และการได้รับการยอมรับของศิลปกรรมศาสตร์

5 ปี ที่ได้รู้จักคณะศิลปกรรมศาสตร์แห่งนี้ จากที่เคยเรียนในห้องแคบๆ หรือไม่กี่ริมระเบียงของอาคาร 14 ถึงวันนี้โดยส่วนตัวผมคิดว่าคณะแห่งนี้มีความพร้อมในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ สาขาวิชาที่อาจจะเรียกได้ว่าครบครันในศาสตร์ทางศิลปะ

คณาจารย์ที่ไม่เพียงสอนแต่ในตำรา แต่ยังสอนในเรื่องของการใช้ชีวิตด้วย การพัฒนาสร้างจุดเด่นของตัวเองอย่างชัดเจน การเปิดโอกาสยอมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้อาจจะเรียกว่าเป็นจุดแข็งของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ส่วนในเรื่องจุดอ่อนของคณะ อาจเป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์ของแต่ละสาขาวิชาอย่างกลมกลืน จากที่คณะมีสาขาวิชาที่ครบครัน แต่ละสาขาวิชามีจุดเด่นของตนอย่างชัดเจน ผมมีความเชื่อว่า หากเรามีการประชาสัมพันธ์ เอื้อประโยชน์แก่กันอย่างกลมกลืน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนการสอน กิจกรรมต่างๆ คณะของเราจะก้าวไกลต่อไปเป็นอย่างมาก

นางศิริศศิธร กัญโส

จากการที่ได้เข้ารับราชการในประมาณปี 2536 ที่กองแผนงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งอยู่ในระยะเวลาของการจัดทำแผน ก็เริ่มเฝ้ามองติดตามการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เนื่องจากจะต้องติดตามความก้าวหน้าของแผน 7 คือจุดเริ่มต้นของการจับตามองหน่วยงานเล็กๆ คือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ หรือโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ในช่วงนั้น ที่มีการดำเนินการค่อนข้างจะโดดเด่นกว่าคณะวิชาที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ เป็นต้น ผู้บริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์และทีมงาน มีความมุ่งมั่นมากจะนำคณะไปสู่ความสำเร็จ การทำกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัย และร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทำให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้นว่า เป็นหน่วยงานคุณภาพที่มีบุคลากรน้อย แต่พยายามที่จะสร้างกิจกรรมต่างๆ และงานวิชาการที่เริ่มออกสู่สังคมภายนอก การเติบโตของคณะ ช่วง 7-8 ปีที่ผ่านมา การผลิตบัณฑิตทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ออกสู่ตลาด มีการตอบรับจากตลาดชัดเจนมาก ภาพของคณะในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นที่ยอมรับว่าก้าวออกมาเป็นอยู่แนวหน้าทัดเทียมกับคณะวิชาที่เกิดขึ้นมานานในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแห่งนี้ อาจเป็นเพราะการทำงานหนักของผู้บริหารคณะ อย่างสม่ำเสมอมาตลอด ส่วนในสังคมไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ร่วมมือกับองค์กรภายนอกทั้งราชการและเอกชนอย่างต่อเนื่อง การทำงานทั้งด้านการบริการแก่สังคมและงานวิชาการที่เผยแพร่ออกไป ทำให้สังคมจับตามองการเดินทางของงานวิชาการที่มีระบบ ซึ่งวงการทางศิลปะมักมีคำถามเสมอว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำอะไรกัน ซึ่งคงเป็นเช่นนี้อีกนานกว่าสังคมจะพบคำตอบว่า ทำอะไร เพราะอะไร ทั้งนี้เพราะการเดินทางด้วยวิชาการที่เข้มแข็ง จะเป็นฐานที่ส่งให้คณะศิลปกรรมศาสตร์พัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุด ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

สรุปประเด็นที่ 1

ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและในสังคมไทย ว่ามีทัศนคติหรือมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไรกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ หลังจากได้พัฒนามาใกล้ทศวรรษ ทั้งบุคลากรวิชาการและบุคลากรสนับสนุนวิชาการมีความมั่นใจและภาคภูมิใจค่อนข้างสูงว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับการยอมรับและรู้จักเป็นอย่างดี แม้จะเป็นช่วงเวลาที่ยังไม่ยาวนานนักก็ตาม บทท่านพิจารณาสังคมไทย ที่อาจต้องใช้เวลาในการพัฒนาความเข้าใจทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมและการยอมรับศิลปกรรมศาสตร์ อีกศาสตร์หนึ่งที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับสังคม มุมมองของคณาจารย์หรือบุคลากรวิชาการ ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ ในสังคมใหม่ และเป็นผลผลิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การเข้าศึกษาในสถาบันแห่งนี้ อาจมีกรอบหรือค่านิยมในสังคม ที่มองค่านิยมมากกว่าสาระ อาจตั้งข้อสงสัยไม่มากนักน้อย แต่คุณค่าของการศึกษา การให้การศึกษที่เชื่อมั่นในกระบวนการคิดใหม่ ระบบใหม่ เชื่อมั่นในศิลปกรรมศาสตร์และการสร้างสรรค์สติปัญญา ย่อมเป็นสาระที่สำคัญและก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

ประเด็นที่ 2 : ท่านคิดว่า รากฐานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ส่งผลต่อการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างไร ในแง่มุมใดบ้าง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ สุภเศรษฐศิริ

รากฐานที่มีผลต่อการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ปัจจุบัน คงมิใช่รากฐานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ หากแต่เป็นรากฐานของวิทยาลัยวิชาศึกษามากกว่า จากการเติบโตจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งมีรากฐานการศึกษา การเรียนการสอน ส่งผลให้เกิดและการเติบโตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ อยู่บนพื้นฐานความเข้าใจในปรัชญาการศึกษา เข้าใจในกระบวนการเรียนการสอน เข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร จึงช่วยให้การผลิตบัณฑิตในสาขาต่างๆ มีทิศทางและมีความชัดเจน ตลอดจนเข้าใจในบทบาทของการเรียนการสอน บทบาทหน้าที่ของผู้สอน และบทบาทของการทำหน้าที่ขององค์กรทางการศึกษา ว่าควรเป็นเช่นไร ซึ่งล้วนส่งผลต่อการจัดการและการพัฒนาคณะอย่างยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย

รากฐานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่มีรากฐานที่สำคัญมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ในระดับที่แน่นอน ทั้งจากด้านปรัชญาหรือแนวความคิด ทั้งด้านตัวบุคคลและด้านกระบวนการเรียนการสอน กล่าวเฉพาะทางด้านปรัชญาหรือแนวความคิด ก็เป็นที่ทราบกันดีว่า การก่อเกิดและการพัฒนาของ

วิทยาลัยวิชาการศึกษา เติบโตมาจากการศึกษาแบบพิพัฒนาการ (Progressive Education) ซึ่งการจัดการศึกษาแบบพิพัฒนาการ มีรากฐานด้านปรัชญาสังคมมาจากนักคิด เพื่อการปฏิบัติไปสู่ประชาธิปไตย ในศตวรรษที่ 19 โดยการปฏิบัติประชาธิปไตยของชนชั้นกลาง ที่ไม่เพียงแต่จะทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างของสังคมเท่านั้น แต่ในด้านศิลปกรรมศาสตร์ ก็ถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญในทางประวัติศาสตร์ศิลปะอีกด้วย อีกนัยหนึ่งก็คือ การปฏิบัติประชาธิปไตยชนชั้นกลางในยุโรป ได้ส่งผลทำให้ศิลปะแนวอะคาเดมิก ทดแทนด้วยกระแสการพัฒนาของศิลปะสมัยใหม่ ทั้งด้านแนวความคิด ความเชื่อ การนำเสนอด้านเรื่องราว รูปแบบ เทคนิค การสร้างสรรค์ สื่อวัสดุ ที่แสดงศักยภาพเชิงปัจเจก หรือสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของศิลปินแต่ละคนออกมาอย่างหลากหลาย

เมื่อเป็นเช่นนี้ การศึกษาแบบพิพัฒนาการที่ถูกวางรากฐานที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ความรู้ทางด้านปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา สังคมวิทยา ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นองค์ความรู้ทางด้านการศึกษา จึงได้ส่งผลทำให้เกิดของหลักสูตรศิลปศึกษาในปี 2511 ที่ตระหนักในความสำคัญของวิชาการ ความคิด สติปัญญา มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มากกว่าการเรียนรู้เชิงทักษะเพื่อการถ่ายทอดแบบครูเป็นศูนย์กลางในระบบช่าง อย่างชัดเจน นั่นก็หมายความว่า การก่อเกิดของศิลปศึกษา ได้กลายเป็นฐานรากที่สำคัญในการพัฒนามาสู่การเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ในเวลาต่อมา

โดยรากฐานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ส่งผลต่อการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ในแง่มุมต่างๆ หลายด้าน เช่น ด้านวิชาการ การศึกษากันคว้าวิจัย ด้านกระบวนการเรียนการสอน ที่เข้าใจเรื่องความสำคัญของหลักสูตร วิธีสอน ตลอดจนการวัดผลประเมินผล ด้านการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมในสังคมที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางวิชาการ เป็นต้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ ขวาลาวัณย์

วิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นเฉพาะสาขาวิชาชีพทางการศึกษาชั้นสูง ผลิตบัณฑิตทางสายการศึกษาด้านต่างๆ ปี 2511 ได้ทำการเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (กศ.บ.) ศิลปศึกษาขึ้น ผลิตบัณฑิตเพื่อออกไปรับใช้สังคมทางด้านการเป็นครู อาจารย์สอนวิชาศิลปะ ในปี 2517 พัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาเหตุส่วนหนึ่งเพราะการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในยุคสมัยที่เป็นวิทยาลัยวิชาศึกษานั้น มุ่งเน้นเฉพาะสาขาวิชาชีพทางการศึกษา จึงทำให้บุคลากร นักศึกษา ต้องการความเสมอภาคทางด้านวิชาการในระดับอุดมศึกษาช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ในปี 2519 ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ ได้เปิดการเรียนการสอนเพิ่มอีกหนึ่งสาขาวิชา คือ สาขาวิชาศิลปะ (ศศ.บ.) ที่ผลิตบัณฑิตเพื่อไปประกอบอาชีพอิสระทางด้านการออกแบบสื่อสาร และในปี 2528 ได้เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท (กศ.ม.) สาขาวิชาศิลปศึกษา

จากสถานภาพที่เป็นมหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี 2517 – 2535 มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนใน ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ในระดับปริญญาตรีคือ หลักสูตร (กศ.บ.) ศิลปศึกษา และ ศศ.บ. (ศิลปะ) ส่วนระดับปริญญาโทได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตร (กศ.ม.) ศิลปศึกษา จะเห็นได้ว่าเมื่อสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย ทำให้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่หลากหลายขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมภายนอกได้มากขึ้น

ต่อมาปี 2536 จากภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ ได้พัฒนาเป็นคณะ ศิลปกรรมศาสตร์ โดยได้นำภาควิชาดุริยางคศาสตร์จากคณะมนุษยศาสตร์มารวมอยู่ด้วย จึงทำให้ สามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลายสาขาวิชาขึ้น ในแต่ละสาขาวิชาสามารถสร้างสรรค์ ลักษณะเฉพาะตัว มีเอกลักษณ์ของตนเอง มีความสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของโลกยุคปัจจุบัน และอนาคต ทำให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีคุณภาพทางด้าน วิชาการ ปฏิบัติการ จริยธรรมและคุณธรรมในอันที่จะไปพัฒนาสังคมไทยให้มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

อาจารย์สุรชาติ ทินานนท์

ผมเห็นว่าจากฐานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ จากยุคสมัยของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ที่สืบเนื่อง มาถึงคณะศิลปกรรมศาสตร์ คือการจัดการเรียนการสอนที่ให้ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (ซึ่งกำลัง ปรับเปลี่ยนเป็น ศป.บ.) ในบางสาขาวิชา ซึ่งทำให้นักศึกษาต้องเรียนวิชาทางด้านศึกษาศาสตร์มากถึง 38 หน่วยกิต และมีการเรียนร่วมกับคณะศึกษาศาสตร์ อย่างไรก็ดี สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่มองเห็นได้ อย่างเป็นรูปธรรม ครั้นเมื่อปรับลดวิชาการศึกษาที่เป็นหัวใจของวิทยาลัยวิชาการศึกษา เพื่อเปลี่ยนแปลงเป็นหลักสูตร ศป.บ. ก็ดูจะมีขอบเขตน้อยลงไปด้วย และอาจมองไม่เห็นเลยเมื่อมีการพัฒนาหลักสูตรกันต่อไปอีกก็เป็นได้

ในด้านที่เป็นนามธรรม ผมได้ทราบจุดเน้นของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในเรื่องการใส่ใจกับ ความเป็นนักวิชาการทางศิลปะแขนงต่างๆ อันเนื่องมาจากการมีรากฐานที่วิทยาลัยวิชาศึกษานั้น ได้อยู่ในบรรยากาศของคณะที่ให้ความสำคัญกับงานวิชาการ และได้ร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่างๆ เท่า ที่จะมีโอกาส ทำให้คิดสรุปว่า สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์และความสำนึกในหน้าที่ของผู้บริหาร และคณาจารย์ส่วนใหญ่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มากกว่าจะเป็นเพราะการมีรากฐานเดิมเป็นวิทยาลัย วิชาการศึกษา เพราะหลายคณะที่มีรากฐานมาร่วมกัน ก็ได้มีการแสดงออกให้เห็นว่ามีจุดเน้นเช่นนั้น บุคลากรส่วนใหญ่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ก็เป็นคนรุ่นใหม่หรือมาจากที่อื่น ซึ่งไม่เคยมีประสบ การณ์หรือได้สัมผัสบรรยากาศของวิทยาลัยวิชาการศึกษา แต่ก็ยังปฏิบัติงานกันอย่างมีความเชื่อในความ เป็นนักวิชาการ ผมจึงมีความคิดว่า ความ “เป็นคน” ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา อาจไม่มีผลใดๆ

ต่อการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ แต่มีผลต่อผู้บริหารคณะ (เมื่อก่อตั้งคณะ) และได้พัฒนาขึ้นจนเป็น
บุคลิกของคณะศิลปกรรมศาสตร์ไปในที่สุด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลลออ ทินานนท์

หากมองย้อนไปถึงศิลปกรรมศาสตร์ เมื่อครั้งยังเป็นแผนกศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา มาสู่
ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะเห็นการขยายตัวอย่างชัดเจน ในด้าน
ความสามารถทางองค์ความรู้ ที่มีใช้เป็นที่เพียงการเขียนรูป ปั้นดิน พัฒนาแตกต่างจากสถาบันอื่นที่เปิด
สอนอยู่ในขณะนั้น แนวคิดหลักของการเปิดสอนศิลปะเป็นลักษณะของความเป็นวิชาการ โดยพัฒนา
ความเชื่อมโยงสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม” ฉะนั้น
ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้านใด ย่อมต้องสร้างความเจริญงอกงามทางปัญญาให้กับคนเหล่านั้นได้ จาก
ประวัติศาสตร์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ก่อนการเป็นศิลปกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มีจุดยืนอยู่ตรงที่เป็นการสร้างสรรค์ ทั้งความเป็นวิชาการและศิลปกรรมไปพร้อมกัน

จากรากฐานนี้เอง ส่งผลต่อการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในปัจจุบัน คณะศิลปกรรมศาสตร์มี
ได้พัฒนาความหมายเพียงการวาดรูปสร้างงานทัศนศิลป์เท่านั้น ยังมีความกว้างในการนำหลายๆ สาขา
มาอยู่ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีการแสดง ดนตรี นาฏศิลป์เพิ่มเข้ามาในความเป็นสาขาศิลปะที่เรา
ทราบกันอยู่ในพื้นฐาน ซึ่งตรงนี้ก็มีความหมายและมืองค์ความรู้ที่กว้างขึ้น รากฐานจากการเป็นแผนก
ศิลปศึกษาและภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้คณะศิลปกรรมศาสตร์มีปรัชญาที่ลุ่มลึก
ชัดเจนคือ “วิชาการผลักดันปฏิบัติการ” เป็นการการันตีได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการผลิตคนหรือคนที่
ผลิตงาน ต้องมีพื้นฐานอยู่ที่การใช้องค์ความรู้ ทั้งที่ได้สะสมมาและที่ได้ศึกษาค้นคว้า เกิดเป็นความรู้
ใหม่มาใช้ในกระบวนการสร้าง มิใช่เกิดมาอย่างเลื่อนลอยอ้างจิตวิญญาณไปเรื่อยๆ

ดังนั้น สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลต่อภาพลักษณ์ของคณะ ในสัญลักษณ์ของความหลากหลาย ความ
ทันสมัย ความเป็นวิชาการ และการรุกไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง

อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

รากฐานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์จากการเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นคณะ
ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เห็นได้อย่างเด่นชัดก็คือ รากฐานทางวิชาการที่
เข้มข้นจากอดีต ส่งผลให้แนวทางการพัฒนาศิลปกรรมของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ เน้นให้วิชาการเป็นพื้นฐานของการสร้างงานศิลปกรรม นั่นก็คือการเน้นความ
สำคัญของการจัดระบบความคิดก่อนพัฒนาผลงานศิลปกรรม ผลงานศิลปกรรมมีรากฐานจากองค์
ความรู้ที่เป็นระบบ ไม่ใช่ความล่องลอยเพื่อฝัน การจัดระบบความคิดก่อนสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงาน
ย่อมนำมาซึ่งการพัฒนารูปแบบงานศิลปกรรมอย่างไม่รู้จบสิ้น นอกจากนี้ การสร้างงานศิลปกรรมโดย

ให้ความสำคัญกับพลังความคิดซึ่งเป็นนามธรรม แม้ว่าผลงานที่ปรากฏออกมาจะสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับผู้ชมได้มากบ้างน้อยบ้าง ย่อมแตกต่างจากการสร้างผลงานโดยเน้นความสำคัญของการรับรู้วัตถุตามที่ตาเห็น ซึ่งปรากฏผลงานที่สร้างความเข้าใจได้ง่ายก็ตาม แต่ในระยะยาว ผู้มีความสามารถในการจัดระบบความคิดของตนได้ดี ก็น่าจะสร้างประโยชน์ในด้านการพัฒนาวงการศิลปกรรมในสังคมตลอดจนประเทศชาติได้มากกว่า

อาจารย์บุญยมาศ มาลัยมาน

รากฐานทางด้านวิชาการ ทางทฤษฎี ทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ทางด้านการศึกษา การสอน ศิลปะ แขน และมีคนที่ยึดทางด้านศิลปะจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา จนมาอยู่กับคณะมนุษยศาสตร์และมาเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ในปัจจุบัน เข้าไปอยู่ในวงการการศึกษาเป็นจำนวนมาก ได้ไปให้ความรู้ อบรม สอนนักเรียนนิสิตนักศึกษาต่ออีกเป็นจำนวนมาก หลายสิบปีมาแล้ว ทำให้มีผู้ที่ได้รับความรู้ต่อๆ มาเหล่านั้น ได้มาสืบทอดเจตนารมณ์ เรียนว่าอยู่ในแวดวงศิลปะ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในอีกทางหนึ่ง การที่มาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา มีผลกับคนทั่วไป ทำให้เป็นชื่อและนามที่ติดตัวและติดอยู่ในความทรงจำ ความรู้สึกค่อนข้างแน่น ว่าคนที่จบจากที่นี่ไป จะเน้นไปทางจบออกไปเป็นครูอาจารย์ ซึ่งในข้อนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์เองก็ได้พิสูจน์แล้วว่านิสิตของเราจะเป็นครูอาจารย์ก็ได้ หรือจะทำอย่างอื่นได้อีกหลายอย่าง ตัวอย่างเช่น บริษัทโฆษณา สำนักพิมพ์ ออกแบบ งานคอมพิวเตอร์ นักแสดง นักร้อง นักดนตรี ศิลปิน หรืองานอิสระอื่นๆ

อาจารย์ระวีวรรณ วรรณวิไชย

คำถามข้อนี้ไม่มั่นใจนักว่าจะตอบได้ชัดเจนเพียงใด เนื่องจากเมื่อตัดสินใจก้าวสู่คณะศิลปกรรมศาสตร์นั้น ก็มีสถานภาพเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว อย่างไรก็ตามด้วยเหตุที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพครูที่มีคุณภาพ โดดเด่นในเรื่องการค้นคว้าวิจัย ดังนั้นจึงคิดว่าสิ่งเหล่านี้น่าจะมีอิทธิพลมาสู่คณะศิลปกรรมศาสตร์ รวมทั้งคณะอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ด้วย แม้ดิฉันจะกล่าวว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับอิทธิพลด้านการค้นคว้าวิจัยจากวิทยาลัยวิชาศึกษามากบ้าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้น่าจะเป็นธรรมชาติของนักวิชาการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แต่คณะศิลปกรรมศาสตร์ก็ยังมีจุดเด่นตรงที่ คณะอาจารย์ของเราเป็นนักวิชาการที่ทันสมัยและมีวิสัยทัศน์กว้างไกล จึงสามารถนำพาคณะศิลปกรรมศาสตร์พัฒนาก้าวหน้าไปได้ในเวลาเพียงไม่นาน และก็มีได้หยุดนิ่งที่จะพัฒนาต่อไป

นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับการพัฒนาและกระตุ้นให้เป็นผู้ใฝ่รู้ พร้อมกับเป็นนักค้นคว้าเพื่อพัฒนาพลังสมอง นิสิตมิได้เป็นเพียงแค่ผู้สร้างงานโดยมีเพียงอารมณ์เป็นจุดกำเนิดของงานเท่านั้น แต่การสร้างงานทุกชิ้นของนิสิตผ่านกระบวนการทางสมอง การค้นคว้าทดลอง เพื่อให้เกิดผลงานที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคน คณะจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มิได้เป็นแต่เพียง “ผู้สอน” แต่ยังเป็นผู้กระตุ้นและจุดประกายความรู้ให้เกิดขึ้น ซึ่งความรู้ที่นิสิตทุกคนได้รับ มิใช่เพียงความรู้เดิมที่เรียนรู้อีกมาหลายยุคหลายสมัย แต่เป็นความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่คณะจารย์ได้มุ่งมั่นค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้รับข้อมูลความรู้ที่ทันสมัย อยู่เสมอ

อาจารย์เด่นพงษ์ วงศาโรจน์

คงปฏิเสธไม่ได้ว่าอดีตย่อมมีผลต่อปัจจุบัน รากฐานของวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีต่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ ความเอาใจใส่ในเรื่องของกระบวนการผลิตบัณฑิตอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนหรือการวัดผล คณะศิลปกรรมศาสตร์ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการผลิตบัณฑิตทางด้านศิลปกรรมที่มีความรู้ความสามารถแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่มุ่งหวังที่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกสู่สังคมอีกด้วย นอกจากนี้ ความเอาใจใส่งานวิชาการในทุกสาขาวิชา เป็นอีกบทบาทหนึ่งที่คณะดำเนินอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างฐานความรู้ทางวิชาการเป็นภาพลักษณ์ที่เป็นที่ยอมรับในสังคมศิลปกรรมศาสตร์

อาจารย์ณัฐ น้อยสวัสดิ์

ในอดีตนั้น รากฐานที่สำคัญคือวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ปูพื้นให้กับอุดมการณ์ หลักการของคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นอย่างมาก เพราะคณะที่เปิดสอนทางศิลปกรรมศาสตร์นั้น ส่วนใหญ่จะเน้นทักษะฝีมือเป็นสำคัญ เป็นโอกาสอันดีที่คณะศิลปกรรมศาสตร์เกิดขึ้นจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ครูอาจารย์ได้ถูกอบรมสั่งสอนในวิชาการศึกษา มีขั้นตอนค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ ควบคู่กับทักษะฝีมือ รู้จักวิธีการถ่ายทอดอย่างมีระบบสู่นิสิตและปลูกฝังให้นิสิตค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ ในแง่ของการเป็นคณะที่สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปกรรมศาสตร์เป็นสำคัญ จึงส่งผลให้นิสิตและบุคลากรในคณะ ไม่เงินอายกับการใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ในการสร้างสรรค์และมีความเป็นปัจเจกบุคคลน้อยกว่า ไม่ยึดติดกับค่านิยมทางศิลปะในระบบเก่า

อาจารย์นพดล อินทร์จันทร์

การที่คณะศิลปกรรมศาสตร์มีรากฐานมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตามความคิดของผมคิดว่า การมีรากฐานในฐานะที่เป็นอันดับหนึ่งในด้านวิชาการ ผลิตบุคลากรที่เป็นนักการศึกษา นักวิชาการที่มีความสามารถและเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาไทย สิ่งนี้มีส่วนในการผลักดันให้คณะ

ศิลปกรรมศาสตร์มีจุดเด่นที่ต่างไปจากศิลปกรรมศาสตร์สถาบันอื่นๆ คือการมุ่งพัฒนาศิลปินที่มีองค์ความรู้ ซึ่งเป็นทั้งนักวิชาการ และนักการศึกษาไปด้วย จากปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่เน้นย้ำในเรื่องของการศึกษา ซึ่งกล่าวว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม” ศิลปะก็คือการศึกษาแขนงหนึ่งซึ่งไม่สามารถหยุดนิ่ง ต้องพัฒนาหรืองอกงามไปพร้อมๆ กับโลก จากการที่ศิลปกรรมศาสตร์ มศว ผลิตนิสิตที่เป็นศิลปินและนักวิชาการไปด้วยนั้น ศักยภาพและบุคลิกของนิสิตที่จะเข้ารับการศึกษาก็ควรจะเป็นบุคคลที่เป็นทั้งนักสร้างสรรค์ และเป็นนักวิชาการไปพร้อมๆ กับทางด้านการสร้างสรรค์ อาจรวมไปถึงเป็นผู้ที่มีรสนิยมที่ดี รู้จักเลือกและใช้ในสิ่งอันจะก่อประโยชน์ ในขณะเดียวกัน ทางด้านนักวิชาการก็ควรจะต้องเป็นคนที่ยึดมั่นคำว่า วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวล และประยุกต์ ใช้ให้เหมาะสม ทางด้านบุคลิกภาพของนิสิต น่าจะเป็นจุดเด่นที่สำคัญสำหรับศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งทางคณะได้ปลูกสำนึกและส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอ ผมคิดว่าการที่เป็นศิลปินที่มีบุคลิกที่ดีทั้งในแง่กายภาพ การสร้างสรรค์และรวมถึงการปลูกสำนึกในด้านสังคม ด้วยสิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้นิสิตศิลปกรรมศาสตร์ มศว มีลักษณะเฉพาะตัวไม่เป็นรองใคร

อาจารย์จาริยา เกรียงไกรเดช

รากฐานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ที่เดิมมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ส่งผลต่อการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์อยู่มาก ในแง่การเรียนการสอนเชิงวิชาการ เพราะสถาบันที่มีการสอนศิลปกรรมหลายแห่ง นิยมสอนหรือฝึกให้เชี่ยวชาญทางด้านทักษะเพียงด้านเดียว แต่จากการที่มีรากฐานเดิมอยู่ที่นี่จึงทำให้นิสิตเข้าใจในเชิงวิชาการและเชี่ยวชาญทางด้านทักษะ นอกจากนี้ ยังทำให้คณาจารย์สามารถเข้าใจที่จะดึงวิธีการเรียนการสอนเข้ามาช่วยสื่อให้นิสิตเข้าใจได้ดี และมีความเข้าใจนิสิต เพราะส่วนใหญ่นิยมนำงานให้ทำไม่สนใจว่านิสิตเข้าใจหรือไม่ ให้คะแนนตามผลงานที่ส่งโดยที่การสอนการอธิบายในห้องเรียนบกพร่องไป

นางสุภัทรา โสทะกะพันธ์

รากฐานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ส่งผลต่อการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ในแง่มุมมองต่างๆ

1. ด้านการมีบุคลากรเป็นนักวิชาการมากกว่าการเป็นศิลปิน คือมุ่งเน้นการสอนเนื้อหาวิชาการเข้มข้นกว่าเน้นการปฏิบัติ ฝึกนิสิตให้รู้จักการเขียนการค้นคว้า
2. กระบวนการการสอน เนื่องจากเดิมเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ที่มุ่งเน้นการผลิตครูให้กับวงการการศึกษา การเรียนการสอนจึงมีระบบและกระบวนการ

3. การสร้างบุคลิกภาพใหม่ให้แก่ศิลปกรรมศาสตร์ เนื่องจากภาพลักษณ์ของนิสิตที่เรียนเกี่ยวกับศิลปะ ดนตรี จะเห็นกันจําเจว่า ไม่ค่อยใฝ่รู้ด้านวิชาการ แต่งกายสกปรก ไม่ตรงต่อเวลา ทำงานตามใจตัวเอง ไร้ระบบชีวิต มักจะทำงานไปพร้อมกับนอนไปด้วย แต่คณะได้ช่วยกัน ร่วมมือ ร่วมใจกันทุกฝ่าย เพื่อจะถอดภาพลักษณ์ของนิสิตศิลปะให้เป็นนิสิตที่มีบุคลิกและภาพลักษณ์ใหม่ ในมุมมองที่สร้างให้นิสิตรู้จักตนเองและรู้จักอยู่ร่วมกับสังคมได้ ในระยะที่ผ่านมา นิสิตมีความอ่อนน้อม ไร้ระบบอาวุโส ปฏิบัติตามขั้นตอนและระบบที่ทางคณะกำหนด โดยเกิดปัญหาน้อยที่สุด

สรุปประเด็นที่ 2

ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับรากฐานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา โดยภาพรวมแล้วเชื่อว่า บุคลิกทางวิชาการ แรงผลักดันทางวิชาการ การค้นคว้าวิจัย ระบบคิดทางด้านการศึกษารากของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ส่งผลมาสู่การเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเชื่อว่า “วิชาการผลักดันปฏิบัติการ” แต่ก็มีข้อสังเกตบางประการว่า เมื่อพิจารณาคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีรากฐานมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ก็เห็นภาพไม่ชัดสำหรับพลังหรือแรงกระตุ้นทางวิชาการ อาจเป็นด้วยการเริ่มต้น การนำ หรือการหล่อหลอมความคิดและพัฒนาเป็นวัฒนธรรมองค์กรขึ้นมาได้ แม้จะมีบางส่วนที่ต้องพัฒนาต่อไปก็ตาม นอกจากนั้นแล้ว ยังมองเห็นความกว้างและความหลากหลายในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ความเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีวัฒนธรรมทางวิชาการใหม่ วิชาการที่ผสมกับปฏิบัติการหรือการสร้างสรรคศิลปกรรมทางด้านต่างๆ การเป็นสถาบันทางการศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษาในอดีตที่ส่งผลมาสู่ปรัชญาการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ความเป็นครู ความใกล้ชิดนิสิต การมองการไกล การปรับตัว การอยู่ร่วมกันในสังคม การมองการศึกษาที่เป็นองค์รวม และเป็นกระบวนการพัฒนา มนุษย์นำการเป็นศิลปิน

ประเด็นที่ 3 : ท่านคิดว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากการสถาปนาในปี 2536 จนถึงวันนี้ มีพัฒนาการอย่างไรบ้าง

มีจุดแข็งและจุดอ่อนอะไรและอย่างไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปี 2536 มีการระดมความคิด เพื่อสร้างความชัดเจนในเชิงปรัชญา ปณิธาน แผนการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ชัดเจนยิ่งขึ้น มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ทุกหลักสูตร (ยกเว้น 1 หลักสูตรใน 14-15 หลักสูตร) ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและการ

เปลี่ยนแปลงของสังคมไทยอย่างชัดเจน นอกจากนั้น มีระบบการสรรหาอาจารย์ที่พัฒนาจากมติเฉพาะสาขาวิชา มาสู่การร่วมพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการประจำคณะ มีการพัฒนาการเรียนการสอนจากการแยกองค์ความรู้ออกจากกันและแยกบุคลากรออกจากกัน ไปสู่หลักสูตรเชิงบูรณาการความรู้ ไปสู่การเชื่อมโยงความรู้เข้าหากัน ไปสู่การใช้บุคลากรในการสอนที่สอนนิสิตข้ามสาขาวิชา และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการพัฒนาเรื่องการจัดองค์กรนิสิตระดับคณะ ผู้ระดับภาควิชาหรือสาขาวิชา อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการประสานเชื่อมโยงระหว่างนิสิต ระหว่างนิสิตกับคณะ และระหว่างนิสิตกับมหาวิทยาลัย รวมทั้งมีจุดหมายในการพัฒนานิสิตชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการพัฒนาการรับนิสิตจากทบวงมหาวิทยาลัยไปสู่ระบบการสอบตรง ที่ทำให้คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้นิสิตตรงตามปรัชญา และตามความต้องการของคณะศิลปกรรมศาสตร์มากขึ้น

คณะศิลปกรรมศาสตร์มีการพัฒนาในด้านการบริหารจัดการในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับระบบประเมินคุณภาพการศึกษาในเวลาต่อมา ทำให้คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับการตอบรับจากวงการวิชาชีพและสังคมภายนอก โดยมีข้อมูลในด้านปริมาณและคุณภาพของนิสิตที่สอบตรงสูงขึ้น หรือมีพัฒนาการในเชิงปริมาณและคุณภาพดีขึ้น มีพัฒนาการในการพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ด้วยการเปิดสาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ และโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาเพื่อขยายการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ด้านการออกแบบสื่อสาร ด้านเซรามิกส์ และศิลปะการแสดง

พัฒนาการในเรื่องการศึกษาค้นคว้าวิจัย โดยเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษา ที่เคยสนับสนุนการวิจัยในกรอบที่จำกัด สู่การผลักดันให้เกิดการค้นคว้าวิจัยที่หลากหลาย เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิรูปการศึกษา ตลอดทั้งทำให้เกิดมิติใหม่ในการวิจัยและพัฒนาในด้านศิลปกรรมศาสตร์ ในขณะที่สถาบันการสอนศิลปะอื่นๆ ยังไม่มีการผลักดันให้เกิดแนวทางการวิจัยในแนวทางดังกล่าว ซึ่งเหล่านี้ถือเป็นพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงจำนวนหนึ่ง ท่ามกลางพัฒนาการดังกล่าวก็อาจพูดได้ว่า เป็นการพัฒนาที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งของคณะศิลปกรรมศาสตร์ควบคู่กันไป

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการพัฒนาในเชิงบวกหรือด้านที่เป็นจุดแข็ง ท่ามกลางพัฒนาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ก็มีจุดอ่อนที่พอจะประมวลได้ดังนี้-

ประการแรก เป็นจุดอ่อนทางประวัติศาสตร์ของการก่อตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่มีได้รวมตัวกันเชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพ ซึ่งกลุ่มผู้นำในการก่อตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ แม้จะมองเห็นปัญหาเชิงความคิดและอุดมการณ์ทางวิชาชีพจะเกิดขึ้นตามมา แต่ก็เชื่อว่า ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมต้องอาศัยเวลาในการพัฒนา อย่างไรก็ตาม แม้ในที่สุดจะสามารถรวมกันได้ทางกายภาพ แต่ความต่างเชิงอุดมการณ์

วิชาชีพและวิสัยทัศน์ ก็ส่งผลทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ เช่น มีความแตกต่างระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนา ระหว่างวิชาการกับทักษะ ระหว่างการสร้างสรรค์กับการค้าพาณิชย์ ฯลฯ ซึ่งความแตกต่างดังกล่าว เป็นความแตกต่างระหว่างความพยายามในการสร้างดุลยภาพของสองสิ่งกับความโน้มเอียงไปในทางอนุรักษ์ ทักษะ ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ในระดับหนึ่ง

ประการที่สอง เป็นจุดอ่อนในด้านการจัดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ระหว่างโครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัยกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่มีความแตกต่างกัน อีกนัยหนึ่งก็คือ ในขณะที่มหาวิทยาลัยต้องการให้การบริหารของคณะขึ้นต่อมหาวิทยาลัยตามระบบราชการแบบเดิม แต่คณะกลับต้องการการกระจายอำนาจ การบริหารเชิงรุก ประสิทธิภาพประสิทธิผลในการทำงาน ความคล่องตัวในการจัดการ ฯลฯ อันเป็นแนวโน้มของการปฏิรูประบบราชการ สิ่งเหล่านี้ จึงทำให้ดูเหมือนว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์มีลักษณะของการเป็นคณะที่มีความเป็นตัวของตัวเองมากเกินไป จึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนโน้มนำไปสู่การแทรกแซงจากอำนาจภายนอก ที่ผสมกับกลุ่มที่ขาดอุดมการณ์ทางวิชาชีพภายใน ทำให้เกิดกรณีการร้องเรียนต่างๆ ต่อผู้บริหาร โดยได้รับการงานรับจากมหาวิทยาลัย แต่สุดท้ายเรื่องดังกล่าวก็ยุติไป เมื่อเวลาได้พิสูจน์ว่า คณะผู้บริหารมิได้เป็นไปตามข้อร้องเรียน

ประการที่สาม จุดอ่อนอันเกิดจากการเกิดวิกฤติการณ์ของประเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อแผนการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์หลายประการ กรณีตัวอย่างได้แก่เรื่องจำนวนบุคลากร ซึ่งไม่สามารถดำเนินการรับบุคลากรได้ตามแผนที่กำหนด ขณะเดียวกัน ท่ามกลางการรับบุคลากรไม่ได้ตามที่กำหนด บุคลากรที่รับเข้ามาแม้จะมีคุณภาพทางวิชาการ มีจิตสำนึกสูง มีความภักดีต่อองค์กร แต่บุคลากรดังกล่าว ก็ยังต้องมีการพัฒนาการศึกษาเพิ่มเติม และยังไม่ีประสบการณ์ในเรื่องของการวิจัย จึงส่งผลกระทบต่องานพัฒนาด้านการวิจัยในระยะสั้น

ประการที่สี่ เป็นจุดอ่อนที่เกิดขึ้นทั่วไปทุกคณะ นั่นก็คือ เป็นช่วงเวลาของการปฏิรูปการศึกษา เป็นช่วงขางการเตรียมตัวเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ อีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นช่วงของความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญระดับโครงสร้างขององค์กรและความคิดจิตสำนึก ท่ามกลางเหตุการณ์ดังกล่าว ได้ส่งผลทำให้เกิดปัญหาระหว่างแนวคิดแบบราชการกับแนวคิดแบบปฏิรูป ซึ่งถือเป็นปัญหาอีกปัญหาหนึ่งภายในองค์กรและทั่วทั้งมหาวิทยาลัย

ประการที่ห้า เป็นจุดอ่อนแบบทั่วๆ ไปภายในสถาบันการศึกษา นั่นก็คือ เมื่อถึงวาระการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร กระบวนการสรรหาคนได้ดีสะท้อนให้เห็นถึงความไม่บรรลุนิติภาวะทางความคิด สติปัญญา จริยธรรมและอารมณ์ของบุคลากรจำนวนหนึ่งที่ปรารถนาการมีอำนาจ โดยไม่

เข้าใจว่า อำนาจนั้นเพื่อการทำงาน สร้างสรรค์ และพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ไม่ใช่เพื่อเกียรติ ประวัติของวงศ์ตระกูล หรือเพื่ออาศัยอำนาจแสวงหาประโยชน์ใส่ตัวและกลุ่มพวก ซึ่งความกระหาย ในอำนาจเช่นนี้ ได้ส่งผลทำให้มีการใช้วิธีการทุกชนิดเพื่อชัยชนะ อันไม่ต่างจากการเมืองภายนอกที่ เป็นการเมืองแบบเก่า ที่เป็นการเมืองแบบทำลายประเทศชาติและทำลายองค์กร จุดอ่อนดังกล่าว แม้ จะไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ตามอุดมการณ์ที่กลุ่มผู้ก่อตั้งได้ตั้งเจตนารมณ์เอาไว้ เนื่องจากเป็นคนกลุ่มน้อย แต่ก็ส่งผลทำให้แผนการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ไม่สามารถพัฒนา ได้อย่างสมบูรณ์

รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ

จากการสถาปนาในปี 2536 มาถึงวันนี้ มีการพัฒนาหลายด้าน ด้านวิชาการมีการพัฒนาอย่าง เป็นรูปธรรมคือ ส่งเสริมให้อาจารย์ทำตำแหน่งวิชาการ ทำวิจัยโดยคณะให้ทุนสนับสนุน จัดสัมมนา วิชาการต่อเนื่อง จุดแข็งคือการบริหารในเชิงรุก ทำก่อนที่ทางมหาวิทยาลัยจะให้ทำ และการบริหาร โดยเปิดโอกาสให้อาจารย์ที่มีอาวุโสน้อยประสบการณ์น้อย ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน จุดอ่อน คือ การรุดไปข้างหน้ารวดเร็ว ทำให้อาจารย์ที่มีความเข้มแข็งน้อย มีประสบการณ์ไม่พอ ไม่เข้าใจสิ่ง ที่ผู้อาวุโสทำ อาจารย์อาวุโสที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารยังมีวุฒิภาวะไม่พอ ฐานไม่เข้มแข็ง ควรชะลอการรุดไปข้างหน้าในเวลารวดเร็วลง พัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความเข้มแข็ง สร้างพื้นฐาน ความเข้าใจในการทำงานต่างๆ ให้ชัดเจน เต็มๆ หยุดๆ ไม่ใช่เดินตลอดไปอาจทำให้ล้าได้ แต่ดูเหมือน ว่าผู้บริหารชุดนี้ต้องการให้เดินมากกว่าหยุด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ สุภเศรษฐศิริ

จากการสถาปนาในปี 2536 จนถึงปัจจุบัน คณะศิลปกรรมศาสตร์ พัฒนาอย่างรวดเร็วมาก ทั้งด้านกายภาพและบุคลากร อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ค่อนข้างจะสมบูรณ์ บุคลากรจากจุดเริ่มต้นมา จนปัจจุบัน อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ การผลิตผลงานวิชาการ การสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมภายนอก ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์ต่อสาธารณะ นับว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตามท่ามกลางกระแส การพัฒนา ย่อมมีข้อบกพร่องอันเป็นปกติวิสัย การเร่งพัฒนาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ผ่านมา ยังอาจขาดแผนงานที่เป็นรูปธรรมและเป็นระบบที่ชัดเจนแน่นอนในหลายเรื่อง การบริหารงบประมาณ ที่ยังดูเหมือนการตัดสินใจกันเป็นปีๆ มิได้มีการจัดวางแผนเป็นระยะยาว แผนและทิศทางการพัฒนา บุคลากร แผนและเป้าหมายการสรรหาบุคลากรก็ยังไม่ชัดเจน เป็นต้น ในส่วนของการเติบโตของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นการโตแบบครอบครัวยุคที่ได้อายุได้มากเท่าไรก็ใช้ๆ กันไป ตามกระแส ตาม ปังจ๊ายของมนุษย์ ซึ่งทั้งนี้ย่อมต้องการการหยุดคิดและวางแผนการณ์ อันจะส่งผลต่อการเดินสู่เป้าหมาย ได้อย่างเต็มกำลังมากกว่านี้

นอกจากนี้ การบริหารจัดการที่มุ่งปริมาณงานอย่างหนัก อาจจำเป็นต้องชะลอแล้ว ทบทวนว่าเราจำเป็นต้องหันกลับไปดูปัญหาของบุคลากรที่ตามไม่ทัน แล้วหยุดและสร้างบุคลากรเหล่านั้น ตลอดจนพยายามดึงสมาชิกขององค์กรให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น อาจจะช่วยลดปัญหาช่องว่างระหว่างบุคลากรได้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลลออ ทินานนท์

จุดแข็ง

1. จากแนวคิดของคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ว่า “วิชาการผลักดันปฏิบัติการ” ทำให้คณะมีความพร้อมในการพัฒนาทุกๆ ด้านตลอดเวลา มีกลไกที่จะทำให้ไปสู่จุดหมายความสำเร็จในการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคน และให้คนพัฒนาองค์ความรู้เช่นกัน เรียกได้ว่า คณะมีการพัฒนาอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ไม่หยุดยั้ง

2. ความหลากหลายทางด้านบุคลากรที่มาจากหลายสถาบัน คิดว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่มีให้แก่ “ลูกหม้อ” ของสถาบันใดสถาบันหนึ่ง ความเป็นลูกหม้อ อาจดีในแง่ความกลมกลืนสอดคล้อง แต่ก็ไม่สามารถทำให้เกิดการโต้แย้ง ถกเถียงในความคิด ที่ทำให้เกิดการพัฒนาได้ การได้มาซึ่งบุคคลหลากหลายความคิด หลากหลายความเชื่อ ก็น่าจะเป็นจุดแข็งหนึ่ง ซึ่งทำให้มีการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ได้

3. อาคารสถานที่ เราได้มาอยู่ตึกใหม่ก็อาจเป็นความรู้สึกที่ได้สัมผัสของใหม่เหมือนเข้ามาอยู่บ้านใหม่ แต่คณะก็ไม่เคยละทิ้งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารต่างๆ ขึ้นๆ แม้ว่าไม่สามารถทำให้สะอาดเรียบร้อยในทุกๆ จุดก็ตามที คณะก็ได้สร้างนิสัยที่ละเอียดอ่อนให้กับนิสิต (ซึ่งไม่ทราบว่าจะสำเร็จเพียงใด) สร้างภาพลักษณ์ให้กับคนทั่วไปในสังคมเห็นว่า การเป็นศิลปกรรมไม่จำเป็นต้องเลอะเทอะสกปรก เมื่อคนภายนอกเข้ามาอยู่ในอาคารนี้จะเห็นว่า เป็นมิติใหม่ของความเป็นศิลปกรรมศาสตร์

จุดอ่อน การขาดความต่อเนื่องของบุคลากรในวัยต่างๆ มีการขาดตอนในบางช่วงเวลา แม้ว่าจะไม่มากนักแต่ก็มีความหมาย ซึ่งก็เป็นข้อจำกัดในการได้บุคลากรมา โดยคณะเองก็พยายามพัฒนาให้บทบาทบุคลากรเหล่านั้นให้โตพอที่จะรับผิดชอบงานใหญ่ได้ การขาดตอนความต่อเนื่องของวัยก็อาจเป็นสิ่งพลิกผัน สิ่งที่ผู้บริหารดำเนินการมาฝั่งรากฐานที่ดีในระยะหนึ่ง

อาจารย์อุษชาติ ทินานนท์

ผมมีประสบการณ์กับคณะศิลปกรรมศาสตร์ตั้งแต่ปี 2539 เมื่อยังอยู่ที่อาคารชั่วคราว อาคาร 14 ที่เป็นอาคารเรียนรวมอันคับแคบ จนเมื่อย้ายมาอยู่ที่อาคารปัจจุบันเมื่อปลายปี 2539 ซึ่งมองเห็นพัฒนาการที่เด่นชัดเรื่องหนึ่งคือ เรื่องอาคารสถานที่ซึ่งเริ่มมีบุคลิกลักษณะเป็นตัวของตัวเอง แม้ว่าจะใช้อาคารร่วมกับหน่วยงานอื่นบ้าง การมีสถานที่ของตนเองซึ่งมีพื้นที่ใช้งานมากขึ้น ทำให้เกิดความ

เปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้คือการอยู่เป็นเอกเทศของสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งมองได้ว่าเป็นจุดแข็งที่จะได้ทุ่มเทให้กับการสร้างสรรค์และการวิจัย แต่ก็มีจุดอ่อนที่ทำให้ขาดโอกาสในการส่งสมความคุ้นเคยกันของคณาจารย์

เรื่องต่อมาคือการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนและครุภัณฑ์ เมื่อมีโอกาสและความพร้อม คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนาสภาพของคณะอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อการเรียนการสอนเพื่อคุณภาพการศึกษาได้ค่อนข้างสมบูรณ์ เป็นจุดแข็งที่สามารถให้ประสบการณ์แก่นิสิตได้มาก สามารถให้บริการหรือให้ความร่วมมือช่วยเหลือหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยได้บ้าง แต่ก็มีจุดอ่อนในเรื่องระบบการบำรุงรักษาทั้งอาคารและอุปกรณ์ราคาแพงเหล่านั้น เรื่องระบบเราคงคิดได้ไม่ยากนัก แต่การมีคนเข้ามาดูแลปฏิบัติตนตามระบบยังเป็นเรื่องลำบาก ไม่มีหน่วยงานเฉพาะสำหรับการดูแลอาคารและครุภัณฑ์ต่างๆ อาวุธอาคารและอายุใช้งานครุภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น

พัฒนาการในการจัดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน จากหลักสูตรเดิมเมื่อก่อตั้งคณะในปี 2536 ทุกสาขาวิชาได้ปรับปรุงหรือว่าสั่งปรับปรุง โดยมีทิศทางที่เข้าใจได้ร่วมกัน เนื่องจากมีการประชุมปฏิบัติการมาหลายครั้ง ผมเห็นว่าเป็นจุดแข็งทั้งในระดับปริญญาตรีและในระดับบัณฑิตศึกษา

เรื่องกิจการนิสิตเป็นนโยบายที่ผมเคยทราบมาตั้งแต่อยู่ในช่วงที่ยังไม่มีอาคารของคณะ และเมื่อมีพื้นที่ใช้สอยอำนวย คณะศิลปกรรมศาสตร์ก็มีสโมสรนิสิตระดับสาขาวิชา มีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ของนิสิต ทั้งกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมที่ไม่เน้นวิชาการ ผมเห็นจุดแข็งที่คณะศิลปกรรมศาสตร์สามารถนำกิจกรรมทางวิชาการเข้ามาพัฒนานิสิตได้ แต่ก็ยังมองเห็นจุดอ่อนตรงที่ขาดบุคลากรที่จะสามารถเป็น “พี่เลี้ยง” เพื่อสร้างนิสิตที่เป็นผู้นำ ผมหมายถึงการเป็นพี่เลี้ยงอย่างเป็นระบบ มีหลักการ และไม่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว ในส่วนองค์กรและรูปแบบขององค์กร ที่พัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ดำเนินการไปแล้ว คือการจัดเป็นสาขาวิชาขึ้นตรงต่อคณะนั้น เป็นความเหมาะสมตามนโยบายที่จะรวมการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด จุดแข็งคือการทำความเข้าใจกับบุคลากรส่วนใหญ่ให้ยอมรับได้ ส่วนจุดอ่อนคือการเป็นผู้บุกเบิกที่ต้องแก้ปัญหาไปล่วงหน้า เช่น เรื่องการจัดการครุภัณฑ์ อำนวยหน้าที่ และการปฏิบัติงานเป็นฝ่ายวิชาการ เป็นต้น

โดยภาพรวม ผมคิดว่าคณะศิลปกรรมศาสตร์มีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ มีอัตราการโตขึ้นได้รวดเร็วเหมือนเครื่องบินที่ใช้ทางวิ่งสั้น สิ่งที่ต้องการรักษาเพดานบินหรือการรักษาระดับความเจริญก้าวหน้านั้นไว้ให้ได้มั่นคง ก่อนที่จะไต่ระดับความสูงขึ้นไปอีก ปัญหาที่สำคัญคงเป็นความพร้อมของบุคลากรรุ่นใหม่ในปัจจุบัน ดูยังไม่ค่อยรู้สึกถึงภาระในวันข้างหน้าสักเท่าใด

อาจารย์บุญยมาศ มาลัยมาน

คณะศิลปกรรมศาสตร์มีพัฒนาการที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว แต่ก่อนข้างมั่นคงในระดับที่น่าพอใจ ถึงแม้จะมีบางจุดที่ยังต้องการการปรับปรุง ซึ่งก็เป็นส่วนที่สถาบันอื่นหรือคณะอื่นๆ ก็ย่อมมีเช่นกัน เพียงแต่ต่างกันรายละเอียด

จุดอ่อน ก็ควรจะเป็นที่บุคลิกเฉพาะตัวของคนเรียนศิลปะหรือนิสิตบางคน ก็เป็นการทำตามค่านิยมที่คิดว่าคนเรียนศิลปะน่าจะเป็น รวมทั้งบางคนก็ต้องการเป็นจุดสนใจ ต้องการให้ตนเองเด่นต่างจากคนอื่น คือการทำตัวของนิสิตที่ทำตัวให้เด่น แต่งตัว ประพฤติปฏิบัติอย่างที่ได้ถูกกฎ แหกแนวออกไป ซึ่งทางอาจารย์ในคณะก็ได้พยายามดูแล ปรับความเข้าใจในส่วนอื่นๆ ก็เป็นเรื่องของบุคลากรในคณะ ยังขาดอาจารย์ที่มีความสามารถเฉพาะทางในบางสาขาวิชา ซึ่งก็แก้ไขโดยเชิญบุคลากรข้างนอกมาเป็นอาจารย์ วิทยากรพิเศษ ส่งอาจารย์ในคณะที่มีไปศึกษาต่อ อบรม ดูงานเพิ่มเติม

จุดแข็ง เป็นคณะที่มีความเป็นสากลแต่ก็ไม่ได้ละเลยของเดิมที่มี ความเป็นท้องถิ่นไม่ได้ถูกทิ้งไป มีความคล่องตัว มีระบบ ก้าวหน้าทันสมัย สร้างสรรค์ แสวงหา มีการบริหารทรัพยากรบุคคล วัตถุ และความรู้ โดยมีแผนร่วมนำกันให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ในสภาพการลงทุนต่ำสุดตามสภาพเศรษฐกิจประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นองค์กรหนึ่งของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กำลังพัฒนาอย่างเข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับ ในระยะแรกภาพที่เด่นชัดในการพัฒนาองค์กรนี้ก็คือ ความพยายามในการพัฒนาด้านวิชาการและปฏิบัติการควบคู่กันไป ภายใต้หลักคิดที่ว่า “วิชาการผลักดันปฏิบัติการ” แต่ภายใต้ความพยายามในการพัฒนาดังกล่าว ก็ยังคงปรากฏกลุ่มความคิดที่แตกต่างกันอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องปกติขององค์กรการศึกษาโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าวถือเป็นเอกลักษณ์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่โดดเด่น แตกต่างจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอื่น และเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง

การพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ในระยะเริ่มแรกนี้ ภารกิจการสอนยังเป็นการกิจหลัก ดังนั้นกระบวนการในการสร้างองค์ความรู้ใหม่จึงยังไม่ค่อยปรากฏให้เห็นเด่นชัดนัก ที่มีอยู่บ้างก็คืองานวิจัยของคณาจารย์ที่มีเพียงเล็กน้อย และจากการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาที่ยังคงมีจำนวนน้อยอยู่เช่นกัน ในปัจจุบันคณะศิลปกรรมศาสตร์มีความตื่นตัวที่จะผลักดันให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ มากกว่าการบริโภคความรู้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความรู้จากตะวันตกแต่เพียงอย่างเดียว เพราะสถานการณ์ของประเทศในยุคปัจจุบันซึ่งกำลังอยู่ในภาวะวิกฤต ความล้มเหลวหรือวิกฤตต่างๆ ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการพัฒนาตามแบบตะวันตกอย่างขาดการไตร่ตรองรอบคอบ จำเป็นจะต้องอาศัยการสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่เหมาะสมกับสังคมไทย เป็นภูมิปัญญาที่สามารถจะใช้แก้

ปัญหาวิกฤตในระยะยาวได้ ดังจะเห็นได้จากความพยายามในการผลักดันให้ครูอาจารย์ทำผลงานวิจัย ทำเอกสารการสอน และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากกิจกรรมบูรณาการความรู้ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ หรือจากการส่งเสริมให้นำภูมิปัญญาพื้นถิ่นมาจัดระบบให้ได้มาตรฐาน

อาจารย์พันธุ์ชนะ สุนทรพิพิธ

ผมเองดีใจที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในหน่วยงานนี้ และได้เป็นส่วนร่วมหนึ่งในการเจริญเติบโตของคณะ แต่ความภูมิใจนี้จะเกิดมาไม่ได้เลย หากขาดความใจกว้างจากคณะผู้บริหารในหลายๆ ฝ่าย ที่ได้เปิดโอกาสอย่างมากให้บุคลากรรุ่นใหม่ ได้เข้ามามีบทบาทและเรียนรู้งานได้อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ แม้จุดด้อยนั้นอาจจะยังคงอยู่ที่บรรดาบุคลากรโดยส่วนใหญ่ยังเป็นคนรุ่นใหม่ ที่อาจยังด้อยประสบการณ์ด้านการสอนและด้านวิชาการ

แต่จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ถ้าการให้โอกาสเป็นจุดสำคัญที่คณะผู้บริหารได้เล็งเห็น ผมเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เองที่จะได้เป็นส่วนช่วยในการสร้างแรงผลักดันให้กับบรรดาตัวบุคลากรรุ่นใหม่ในการใช้ความคิด มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร ทั้งยังเป็นแรงผลักดันสำคัญในการสร้างผลงานทางวิชาการ จุดด้อยที่กล่าวถึงจึงอาจจะกลายเป็นจุดเด่นของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทีมทำงานคนรุ่นใหม่ที่มีโอกาส พร้อมทั้งจะทุ่มแรงกายแรงใจในการทำงานมากขึ้น ผมเองจากวันแรกที่เข้ามา คงต้องยอมรับว่า ก้าวเข้ามาที่นี้ด้วยความไม่มั่นใจในความพร้อมของตัวเอง แต่ในช่วงเวลา 1-2 ปี ที่นี้ได้สร้างความมั่นใจในวิชาชีพ จิตสำนึกของคนทำงาน และความรักในองค์กร ซึ่งประเด็นเหล่านี้อาจจะไม่เกิดขึ้นเลยหากขาดโอกาสในหลายๆ ด้านดังที่กล่าวมาแล้ว

อาจารย์เด่นพงษ์ วงศาโรจน์

เมื่อคณะศิลปกรรมศาสตร์สถาปนาขึ้นในปี 2536 โดยเริ่มต้นด้วยการเปิดการเรียนการสอนเพียงไม่กี่สาขาวิชา ซึ่งในช่วงแรกนั้นมีความขัดข้องในหลายๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของจำนวนบุคลากรผู้สอน สถานที่เรียน ตลอดจนหลักสูตรที่เพิ่งเริ่มใช้เป็นช่วงแรก เป็นปัญหาในเรื่องของการเรียนการสอนพอสมควร แต่อย่างไรก็ดี อุปสรรคดังกล่าวก็สามารถแก้ไขไปได้ด้วยดี ในช่วงเวลาไม่ถึง 10 ปี ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์สามารถก้าวมาสู่ความสำเร็จ ในระดับที่สังคมยอมรับ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นสังคมภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒหรือสังคมภายนอกก็ตาม ซึ่งล้วนเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการคือ กลุ่มผู้บริหารคณะซึ่งมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเพื่อองค์กรอย่างจริงจัง ทั้งนี้การก่อตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์นั้นคงไม่ใช่เรื่องยาก เท่ากับการที่จะรักษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้คงอยู่ได้อย่างสง่างาม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ผู้นำที่มีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ ตลอดจนมีความคล่องตัวในการทำงาน เป็นผลให้คณะสามารถก้าวรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วได้

จุดแข็งอีกประการหนึ่งของคณะศิลปกรรมศาสตร์คือ ความเข้มแข็งทางวิชาการ ซึ่งเป็นเรื่องที่คณะมุ่งเน้นมาตั้งแต่เริ่มต้น จนกลายเป็นอีกภาพลักษณ์หนึ่งของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว ที่สังคมภายนอกให้การยอมรับและเชื่อถือ จุดอ่อนของคณะศิลปกรรมศาสตร์นั้น คงจะอยู่ที่ปัญหาการขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรภายในคณะ ถึงแม้จะเป็นเพียงส่วนน้อยก็ตาม แต่ก็ส่งผลกระทบต่อการบริหารและการดำเนินกิจกรรมทางการเรียนรู้อยู่บ้างเช่นกัน

อาจารย์ณัฐ น้อยสวัสดิ์

จุดแข็งและจุดอ่อนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในสายตาของข้าพเจ้ามีดังนี้ จุดแข็งสิ่งแรกสุดคือ คณะศิลปกรรมศาสตร์มีปรัชญา มีอุดมการณ์ และมีหลักการที่เด่นชัด และการที่คณะมีผู้บริหารที่ทำงานหนัก มุ่งมั่นในการพัฒนากับความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายผสมผสานกัน ผสมกับผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในทางที่ดี ทันท่วงที ความก้าวหน้า กล้าตัดสินใจ มีการวางแผนที่เป็นระบบระเบียบ มีการระดมความคิดจากทุกฝ่าย สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในคณะ สิ่งเหล่านี้เป็นจุดแข็งที่เด่นชัด นอกจากนั้นแล้ว การจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีกิจกรรมสร้างสรรค์อยู่เสมอ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ทั้งนิสิตและบุคลากรภายในคณะ จุดอ่อนคือพื้นที่ที่มีจำกัด การประกอบกิจกรรมบางอย่างไม่เหมาะสมกับขนาดของจำนวนคน แต่ผู้บริหารก็ได้จัดพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อีกสิ่งหนึ่งคือ จำนวนของคณาจารย์บางสาขาไม่เพียงพอกับจำนวนนิสิต ถ้ามีจำนวนมากขึ้นจะส่งผลดีต่อคณะมากขึ้น

อาจารย์จริยา เกรียงไกรเดช

จากการสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ เมื่อปี 2536 จนถึงวันนี้ได้มีการพัฒนาคณะหลายส่วนอย่างต่อเนื่อง เช่น ส่วนของบริหาร วิชาการ สภาพทางกายภาพ และการเตรียมพร้อมของบุคลากร ทำให้การพัฒนามีจุดแข็ง ดังนี้

1. ผู้บริหารมีความสามารถทั้งระดับทางวิชาการและการบริหาร มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เข้าใจทั้งระบบบริหาร วิชาการ เข้าใจในความสามารถ ความยุติธรรม ของบุคลากรภายในคณะได้เป็นอย่างดี

2. การพัฒนาทางกายภาพ อาคารสถานที่ที่เดิมซึ่งไม่มีอาคารเป็นของตนเอง คณะได้ผลักดันในเรื่องของสถานที่จนมีอาคารที่สวยงาม เป็นที่ศึกษาของนิสิต นอกจากนิสิตได้รับความประทับใจ ความภูมิใจ ยังได้มีสถานที่ศึกษา ฝึกฝน และเรียนรู้อย่างเป็นที่เป็นทาง ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และเป็นส่วนสำคัญที่จำเป็น ต่อไปต้องช่วยกันดูแลรักษาความสวยงาม ความมีระเบียบเหล่านี้ไว้ให้ดี

3. การเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร จากวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของผู้บริหารของคณะ จึงทำให้นักุลากรเดิมได้รับการพัฒนาทั้งวิชาการ การบริการวิชาการแก่สังคม หรือการพัฒนาความรู้ให้ มีมากยิ่งขึ้น สรรหาบุคลากรที่มีความสามารถและตรงตามเป้าหมายของสังคมมาร่วมงานพร้อมทั้ง พัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

นอกจากจุดแข็งที่ได้กล่าวมาแล้ว คณะได้มีจุดอ่อนบางจุดเช่นกัน

1. การใช้สถานที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากเป็นคณะที่เพิ่งเติบโตได้ไม่นาน การใช้ การจัดระบบระเบียบของสถานที่ยังบกพร่องหรือการใช้งานยังไม่เต็มศักยภาพ

2. วุฒิการศึกษาของคณาจารย์หลายท่านยังต้องได้รับการพัฒนาและยังต้องเพิ่มศักยภาพ ทางวิชาการให้มากขึ้น เพราะจากการที่เติบโตได้ไม่นาน บุคลากรหลายคนจึงอยู่ในช่วงของการพัฒนา และศึกษา ทำให้ผลงานทางวิชาการไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

อาจารย์ระวีวรรณ วรรณวิไชย

ดิฉันเป็นนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ในยุคแรกๆ ถือเป็นนิสิตวิชาเอกนาฏศิลป์ไทยรุ่นแรก และ รุ่นเดียวที่ได้เรียนปฏิบัตินาฏศิลป์หน้าลิฟท์บ้าง ที่พักบันไดบ้าง ของอาคาร 14 ซึ่งเป็นอาคารชั่วคราว เครื่องเสียงไม่มีใช้ เวลาเรียนต้องวิ่งไปยืมภาควิชาอื่น วันไหนยืมได้ก็มีเรียน วันไหนยืมไม่ได้ก็ร้องกันเอง นั่นเป็นยุคบุกเบิกของนาฏศิลป์ก็ว่าได้ เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมนิสิต เราไม่มีห้องสโมสรนิสิต เหมือนคณะอื่นๆ เพราะลำพังห้องเรียนก็แทบจะไม่มีเรียนกันอยู่แล้ว สโมสรนิสิตคณะศิลปกรรม ศาสตร์จึงประชุมกันที่พักบันไดบ้าง ใต้ต้นไม้บ้าง แต่ถึงแม้จะไม่มีสถานที่ ไม่มีอุปกรณ์ แต่เราก็ได้ รับความช่วยเหลือและได้รับคำปรึกษาที่ดีมากทุกครั้งจากคณาจารย์และสำนักงานเลขานุการ

วันนี้ของคณะศิลปกรรมศาสตร์เปลี่ยนไปมาก วันนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์มีตึกเรียนที่สวยงาม ไม่เหมือนตึกคณะศิลปกรรมศาสตร์ของสถาบันอื่นที่ดิฉันเคยเห็น ตึกศิลปกรรมศาสตร์ของเราไม่ใช่ตึก ลึกลึก สกปรก มีแต่คนทำตัวแปลกๆ อย่างที่ใครๆ เคยเรียกว่า “แดนสนธยา” ตึกศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถูกจัดแบ่งตามประโยชน์การใช้สอยอย่างเป็นระบบ ซึ่งแต่ละสาขาวิชา ร่วมกันรักษาความสะอาด และจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้สวยงาม สบายตา คณาจารย์มีการวางแผนเพื่อให้ได้มาซึ่งอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสมคุ้มค่ากับธรรมชาติของแต่ละ สาขาวิชา สโมสรนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีห้องทำการอยู่ที่ชั้น 1 ของอาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นห้องสโมสรนิสิต ที่สโมสรนิสิตอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยเห็นแล้วอิจฉาว่า ทำไมคณะนี้จึงให้ความสำคัญ กับกิจกรรมนิสิตเพียงนี้ แม้วันนี้จะไม่ได้เข้าไปที่ห้องนั้นอีก แต่ก็แอบอิจฉาอย่างภูมิใจทุกครั้งที่ได้ ยืนเสียงคนชม

จุดแข็งของคณะศิลปกรรมศาสตร์ คิดว่าอยู่ที่วิสัยที่กว้างไกลของผู้บริหาร ความมุ่งมั่นทุ่มเทของคณาจารย์ ความขยันตั้งใจทำงานของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ตลอดจนความรักคณะของนิสิตที่ทำให้เราเข้มแข็งส่งงานมาจนทุกวันนี้ สำหรับจุดอ่อนก็อาจจะอยู่ที่บุคลากรบางคนเท่านั้น ทั้งที่อยู่ในกลุ่มของคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิต ซึ่งเป็นเพียงกลุ่มเล็กๆ แต่ก็ใช่ว่าไม่สำคัญ เพราะหากพวกเขายังไม่ได้สติ ก็คงเป็นคลื่นใต้น้ำที่ถ่วงให้คณะพัฒนาไปอย่างติดขัด แต่หากพวกเขาได้สติ ก็จะรวมเป็นพลังผลักดันให้คณะศิลปกรรมศาสตร์พัฒนาต่อไป แต่เราจะทำอย่างไรให้พวกเขาได้สติ

นางสาวอัมพวัลย์ วิทธีรานนท์

หากจะกล่าว คณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว เริ่มจากสถาปนาในปี 2536 คงจะบอกถึงพัฒนาการในช่วงนั้นไม่ได้ แต่จะขอกล่าวถึงนับตั้งแต่เข้ามาทำงานในคณะนี้ เมื่อปลายปี 2541 พัฒนาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทางวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์มีการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ ให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ปริมาณงานวิจัยที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งปี 2543 มีคณาจารย์ที่ทำวิจัยได้รับทุนจากทั้งคณะเองและจากมหาวิทยาลัยเป็นจำนวน 7 ทุน การจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการมีจำนวนมาก พิจารณาจากปีการศึกษา 2542 จนถึงปัจจุบัน มีการสัมมนาวิชาการถึง 12 โครงการ เอกสารประกอบการเรียนการสอน หนังสือวิชาการ และวารสารศิลปกรรมศาสตร์ ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทางด้านการบริหาร คณะศิลปกรรมศาสตร์ปรับรูปแบบการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเกิดความคล่องตัวในการบริหารงานมากขึ้น โดยปรับเปลี่ยนการบริหารงานจากภาควิชาเป็นสาขาวิชา มีการจัดตั้งระบบการบริหารเป็นคณะกรรมการบริหารแต่ละสาขาวิชา บุคลากรในแต่ละสาขาวิชาไม่ได้จำกัดเพียงบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะสังกัดอยู่ในสาขาวิชานั้นๆ แต่เป็นกรรมการบริหารสาขาวิชาอื่นๆ ได้ ตามความสามารถ เพื่อเกิดความหลากหลายและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทางด้านกายภาพ ห้องโถงคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีประติมากรรมหล่อดสี การจัดทำห้องเสนอผลงานที่ให้นิสิตทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโทนำเสนอผลงานศิลปกรรม การจัดคอมพิวเตอร์ให้นิสิตสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ การดูเกรด ฯลฯ

จุดแข็งของคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ก้าวหน้า ทันต่อการเปลี่ยนทางสังคม ทุ่มเทและรับผิดชอบต่อการทำงานของส่วนรวม เปิดโอกาสให้บุคลากรใหม่ๆ ได้แสดงความรู้ ความคิด ความสามารถ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและสังคมต่อไป

จุดอ่อนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวนบุคลากรที่ทุ่มเททำงานให้แก่คณะศิลปกรรมศาสตร์ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการในการผลิตผลงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่นับวันจะสูงขึ้นทุกวันที่งานของคณะศิลปกรรมศาสตร์เอง และงานที่ร่วมมือกับองค์กรของรัฐและเอกชนด้วย

นางศิริศศิธร กัญโธ

การพัฒนาของคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นไปอย่างต่อเนื่อง จากปี 2536 เปิดสอน 8 วิชาเอก นิสิตประมาณ 120 คน คณาจารย์ประมาณ 20 กว่าคน แต่ในปัจจุบันเปิดสอน 14-15 วิชาเอกในระดับปริญญาตรี และ 3 วิชาเอก ในระดับปริญญาโท มีนิสิตรวมโดยประมาณ 1,200 คน การปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัย ปรับโครงสร้างการบริหารงานจากภาควิชาไปสู่สาขาวิชา การจัดการบริหารทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาทางวิชาการที่มีการจัดทำเอกสารทางวิชาการ จำนวนไม่ต่ำกว่า 10 เล่ม และโครงการวิจัยพื้นฐานประมาณ 10 โครงการ ซึ่งเกิดจากบุคลากรที่มีคุณภาพของคณะศิลปกรรมศาสตร์

จุดแข็งของคณะศิลปกรรมศาสตร์คือการพัฒนาองค์กร ทั้งด้านวิชาการและอื่นๆ ที่ทันต่อกระแสโลก เป็นผู้นำความคิดที่ก้าวหน้า พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย ทั้งผู้นำ ผู้บริหาร พยายามผลักดันบุคลากรรุ่นใหม่ของคณะให้มีความคิด มีการแสดงออกทางความคิด และนำไปสู่การพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความรู้ใหม่ ดังนั้น จึงทำให้การผลิตบัณฑิตทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท บรรลุตามวัตถุประสงค์ จุดอ่อนบุคลากรบางส่วนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ยังไม่สามารถพัฒนาตนเองให้ทันกับการก้าวไปข้างหน้าของคณะ ซึ่งมีทั้งบุคลากรวิชาการและสนับสนุนวิชาการ ทำให้มีการทำงานแบบอนุรักษ์ ถ้างัดด้านความคิด ติดกับกรอบของระบบราชการ ไม่ยอมรับกระแสการเปลี่ยนแปลง รับรู้เทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาก ดังนั้น การพัฒนามูลสารกลุ่มนี้ จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องกระทำอย่างเร่งด่วน เพื่อความเป็นเอกภาพและคณะจะได้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์

นางสุภัทรา โสทะกะพันธ์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว จากการสถาปนาในปี 2536 จนถึงวันนี้ มีพัฒนาการตามขั้นตอนที่พอสรุปได้ดังนี้

ด้านกายภาพ แต่เดิมอาคารสถานที่เรียน จะต้องใช้ส่วนกลางของทางมหาวิทยาลัยจัดให้ ทำให้การเรียนการสอน การปฏิบัติงานของคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิต พบอุปสรรคมากมาย อาจเป็นขั้นตอนที่การพัฒนาไม่สามารถขยายได้เต็มที่นัก เพราะปัจจัยทางกายภาพ อาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวย จนเมื่ออาคาร 16 สร้างแล้วเสร็จ และได้ย้ายมาอยู่เมื่อปลายปี 2539 อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ มีความพร้อมระดับหนึ่ง ก็ทำให้การพัฒนาด้านกายภาพสมบูรณ์ขึ้น สามารถจัดระบบห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสาธิตทดลองการเรียนการสอน ห้องประชุม และห้องสำนักงานได้ลงตัว และยังตอบสนองตามธรรมชาติของคณะ คือมีหอศิลป์และหอสะสมศิลปกรรมที่มาพร้อมกับการย้ายคณะ มิได้ปรับปรุงห้องอื่นมาทำเพื่อเป็นการแก้ปัญหา ทำให้เห็นว่า พัฒนาการด้านอาคารสถานที่ดีมาก

ด้านงบประมาณ เมื่อกล่าวถึงงบประมาณ คณะจะได้รับการสนับสนุนทั้งงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้ ซึ่งแหล่งที่มาของงบประมาณมาจากแหล่งที่ต่างกัน เมื่อเริ่มการสถาปนา คณะจะได้รับแหล่งทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งในฐานะหน่วยงานใหม่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นพิเศษในช่วง 5 ปีแรก ตรงกันข้าม งบประมาณจากเงินรายได้จะอยู่ในอัตราส่วนตรงข้าม เพราะเริ่มเปิดรับนิสิตและอยู่ระหว่างการผลิตบัณฑิตรุ่นแรกในนามของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในช่วงเวลาต่อมา เมื่อคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นที่รู้จักในหมู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาหรือระดับอาชีวศึกษา การรับนิสิตเข้าใหม่ได้ขยายฐานกว้างขึ้น ในขณะที่คณะเริ่มใช้ระบบรับนิสิตใหม่แบบสอบตรง ก็มีผู้ให้ความสนใจเลือกเรียนในคณะมากขึ้น ดังนั้น รายได้สนับสนุนในส่วนที่มาจาก การที่มีผู้สนใจมาเรียนมากขึ้น เป็นอัตราก้าวหน้า ทำให้งบประมาณเงินรายได้ของคณะทวีเม็ดเงินมากขึ้น โดยอาศัยงบประมาณแผ่นดินเป็นตัวเสริม จึงสรุปได้ว่า ปัจจุบันพัฒนาการด้านงบประมาณ คณะสามารถทำรายได้จากเป้าหมายหลักของคณะ คือการที่มีนิสิตเลือกเรียนในปริมาณมากขึ้น

ด้านบุคลากร บุคลากรของคณะสามารถแบ่งออกเป็นช่วงเวลาดังนี้

1. ช่วงเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมและภาควิชาดุริยางคศาสตร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา บุคลิกการเป็นอาจารย์สูง มีความรู้สึกเป็นครู รักและเป็นห่วงนิสิต
2. ช่วงก่อตั้งคณะ เริ่มมีคณาจารย์รุ่นใหม่ที่ยังเป็นศิษย์เดิมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปรินญา แนวคิด ยังอยู่ในแนวเดียวกัน มีความรัก ความสามัคคี ร่วมก่อตั้งคณะจนประสบความสำเร็จ
3. ช่วงขยายการเจริญเติบโตเป็นช่วงที่ตั้งแต่คณะและอยู่ระหว่างการสร้างชื่อเสียง มีการโอนย้ายและรับบุคลากรเพิ่มขึ้นมากมาย บุคลากรที่สร้างใหม่เป็นบุคลากรที่หลากหลายจบมาจากหลายสถาบัน การบริหารทรัพยากรมนุษย์จะต้องใช้เทคนิคในการบริหารสูง เนื่องจากบุคลากรมีช่วงอายุแตกต่างกันมาก การสื่อสารระหว่างระดับล่างขึ้นบนหรือบนลงล่าง จำเป็นต้องสื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรได้รับทราบแนวคิดและทิศทาง
4. ช่วงการใช้กลยุทธ์เชิงรุก เป็นช่วงที่คณะสนับสนุนให้บุคลากรรุ่นใหม่ ๆ มีโอกาสศึกษาต่อ โดยสนับสนุนให้มีการลาศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ สนับสนุนทุนการศึกษา สนับสนุนการศึกษาต่อภาคพิเศษ ด้วยเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

จุดแข็ง องค์กรมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และมีความทันสมัย จึงทำให้คณะสามารถเติบโตและเป็นที่ยอมรับของประชาคมภายในมหาวิทยาลัยและภายนอก การนำคณะเข้าร่วมกิจกรรมที่ผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบ และไว้วางใจในการมอบให้ทีมงานช่วยกันคิดและช่วยกันทำ เป็นการทำงาน

แบบระดมสมองและฝึกฝนการทำงานเป็นทีม การที่มีผลงานเชิงเอกสารด้านวิชาการออกเผยแพร่อยู่เสมอๆ ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ และเริ่มกระตุ้นให้บุคลากรรุ่นใหม่มีโอกาสทำผลงานด้านวิชาการ ทั้งยังสร้างภาพลักษณ์ให้หน่วยงานภายนอกได้รู้จักในด้านวิชาการมากกว่าด้านทักษะวิชาชีพ การมีสาขาวิชาหลากหลายทำให้เกิดความถ่วงดุลในงานวิชาการที่เป็นเชิงอนุรักษ์กับงานวิชาการร่วมสมัย

จุดอ่อน เนื่องจากผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และมีความทันสมัย อาจเป็นจุดให้บุคลากรบางส่วนที่ ขยายฐานความสามารถรองรับไม่ทันต่อการสร้างงานใหม่ๆ ทำให้เกิดช่องว่างทางแนวความคิดและการปฏิบัติ

สรุปประเด็นที่ 3

ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ หลังจากพัฒนาเป็น คณะศิลปกรรมศาสตร์ปี 2536 แล้วนั้น จุดแข็งประการสำคัญที่เห็นพ้องต้องกันคือ ประสิทธิภาพในการบริหารเชิงรุก ทั้งการบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร และการบริหารงบประมาณ รวมทั้งการบริหารอาคารสถานที่ สำหรับอาคารสถานที่อาจมีบางประเด็นที่เห็นว่าอาจจะมีการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ภายใต้ขีดจำกัดที่มีอยู่ แม้แนวคิดในเชิงบริหารจะเป็นไปในทางบวกเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่เป็นข้อสังเกตที่น่าพิจารณาคือ การวางแผนพัฒนาระยะยาวและระยะสั้นให้สัมพันธ์กันเป็นแผนและทิศทางเชิงรุกที่เป็นรูปธรรม

จุดอ่อนหลายประการที่ควรพิจารณา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารและการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่พยายามรุกไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว อาจเป็นการเร่งรัดที่ก่อให้เกิดช่องว่างในการทำงาน เนื่องจากบุคลากรวิชาการส่วนใหญ่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นคนรุ่นใหม่ที่ต้องมีห้วงเวลาพัฒนาวุฒิการศึกษา พัฒนาความรู้ พัฒนาวุฒิภาวะทางวิชาการ แต่ด้วยความพยายามในเชิงบริหารที่ร่วมสร้างวิสัยทัศน์และการทำงานร่วมกันในแนวราบ ช่วยลดปัญหาดังกล่าวได้ ปัญหาการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่อาจมีจุดต่าง ระหว่างการอนุรักษ์อย่างขาดการพัฒนาและวัฒนธรรมการทำงานในระบบราชการเก่า กับการบริหารจัดการที่ก้าวหน้า ซึ่งแรงด้านดังกล่าวแม้จะอ่อนลง แต่คนส่วนน้อยนั้นก็คงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา รวมทั้งปัญหาอื่นๆ เช่น ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปกรรมต่อไป ปัญหาค่านิยมทางด้านศิลปกรรมศาสตร์จากภายนอกที่ไม่ค่อยเป็นระบบและมีอิทธิพลต่อนิสิต เป็นต้น

ประเด็นที่ 4 : ท่านคิดว่า ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรุนแรงเช่นนี้

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ควรมีหลักการและการสร้างสรรค์เพื่ออนาคตขององค์กรอย่างไร

รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ

ข้าพเจ้าคิดว่าต้องทำงานอย่างเต็มศักยภาพ เป็นการทำงานที่ดีที่สุด โดยมองกระแสความต้องการของสังคมเป็นหลักในการพัฒนา องค์กรจำเป็นต้องมีความเข้มแข็ง มีความตั้งใจจริง ใ้บุคลากรในสังกัดตระหนักในคุณค่าหน้าที่ของแต่ละบุคคล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ เกิดขึ้นและพัฒนาท่ามกลางมรสุมวิกฤติของประเทศไทยที่รุนแรง เกิดขึ้นและพัฒนาท่ามกลางบรรยากาศของการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้ง ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในขณะที่ภาคการเมืองภายนอกมหาวิทยาลัยหรือภาครัฐ ก็มีการเปลี่ยนความคิดปรับโครงสร้าง กำหนดยุทธศาสตร์ ใช้ยุทธวิธี สร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยมีจุดหมายอยู่ที่คนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มรากหญ้า คณะศิลปกรรมศาสตร์จำเป็นต้องมีหลักการที่ชัดเจนและมั่นคง และสร้างสรรค์เพื่ออนาคตขององค์กร โดยหลักการดังกล่าว คณะศิลปกรรมศาสตร์จำเป็นต้องมองอนาคตที่แสดงความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 แสดงความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 เชื่อมโยงกับองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งสภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยไม่ละเลยที่จะต้องทำความเข้าใจกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในองค์ความรู้ด้านศิลปกรรมศาสตร์ ในโลกสากลและภูมิภาคที่สำคัญ คณะศิลปกรรมศาสตร์จำเป็นต้องพัฒนาความเข้มแข็งทางความรู้ บุคลากร เพื่อสร้างอำนาจในการวิเคราะห์ สังคม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์เชิงอนาคตศาสตร์

ดังนั้น ความพยายามที่จะนำเสนอผลงานการค้นคว้าทางวิชาการผ่านเอกสารวิชาการ ความพยายามที่จะนำเสนอผลงานการค้นคว้าวิจัย เพื่อการพัฒนาไปสู่ทฤษฎีใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและศิลปะการแสดง และกำหนด สมมุติฐานตามแนวความคิด ซีไอเอสเอสที (CISST) หรือโครงการวิจัยพหุศิลปศึกษา ซึ่งกรณีตัวอย่าง ด้านการวิจัยเช่นนี้ ถือเป็นภาพสะท้อนของการมีหลักยึดทางวิชาการ หลักยึดทางการสร้างสรรค์ วิชาการ สร้างสรรค์งานวิจัย หรือการแสดงศักยภาพทางวิชาการ โดยได้รับการสนับสนุนเงินทุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ฯลฯ เหล่านี้ถือเป็นฐานที่มั่นคงของการสร้างอนาคตให้กับคณะศิลปกรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รุนแรง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรยึดหลักการที่ว่า สถาบันการศึกษามีหน้าที่ในอันจะผลิตบุคลากรให้แก่สังคม ดังนั้น เมื่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ผลิตบัณฑิตสาขาต่างๆ ก็ควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นประเด็นสำคัญ กล่าวคือ บัณฑิตควรจะมีบุคลิกลักษณะ มีคุณสมบัติ สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป สามารถดำรงตนกับปรากฏการณ์ใหม่เหล่านั้นได้ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงในโลก เป็นสังขธรรมที่มนุษย์ทุกคนต้องยอมรับ จากเหตุผลดังกล่าว สถาบันการศึกษาจึงควรเป็นองค์กรที่พร้อมปรับเปลี่ยนให้ทันต่อเหตุการณ์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก หากคณะศิลปกรรมศาสตร์สามารถสร้างบุคลิกดังกล่าวแก่บัณฑิตได้ ก็ย่อมจะเป็นองค์กรการศึกษาที่มีชีวิต มีลมหายใจ ได้อย่างดี ท่ามกลางสังคมโลกหลังสมัยใหม่

อาจารย์สุรชาติ ทินานนท์

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั่วไปนั้น ควรมองแนวโน้มได้ว่าจะรวดเร็วรุนแรงและมีการแข่งขันกันสูงในทุกวงการ และยังมีปัจจัยที่เป็นความพยายามหรือเป็นแรงต่อต้านที่คาดไม่ถึงอีกมาก ควรเป็นเรื่องสะดวกและมีโอกาสมองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่อาจเป็นไปได้ ถ้าจะมองดูการเปลี่ยนแปลงเฉพาะจุด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในสังคมมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ การสร้างสรรค์เพื่ออนาคตขององค์กรของคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่มองเห็นเป็นรูปธรรม คือการปรับเปลี่ยนองค์กรภายใน การระดมทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่นเข้ามาใช้ในการบริหาร มีการเตรียมการเพื่อหารายได้เพิ่มเติมในอนาคต รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกตามโอกาส หลักการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาธรรม และการระดมทรัพยากรที่เป็นปณิธานและนโยบายของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงบริหาร วิชาการและกิจกรรมนิสิต ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของทุกคณะนั้น ทำให้ภาพของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในสังคมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดูเป็นคณะที่มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ

อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รุนแรง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว ควรจะต้องมีหลักการและการสร้างสรรค์เพื่ออนาคตขององค์กร ดังนี้

รวมพลังความคิดเพื่อกำหนดนโยบายและแก้ปัญหาต่างๆ แนวทางในการพัฒนาคณะน่าจะเกิดจากกลุ่มคน ไม่ใช่ความคิดของคนใดคนหนึ่ง การถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์ต่อปัญหาต่างๆ ของกลุ่มคน จะทำให้นโยบายต่างๆ มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อคณะ ต่อมหาวิทยาลัยและสังคม

การมีนโยบายที่เหมาะสม นโยบายย่อมเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาคณะ โดยการได้มาซึ่งนโยบายก็ต้องมาจากการรวมพลังความคิดหรือการระดมสมองของกลุ่มคน จึงจะได้นโยบายที่เหมาะสมดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การขาดนโยบายหรือมีนโยบายที่เหมาะสมจะนำมาซึ่งความล้มเหลวของการบริหาร

กระบวนการกระจายอำนาจในการบริหาร แนวทางนี้ทำได้โดยคณะควรจะเป็นหน่วยงานที่มีระบบการบริหารที่คล่องตัว โดยการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่ส่วนต่างๆ อย่างอิสระ แทนระบบราชการแบบเก่าที่รวมอำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง ทำให้การทำงานล่าช้าและมีคุณภาพต่ำ เช่น การกระจายอำนาจให้หน่วยงานในระดับสาขาวิชามีอำนาจในการบริหารงานอย่างคล่องตัว สามารถปรับตัวได้รวดเร็วทันความต้องการทางวิชาการ สามารถพัฒนางานต่างๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการเป็นรูปธรรมและสามารถตรวจสอบได้

สร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เข้มข้น คณะศิลปกรรมศาสตร์ควรจะต้องจัดบรรยากาศในคณะให้มีความเข้มข้นทางวิชาการมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความสำคัญกับผลงานวิจัย เพราะการพัฒนาคณะจะต้องใช้ผลงานวิจัยเป็นพื้นฐาน บุคลากรต้องมีบทบาทและมีความเชื่อมั่นในผลงานวิจัย ในด้านการเรียนการสอน การคำนึงถึงคุณภาพระหว่างวิชาการและปฏิบัติการมีความสำคัญมาก จะต้องจัดสัดส่วนให้เหมาะสม ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับครูอาจารย์ บุคลากร และนิสิตว่าวิชาการคือพลังผลักดันปฏิบัติการ เพราะถ้าคนรู้คิด การสร้างสรรค์ผลงานย่อมจะต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในระดับสาขาวิชาที่เช่นเดียวกัน จะต้องให้ความสำคัญกับงานวิจัยมากขึ้น โดยจะต้องถือว่างานวิจัยเป็นภารกิจหลักที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการสอนและการพัฒนาสาขาวิชาที่จะต้องอาศัยงานวิจัยเป็นพื้นฐาน

การพัฒนาศูนย์กลางให้มีความเข้มแข็ง บุคลากรในคณะไม่ว่า ครูอาจารย์ ข้าราชการ หรือนิสิตล้วนเป็นหัวใจสำคัญของคณะทั้งสิ้น การพัฒนาคุณภาพของคณะให้ดีขึ้นจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของบุคลากรด้วย การพัฒนาคุณภาพของบุคลากรต้องสร้างจิตสำนึกร่วมกันสำหรับความรักคณะศิลปกรรมศาสตร์ ต้องการเห็นความก้าวหน้าของคณะศิลปกรรมศาสตร์ อาจทำได้โดยการเน้นพัฒนาให้บุคลากรมีความเท่าทันต่อความรู้ มิใช่มีแค่เพียงมีความรู้เท่านั้น เน้นให้พัฒนาในเรื่องของจิตสำนึกสาธารณะ สร้างค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก การทำงานหนักและความเสียสละ

มีระบบการติดตามตรวจสอบ การมีระบบการติดตามตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานของคณะ เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาจุดอ่อนและจุดแข็งในการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

อาจารย์บุญยมาศ มาลัยมาน

ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรุนแรงเช่นนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีหลักการและการสร้างสรรค์เพื่ออนาคต โดยการรักษาสิ่งดีๆ ที่มีอยู่แล้วให้คงอยู่ต่อไปและดียิ่งๆ ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงพัฒนาข้อด้อยที่มีให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถก้าวไปกับกระแสสังคมได้ ควรให้องค์กรมีความพร้อมที่จะแข่งขัน พร้อมกับการออกนอกระบบในอนาคต มุ่งพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การสร้างสรรค์งาน การบริการทางวิชาการ ตลอดจนการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้คณะก้าวไปในกระแสสังคมได้ดี และได้รับการจัดวางอยู่ในอันดับแรกๆ ขององค์กรสาขาวิชาเดียวกัน

อาจารย์พันธุ์ชนะ ตุนทรพิพิธ

ในกระแสโลกเศรษฐกิจ โลกอุตสาหกรรม เช่นปัจจุบัน ในหลายๆ ด้านประเทศไทยเองไม่ได้เป็นรองเลย ในด้านพื้นฐานความพร้อมของคน ทางด้านแรงงานหรือเครื่องจักรกล รวมไปถึงจนถึงด้านวัตถุดิบ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานหลายๆ ด้าน แต่สิ่งที่ขาดในสภาพบ้านเมืองเช่นนี้ ต้องกระตุ้นให้ประเทศไทยสามารถขึ้นมาเทียบหน้าตาประเทศเพื่อนบ้านนั้น ปัจจัยสำคัญที่เรายังขาดอยู่คือ แรงงานสมอง ที่อยู่ในกระบวนการคิดและสร้างสรรค์ผลงานที่เราสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ในมหาวิทยาลัย ในงานด้านอุตสาหกรรมการส่งออก ซึ่งเป็นที่มาของรายได้ที่ขึ้นหน้าชูตาของเมืองไทย ฝีมือของคนไทยส่วนใหญ่ยังไปตกอยู่ที่การลอกเลียนแบบเสียเป็นส่วนสำคัญ ขาดการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์อันเป็นจุดที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง ปัญหาอยู่ที่ว่าควรจะทำอย่างไรให้กลุ่มแรงงานสมองที่กำลังจะก้าวออกไปจากรั้วคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รู้จักการสร้างสรรค์ผลงานที่ออกมาจากกำลังสมอง และสามารถสอดคล้องกับความต้องการของตลาดการค้าในโลกปัจจุบัน มากกว่าแรงงานฝีมือนั้น ผมคิดว่าเป็นกระบวนการที่หนักและทำลายทั้งผู้สอนและกระบวนการเรียนการสอนที่จะสามารถสร้างกำลังสมอง กำลังความคิดสร้างสรรค์ให้ก้าวทันโลกได้อย่างไร

ในประเทศไทยเอง งานทางด้านฝีมือและภูมิปัญญาชาวบ้าน ไม่ได้ด้อยไปกว่าที่อื่นๆ ในประเทศใกล้เคียงเลย ที่จริงแล้วสิ่งเหล่านี้ควรจะได้รับความสนใจ และมีการสนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำมาเป็นแรงผลักดันสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดและสร้างสรรค์ผลงาน ให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ของไทย การได้เรียนรู้และรู้จักตนเอง เมื่อผสานกับแนวความคิด การเรียนการสอน และกระบวนการสร้างงานแบบฝรั่ง ซึ่งบรรดาผู้สอนมีพร้อมเป็นพื้นอยู่แล้วนั้น ผมคิดว่าไม่ใช่เรื่องยากเกินไปนัก ในการสร้างแรงงานสมองรุ่นใหม่ออกจากคณะศิลปกรรมศาสตร์

อาจารย์จริยา เกรียงไกรเดช

องค์กรควรมีหลักการ ความเข้มแข็งทางวิชาการ ของศาสตร์เฉพาะให้มากขึ้น เพราะสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงนี้ ผลของการเปลี่ยนแปลงคือประสิทธิภาพหรือคุณภาพของแต่ละแขนงต่อสังคมที่มีมากขึ้น ดังนั้น เพื่ออนาคตขององค์กร เป็น好事ที่ผู้บริหารเล็งเห็น วิสัยทัศน์ที่ไกล จึงทำให้นุคลากรของคณะได้รับการตอบรับหรือความสะดวกในการสร้างความเข้มแข็ง จึงเชื่อมั่นว่า ถ้าผู้บริหารสนับสนุนสิ่งเหล่านี้ต่อไป ไม่ว่าสังคมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงเช่นใด นุคลากรพร้อมตอบรับและสร้างสรรค์คุณภาพของศาสตร์ให้มากขึ้น องค์กรก็จะอยู่ต่อไปได้อย่างสง่างาม

นางสุภัทรา โสทะกะพันธ์

ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรุนแรงเช่นนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีหลักการและการสร้างสรรค์เพื่ออนาคตขององค์กร หลักการที่จะนำมาปรับประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน

1. สร้างคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับอุดมศึกษาด้วยกัน
2. สร้างคุณภาพบุคลากรทุกระดับงาน เพราะบุคลากรทุกระดับงานที่มีคุณภาพย่อมสร้างงานที่มีคุณภาพ
3. ปรับทัศนคติ สร้างคุณภาพให้ดีขึ้นๆ เพราะคุณภาพที่คงที่ย่อมเป็นการเสื่อมคุณภาพ
4. การสร้างคุณภาพที่ดีไม่จำเป็นต้องทุ่มงบประมาณค่าใช้จ่าย เป็นการสร้างคุณภาพที่ร่วมมือร่วมใจลดค่าใช้จ่ายและช่วยประหยัดในส่วนที่ฟุ่มเฟือย

นางศิริศศิธร กัญโส

คณะศิลปกรรมศาสตร์จะต้องมุ่งพัฒนาด้านวิชาการ สร้างสรรค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยของอาจารย์ พัฒนาการเรียนการสอนให้นิสิตเป็นผู้ที่มีความคิด มีความพร้อมทางด้านวิชาการ มีเหตุผล มีจริยธรรมทางวิชาชีพ พร้อมทั้งจะสร้างสรรค์งานแก่สังคมได้ การปลูกฝังให้นุคลากรของคณะรักการทำงาน มีความเสียสละ มีการสร้างวัฒนธรรมที่มีจิตสำนึกต่อองค์กร ทั้งบุคลากรวิชาการและสนับสนุนวิชาการ การสร้างระบบบริหารงานขององค์กรให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว และทันสมัยด้วยเทคโนโลยี เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนางานวิชาการ ซึ่งจะนำคณะไปสู่ความสำเร็จในฐานะผู้นำในวงการศิลปกรรม

นางสาวอัมพวัลย์ วิศวธีรานนท์

ในภาวะทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในปัจจุบัน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง คณะศิลปกรรมศาสตร์ก็จะมีหลักการในการบริหารคณะนับแต่เริ่มสถาปนาในปี 2536 คือ มีระบบ คล่องตัว ก้าวหน้าและทันสมัย ซึ่งหลักการนี้ยังคงใช้ได้ ในภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง

สังคม สิ่งหนึ่งที่อยากจะนำเสนอคือ ความยืดหยุ่น เนื่องจากสิ่งนี้ถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ทำให้องค์กรไม่ยึดติดอยู่กับสิ่งเดิมๆ ซึ่งบางครั้งสิ่งที่เราคิดในภาวะการณ์หนึ่งยังใช้ได้ แต่ในสถานการณ์อีกอย่างหนึ่งอาจไม่เหมาะสมก็ได้ แต่ความยืดหยุ่นในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าความถึงการไม่มีจุดยืน

สรุปประเด็นที่ 4

ข้อเสนอแนะที่หลากหลายในการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ทั้งสังคมโลกและสังคมไทย รวมทั้งการปฏิรูปสังคม ปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการเมือง ฯลฯ ที่เป็นกระแสและแรงผลักดันอย่างมากในขณะนี้ ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร การกระจายอำนาจ กระจายความรับผิดชอบ การพัฒนาบุคลากร การสร้างพลังในการพัฒนาและการทำงานร่วมกัน การพัฒนาวิชาการและการค้นคว้าวิจัยที่จะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสติปัญญา พัฒนาศิลปะ และการใช้ศิลปะทุกสาขาเป็นแรงขับเคลื่อนสังคม ขับเคลื่อนชุมชน การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ วิชาการที่ผสานกับปฏิบัติการหรืองานสร้างสรรค์ทางศิลปะ การพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ควรเป็นการศึกษาที่มีชีวิต มีลมหายใจ ท่ามกลางสังคมโลกหลังสมัยใหม่ ภายใต้ปรัชญาของคณะศิลปกรรมศาสตร์คือ “สร้างสรรค์ด้วยปัญญาธรรม”

ประเด็นที่ 5 : ท่านคิดว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ควรพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย

การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม อย่างไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย

การพัฒนาการเรียนการสอน ในหลักการการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อการเป็นผู้นำชุมชน วิชาการด้านศิลปกรรมศาสตร์และผู้นำสังคม ดังนั้น การมีแผนพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่ก้าวหน้า ทันสมัย การพัฒนาวิธีการสอนและนวัตกรรมร่วมสมัย การพัฒนากิจกรรม การประเมินผล ตลอดจน การพัฒนานิสิตทั้งความรู้ทางวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ เห็นคุณค่าของจริยธรรม คุณธรรม การรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ถือเป็นเรื่องที่จะต้องให้ความสำคัญ ทั้งนี้ การพัฒนาการเรียนการสอนจะพัฒนาได้ก็จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบ พัฒนาคณะ พัฒนาบุคลากร ครูอาจารย์ และมีกระบวนการตรวจสอบประกันคุณภาพควบคู่กันไป ส่วนการพัฒนาในด้านการค้นคว้าวิจัยนั้น ควรเน้นการวิจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาองค์กร สอดคล้องกับการปฏิรูปสังคม ประเทศชาติ มีทิศทางและยุทธศาสตร์ สนับสนุนการวิจัยในลักษณะชุดโครงการ ให้ความสำคัญต่อกระบวนการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ให้ความสำคัญต่อศิลปนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตศึกษาอย่างมีเป้าหมาย

ในการบริการวิชาการต่อสังคม การร่วมมือองค์กรภาครัฐ องค์กรธุรกิจ องค์กรภาคประชาชน สื่อมวลชน สมาคม มูลนิธิ ถือเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญ เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อองค์กรต่างๆ ระดับต่างๆ โดยเฉพาะการร่วมมือกับชุมชนรากหญ้า กลุ่มคนผู้ด้อยโอกาส ควรได้รับความสนใจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การบริการวิชาการแก่สังคม จำเป็นที่จะต้องกระตุ้นบุคลากรให้เกิดความสำนึกว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์หรือสถาบันการศึกษาจะเจริญอย่างมั่นคงไม่ได้ ถ้าหากสังคมและคนส่วนใหญ่ยังยากจน ขาดการศึกษา และไม่เห็นคุณค่าของศิลปกรรมศาสตร์

ส่วนในด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมนั้น สิ่งสำคัญก็คือ จะต้องสร้างดุลยภาพระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนาให้เกิดขึ้นให้ได้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ทิศทางของการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จะต้องดำเนินควบคู่กันไปทั้ง 2 ด้าน และจะต้องเข้าใจเรื่องของอัตลักษณ์กับร่วมสมัย จะต้องเข้าใจเรื่องของวัฒนธรรมคู่ขนานระหว่างลักษณะเฉพาะกับลักษณะสากล จะต้องเห็นความแตกต่างและเชื่อมโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบัน โดยไม่ยึดติดกับขี้เถาจนลืมนวัตกรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พทุทธิ ศุภเศรษฐศิริ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ควรพัฒนาการเรียนการสอน โดยคำนึงในเรื่องความสมดุลระหว่างทฤษฎีและความรู้ในห้องเรียน กับลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่ดีในสังคม ครูจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น ยอมรับความเปลี่ยนแปลง อีกทั้งต้องปรับบทบาทจากผู้สั่งการเป็นผู้จัดการ จัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์และหล่อหลอมบุคลิกลักษณะอันพึงประสงค์แก่นิสิตในแต่ละสาขา นอกจากนี้การเรียนการสอนจำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่างการเรียนรู้ทฤษฎี การปฏิบัติ และการเสริมสร้างประสบการณ์จริง มากขึ้น การค้นคว้าวิจัย เป็นประเด็นจำเป็นทั้งต่อนิสิตและคณาจารย์ นิสิตต้องมีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น ขณะที่คณาจารย์ผู้สอนก็ต้องให้ความสนใจกับการค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ๆ มากขึ้นเช่นกัน สำหรับการบริการวิชาการแก่สังคม เชื่อว่าในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับบทบาทต่อสังคม มากกว่าที่เป็นอยู่ เหตุนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์คงต้องให้ความสนใจกับบทบาทการบริการวิชาการต่อสังคมให้มากขึ้น อีกทั้งจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายทิศทางของภารกิจส่วนนี้ให้เป็นรูปธรรมด้วย

อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

การพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน การพัฒนาคณะอาจพัฒนาได้หลายด้าน จะขอแสดงความคิดเห็น 2 ด้านคือ ด้านการเรียนการสอนและด้านการพัฒนางานวิจัย

ด้านการเรียนการสอนจะต้องให้ความสำคัญทั้งกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ และการสร้างให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างดุลยภาพระหว่างสมองซีกซ้ายและขวา โดยถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงดุลยภาพระหว่างวิชาการและปฏิบัติการ ทางด้านองค์ความรู้นั้น จะต้องส่งเสริมให้ครูอาจารย์สร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ให้ความสำคัญของความรู้อันเป็นภูมิปัญญาพื้นถิ่นของไทย หรือองค์ความรู้ที่ถูกบูรณาการระหว่างโลกตะวันตกและตะวันออก โดยจะต้องเป็นความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ทางด้านครูอาจารย์นั้น จะต้องส่งเสริมให้ครูอาจารย์พัฒนาการเรียนการสอนของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้ทำงานวิจัย เอกสารประกอบการสอน และบทความวิชาการ

การพัฒนางานวิจัย คณะควรจัดให้มีองค์กรที่เกี่ยวกับการวิจัย เช่น สถาบันวิจัยหรืออื่นๆ จัดให้มีคณะกรรมการวิจัยของคณะ เพื่อให้การพัฒนางานวิจัยของคณะเป็นไปอย่างคล่องตัว หรืออาจจัดให้มีรูปแบบขององค์กรเพื่อปฏิบัติการวิจัยเฉพาะกิจ โดยบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการร่วม การส่งเสริมให้เกิดการวิจัยจัดทำได้นี้

1. จัดให้มีระบบทุนในการทำงานวิจัยเพื่อเป็นสิ่งจูงใจที่จะให้อาจารย์ทำผลงานวิจัยมากขึ้น
2. จัดประชุมวิชาการสัมมนาเกี่ยวกับการทำผลงานวิจัย โดยให้ผู้วิจัยมีโอกาสดบปะแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับงานวิจัย ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของงานวิจัย และเป็นการสร้างบรรยากาศทางด้านวิชาการด้วย

3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้ใช้ผลงานวิจัย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้งานวิจัยมีประโยชน์อย่างแท้จริง คณะอาจทำได้โดยประสานสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาต่างๆ หรืออาจทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหา เพื่อให้ได้ปัญหาจริงที่เป็นความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น หรือของประเทศ และเสนอหัวข้อวิจัยเหล่านี้ให้คณาจารย์และบุคคลในคณะทำ โดยอาจทำเป็นกลุ่มหรือเดี่ยวแล้วแต่กรณี ผลจากงานวิจัยเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประเทศ

4. จัดให้มีการวิจัยเป็นคณะ เพื่อให้โอกาสกับคณาจารย์หรือผู้วิจัยหน้าใหม่ได้มีโอกาสนในการศึกษาและพัฒนาทำงานวิจัย

5. สนับสนุนให้ทุกสาขาวิชาทำวิจัย

อย่างไรก็ตามการพัฒนางานวิจัยนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือนักวิชาการต่างๆ ต้องคิดเสมอว่าการวิจัยในสังคมไทยก็คือวิถีชีวิตในสังคมไทย มิใช่เป็นแค่เพียงโครงการเพื่อการสร้างเกียรติยศ ในการพัฒนางานวิจัยนี้ นักวิจัยจะต้องมีคุณธรรมในการทำงานวิจัย จะต้องใช้สติปัญญาและกระบวนการในการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เพราะการวิจัยเป็นหนทางความรู้ที่จำเป็นสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

อาจารย์สุรชาติ ทินานนท์

การพัฒนาการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ผ่านมานั้น ผมคิดว่าอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ เกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอน สื่อการสอน และกิจกรรมพัฒนานิสิต ซึ่งผมเห็นความพยายามของคณาจารย์ที่จะทำให้นิสิตรู้จักค้นคว้าหาความรู้และมีวิธีคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์ แต่เชื่อว่ายังไม่เป็นผลสำเร็จเท่าใดนัก ด้วยเหตุติดขัดที่ตัวนิสิตเอง ซึ่งยังคงเรียนกันแบบดั้งเดิม คล้ายกับการเรียนต่อจากมัธยมศึกษาตอนปลายเป็น ม.7-ม.10 คือขาดความสนใจในองค์ความรู้และขาดความสนใจในการคิดวิเคราะห์ก่อนการสร้างสรรค์ ผมเห็นว่าส่วนใหญ่เอาแต่สร้างสรรค์กันด้วยพรสวรรค์ อย่างไรก็ตามเราก็ได้พยายามกันมาไม่นานนัก คงต้องพยายามกันไป การค้นคว้าและวิจัยของคณาจารย์และบุคลากรเป็นเรื่องที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ให้การสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม ผมเชื่อว่าคณาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ทุกคนต้องการทำงานวิจัย แต่อาจจะไม่มีประสบการณ์เพียงพอหรือขาดความมั่นใจ ซึ่งอาจเป็นเพราะการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาทางด้านศิลปะอาจไม่บังคับให้ทำงานวิจัย หากปล่อยไว้เช่นนี้ก็จะมีการเรียนเพียงส่วนน้อยที่เป็น “ตัวแทน” ในการทำวิจัย ซึ่งจะมีงานวิจัยออกมามากแต่ก็จะมองเห็นได้ว่า ไม่ใช่ความสามารถหรือคุณภาพโดยรวมของคณาจารย์ในคณะ

การบริการทางวิชาการแก่สังคมของคณะศิลปกรรมศาสตร์นั้น จะเกี่ยวเนื่องกับเรื่องการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม แต่ถ้าจำแนกตามลักษณะของงานจะพบว่า เราทำงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกันมาก ได้แก่ การแสดง คอนเสิร์ต นาฏศิลป์และละคร นิทรรศการศิลปะ ฯลฯ แต่งานบริการทางวิชาการค่อนข้างน้อย การอบรม กิจกรรมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะ ผมคิดว่ายังมี “ช่องว่าง” อีกมาก ในการจัดกิจกรรมที่เป็นการบริการทางวิชาการแก่สังคม เนื่องจากศิลปะและวัฒนธรรมนั้นเป็นเรื่องสำคัญของบ้านเมืองที่เจริญแล้ว ซึ่งอาจดำเนินการโดยร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เช่นที่เคยร่วมมือกันมา แต่ควรพิจารณาวิธีการดำเนินงานโดยใช้บุคลากรของคณะน้อยลงในแต่ละกิจกรรม ซึ่งจะได้ผลดีในการเพิ่มขีดความสามารถให้มีการทำกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมไปพร้อมกัน และเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เป็นคนหนุ่มสาวได้มีประสบการณ์ในการตัดสินใจปฏิบัติการด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากยิ่งขึ้น

อาจารย์บุญมาศ มาลยมาน

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรพัฒนาการเรียนการสอน โดยให้นิสิตตระหนักการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้มากขึ้น ตามความสนใจส่วนบุคคลของนิสิตเอง ส่งเสริมให้นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีระเบียบวินัย คุณธรรม วัฒนธรรม จริยธรรม ควบคู่กับปัญญาธรรม ทางด้านค้นคว้าวิจัยก็มีการส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยที่มีประโยชน์แก่สังคมโดยรวม ทั้งเรื่องประวัติความ

เป็นมา ตลอดจนปัจจุบันและในอนาคต การบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อยกระดับสังคมและสร้างความผูกพันเกี่ยวข้องกับสังคมที่มีต่อสถาบัน ในส่วนของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมก็เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรมให้ดำรงคงอยู่และเจริญรุดหน้าต่อไปสู่ระดับสากลและยังคงความเป็นท้องถิ่นที่ควรรักษาไว้

อาจารย์เด่นพงษ์ วงศาโรจน์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ทุกวันนี้ ได้ทำการสนับสนุนให้บุคลากรของคณะมีความตื่นตัวในเรื่องพันธกิจต่างๆ ของมหาวิทยาลัยมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ก่อตั้งคณะไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเรียนการสอน การพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆ ของบุคลากรผู้สอน การปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การสนับสนุนทุนวิจัยสำหรับคณาจารย์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ของแต่ละสาขาวิชา การจัดกิจกรรมบริการวิชาการ ทั้งในเรื่องของการฝึกอบรมต่างๆ รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานในรูปแบบของวารสารหรือหนังสือ นอกจากนี้ ยังได้จัดกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการนิทรรศการผลงานศิลปกรรม การแสดง และดนตรี ทั้งนี้ในบางครั้งยังได้จัดกิจกรรมโดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ อีกด้วย การพัฒนากิจกรรมต่างๆ ของคณะควรพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากกิจกรรมเดิมที่มีอยู่ ทั้งนี้อาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ตลอดจนการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมและเกิดประโยชน์แก่สังคมอย่างสูงสุด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลลออ ทินานนท์

การพัฒนาการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่คณะทำอยู่แล้ว ซึ่งเชื่อว่าระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ช่วยผลักดันให้เกิดการตื่นตัวเพื่อการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง ส่วนในด้านอื่นๆ เช่น การค้นคว้าวิจัย คณะควรเร่งให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญในการทำวิจัย ตื่นตัวในการทำวิจัย เนื่องจากเป็นบทบาทหนึ่งของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมคณะก็ได้กระทำอย่างต่อเนื่อง โดยการร่วมมือกับองค์กรหรือบริษัทต่างๆ ซึ่งเป็นบทบาทที่ชัดเจนอยู่แล้ว ควรมีการทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน

อาจารย์ระวีวรรณ วรรณวิไชย

ปัจจุบันคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมออยู่แล้ว การพัฒนาการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้จัดสัมมนาเพื่อระดมความคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนของแต่ละสาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการสัมมนาแต่ละครั้ง ถ้าบุคลากรท่านใดที่ได้เข้าร่วมก็จะเห็นว่า เป็นการทำงานจริงๆ มิใช่เป็นข้ออ้างไปเที่ยวอย่างที่ใครๆ ชอบกล่าวกัน

นอกจากนี้ เมื่อกลับจากสัมมนาซึ่งมีการประเมินผลและติดตามความคืบหน้าของการพัฒนาการเรียนการสอนด้วย หรือแม้แต่ในระดับสาขาวิชาเองก็มักจะมีการวางแผนจัดเตรียมการเรียนการสอนเป็นประจำ อีกทั้งคณะยังจัดให้มีการสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ให้แก่นิสิตทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เพียงแต่เราคงต้องกระตุ้นให้นิสิตสนใจกับสิ่งดีๆ ที่คณะมอบให้มากกว่านี้

การค้นคว้าวิจัย ผู้บริหารตลอดจนคณาจารย์ผู้ใหญ่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้ความสำคัญของการค้นคว้าวิจัยมาก และสนับสนุนอาจารย์รุ่นใหม่ให้ทำงานวิจัย โดยให้เข้าร่วมในทีมวิจัยของผู้บริหารบ้าง ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยบ้าง ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จและความมุ่งมั่นที่จะใส่ปุ๋ยให้อาจารย์รุ่นใหม่เติบโตได้เร็วเพื่อเป็นพลังร่วมในการพัฒนาคณะนั้น มิได้เป็นไปอย่างขัดเขี่ย หากแต่เป็นการค่อยๆ ให้ซึมซับให้เห็นความสำคัญและเกิดจิตวิญญาณของความเป็นนักค้นคว้าวิจัยด้วยตนเอง ดังนี้ ทิศทางในอนาคต คิดว่าคณะศิลปกรรมศาสตร์จะมีบุคลากรผู้เป็นนักค้นคว้าวิจัยและก่อเกิดงานวิจัยที่มีคุณภาพ

การบริการวิชาการแก่สังคม เป็นสิ่งที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าด้านอื่น โดยให้มีการเผยแพร่บทความวิชาการ ผลงานวิจัย วารสารศิลปกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นวารสารที่รวบรวมบทความวิชาการ รายงานการวิจัย และข้อมูลทางวิชาการที่มีคุณค่าต่างๆ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้บุคลากรในคณะเป็นวิทยากรและอาจารย์พิเศษในสถาบันการศึกษาอื่น หรือในกิจกรรมทางการศึกษาวิชาการอื่นๆ สำหรับงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ให้การสนับสนุนเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังพยายามกระตุ้นให้บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เรียนรู้การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมไปพร้อมๆ กัน

อาจารย์พนด อินทร์จันทร์

ในด้านของการพัฒนาการเรียนการสอน โดยส่วนตัวผมคิดว่า ศิลปะมิใช่ศาสตร์ที่หยุดนิ่งอยู่กับที่ สถาบันการศึกษาก็ควรวิ่งตามให้ทันศิลปะที่เกิดความเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน จากที่ได้มีการสัมมนาการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี ผมคิดว่าคณะเรามองศิลปะในแง่ของความเป็นจริงในสังคมมากยิ่งขึ้น มีเพียงเล็กน้อยที่ยังปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งอาจก่อปัญหาต่อการพัฒนาต่อไป สิ่ง que คิดว่ายังเป็นจุดอ่อนสำคัญซึ่งจะกลายเป็นจุดแข็งได้ไม่ยากนักคือ น่าจะมีการประสานความร่วมมือในระหว่างสาขาวิชาต่างๆ ในแง่ของความร่วมมือในด้านการเรียนการสอน ซึ่งจะก่อประโยชน์แก่กลุ่มผู้เรียนได้มาก ข้อเสนอแนะอีกส่วนคือ คณะควรส่งเสริมในเรื่องการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญพิเศษในสาขาวิชาต่างๆ จากในและนอกประเทศให้มากยิ่งขึ้น สิ่งนี้น่าจะเป็นโอกาสอันดีแก่การพัฒนาทัศนคติให้มีมุมมองและความคิดที่กว้างยิ่งขึ้น ในแง่ของบุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของผู้บริหาร ผมคิดว่าผู้บริหารในสถาบันแห่งนี้เป็นผู้ที่ให้โอกาส เป็นนักวิชาการที่ทันสมัย และเป็นแบบอย่างของบุคลากรที่เสียสละเพื่อองค์กร ส่วนคณาจารย์โดยเฉพาะคณาจารย์วุฒิปริญญาตรี อาจต้องการการพัฒนาในแง่ขององค์ความรู้ให้กว้างมากยิ่งขึ้น

นางสาวอัมพวัลย์ วิศวธีรานนท์

กิจกรรมทั้ง 4 ด้าน ถือว่าคณะกรรมการศาสตร์กระทำได้ดีครบถ้วน และที่สำคัญคือ การพัฒนาการเรียนการสอน เกือบทุกสาขาวิชาที่พัฒนาการสอน โดยจ้างอาจารย์พิเศษที่มีประสบการณ์ทำงานจากหน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐที่มีชื่อเสียง ทั้งนี้การได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพอยู่ที่เครื่องมือในการคัดสรรนั่นเอง การจัดให้มีการฝึกงาน ซึ่งควรจะจัดให้มีการฝึกงานในทุกสาขาวิชา เนื่องจากการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตรงก่อนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ยังผลให้เกิดการเรียนรู้ สังคมการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอยู่ร่วมกันของสังคมคนทำงานด้วย นอกจากนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์ยังมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จาก การปรับเปลี่ยนหลักสูตรทัศนศิลป์เป็นศิลปะจินตทัศน์ หลักสูตรศิลปศึกษา (ศป.บ.) หลักสูตรการออกแบบทัศนศิลป์ หลักสูตรศิลปะเครื่องประดับ (เพิ่ม) การค้นคว้าวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ตื่นตัวอย่างมากต่อการทำวิจัย ดังจะเห็นได้จากการได้รับทุนคณะ ทุนมหาวิทยาลัย และทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นนิมิตหมายที่ดีต่อการพัฒนาสังคมวิชาการ แต่หากนำบุคลากรใหม่ๆ มาร่วมหรือสนับสนุนให้ทำวิจัย การพัฒนางานวิชาการของคณะย่อมเป็นไปอย่างต่อเนื่องและไม่สะดุดอย่างแน่นอน สำหรับการบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ถือว่าคณะทำได้ดีอยู่แล้ว ควรจะมีการเผยแพร่ให้สังคมได้รับรู้ด้วย

สรุปประเด็นที่ 5

สำหรับความคิดเห็นในการพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มีข้อเสนอแนะเป็นสาระประโยชน์หลากหลายมาก ทั้งเรื่องการมีแผนปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนากิจกรรมพัฒนาทั้งระบบและบุคคล สร้างบุคลิกใหม่สำหรับนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่พัฒนาอย่างถูกต้องทางพัฒนาการเรียนการสอนที่เชื่อมั่นในการพัฒนาสมองซีกซ้ายขวา พัฒนาไอคิวและอีคิวให้สัมพันธ์กัน พัฒนาวิชาการให้ผลักดันปฏิบัติการ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สัมพันธ์กับภูมิปัญญาไทย บูรณาการสรรพความรู้ตะวันตกและตะวันออกให้มีส่วนผสมที่ดีงาม พัฒนาระบบการเรียนการสอน พัฒนาศักยภาพและจิตพิสัยนิสิตไปพร้อมกัน

ทางด้านการค้นคว้าวิจัย ควรมียุทธศาสตร์ที่เด่นชัด พัฒนาองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปสังคม การพัฒนาและสร้างสรรค์ พัฒนาและสร้างความมั่นใจให้กับนักวิจัยรุ่นใหม่ รวมทั้งการบูรณาการการวิจัยลงไปสู่ระดับนิสิต ควรผลักดันการวิจัยเป็นคณะ เพื่อพัฒนานักวิจัยและพัฒนาความรู้ที่เป็นองค์รวม รวมทั้งการวิจัยที่สัมพันธ์และพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน การบริการวิชาการแก่สังคม

จำเป็นต้องกระตุ้นสำนึกของบุคลากรให้มีจิตสำนึกสาธารณะ ก้าวไปสู่การบริการวิชาการในระดับผู้ขาดโอกาส ระดับรากหญ้า ร่วมมือกับองค์กรต่างๆ บทบาททางวิชาการที่เข้มแข็งและเป็นอยู่ในขณะนี้ ก็ต้องพัฒนาต่อไป โดยกำหนดแผนและทิศทางให้ชัดเจน

ทางด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จำเป็นต้องสร้างดุลยภาพระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา ต้องตระหนักทั้งในทางอัตลักษณ์และในทางร่วมสมัย ไม่ยึดติดกับจี๋เก่าจนลืมนิวไฟ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมมิใช่เพียงการนำเสนอผลงานศิลปะ ซึ่งเป็นเพียงปรากฏการณ์ของศิลปะและวัฒนธรรม ผลงานศิลปะควรควบคู่กับองค์ความรู้ ควรร่วมมือกับองค์กรอื่นทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย ภาครัฐและเอกชน มิใช่ผูกขาดไว้เพียงคณะศิลปกรรมศาสตร์เท่านั้น

ประเด็นที่ 6: ท่านคิดว่า นุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงาน ของผู้บริหารและคณาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งในระดับคณะและสาขาวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรเป็นอย่างไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย

นุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของผู้บริหารและคณาจารย์ โดยภาพรวมควรเป็นผู้มีความคิดกว้างไกล คิดอย่างเชื่อมโยง มีอำนาจในการแยกแยะจัดลำดับความสำคัญหรือความจำเป็นก่อนหลัง มีความรักในความรู้และวิชาการ มีความคิดยืดหยุ่น เปิดรับความคิดที่แตกต่าง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นแบบอย่างของความเป็นครูทั้งด้านความรู้และพฤติกรรม ทำงานอย่างมีจุดหมายและทิศทางตามแนวนโยบาย ปรัชญา และอุดมการณ์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะผู้บริหาร นอกจากสิ่งที่กล่าวข้างต้นแล้ว จะต้องเด่นชัดในเรื่องของภาวะการเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ มีความคิดเป็นประชาธิปไตย ควบคู่ไปกับความกล้าหาญที่จะตัดสินใจ มีความสามารถในการบริหารความหลากหลายและความแตกต่างของบุคลากร มีความสามารถในการระดมคนให้ทำงานตามปรัชญา จุดหมาย และนโยบายของคณะ มีจิตใจที่กว้างขวาง ยุติธรรมต่อบุคลากรและส่วนงานต่างๆ รวมทั้งจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับของคนต่างวิชาชีพในเวทีที่ประชุมผู้บริหารมหาวิทยาลัย ที่สามารถแสดงความคิดเห็นสิ่งที่แตกต่างไปจากวิชาชีพของตนได้อย่างสมภาคภูมิ

อาจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ

นุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของผู้บริหาร ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ควรจะต้องเป็นบุคคลที่มีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติด พร้อมที่จะรับความจริงของปรากฏการณ์จริงในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุที่คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นสถาบันการศึกษา เป็นองค์กรทางวิชาการ ดังนั้น หากเป็นองค์กรที่ยึดมั่นถือนั่นกับกลุ่มความคิดความเชื่อใดความเชื่อหนึ่งแล้ว ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาให้สอดคล้องกับ

การเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้บริหารในทุกระดับควรเป็นนักบริหารที่มีบุคลิกผสมผสาน ทั้งแบบก้าวหน้าและแบบสั่งการ ด้วยเหตุที่บุคลากรเท่าที่มีอยู่ยังคงมีลักษณะผสมผสาน ไม่สามารถใช้การบริหารงานแบบก้าวหน้าได้ผลทั้งหมด ในบางส่วนอาจยังจำเป็นต้องใช้การบริหารแบบผสมระบบสั่งการเข้าช่วยด้วย การดำเนินกิจการต่างๆ จึงจะได้ผลตามเป้าหมาย นอกจากนี้ ผู้บริหารทุกระดับควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันสมัย จึงจะสามารถนำพาส่วนต่างๆ ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ไปสู่การเป็นองค์กรกลุ่มผู้นำของสังคมไทยได้

คณาจารย์ก็จะต้องมีบุคลิกของความทันสมัย รักความก้าวหน้า มีความยืดหยุ่น มีความสมดุลทั้งการปฏิบัติ ประสพการณ์ และทฤษฎีหรือองค์ความรู้ อีกทั้งจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เข้าใจกระบวนการสอนและการสร้างบุคลากรในสาขาวิชาที่ตนเกี่ยวข้อง เข้าใจความจริงในโลกปัจจุบันว่าตลาดแรงงานเป็นอย่างไร บุคลากรที่สังคมต้องการควรมีบุคลิกลักษณะเช่นไร ตลอดจนต้องเป็นบุคคลที่รักการสอน มิใช่เข้ามาทำงานเพียงเพราะต้องการฐานันดรทางสังคม หากแต่ต้องเป็นเพราะรักที่จะสอนจะสร้างลูกศิษย์ อาจรวมถึงลักษณะของความเป็นต้นแบบที่ดีของศิษย์ด้วย

รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ

บุคลิกของผู้บริหารคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรมีบุคลิกโอบอ้อมอารี มีเมตตาต่อผู้น้อย แต่มีความเด็ดขาด มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองอนาคตและปัจจุบันร่วมกัน เป็นวิสัยทัศน์ที่ทำได้ไม่ใช่เพียงฝันการทำงานของผู้บริหารและคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ยังทำงานเป็นกลุ่ม ขาดการผสมผสานกัน (ไม่แก้คัดขาด) การทำงานในสาขาวิชายังแบ่งเป็นกลุ่มย่อย แต่ไม่ชัดเจนนัก จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจร่วมกัน

อาจารย์สุรชาติ ทินานนท์

ในภาพรวมทั้งคณะและสาขาวิชาในคณะ ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ อายุตัวและอายุงานยังน้อย วิสัยทัศน์จึงอาจจะยังไม่ชัดเจนเท่ากับคนที่ผ่านประสบการณ์มานาน ขณะนี้จึงทำงานได้โดยยืมวิสัยทัศน์จากผู้บริหารที่เป็นคนรุ่นเก่า คือเห็นด้วย นำไปใช้ แต่ไม่ทราบว่าคืออะไรอย่างชัดเจน ซึ่งมองในแง่ดีได้ว่าทำให้ไม่เกิดความขัดแย้ง และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ประกอบกับการมีคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ที่รวมเอาคนรุ่นใหม่และรุ่นเก่าเกือบหมดคณะ เข้าไปร่วมทำงานในฝ่ายต่างๆ ทำให้วิสัยทัศน์ของผู้บริหารคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เข้าไปหลอมละลายอยู่ระดับคณะทำงานฝ่ายต่างๆ อีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารและคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์มีวิสัยทัศน์ไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์อย่างแน่นอน แต่เมื่อมองดูในสาขาวิชา ผมเห็นว่ามีความแปรทางวิชาชีพเฉพาะเข้ามาแทรก ทำให้วิสัยทัศน์ที่เกี่ยวพันกับรายละเอียด

ทางวิชาการนั้นแตกต่างกันได้ เช่น เรื่องการรับนิสิต การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนกิจการนิสิต และการบริหารจัดการสาขาวิชา แม้ว่าระบบภาควิชาจะสิ้นสุดลงแล้ว แต่ความรู้สึกยังคงมีอยู่บางส่วน ซึ่งเชื่อว่าผู้บริหารคณะทราบดี

อาจารย์ในมหาวิทยาลัยนั้นเป็นปัจเจกบุคคลอย่างยิ่ง แต่ในภาพรวมผมคาดหวังว่า ผู้บริหารคณะควรต้องแสดงถึงความเสียสละและมีบุคลิกที่เป็นแบบอย่างได้ ซึ่งเราก็ได้ปฏิบัติกันอยู่มาก ส่วนบรรดาคณาจารย์นั้นผมคิดว่าควรต้องเป็น “คนวิชาการ” ให้มากกว่านี้ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่การแข่งขันที่จะมีมาในอนาคต เนื่องจากยังมีการะงันด้านบริหารน้อย ถ้าผู้บริหารเป็นแบบอย่างของคนที่เสียสละและคณาจารย์เป็นแบบอย่างของคนที่เป็นนักวิชาการด้วยจิตวิญญาณ ไม่ใช่ตามหน้าที่ แน่ใจว่าทุกคนเป็นคนดีเสียก่อน ผมเชื่อว่าผู้บริหารและคณาจารย์รุ่นเก่าจะสบายใจได้ว่า เราอยู่ได้ในอนาคต

อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

บุคลิกและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีดังนี้

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ในศาสตร์ตามสาขาวิชาของตน และต้องรอบรู้ในบริบทต่างๆ เช่น การเมือง สังคม การบริหารองค์กร
2. เป็นผู้มีความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์และเทคโนโลยีต่างๆ
3. เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
4. เป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. เป็นผู้มิจิตสำนึกต่อส่วนรวม
6. มีมนุษยสัมพันธ์
7. มีจิตวิทยาดี
8. มีความสนใจข้อมูลข่าวสาร
9. เป็นผู้มีการประสานงานดี
10. เป็นผู้ที่มีมองกว้างไกล
11. ตัดสินใจรอบคอบ
12. มีชั้นเชิงในการเลือกดำเนินการอย่างได้ผล มีคุณธรรม
13. มีเจตคติที่ดีต่อคณะศิลปกรรมศาสตร์และสาขาวิชาต่างๆ
14. มีความสุขุม รอบคอบ ยอมรับสภาพอุปนิสัยของคนอื่น มีความอดทน
15. เข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงาน
16. ร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานได้ดี
17. มีความขยันหมั่นเพียรกับการทำงานหนัก

18. มีจิตใจอ่อนโยน รักเพื่อนร่วมงาน และรักลูกศิษย์
19. มีความกล้าในการตัดสินใจและมีความรับผิดชอบ
20. ให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาในหน่วยงาน
21. ส่งเสริมให้โอกาสกับผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาตามสมควร
22. รู้จักเสริมแรงหรือกล่าวคำชมผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาอย่างจริงใจตามความ

เหมาะสม

อาจารย์พันธุ์ชนะ สุนทรพิพิธ

ผมไม่ขอแสดงความคิดเห็นในหัวข้อการทำงานของคณะผู้บริหารและคณาจารย์ เนื่องด้วยได้เรียนจบแล้ว ถึงการให้โอกาสกับคนรุ่นใหม่จากคณะผู้บริหาร อันเป็นประเด็นสำคัญที่ผมเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยอันเอื้อต่อบุคลากรให้มีแรงผลักดันในการรับผิดชอบหน้าที่ การทำงาน และเสริมสร้างความรักในองค์กรให้เกิดขึ้น แต่สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน เพื่อการพัฒนาเพื่อได้มาซึ่งจุดประสงค์ร่วมกันนั้น ติดขัดอยู่ที่ระบบราชการและความจู้จี้จุกจิกเรื่องตัวหนังสือ ซึ่งผมเห็นว่าหลายครั้งงานไม่สามารถเดินได้เร็วเท่าที่ต้องการ เกิดการชะลอติดขัดอยู่ที่ระบบบางระบบ หรือตัวหนังสือบางตัวซึ่งไร้สาระ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าปัญหาเหล่านี้จะหมดไป ไม่มากก็น้อย เมื่อมหาวิทยาลัยออกมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ แต่ถึงกระนั้น การได้รับความสะดวกจากทางฝ่ายสำนักงาน คณบดีและบุคลากรสนับสนุนวิชาการก็เป็นสิ่งสำคัญ การได้รับการอำนวยความสะดวกในเรื่องการเรียนการสอน ความเข้าใจซึ่งหน้าที่ และปัญหาของแต่ละฝ่าย ก็อาจจะทุเลาอุปสรรคบางประการลงได้บ้าง ซึ่งเท่าที่ผ่านมาก็มีปัญหาแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

อีกสิ่งหนึ่งที่ยากให้เกิดการปรับปรุงและสามารถพัฒนาเป็นจริงขึ้นมาได้คือ จากคำพูดของท่านคณบดีที่ว่า มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งความรู้ 24 ชม. นั้น ผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะนั่นคือการเอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริง แต่ในขณะนี้ตึกคณะศิลปกรรมศาสตร์ต้องปิดในเวลา 19.00 น. รวมทั้งวันอาทิตย์ซึ่งบางครั้งก่อให้เกิดปัญหา และอุปสรรคต่อความต่อเนื่องในการทำงาน และการศึกษาค้นคว้า หากได้มีการพิจารณาการขยายเวลา และจ้างยามรักษาการณ์เพื่อเดินตรวจตราเพิ่มขึ้นก็จะเป็นการดียิ่ง และได้เข้าถึงสภาพมหาวิทยาลัย 24 ชม. ได้อย่างเต็มก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลลอ ทินานนท์

ผู้บริหารและคณาจารย์ควรมีความเป็นนักวิชาการ เป็นหลักให้แก่วงการศิลปกรรม อย่างน้อยที่สุดคือใน มศว นอกจากนี้ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ในแต่ละสาขาวิชาชีพ ทั้งในเรื่องจริยธรรม ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความใฝ่รู้ และการสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารอาจแตกต่างไปจาก

อาจารย์บ้าง เนื่องจากมีหน้าที่โดยตรงในการบริหารงานโดยรวมของคณะ ควรมีความคงเส้นคงวา มีเหตุผล ส่วนคณาจารย์มีวิสัยทัศน์ที่มีความเฉพาะในแต่ละสาขาวิชาชีพค่อนข้างมาก เพราะจะทำให้ท่านพัฒนาการสอนของท่านเอง อย่างไรก็ตามก็ดี คณาจารย์ควรทำความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของผู้บริหารด้วย ก็จะทำให้การทำงานมีความสัมพันธ์ราบรื่น

อาจารย์ระวีวรรณ วรรณวิไชย

ผู้บริหารของคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และที่สำคัญมีวิสัยทัศน์ที่ไปด้วยกัน ทำให้ทีมผู้บริหารของคณะทำงานได้อย่างไม่ติดขัด และพยายามให้โอกาสคณาจารย์ท่านอื่น รวมทั้งคณาจารย์รุ่นใหม่ได้เติบโต ในทหระณะของดิฉันผู้บริหารของคณะศิลปกรรมศาสตร์สง่างาม สุขุม มีความเป็นผู้รับรอง น่าเกรงขามแต่ไม่ใช่น่ากลัว ท่านไม่ใช่ผู้บริหารที่คณาจารย์หรือนิสิต “เอื้อมไม่ถึง” หมายความว่า ดิฉันหรือคณาจารย์ท่านอื่นสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดได้ทุกครั้งที่ มีโอกาส โดยไม่จำเป็นต้องนัดหมายล่วงหน้าหรือไม่จำเป็นต้องยื่นตัวลีบ นอกจากนี้ยังเปี่ยมไปด้วยน้ำใจที่จะให้อภัยหรือให้โอกาสผู้ที่พลาดพลั้งทำผิดแต่กลับตัวได้ รวมทั้งใจเย็นที่จะเมตตาให้ผู้กระทำความผิดได้รู้สึกตัว โดยที่ไม่เคยพูดว่าแรงๆ ให้ได้รับความอับอาย นอกจากพูดเตือนสติให้คิด ขณะเดียวกันก็เด็ดขาดพอที่จะลงโทษบุคลากรที่ไม่คิดจะกลับตัว

ด้วยเหตุที่ผู้บริหารของเรามีลักษณะที่เอื้อมถึงได้ คณาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์จึงมีลักษณะเช่นนี้ด้วยเช่นกันคือ คณาจารย์และนิสิตมีความใกล้ชิดกัน คณาจารย์พร้อมที่จะให้คำปรึกษาแนะนำแก่นิสิตตลอดเวลาเมื่อนิสิตมีปัญหา จนกระทั่งนิสิตวิชาโทจากคณะอื่นยังรู้สึกแปลกใจในทางที่ดี แต่ก็ยังมีบ้างที่อาจารย์บางท่านไม่ใช่ข้อดีนี้ให้เกิดประโยชน์ กลับไปฝังความคิดที่ไม่ควรให้กับนิสิต นั่นก็เป็นคาบสองคมที่น่ากลัว

อาจารย์เด่นพงษ์ วงศาโรจน์

ผู้บริหารของคณะศิลปกรรมศาสตร์ทั้งในระดับคณะและสาขาวิชา ควรมีบุคลิกของผู้นำทางวิชาการ ชื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติทางการศึกษาของศิลปกรรมศาสตร์ในสาขาวิชาต่างๆ เป็นอย่างดี ตลอดจนเป็นผู้ที่มีระบบในการทำงาน มีความสามารถในการบริหารบุคคลและองค์กร

อาจารย์จริยา เกรียงไกรเดช

ควรมีวิสัยทัศน์ที่เห็นถึงการพัฒนาที่มุ่งไปข้างหน้า แต่ขณะเดียวกันต้องเล็งเห็นศักยภาพของตนเองที่มีอยู่และเข้าใจอดีตเพื่อการแก้ไข จากวิสัยทัศน์จึงทำให้นุคลิกและการทำงานของผู้บริหารและคณาจารย์ มีลักษณะเข้าใจอดีตและสิ่งที่เป็นอย่างนี้ มีความกระตือรือร้นในการค้นหาและเข้าใจในสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงไปได้ จึงทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคงได้ของคณะศิลปกรรมศาสตร์

สรุปประเด็นที่ 6

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของผู้บริหารและคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งในระดับคณะและสาขาวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ในอนาคต มีมากมายหลายประเด็นที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการได้มาซึ่งผู้บริหาร คณะผู้บริหาร ทั้งในระดับคณะและสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ไม่ใช่เพื่อฝัน มีความเป็นนักวิชาการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือทำงานเป็นหมู่คณะในแนวราบได้อย่างดีกับทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะเฉพาะของบุคลากรทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ มีความยืดหยุ่นพร้อมที่จะรับความจริง ปรากฏการณ์จริงของโลก ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เพราะศิลปกรรมศาสตร์ควรสะท้อนความคิดสร้างสรรค์และ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าในสังคม มีความเป็นผู้นำในบริบทของสังคมประชาธิปไตย บริหารระบบผสมผสาน ระหว่างแบบก้าวหน้าและสังการ กล้าตัดสินใจ มีความโอบอ้อมอารี มีเหตุผล มีทิศทางในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับปรัชญาและปณิธานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่พัฒนา มาแล้วระดับหนึ่ง

คณาจารย์ควรมีความเป็นครู เสียสละและอุทิศตน เป็นนักวิชาการด้วยจิตวิญญาณ จงรักภักดี ต่อองค์กรและวิชาชีพของตน ก้าวหน้าทันสมัย กระตือรือร้น มีความรู้ความคิดสมดุลกับการสร้างสรรค์ศิลปะในทุกสาขาวิชา เข้าใจโลก สังคม และตลาด ซึ่งจะต้องสอดคล้องผสานสัมพันธ์กับบุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของผู้บริหารคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่พึงประสงค์ รวมทั้งการเป็นตัวแทนที่ดี ของครูในสังคมใหม่ ครูที่ก้าวนำการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ใฝ่ฝัน จะเป็นผู้นำในสังคมด้วยเช่นกัน

ประเด็นที่ 7 : ท่านคิดว่า บุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของ

ของสำนักงานคณบดีและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรเป็นอย่างไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ

บุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของสำนักงานคณบดีและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ ควรเป็น ภาพของคนทำงานรุ่นใหม่ ที่เข้าใจบทบาทภาระความรับผิดชอบของตน อีกทั้งต้องเป็นคนที่รัก จะทำงานบริการ การสนับสนุนอย่างจริงใจและจริงจัง เพราะในศตวรรษนี้การทำงานในแบบ ข้าราชการ เบ็ดเสร็จ ทำตามใบสั่งงาน ตามวาระ ที่ไม่มีน้ำใจ คงจะใช้การไม่ได้ดี พนักงานฝ่าย สนับสนุนควรมีบุคลิกที่กระตือรือร้นพร้อมบริการ ใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพของการปฏิบัติหน้าที่ และควรมีลักษณะของการทำงานที่ควบคู่กับ “การใช้ปัญญาในการสร้างสรรค์งานที่รับผิดชอบ” เพราะ หมดเวลาหมดยุคของ “หุ่นยนต์” ที่คอยทำตามใบสั่ง อีกทั้งบุคลากรในสำนักงานคณบดีควรเปลี่ยน

ทรงสนะในการทำงานใหม่ และเข้าใจว่างานในสำนักงาน มีความสำคัญพอๆ กับงานของคณาจารย์ ดังนั้น ทำเช่นไร ผลงานตามกรอบความรับผิดชอบจะบรรลุเป้าประสงค์อย่างสูงสุด นอกจากนี้ คุณวุฒิของบุคลากรส่วนนี้อาจจำเป็นต้องพัฒนาให้อยู่ในระดับที่มีการศึกษาที่สูงพอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย

เบื้องต้นควรจะเป็นผู้ที่เข้าใจภาระหน้าที่ของตนในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานทางวิชาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายของคณะศิลปกรรมศาสตร์ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสำนักงานเลขานุการคณะหรือสำนักงานคณบดี เป็นหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ที่แตกต่างจากสายวิชาการ เป็นหน่วยงานที่เป็นกลไกขับเคลื่อนการทำงานของฝ่ายบริหารและคณาจารย์ เป็นหน่วยงานที่จะต้องประสานกับหน่วยงานสายงานที่เกี่ยวข้องภายในมหาวิทยาลัย ภายนอกมหาวิทยาลัยที่เป็นหน่วยงานราชการ หน่วยงานธุรกิจเอกชน สมาคม มูลนิธิ ฯลฯ หน่วยงานสำนักงานเลขานุการคณะท่ามกลางการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงของระบบราชการ จึงอยู่ในช่วงเวลาของการจะต้องปรับตัวทั้งด้านโครงสร้างการบริหาร โครงสร้างทางความคิด วิสัยทัศน์ กระบวนการทำงานไปในทิศทางเดียวกันกับโครงสร้างใหญ่ของคณะ การปฏิรูประบบราชการและทิศทางใหม่ของประเทศ เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรในรูปแบบและเนื้อหาที่สอดคล้องกับสังคม ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ต่างไปจากข้าราชการ (พนักงาน) วิชาการที่ไม่อาจดำเนินชีวิตอยู่ในแบบเดิมๆ ได้อีกต่อไป

อาจารย์สุรชาติ ทินานนท์

งานของสำนักงานคณบดีมีกรอบงานที่ชัดเจนและขีด โยงอยู่กับระเบียบปฏิบัติทางราชการ อย่างไรก็ดี เมื่อต้องทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของคณะที่ไม่ยอมหยุดนิ่ง ก็ควรมีวิสัยทัศน์ที่เปิดออกไปสู่สภาพความเป็นไปภายนอก เป็นแนวทางเดียวกันกับผู้บริหารคณะและมีความรู้ลึกต้องการปรับปรุงพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างที่เห็นเป็นปัญหา ว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่แก้ไขได้และป้องกันได้ การพัฒนาระบบงานในอีกส่วนหนึ่งคือการมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริงว่า มีความสำคัญต่อสถานภาพและความเจริญก้าวหน้าของคณะ ตระหนักในคุณค่าของตนเอง พร้อมๆ กับทำตนเองให้มีคุณค่าในทุกๆ หน้าที่ ทั้งงานบริหารทั่วไปและงานสนับสนุนวิชาการ ซึ่งสำนึกเช่นนี้จะทำให้เกิดความสุขในการทำงาน และทำงานร่วมกับบุคลากรอื่นของคณะ รวมทั้งนิสิต โดยรวมของคณะได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนบุคลิกของสำนักงานคณบดีหรือบุคลากรของสำนักงานคณบดีนั้น ผมเคารพในความเป็นปัจเจกชนเช่นเดียวกับคณาจารย์ แต่เนื่องจากกรอบงานที่ชัดเจนและระเบียบวิธีปฏิบัติที่ยึดกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งคิดว่าน่าจะมีบุคลิกของกลุ่มได้ ซึ่งทุกคนมีอยู่ในส่วนตนเอง คือการเป็นผู้รู้ในหน้าที่ของตน และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือคณาจารย์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติต่างๆ เพื่อประโยชน์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์

สรุปประเด็นที่ 7

ประเด็นแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของสำนักงานคณบดี และบุคลากร สนับสนุนวิชาการ ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจหลายประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นบุคลากรรุ่นใหม่ ในมิตินวัตกรรมและการทำงานแบบใหม่ ท่ามกลางพลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ การปฏิรูปสังคมและการศึกษา และความเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สอดรับกับผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิต และบุคลิกของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จงรักภักดีในองค์กร ตระหนักในหน้าที่และบทบาทของตน ตระหนักในความสำคัญต่อสถานภาพและความเจริญก้าวหน้าขององค์กร เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่งขององค์กรและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาปัญญาในสังคม

ประเด็นที่ 8 : ท่านคิดว่า ศักยภาพและบุคลิกของนิสิตที่จะเข้าศึกษาต่อในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรเป็นอย่างไร และเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติอย่างไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พทุทธิ ศุภเศรษฐศิริ

ในประเด็นศักยภาพและบุคลิกของนิสิตที่จะเข้าศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรจะมีบุคลิกของนักวิชาการที่มีบุคลิกภาพที่ดี รสนิยมที่ดี นอกจากนี้ ควรเป็นบุคคลที่พร้อมจะเป็นบุคลากรของสังคมใหม่ที่สมดุลทั้งความเป็นมนุษย์และความมีปัญญา ด้วยเหตุนี้บัณฑิตในสาขาต่างๆ ก็ควรจะพร้อมด้วยความรู้ความคิด ที่ทันสมัยเป็นผู้มีบุคลิกดี มีรสนิยมดี ซึ่งอาจรวมถึงลักษณะของการทันต่อเหตุการณ์ ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำในตลาดแรงงานในสาขาวิชาต่างๆ ได้ตามความสมควร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย

กระบวนการและการตั้งเกณฑ์การรับนิสิตด้วยการสอบตรง ถือเป็นนโยบายที่เดินถูกทาง แต่ในที่สุดแล้ว เกณฑ์ต่างๆ เมื่อถูกนำมาใช้ในระบะหนึ่ง ก็คงจะหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์หารือและพัฒนาต่อไป ในอนาคตข้างหน้า การพัฒนาของสังคมไทย สังคมภูมิภาค และสังคมโลก มีแนวโน้มที่จะทำให้เกณฑ์การรับผู้เข้าเรียนคณะศิลปกรรมศาสตร์ ยังคงไว้ซึ่งฐานความรู้เดิมที่เน้นศักยภาพและบุคลิกของผู้ที่จะเข้าศึกษา ที่มีพื้นฐานทางสมองหรือมีความเฉลียวฉลาด สมองทั้ง 2 ด้าน คงไว้ซึ่งฐานการให้ความสำคัญในเรื่องของประวัติ ภูมิหลัง แฟ้มประวัติ กิจกรรมที่ผ่านมาของผู้เข้าเรียนแต่ละคน คงไว้ซึ่งฐานการวัดความรู้ทางวิชาชีพและวิชาสามัญอย่างสมดุล ฯลฯ

แต่สิ่งที่น่าจะมีแนวโน้มในการรับนิสิตเข้าศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ศักยภาพและบุคลิกในเรื่องความสามารถในการคิดแบบเชื่อมโยงในบริบทของศิลปะและบริบทของสังคม ในเรื่องทัศนคติและจิตสำนึกที่มีต่อปัญหาด้านศิลปะและวัฒนธรรมของสังคมไทย สังคมภูมิภาคและสังคมโลก ในเรื่องความสนใจต่อปัญหาาร่วมกันของโลกในยุคข้อมูลข่าวสาร ศักยภาพและบุคลิกในเรื่องของความสามารถในการสื่อสารที่เพิ่มจากสังคมตะวันตก ไปสู่การให้ความสำคัญในสังคมภูมิภาคมากขึ้น ศักยภาพและบุคลิกในความสามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการแสวงหาความรู้ ศักยภาพ และบุคลิกที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถที่จะทำงานร่วมกัน มีมนุษยสัมพันธ์ เข้าใจศาสตร์ของชีวิตอย่างสมวัย

ศักยภาพและบุคลิกที่สร้างสรรค์ศิลปะอย่างมีนัยไปสู่พหุศิลป์และพหุสังคม และที่สำคัญ ผู้เข้าศึกษาจะต้องมีสิ่งบ่งชี้ถึงความเป็นคนในระดับที่สมวัย เพื่อให้คณะศิลปกรรมศาสตร์สามารถใช้กระบวนการต่างๆ พัฒนาผู้เรียนไปสู่อุดมการณ์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด

อาจารย์สุรชาติ ทินานนท์

ศักยภาพที่สำคัญที่สุดควรจะเป็นภาพรวมของ “คนที่พัฒนาได้” ก็ยังคงมีศักยภาพ ผมคิดว่าประมาณครึ่งหนึ่งของนิสิตใหม่ เดินเข้ามาด้วยความรู้สึกที่ว่าประสบความสำเร็จในชีวิตจากการสอบเข้าศึกษาต่อได้ในมหาวิทยาลัย ไม่ต้องทำอะไรมากหรือไม่ต้องพยายามพัฒนาตนเอง ไม่ต้องมองดูใครแล้ว ในที่สุดวันหนึ่งก็จะได้รับปริญญาไปเอง ดังนั้น จึงมีนิสิตส่วนหนึ่งที่ไม่จบการศึกษา เพราะเขาผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ไม่ใช่เกณฑ์ที่เราคาดหวังการออกไปเป็นผู้นำในงานต่างๆ นิสิตที่จะเข้าศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรมีพื้นฐานของความเป็นมนุษย์อยู่ครบถ้วน ได้แก่ ความรู้สึกรักความสวยงาม ความสะอาด มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรักตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเองอย่างถูกต้อง โดยไม่ยอมให้ตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเลวร้าย และไม่ทำอะไรๆ ที่หลุดไปจากกรอบของสังคม มีความคิดสร้างสรรค์ที่อยู่ในกรอบซึ่งสังคมรับได้ ส่วนศักยภาพทางวิชาการนั้นควรจะต้องเพิ่มเกณฑ์พิจารณา นิสิตผ่านเกณฑ์พิจารณา ในวิชาภาษาอังกฤษและความถนัดทางการเรียน หรือ SAT เพื่อยกระดับความสามารถทางวิชาการของนิสิต และเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของวิชาการ ในหมู่นักเรียนที่สนใจจะเข้าศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ จะได้เป็นที่เข้าใจว่า การมีความสนใจและมีความสามารถในทางศิลปะแนวต่างๆ ไม่ควรแปรผันกับความสามารถทางวิชาการ

ทักษะทางสังคมเป็นอีกด้านหนึ่งที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ นิสิตส่วนใหญ่เพิ่งพ้นมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษา แต่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดระดับลงอย่างรวดเร็วมาก ขาดกิริยามารยาท ขาดสัมมาการะ และขาดความละเอียดต่อสายตาคอนอื่น เมื่อต้องการทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม ผมรู้สึกชื่นชม

เมื่อเห็นนิสิตรุ่นน้องทำความเคารพนิสิตรุ่นพี่ เหมือนจะฝากตัวกันเป็นพี่น้องในวิชาชีพ แต่แปลกใจที่ นิสิตขาดความกล้าที่จะทำความเคารพอาจารย์ และถ้าจำเป็น เช่นกรณีเป็นอาจารย์ที่สอนกันอยู่ ผม สังเกตเห็นว่าเป็นการทำความเคารพที่ไม่น่ายินดีเท่ากับที่เคารพรุ่นพี่ การเข้ามาพบอาจารย์ก็จะตรงเข้าไปหาอาจารย์ที่ต้องการ ไม่สนใจว่าอาจารย์จะทำอะไรอยู่ ต่างดักทวงถามเอาประโยชน์หรือเข้ามาเยี่ยมเยียนก็คุยกันสนุกจนอาจารย์ท่านอื่นทำงานไม่ได้ ตามความคิดของผม การที่นิสิตประพฤติเช่นไรนั้น อาจารย์ก็ยังคงเป็นอาจารย์ แต่เราห่วงนิสิตที่จะขาดโอกาสในการฝึกทักษะทางสังคมที่จะต้องนำไปใช้ กับผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใหญ่ในกิจการต่างๆ ที่ตนจะต้องออกไปพบนอกมหาวิทยาลัย

บุคลิกภาพที่ควรจำเป็นของนิสิตที่จะเข้าศึกษา กำลังศึกษา และผู้จบการศึกษาเป็นบัณฑิต ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรมีความต่อเนื่องกัน เป็นบุคลิกที่พัฒนามาตามลำดับ จากนิสิตที่มีความ สะอาดสดใสตามวัย ตั้งใจศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเอง ไปจนถึงการเป็นบัณฑิตที่สง่างาม มั่นใจ ในความรู้และมีวิธีการแสวงหาความรู้ที่มั่นใจได้ รู้จักคิดวิเคราะห์และมีความฉลาดทางอารมณ์ หรือ EQ ปรับตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะเสมอ ส่วนที่ยังมิได้กล่าวถึงคือความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเรา พยายามปลูกฝังในขณะที่เขาเป็นนิสิต แต่นิสิตมีเวลาไม่มากนักจึงอาจแสดงออกได้น้อย เมื่อเป็นบัณฑิต เขาจะมีเวลามากขึ้น

อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

เนื่องจากคณะศิลปกรรมศาสตร์มีความแตกต่างไปจากคณะอื่นๆ เช่น ศึกษาศาสตร์หรือสังคม ศาสตร์ ศักยภาพและบุคลิกภาพของนิสิตในคณะศิลปกรรมศาสตร์จึงมีความแตกต่างกันไปด้วย หลายๆ คณะในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต้องการสร้างศักยภาพให้นิสิตมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ แต่นิสิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ต้องเน้นศักยภาพของนิสิตทั้งทางด้านวิชาการและปฏิบัติการควบคู่ กันไป

1. เป็นบัณฑิตควรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ของตนเอง นอกจากนั้น ยัง จะต้องรู้ถึงกระบวนการที่ได้มาซึ่งความรู้หรือเบื้องหลังความรู้นั้นด้วย ซึ่งการรู้ในลักษณะนี้เท่ากับเป็น การรู้จักตนเองด้วย

2. เป็นบัณฑิตจะต้องรู้จักปัญหาและสามารถดึงเอาความรู้ที่ได้เรียนรู้มาแก้ปัญหาต่างๆ ในการ ทำงานหรือในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม มิใช่เพียงแต่ในบทเรียนเท่านั้น

3. เป็นบัณฑิตควรจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เล็งเห็นปัญหาในระยะยาว และสามารถนำความรู้ที่ ได้เรียนรู้มาแก้ปัญหาหรือวางแผนแก้ปัญหาได้อย่างเท่าทัน

4. เป็นบัณฑิตควรจะเป็นผู้ที่มีความเฉียบไว สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์

5. เป็นบัณฑิตควรจะเป็นผู้ที่มิจิตสำนึกต่อส่วนรวม เห็นความสำคัญของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

6. เป็นบัณฑิตควรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม

นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ควรจะต้องเป็นคนที่มีความใฝ่รู้และมานะพากเพียรในการเรียนรู้และปฏิบัติงาน ทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพของตน เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลลออ ทินานนท์

เราจะเห็นได้ว่าคณะมีการจัดสอบตรง ประเด็นแรกที่จะกล่าวถึงคือ นิสิตศิลปกรรมศาสตร์ต้องเป็นผู้มีความรักในคณะ มีใจให้ มีใจมาเพราะไม่มีที่อื่นจะเรียน เราคงคาดหวังได้ในระดับหนึ่งและค่อนข้างสูงว่า นิสิตที่มาอยู่ที่คณะมีความสนใจและรักคณะ ซึ่งตรงนี้สำคัญ เมื่อเขารักคณะ เขาก็ย่อมต้องทำความดีให้กับคณะ เมื่อนิสิตเข้ามาอยู่ที่นี้แล้ว นิสิตควรทำความเข้าใจกับความเชื่อที่ว่า “วิชาการ ผลักดันปฏิบัติการ” ซึ่งความเชื่อนี้จะทำให้เขาเป็นผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอ เนื่องจากคณะมิได้หลบลี้หลบตาสอนให้เขาเป็นศิลปินแบบไร้เหตุผล เขาไม่ควรเป็นศิลปินประเภท “มีปมด้อย” แต่การมีวิชาการจะทำให้เขาภาคภูมิใจ สง่าผ่าเผย ในเรื่องวิชาการที่ควบคู่ไปกับการสร้างงาน นอกจากนี้ นิสิตต้องตระหนักว่าไม่ว่าเขาจะเป็นคนศิลปะแขนงใดก็ตามที เขาต้องเป็นคนดีของสังคม ที่ต้องมีจริยธรรม ซื่อสัตย์ เมื่อเขาเป็นครู เขาต้องซื่อสัตย์กับวิชาชีพด้วยความรับผิดชอบ ต้องซื่อสัตย์กับนักเรียน ด้วยการตั้งใจสอน ไม่เอาเปรียบนักเรียน เขาต้องตระหนักว่า เขาไม่ได้อยู่คนเดียวในโลก ต้องมีทักษะทางสังคมอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างสง่างาม และประพฤติดนเหมาะสมกับกาลเทศะ รู้จักวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันระหว่างคนอาวุโสกว่า ด้อยกว่า หรือเท่ากัน การเคารพครูบาอาจารย์ การเห็นคุณค่าในวิชาที่ตนศึกษา ฯลฯ

ส่วนเรื่องของศักยภาพก็คงเป็นเรื่องที่นิสิตและผู้สอนให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง เพราะเมื่อรับนิสิตเข้ามาแล้ว เราคงต้องใส่ใจติดตามพัฒนาศักยภาพ มีกระบวนการที่สามารถเห็นเขาพัฒนาศักยภาพของเขาอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการหาคำตอบที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะรู้ได้ว่าเขาได้พัฒนาไปจนเต็มศักยภาพของเขาแล้ว

อาจารย์พันธุ์ชนะ สุนทรพิพิธ

ผมเชื่อว่า ทักษะหรือฝีมือนั้นสามารถพัฒนาให้ทันกันได้ แต่สิ่งที่ไม่อาจตามทันกันนั้น คือความคิดในสมอง ดังนั้น นิสิตที่จะก้าวเข้ามาในคณะศิลปกรรมศาสตร์นี้จึงจะมีความเด่นในเรื่องของความคิดและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ มากกว่าทักษะแต่เพียงอย่างเดียว นิสิตควรจะได้เรียนรู้และมีความพร้อมที่จะเปิดสมองรับสิ่งใหม่ๆ ความรู้ แนวคิดใหม่ๆ ทั้งจากผู้สอนและสภาพแวดล้อมรอบตัว

ซึ่งแม้สิ่งเหล่านี้จะสามารถฝึกและพัฒนาได้ในกระบวนการเรียนการสอน แต่ความพร้อมเริ่มแรกจากตัวนิสิตเองก็สำคัญอยู่มาก การแทรกกระบวนการสร้างความคิด จึงควรแทรกอยู่ในการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 เพื่อให้ผลลัพธ์ที่จะก้าวออกจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นบัณฑิตที่มีความคิดมากกว่าทักษะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็จะสอดคล้องกับข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว

อาจารย์ณัฐ น้อยสวัสดิ์

นิสิตที่ศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ และนิสิตที่จะจบเป็นบัณฑิตในคณะศิลปกรรมศาสตร์นั้น ควรจะมีบุคลิกภาพและคุณสมบัติที่พึงปรารถนา ดังต่อไปนี้

1. ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทั้งต่อเพื่อนนิสิตร่วมคณะ นิสิตต่างคณะ รวมถึงครูอาจารย์ บุคลากรภายในคณะและนอกคณะ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
2. ควรมีสัมมาคารวะ รู้จักกาลเทศะ การที่นิสิตมีความอ่อนน้อม มีกิริยาเรียบร้อย รู้จักเวลาที่เหมาะสมต่อการเข้าหาผู้อื่น จะสร้างความรักความน่าเอ็นดูให้เกิดกับนิสิต คงไม่มีใครที่จะชอบคนที่แข็งกร้าวและหยิ่งทรนงอย่างแน่นอน
3. มีความเป็นผู้นำ นิสิตที่มีบุคลิกภาพกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และกล้าที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนั้น จะช่วยเสริมให้มีความเป็นผู้นำทั้งความคิดและการกระทำ การเป็นผู้นำที่ดีมิใช่การถืออำนาจกับความคิดของตัวเองเพียงอย่างเดียว แต่ต้องยอมรับกับความคิดเห็นของส่วนรวมด้วย
4. เป็นผู้ที่ไม่รู้ย่อเสมอ คนเราอาจจะมีเฉลียวฉลาดไม่เท่ากัน แต่สิ่งที่ทุกคนจะสามารถก้าวทันกันได้คือ ความขยันหมั่นเพียร ใฝ่รู้ในสิ่งที่เราไม่รู้หรือรู้แล้วก็พัฒนาความรู้ขึ้นไปอีกในแขนงอื่นๆ ต่อไปอีก

อาจารย์เด่นพงษ์ วงศาโรจน์

บุคลิกของนิสิตที่จะเข้าศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์นั้น ควรเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้ ขยันหมั่นเพียร มีความอดทนและเสียสละเพื่อส่วนรวมได้เป็นอย่างดี มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ต่างๆ บุคลิกของบัณฑิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ดีคือ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ตนเองจบการศึกษาเป็นอย่างดี มีความเอื้อเฟื้อ เสียสละ และสุภาพ ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

อาจารย์ระวีวรรณ วรรณวิไชย

ศักยภาพและบุคลิกของนิสิตที่จะเข้าศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นั้น ดิฉันคิดว่าขั้นต้นคงต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของแต่ละสาขาวิชา มองว่า นิสิตที่จะเข้ามาศึกษาในสาขานั้นๆ ควรมีศักยภาพและบุคลิกอย่างไร แต่นอกเหนือไปจากนั้นดิฉันคิดว่า นิสิตต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ไม่ทำตัวเป็นน้ำเต็มแก้ว แล้วโยสอวดดี เพราะนั่นจะทำให้เขาไม่ได้อะไรเลยตลอดเวลา

4 ปีที่เขาเรียน แต่หากเขาเป็นผู้ใฝ่รู้ พร้อมทั้งจะพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ รู้จักใช้สมองคิดวิเคราะห์อย่างผู้ ที่คิดเป็นไม่ใช่เพียงคิดได้ มันก็จะไม่มีกำแพงมาปิดกั้น ทำให้เขาสามารถพัฒนาตนได้อย่างเต็มที่ และ เป็นบัณฑิตที่พร้อมทั้งวิชาและคุณวุฒิที่สังคมต้องการ

อาจารย์อารียา เกรียงไกรเดช

ศักยภาพและบุคลิกของนิสิตที่จะเข้าศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรมีความพร้อมที่จะเข้า มาับการศึกษา เช่น ทักษะหรือความรู้เบื้องต้น บุคลิกที่มีความเหมาะสมเฉพาะด้านของแต่ละศาสตร์ นั้น เป็นต้น เมื่อนิสิตได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาของหลักสูตรนั้นๆ แล้ว นิสิตหรือบัณฑิตควรมี คุณสมบัติทั้งความรู้ทางวิชาการ ความเชี่ยวชาญทางทักษะของศาสตร์ของแขนงที่ตนเองจบมาใน แนวลึก แต่ขณะเดียวกันบัณฑิตยังสามารถมีคุณสมบัติในการปรับตนเองให้กับสังคมได้ โดยเฉพาะ สังคมการทำงาน ความรู้ที่กว้างขวางมากมายหรือความรู้ที่นอกเหนือจากวิชาการหรือทักษะแขนงที่ตน จบมา จะทำให้นิสิตเป็นบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเข้มแข็งในการอยู่ร่วมกับสังคม และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะคณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว ได้มีการปรับหรือสร้างความ เข้มแข็งขององค์กรที่สะท้อนลงมายังบัณฑิต ให้ได้รับประสิทธิผลนั้นด้วย

นางสาวอัมพวัลย์ วิทธีรานนท์

ลักษณะของนิสิตที่จะเข้ามาศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรมีลักษณะที่พัฒนาได้ รับฟัง ความคิดเห็น เมื่อเข้ามาสู่ระบบการเรียนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มิใช่เพียงมีลักษณะเฉพาะทาง ทักษะเท่านั้น การแสดงออกซึ่งองค์ความรู้ที่นิสิตได้รับจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงเนื้อแท้ของตน เมื่อสำเร็จ การศึกษาเป็นบัณฑิต ซึ่งเป็นผู้รู้แล้ว ย่อมจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานได้ และหากมีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศได้ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

สรุปประเด็นที่ 8

ศักยภาพและบุคลิกของนิสิต และคุณสมบัติของบัณฑิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรสอดคล้อง กับปรัชญาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ “สร้างสรรค์ด้วยปัญญาธรรม” รวมทั้งความเชื่อทางด้านวิชาการ และการสร้างสรรค์ศิลปะที่ว่า “วิชาการผลักดันปฏิบัติการ” หรือ “วิชาการเป็นฐานของการปฏิบัติ” มี ความคิดสร้างสรรค์สูงในสาขาวิชาของตน มีความเป็นผู้นำ เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดและบุคลิกที่ ก้าวหน้าทันสมัย มองอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เป็นเส้นทางเดียวกัน ตระหนักอดีตเพื่อนำมาใช้ ปัจจุบันและอนาคต มีบุคลิกดี มีรสนิยมดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี พร้อมด้วย “ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม และคารวธรรม” พร้อมด้วยศักยภาพในการพัฒนาวิชาชีพ มีความรู้ความคิดและความสามารถในการ เชิง ลัมพัทธ์ มีจิตพิสัยและจิตสำนึกสาธารณะที่ดี

ประเด็นที่ 9 : ข้อเสนอแนะอื่นๆ

รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ

คิดว่าคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทำได้ค่อนข้างสมบูรณ์แล้ว การก้าวไปข้างหน้า ถ้าวางรากฐานไว้ดี ก็อาจไม่มีอุปสรรคเพราะฐานแข็งแรง แต่ต้องยอมรับว่า “ธรรมดาของโลก พลุขึ้นสูงย่อมมีตกลงเสมอ” ฉะนั้นต้องหาวิธีไม่ให้ตก ซึ่งขอให้เป็นการบ้านของคณบดีเอง

สรุป จากประเด็นคำถามเพื่อค้นหาพลังความคิดในภาพรวมของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งจากบุคลากรวิชาการและบุคลากรสนับสนุนวิชาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ (2545) ได้เห็นภาพความคิดที่คมชัดพอสมควร สำหรับการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ จากปีพุทธศักราช 2536 ถึงปัจจุบัน และเป็นภาพที่ฉายไปข้างหน้าหรือวิสัยทัศน์ขององค์กรโดยรวม สำหรับพัฒนาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในอนาคต

คณะศิลปกรรมศาสตร์ในสายตาของสังคมไทยและบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นภาพที่ได้รับการชื่นชมและเชื่อมั่นสูง ทั้งในฐานะสถาบันวิชาการทางด้านศิลปกรรมศาสตร์และการสร้างสรรค์ศิลปะสาขาวิชาต่างๆ ที่ก้าวหน้า มีระเบียบวินัยในการบริหารจัดการที่ดี แม้จะมีส่วนที่ยังไม่สามารถพัฒนาหรือรุกไปข้างหน้าอย่างพร้อมเพรียงก็ตาม ในประเด็นที่เกี่ยวกับรากฐานความเป็นมาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่พัฒนามาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา สถาบันผู้นำในการพัฒนาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมในสังคมไทย ส่วนใหญ่เชื่อว่า ท่ามกลางระบบคิดทางการศึกษามีส่วนในการหล่อหลอมในการพัฒนาระบบหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การพัฒนานิสิต ความเชื่อมั่นในการค้นคว้าวิจัยและวิชาการ ที่มีผลในการผลักดันปฏิบัติการหรือการสร้างสรรค์ศิลปะของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในปัจจุบัน

การมองจุดแข็งและจุดอ่อนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ของสมาชิกองค์กร ก่อนข้างเชื่อมั่นร่วมกันในประสิทธิภาพในการบริหารเชิงรุก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านการบริหารวิชาการ บุคลากรอาคารสถานที่ และส่งผลให้ผลผลิตทั้งนิสิตและงานวิชาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ พัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม จุดอ่อนที่น่าเสนอคือ ขาดแผนพัฒนาระยะยาว รวมทั้งการรุกไปข้างหน้า ในขณะที่บุคลากรเป็นคนรุ่นใหม่ ที่ต้องมีช่วงเวลาในการพัฒนาวุฒิการศึกษาและวุฒิภาวะทางวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ควรจะได้พิจารณาขีดจำกัดดังกล่าวด้วย

ในขณะที่กระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมเป็นไปอย่างรุนแรง ทั้งกระแสโลกและภายในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในทหรรณะของนุคลากรคณะศิลปกรรมศาสตร์ เห็นว่าควรต้องพัฒนาการกระจายอำนาจ กระจายความรับผิดชอบ และการพัฒนาบุคลากรต่อไป มุ่งเน้นการทำงานร่วมกัน รวมทั้งการพัฒนางานวิชาการ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ วิชาการที่ผสานกับปฏิบัติการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทหรรณะที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ให้มุ่งเน้นการกำหนดแผนปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาวิชาการที่ผสานตะวันตกและตะวันออก ผสานทั้งสติและปัญญา การพัฒนาพันธกิจด้านต่างๆ กิจกรรมนิสิต การพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิต และการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารพัฒนาทั้งระบบและประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ทั้งบุคลากรวิชาการและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ

ประเด็นบุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนวิชาการ ควรจะพัฒนาให้สอดคล้องกัน ให้สามารถสร้างสรรคงานในเชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิสัยทัศน์ที่ติดดินไม่เพ้อฝัน ทำงานในแนวราบร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน สัมผัสกับความเป็นจริงในการเปลี่ยนแปลงของโลก และสังคม มีความเป็นประชาธิปไตย มีความจงรักภักดีต่อองค์กรและวิชาชีพ ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตน การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ให้สอดคล้องผสานกับปรัชญาของคณะศิลปกรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัย

ประการท้ายสุด เกี่ยวกับศักยภาพ บุคลิกภาพของนิสิต และคุณสมบัติของบัณฑิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มุ่งเน้นให้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาปัญญา และพัฒนาจริยธรรมนิสิต พัฒนาทั้งวิชาการและปฏิบัติการสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีศักยภาพพึงประสงค์สำหรับสังคมในอนาคต เป็นบัณฑิตที่มีบุคลิกที่ก้าวหน้าทันสมัย มีจิตสำนึกสาธารณะ มีจริยธรรมที่ดีงาม ตระหนักในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต พร้อมด้วย “ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม และคารวธรรม” ปรัชญาธรรมของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ผู้เป็นคณเพลิงทางปัญญาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทที่ 7

อภิปรายสรุป

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งสถาปนาเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2536 มีรากฐานพัฒนาการมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2511 เมื่อครั้งเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ได้เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ศิลปศึกษา (Art Education) ขึ้นในแผนกศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา โดยมีศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ เป็นผู้ผลักดันให้เกิดขึ้น เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีพุทธศักราช 2517 แผนกศิลปศึกษาก็ได้พัฒนาเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ และพัฒนาหลักสูตร 2 หลักสูตรในภาควิชาดังกล่าว คือหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกศิลปศึกษา (เดิม) และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกศิลปะ ซึ่งวิชาเอกศิลปะเป็นหลักสูตรในเชิงบูรณาการ ที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพได้กว้างและสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล ท่ามกลางกระแสทริสมัยใหม่ที่ต้องการให้การศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางตรงและเฉพาะทาง เพื่อป้อนเข้าสู่ระบบสายพานอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม หลักสูตรวิชาเอกศิลปะ ดังกล่าว ก็เปิดโอกาสให้นิสิตพัฒนาทางด้านทัศนศิลป์ (Visual Art) และการออกแบบสื่อสาร (Communication Design) เป็นด้านหลัก และกำหนดให้ทั้งสองวิชาเอก (วิชาเอกศิลปศึกษาและวิชาเอกศิลปะ) เลือกเรียนวิชาโทอย่างใดอย่างหนึ่งนอกภาควิชาและนอกคณะ เพื่อให้วิชาโทช่วยขยายฐานทางปัญญาให้กว้างขึ้น และวิชาโทจะเป็นแรงผลักดันวิชาชีพหรือวิชาเอกด้วย พร้อมกันนั้นก็ให้เกิดภาควิชาดุริยางคศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทยและสากล ในคณะมนุษยศาสตร์ด้วย

หลังจากการสถาปนาเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปีพุทธศักราช 2536 ได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรีวิชาเอกต่างๆ รวม 14 วิชาเอก (2543) ใน 6 ภาควิชาคือ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล ภาควิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา ภาควิชาศิลปะการแสดง และภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ และเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาโท 3 วิชาเอกภายใต้การบริหารจัดการของงานบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์

ปีพุทธศักราช 2543 คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ปรับโครงสร้างและการบริหารจัดการทางวิชาการใหม่ โดยจัดการบริหารจัดการในระดับปริญญาตรีเป็น 3 มิติ ดังนี้

1. สาขาวิชา : คณะกรรมการประจำสาขาวิชา
2. หลักสูตร : คณะกรรมการบริหารหลักสูตร
3. เครือข่ายวิชา : คณะกรรมการเครือข่ายวิชา

ภายใต้โครงสร้างและการบริหารจัดการดังกล่าว คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้กำหนดหลักการไว้ดังนี้ “คณะศิลปกรรมศาสตร์บริหารทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรวัตถุ และทรัพยากรความรู้ ร่วมกันเพื่อการลงทุนต่ำสุดให้มีประสิทธิภาพและผลงานสูงสุด” และปรัชญา “สร้างสรรค์ด้วยปัญญาธรรม” บุคลากรวิชาการเป็นกรรมการบริหารหลักสูตรได้หลายหลักสูตร (ไม่เกิน 3 หลักสูตร) สอน ค้นคว้า วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ข้ามสาขาวิชาได้ โดยกำหนดภาระงานให้กับทุกงาน รวมทั้งงานที่ร่วมพัฒนาสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัย พื้นที่การใช้งานและครุภัณฑ์ สาขาวิชาดูแลเฉพาะที่เกี่ยวข้องโดยตรง นอกนั้นได้รับการบริการจากศูนย์กลาง

ในส่วนของสำนักงานเลขานุการคณะ ที่ได้พัฒนาโครงสร้างและการบริหารจัดการเป็น 3 มิติเช่นกัน

1. การแบ่งเป็นงานตามระบบราชการ
2. การประสานงานกับฝ่ายซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรองคณบดีฝ่ายต่างๆ
3. การแบ่งเป็นกลุ่มงาน 3 กลุ่มงาน
 - (1) กลุ่มบริหารจัดการทรัพย์สิน
 - (2) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 - (3) กลุ่มพัฒนาวิชาการและฐานข้อมูล

โดยมีเลขานุการสำนักงานคณบดีเป็นประธานคณะกรรมการกลุ่มงาน

ในส่วนของคณะผู้บริหารคณะศิลปกรรมศาสตร์ประกอบด้วย คณบดี รองคณบดี หัวหน้าสาขาวิชา เลขานุการสำนักงานคณบดี และผู้ช่วยรองคณบดีฝ่ายต่างๆ รองคณบดีปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะ 3 มิติเช่นกัน

1. ปฏิบัติงานร่วมกับคณบดีและคณะกรรมการประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
2. บริหารงานร่วมกับคณะกรรมการฝ่ายซึ่งประกอบด้วยบุคลากรวิชาการและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ
3. บริหารงานร่วมกับหัวหน้าสาขาวิชา เลขานุการคณะ และกลุ่มงานในสำนักงานเลขานุการคณบดี

ถึงปีพุทธศักราช 2545 คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เปิดสอนระดับปริญญาตรี 15 วิชาเอกคือ หลักสูตร ศิลป.บ. วิชาเอกศิลปะจินตทัศน์ ศิลปศึกษา การออกแบบสื่อสาร การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบแฟชั่น ศิลปะเครื่องประดับ การแสดงและกำกับการแสดง การออกแบบเพื่อการแสดง นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ดนตรีคลาสสิก ดนตรีร่วมสมัย ดนตรีเพื่อธุรกิจ หลักสูตร กศ.บ. วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทย ดุริยางคศาสตร์สากล เปิดสอนระดับปริญญาโท 3 สาขาวิชาคือ สาขาวิชา

ศิลปศึกษา ภาษามนุษยวิทยา และทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ มีอาจารย์ประจำประมาณ 60 คน อาจารย์พิเศษประมาณ 30 คน บุคลากรสนับสนุนวิชาการประมาณ 30 คน นิสิตปริญญาตรีประมาณ 1,000 คน นิสิตปริญญาโท ประมาณ 200 คน

ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549) การเปิดสอนในระดับปริญญาตรีอาจมีการปรับตัวไม่มากนัก ในระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาโท จะเปิดสอนเป็น 4-5 สาขา วิชาเอกคือ การศึกษาและวิจัยศิลปะ (ศิลปศึกษา) ศิลปะจินตทัศน์ (ทัศนศิลป์: ศิลปะสมัยใหม่) ภาษามนุษยวิทยา นวัตกรรมการออกแบบ (ออกแบบทัศนศิลป์) ศิลปะการแสดง ปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย

คณะศิลปกรรมศาสตร์มีนโยบายหลักในการบริหารงาน 9 ประการ

1. การพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ บนฐานของการศึกษาค้นคว้า ทั้งในมิติกว้างและลึก ในทุกสาขาวิชา จะต้องพัฒนาคุณภาพและสำนักทางวิชาการของคณาจารย์เป็นประการสำคัญ โดยมี การบริหารจัดการและการสนับสนุนทางวิชาการที่ดี

2. การพัฒนาความเป็นเลิศทางด้านศิลปกรรม มุ่งเน้นและผลักดันการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปกรรม ทั้งในส่วนของนิสิตและคณาจารย์ สร้างสรรค์ศิลปกรรมบนฐานองค์ความรู้หรืองานวิชาการ สนับสนุนทั้งในเชิงอนุรักษ์ที่ถูกต้องดั้งเดิมและการสร้างสรรค์เพื่อปัจจุบันและอนาคต

3. การพัฒนาคุณภาพนิสิต มุ่งกระตุ้นความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี จริยธรรม การมีวัฒนธรรมที่ดี ความมุ่งมั่นในการแสวงหาและสร้างสรรค์ในวิชาชีพของตน การทำงานหนัก การมีจิตสำนึกสาธารณะ การมีสำนึกในชีวิต ฯลฯ โดยมุ่งเน้นทั้งในส่วนของคุณภาพของนิสิต สำเนักรับผิดชอบ และการเป็น ตัวแบบที่ดีของคณาจารย์

4. การพัฒนาบุคลากร มุ่งพัฒนาทั้งบุคลากรผู้สอนและบุคลากรสนับสนุนวิชาการ โดยเน้น การพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การอุทิศตนเพื่อการศึกษา การศึกษาค้นคว้าวิจัย คุณภาพการสอน การ ประเมินผล การพัฒนาการบริหารจัดการและการเป็นนักบริการที่มีคุณภาพ สำหรับบุคลากรสนับสนุน ทางวิชาการ

5. การขยายการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จากจำนวนสาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี นับเป็นจุดอ้อมตัวและครอบคลุมศาสตร์ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์พอสมควร และจากจำนวนสาขาวิชา ที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา 3 สาขาวิชา จะเปิดสอนในระดับปริญญาโทอีก 2 สาขาวิชา และ หลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549)

6. การพัฒนาความเป็นสากล การพัฒนาความเป็นสากล หมายถึง การพัฒนาหลักสูตร พัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาวิธีคิด สอนให้มีเหตุผลเป็นสากล เชื่อมโยงความรู้ ความคิดในระดับสากลได้ แม้จะเป็นศิลปกรรมศาสตร์ในสายประเพณีนิยมก็สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นสากลได้ ส่วนการที่จะสามารถพัฒนาไปสู่การสอนเป็นภาษาสากลหรือไม่อย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมของคณาจารย์ในแต่ละสาขาวิชาเป็นประการสำคัญ

7. การพัฒนาความพร้อมทางกายภาพ แม้คณะศิลปกรรมศาสตร์จะได้พัฒนาความพร้อมทางกายภาพมาแล้วพอสมควร ก็จำเป็นจะต้องพัฒนาต่อไป ทั้งความสะดวกสบายที่ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์และนิสิตบางส่วน ระบบความปลอดภัย ระบบข่าวสาร ระบบประกาศ ระบบโทรศัพท์วงจรปิด ระบบภาพและเสียงในห้องประชุม รวมทั้งส่วนศิลปวิทยบริการคือ หอศิลปกรรม หอสะสมศิลปกรรม หอนาฏลักษณ์ ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์กราฟิกส์ ศูนย์ดนตรี คอมพิวเตอร์ ห้องบันทึกเสียง ที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงให้มีความพร้อมยิ่งขึ้น

8. การพัฒนาระบบและการบริหารจัดการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ร่วมกับภาควิชาและสำนักงานคณบดี พัฒนาระบบและการบริหารจัดการมาแล้วระดับหนึ่ง ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไปในบางด้าน เช่น ระบบความปลอดภัย การบริหารจัดการในบางสาขาวิชา รวมทั้งการยอมรับในระบบระเบียบของบุคลากรในคณะศิลปกรรมศาสตร์

9. การประกันคุณภาพทางการศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้จัดระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการประกันคุณภาพในตัวระบบ คณาจารย์ บุคลากรสนับสนุนวิชาการ การคัดเลือกบุคลากร การประเมินการเป็นข้าราชการและบุคลากรมหาวิทยาลัย การรับนิสิต การเรียนการสอน การประเมินความดีความชอบ ฯลฯ อีกด้านหนึ่ง การประกันคุณภาพทางการศึกษาต้องรอความพร้อมจากมหาวิทยาลัย ในการพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐต่อไป

นโยบายดังกล่าวได้พัฒนาและบริหารจัดการมาในระยะเวลาประมาณ 9 ปี (2536-2545) นับว่าได้บรรลุเป้าหมายไปแล้วพอสมควร ผลผลิตทางการศึกษาทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ต้องพิจารณาและประเมินต่อเนื่องยาวนาน ทั้งจากบัณฑิตที่ต้องพิจารณาในระยะยาว ผลกระทบที่มีต่อสังคมและต่อความเป็นตัวตนของเขาเอง การค้นคว้าวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ให้กับสังคม การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมในสาขาต่างๆ รวมทั้งคุณค่าของความเป็นคน ความเฉลียวฉลาด จิตสำนึกสาธารณะ อุทิศการณ ที่สถาบันการศึกษามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาสมาชิกสังคม ซึ่งคณะศิลปกรรมศาสตร์ก็คาดหวังว่า จากความพยายามในการบริหารจัดการตามนโยบายข้างต้น ด้วยกระบวนการกลุ่ม ที่ผสมกับการกระจายความรับผิดชอบ และระบบการบริหารจัดการแบบ ซีอีโอ (CEO : Chief Executive Officer) บริหารในเชิงรุก คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ดำเนินการและพัฒนา มาแล้วพอสมควร

ภายใต้บริบทสังคมไทยที่ปรับเปลี่ยนพลิกผันอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาที่เราได้ประชาชาติเติบโตสูงขึ้นอย่างรุนแรง ความตระหนักที่จะเป็นสังคมอุตสาหกรรมใหม่ เสือเศรษฐกิจตัวที่ห้าในภูมิภาคเอเชีย การล่มสลายทางเศรษฐกิจพร้อมกับกระแสโลกและเอเชีย ปัญหาสังคม ยาเสพติด เอดส์ คอรัปชั่น ความล้มเหลวทางการศึกษา ความอ่อนแอในระบบครอบครัวและสังคม การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับประชาชน พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กฎหมายมหาชนที่เอื้อต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนระดับรากหญ้า ตามมาด้วยการปฏิรูปการเมือง การปฏิรูปการศึกษา การจัดระเบียบสังคม มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ รวมทั้งกระแสลัทธิหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง (Civil Society) การพัฒนาสติและปัญญา (EQ and IQ) พัฒนาการของลัทธิมนุษยนิยมใหม่ (Neohumanism) เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Information and Communication Technology) วิศวกรรมกรรมศาสตร์ (Genetic Engineering) เทคโนโลยีย่นส่วน (Nanotechnology) เศรษฐกิจใหม่ (New Economy) การถล่มเวิร์ล เทรด เซนเตอร์ และสงครามล่าตัว อูสม่า บิลบาเดน ของสหรัฐอเมริกา ฯลฯ ในกระแสโลกทศวรรษแห่งพัฒนาการและการพลิกผันมากมายเช่นนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ศึกษาและติดตาม พร้อมกับการปรับและการพัฒนา นโยบายและยุทธศาสตร์ให้มีความยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถบริหารจัดการองค์กรวิชาการให้มีประสิทธิภาพ สอดรับกับกระแสสากล และการพัฒนาอัตลักษณ์และภูมิปัญญาไทย

การพัฒนาและผลักดันคณะศิลปกรรมศาสตร์ในทุกด้าน บนความเชื่อที่ว่า “วิชาการผลักดันปฏิบัติการ” สอดรับกับกระบวนการศึกษาค้นคว้าและการพัฒนาศักยภาพของสมองทั้งสองด้าน ทั้งวิชาการและการสร้างสรรค์ ระบบระเบียบและจินตภาพ วิชาการที่รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัยและกระบวนการคิด เป็นความพยายามที่จะพัฒนาศิลปกรรมศาสตร์ให้เป็นศาสตร์ที่พร้อมจะพัฒนาสังคมทั้งในเชิงปัญญาและผลิตผลซึ่งเป็นผลงานศิลปะในทุกสาขาวิชา ด้วยหลักคิดดังกล่าว หลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ บุคลากรวิชาการ กระบวนการการคัดสรรนิสิต กิจกรรมเสริมหลักสูตร การพัฒนาองค์กรนิสิต การพัฒนาจิตพิสัย สภาพทางกายภาพ ฯลฯ จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ตอบสนองปรัชญาและความเชื่อดังกล่าว

หลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์แสดงความเชื่อ 3 ประการ

1. อุดมการณ์

(1) ความเชื่อมั่นในเรื่องของความงาม ความสมดุลระหว่างสุนทรียะเชิงปรัชญาและสุนทรียะเชิงวิทยาศาสตร์ (Philosophical and Scientific Aesthetic)

(2) ความเชื่อมั่นทางด้านปฏิบัติการ การวิจัยและการพัฒนา

- (3) ความเชื่อมั่นทางด้านวิชาการ วิชาการคือฐานของความคิดสร้างสรรค์
- (4) ความเชื่อมั่นในนิสิต นิสิตคือศูนย์กลางและดวงดาวของการศึกษา
- (5) ความเชื่อมั่นในบริบทสังคม

2. นิสิต

- (1) ความเป็นผู้นำ ปังเจกภาพ ความดีงาม และความเข้มแข็ง
- (2) จริยธรรม ความดีงามเพื่อตนเองและสาธารณะ
- (3) ความคิดสร้างสรรค์ที่สัมพันธ์กับอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
- (4) ความคิดและความรู้ สติและปัญญา และความเป็นปัญญาชน
- (5) ทักษะที่ยืดหยุ่นและมีฐานทางวิชาการ

3. พลังผลักดัน

- (1) หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย
- (2) ผู้สอนที่ดีมีศักยภาพสูง
- (3) นิสิตที่มีความมุ่งมั่นและแสวงหา
- (4) กระบวนการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานิสิตได้อย่างเป็นรูปธรรม
- (5) กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลายและครอบคลุม

พลังความคิดของคณะศิลปกรรมศาสตร์ซึ่งประมวลจากบุคลากรที่เสนอความคิดร่วมกัน มีความคิดสอดคล้องกันเป็นด้านหลัก จนอาจกล่าวได้ว่า พลังความคิดเหล่านี้มีสภาพเป็นวิสัยทัศน์องค์กร (Organization Vision) ที่หล่อหลอมจากกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการทำงานร่วมกัน รวมทั้งการเห็นพ้องในประเด็นหลักต่างๆ ดังต่อไปนี้

คณะศิลปกรรมศาสตร์ในสายตาของบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและสังคมไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ในสายตาของสังคมไทยและบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับการชื่นชมและเชื่อมั่นสูง ทั้งในฐานะสถาบันวิชาการทางด้านศิลปกรรมศาสตร์และการสร้างสรรค์ศิลปะสาขาต่างๆ ที่ก้าวหน้าทันสมัย อาจมีบางส่วนที่ต้องพัฒนาให้สอดคล้องกัน คณะศิลปกรรมศาสตร์มีระบบระเบียบวินัยในการบริหารจัดการที่ดีพอสมควร

อิทธิพลจากการเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาในอดีตที่ส่งผ่านมาสู่การเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ความเป็นผู้นำในการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ในสังคมไทยและการเริ่มต้นของผู้นำความคิด ได้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดและการปฏิบัติ การพัฒนาระบบการพัฒนาวិชาการ และการค้นคว้าวิจัย หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการพัฒนานิสิต

จุดแข็งและจุดอ่อนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทางด้านจุดแข็ง บุคลากรได้แสดงความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการเชิงรุกในทุกด้าน จนส่งผลให้งานวิชาการ การสร้างสรรค์ คุณภาพของนิสิต รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ปัญหาที่มีอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่คณะศิลปกรรมศาสตร์มีบุคลากรวิชาการเป็นครุุ่นใหม่เป็นส่วนใหญ่ การรุกไปข้างหน้าอาจต้องรอการพัฒนาบุคลากรไปพร้อมกันด้วย

หลักการและการสร้างสรรค์องค์การคณะศิลปกรรมศาสตร์ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง สังคมอย่างรุนแรง คณะศิลปกรรมศาสตร์ต้องพัฒนาการกระจายความรับผิดชอบและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นวัฒนธรรมองค์กรที่ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาวิชาการ การค้นคว้าวิจัย การเรียนการสอน การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ต้องกำหนดแผนการปรับปรุงหลักสูตรและพันธกิจด้านต่างๆ การพัฒนาวิชาการที่ผสมผสานตะวันตกและตะวันออก ผสานสติและปัญญา การพัฒนาพันธกิจทุกด้านให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน การพัฒนาบุคลิกภาพนิสิต กิจกรรมนิสิต รวมทั้งการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เด่นชัด

บุคลิก วิสัยทัศน์ และการทำงานของผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนวิชาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรพัฒนาให้เป็นเอกภาพสอดคล้องกัน ให้สามารถสร้างสรรค้งานในเชิงรุกตามปณิธานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและบุคลากรควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สอดคล้องกับบริบทสังคม จงรักภักดีต่อองค์กรและวิชาชีพ และตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนอย่างยิ่ง

ศักยภาพและบุคลิกของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีศักยภาพทั้งทางวิชาการและการสร้างสรรค์ศิลปะในสาขาวิชาของตน มีบุคลิกที่ก้าวหน้าทันสมัย มีจิตสำนึกสาธารณะ มีจริยธรรมที่ดีงามตระหนักในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต พร้อมด้วยปัญญาธรรม สามัคคีธรรม และคารวธรรม

พลังความคิดเพื่อการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งเกิดจากรากฐานของวิทยาลัยวิชาการศึกษาและนักวิชาการรุ่นบุกเบิก พร้อมด้วยพลังความคิดและการทำงานของคณะผู้บริหารและบุคลากรได้ผลักดันให้คณะศิลปกรรมศาสตร์พัฒนาและได้รับการยอมรับจากสังคม ด้วยวิสัยทัศน์องค์กรและการบริหารจัดการในเชิงรุก ภายใต้ปรัชญา “สร้างสรรค์ด้วยปัญญาธรรม” ได้ก่อให้เกิดมรรคผลศักยภาพ ศักดิ์ศรีทางวิชาการและวิชาชีพ และคุณค่าในการพัฒนาสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ในช่วงทศวรรษแรกของการสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งก็คาดหวังว่าจะส่งผลไปสู่อนาคตสืบไป

บรรณานุกรม

- กองบรรณาธิการ. (2538). สัมภาษณ์ : รองศาสตราจารย์อารี สุทธิพันธุ์ ภาพสะท้อนศิลปะสมัยใหม่ จากครูและศิลปินอาวุโส, วารสารศิลปกรรมศาสตร์. 3(1) มกราคม – มิถุนายน 2538.
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว. (2535). โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2537). สถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 16 มิถุนายน 2536. กทม. : บริษัท เจ.ฟิล์ม โปรเซส จำกัด.
- _____. (2540). ประกันคุณภาพการศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2540. เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2542). ทิศทางและนโยบายการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พุทธศักราช 2542 – 2545. เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2542). รายงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พุทธศักราช 2536-2542. กทม. : สันติศิริการพิมพ์.
- _____. (2543). กรอบแนวคิดและนโยบาย : รายงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2543). การวิจัยและพัฒนาสาขาทัศนศิลป์. กทม. : สันติการพิมพ์.
- _____. (2543). โครงการพัฒนาการวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2543). โครงการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากระบบภาควิชาเป็นสาขาวิชา 2543. เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2543). โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2543). โครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน.

- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว. (2543). โครงการสัมมนาวิชาการและเสนอผลงานศิลปกรรมนานาชาติ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับ
อุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2543). โครงการสัมมนาวิชาการศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9
(2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2543). นโยบายและทิศทางการวิจัยของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549).
เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2543). แผนกลยุทธ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2537). วารสารศิลปกรรมศาสตร์. 3(1), กรกฎาคม – ธันวาคม 2537.
- _____. (2542). วารสารศิลปกรรมศาสตร์. 7(2), กรกฎาคม – ธันวาคม 2542.
- _____. (2543). วารสารศิลปกรรมศาสตร์. 8(1), กรกฎาคม – ธันวาคม 2542.
- _____. (2543). ศิลปวิจัย. กทม.: สันติศิริการพิมพ์.
- _____. (2537). สถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประธานมิตร 16 มิถุนายน 2536. กทม.: เจ ฟิล์ม โปรเซส.
- _____. (2543). หลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุดเปลี่ยนจากช่วงที่หนึ่ง (2536) ถึงช่วง
ที่สอง (2543) เพื่อรองรับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (2545).
เอกสารพิมพ์สำนักงาน.
- _____. (2543). รัชนีคดีใหม่ 2544. กทม.: สันติศิริการพิมพ์.
- _____. (2543). ศิลปกรรมศาสตร์ ทศวรรษที่ 2. กทม.: สันติศิริการพิมพ์.
- ชม ภูมิภาค. (2542). ศาสตราจารย์ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล กับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
หนังสือที่ระลึกวันเปิดอนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล 50 ปี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 28 เมษายน 2542. กทม.: สันติศิริการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2544). วันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กทม.: สันติศิริการพิมพ์.
- มูลนิธิอารี สุทธิพันธุ์. (2535). นิทรรศการทัศนศิลป์ เกียรติคุณ 60 ปี อารี สุทธิพันธุ์. กทม.:
แสงเทียนการพิมพ์.

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2537). ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี เนื่องใน 100 วันแห่งอนิจกรรมของท่าน,
สยามรัฐ. 6 กุมภาพันธ์ 2537.

_____. (2541). มหาวิทยาลัย การวิจัย และทัศนศิลป์. กทม. : สันติศิริการพิมพ์.

_____. (2542). พิพิธภัณฑสถานศึกษา หอจดหมายเหตุ และหอเกียรติยศ, มศว ครึ่งศตวรรษ.
กรกฎาคม – กันยายน 2542.

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2542). ภาวะผู้นำของคณบดีในสถาบันอุดมศึกษา, วารสารศิลปกรรมศาสตร์. 7(2)
กรกฎาคม – ธันวาคม 2542.

_____. (2542). สัมภาษณ์ : ศาสตราจารย์วิรุณ ตั้งเจริญ รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม,
มศว ครึ่งศตวรรษ. มกราคม – มีนาคม 2542.

_____. (2543). การค้นคว้าวิจัยศิลปกรรมศาสตร์, ศิลปวิจัย. กทม. : สันติศิริการพิมพ์.

_____. (2543). ทิศทางและนโยบายคณะศิลปกรรมศาสตร์ : เสนอความคิดต่อคณะกรรมการ
สรรหาคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 29 กรกฎาคม
2542, วารสารศิลปกรรมศาสตร์. 8(1) มกราคม-มิถุนายน 2543.

_____. (2543). บรรยายนำ : การสัมมนาวิชาการการวิจัยทางด้านมานุษยวิทยา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 30 มีนาคม 2543, วารสาร
ศิลปกรรมศาสตร์. 8(1) มกราคม – มิถุนายน 2543.

_____. (2543). บรรยายนำ : การสัมมนาปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาวิชาการ 12 ปี
ฝ่ายวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
เอกสารพิมพ์สำนักงาน.

_____. (2543). บรรยายนำ : การสัมมนาปฏิบัติการปรับปรุงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 19 ธันวาคม 2543.
เอกสารพิมพ์สำนักงาน.

_____. (2543). บรรยายนำ : การสัมมนาวิชาการเรื่องการวิจัยและพัฒนาสาขาทัศนศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 24 มีนาคม 2543.
เอกสารพิมพ์สำนักงาน.

_____. (2543). สัมภาษณ์คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มศว. เอกสารพิมพ์สำนักงาน.

_____. (2544). ความเป็นมาของสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม และโครงการอนุรักษ์ละครไทย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารพิมพ์สำนักงาน.

_____. (2544). อภิปราย : การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา นครปฐม 21 กันยายน 2544. เอกสารพิมพ์สำนักงาน.

สวพทศ. มศว. (2544). แผนกลยุทธ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถ
พิเศษด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนพัฒนา
การศึกษา ระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน.

สวศ. มศว. (2544). แผนกลยุทธ์ สถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (2545-2549). เอกสารพิมพ์สำนักงาน.

สวศ. มศว. (2543). การวิจัยศิลปวัฒนธรรมกับการบูรณาการความรู้. กทม. : สันติศิริการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). ผลิตภัณฑ์น้อย : คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับ
ผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์. กทม. : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

_____. (2544). รายงานการวิจัย : รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้าน
ทัศนศิลป์. กทม. : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2544). รวมบทความและงานเขียน ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี : การศึกษา
ปรัชญาการศึกษา ประชาธิปไตย และจริยธรรม. กทม. : สุวีริยาสาส์น.

อดิศักดิ์ ทองบุญ. (2543). ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ราชบัณฑิต. กทม. : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อารี สุทธิพันธุ์. (2538). อยู่ถึง 2000. กทม. : สันติศิริการพิมพ์.

ประวัติผู้วิจัย
ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ
Prof.Dr.Wiroon Tungcharoen

2545

การศึกษา

ปม.ช. (จิตรกรรม) โรงเรียนเพาะช่าง

กศ.บ. (ศิลปศึกษา) วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

MFA. (Painting) The American University, Washington, D.C.

Ed.D. (Art Ed.) Illinois State University, Illinois, USA.

ตำแหน่งหน้าที่

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หน้าที่ทางวิชาการ

- * กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาปรัชญา
- * ภาควิชาศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน
- * กรรมการสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- * กรรมการสภาวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- * กรรมการสภาวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันราชภัฏ
- * ประธานคณะกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- * กรรมการอำนวยการหอศิลป์แห่งชาติ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
- * ประธานคณะกรรมการนักบริหารมหาวิทยาลัยระดับสูง (นบม.3) ทบวงมหาวิทยาลัย
- * หลักสูตรการบริหารภาครัฐและกฎหมายมหาชน (ปรม.1) สถาบันพระปกเกล้า
- * คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- * ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- * กรรมการบริหารหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ และหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
- * อ.ก.ม. วิสามัญ ประเมินผลงานวิชาการ ตำแหน่งศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปกรรม ทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ